

Σύμβουλος

ΑΦΙΕΡΩΜΑ *ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*

200 χρόνια από την
Ελληνική Επανάσταση του 1821

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος και το Χάνι της Γραβιάς

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο μαρτυρικός θάνατος του ηρωικού μάρτυρα Αθανασίου Διάκου, γέμισε λύπη και αγανάκτηση τις καρδιές των Ελλήνων. Τότε ο Οδυσσέας Ανδρούτσος αποφάσισε να εκδικηθεί τους Τούρκους γιατί ήταν και φίλος του ο Διάκος.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος ήταν γιός του αρματολού Ανδρέα Ανδρούτσου από το χωριό Λιβανάτες Λοκρίδας αλλά αυτός γεννήθηκε στην Ιθάκη (1788), όπου η οικογένειά του τότε ήταν στην Ιθάκη. Εκεί ο πατέρας του συναντήθηκε με τον αγωνιστή Λάμπρο Κατσώνη με τον οποίο συμφώνησαν να συντονίσουν την αγωνιστική τους δράση. Μάλιστα η σύμπραξή του «δέθηκε» και με δεσμούς συγγένειας, καθώς ο Κατσώνης βάφτισε τον Οδυσσέα.

Ο Οδυσσέας σαν μεγάλωσε έγινε και αυτός αρματολός στην περιοχή της Ρούμελης και ξεχώριζε για την ανδρεία του, την ομορφιά του, την γρηγοράδα του και τα στρατιωτικά του χαρίσματα. Γι' αυτό ο λαός του έβγαλε και τραγούδι.

«Σαν βράχος ειν' οι πλάτες του και σαν κάστρο η κεφαλή του, και τα πλατιά στήθια του τοίχος χορταρισμένος».

Ο Ανδρούτσος κατετάχθη στην υπηρεσία του Αλή Πασά των Ιωαννίνων και είχε πάρει το αρματολικό Λιβαδειάς λόγω καταγωγής. Εκεί γνώρισε και το Διάκο στον οποίο παραχώρησε και το αρματολικό, αναγκαστικά μετά την αποστασία του Αλή πασά. Μετά ταύτα κατέφυγε στα Επτάνησα. Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και όταν τρία χρόνια αργότερα ξέσπα-

σε η Επανάσταση, ήταν προετοιμασμένος για τον μεγάλο Αγώνα. Διαθέτοντας ισχυρότατη προσωπικότητα, στρατηγικό νου, κύρος, καχύποπτος και φίλαρχος ο Ανδρούτσος ήταν προορισμένος να αναλάβει την αρχηγία της Επανάστασης στην ανατολική Στερεά.

Κατά τα μέσα Μαρτίου 1821 κατά μαρτυρία του Μακρυγιάννη ο Οδυσσέας κρυβόταν στην Πάτρα.

Μόλις δε ξέσπασε η Επανάσταση και λίγες μέρες μετά το μαρτυρικό θάνατο του φίλου του Διάκου έσπευσε με πλοίο και έφθασε κοντά στο Γαλαξίδι. Εκεί συνάντησε τον Γκούρα με λίγους άνδρες και στις αρχές Μαΐου βρισκόταν στο Χάνι της Γραβιάς, όπου έφθασαν και οι οπλαρχηγοί Πανουργιάς και Δουβουνιώτης. Ο Γκούρας είχε πάει στα Σάλωνα και σκότωσε όλους τους τούρκους αιχμαλώτους, που είχαν από προηγούμενες συγκρούσεις.

Σε σύσκεψη οι οπλαρχηγοί αποφάσισαν να εμποδίσουν την κάθοδο των τούρκικων υπό τον Ομέρ Βρυώνη στρατευμάτων στην Πελοπόννη-

σο. Ο Ανδρούτσος είχε τη γνώμη να κλειστούν και να οχυρωθούν στο Χάνι από όπου θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν αποφασιστικά την άμυνα εναντίον των Τούρκων. Επειδή διαπίστωσε αμνηχανία των άλλων οπλαρχηγών και ενώ ο εχθρός πλησίαζε τους είπε: «Οποιοσ με ακολουθήσει, ας πιαστεί μαζί μου στο χορό».

Αμέσως 120 γενναία παλληκάρια πιάστηκαν μαζί του και

χορεύοντας μπήκαν στο Χάνι, στους τοίχους του οποίου άνοιξαν πολεμίστρες και οχύρωσαν τις πόρτες. Ο Πανουργιάς και ο Δουβουνιώτης τοποθετήθηκαν στα πλάγια δεξιά και αριστερά. Όταν πλησίασαν οι Τούρκοι επετέθηκαν πρώτα κατά του Πανουργιά και τους διασκόρπισαν. Έπειτα επέπεσαν όλοι στο Χάνι και υπέστησαν βαρύτερες απώλειες. Κατά το με-

σημέρι επιχειρήσαν δεύτερη περισσότερο ορμητική επίθεση αλλά κι' αυτή χωρίς αποτέλεσμα. Ο Ομέρ Βρυώνης έστειλε να φέρουν κανόνια από τη Λαμία να γκρεμίσουν το Χάνι και σταμάτησε τις άκαρπες εφόδους. Ο Ανδρούτσος όμως προβλέποντας αυτή την εξέλιξη, διέταξε αποχώρηση λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Οι πολεμιστές με τα γιαταγάνια στα χέρια, πρώτος ο Γκούρας και τελευταίος ο αρχηγός, βγήκαν από το Χάνι, έχοντας χάσει 6 μόνο από τους συντρόφους τους και εξαφανίστηκαν μέσα στο σκοτάδι.

Το αποτέλεσμα της μάχης αυτής, που στοίχισε στους Τούρκους πάνω από 300 νεκρούς και διπλάσιους τραυματίες, κλόνησε σοβαρά το ηθικό του Ομέρ Βρυώνη. Για τους Έλληνες η νίκη στο Χάνι της Γραβιάς είχε μεγάλη σημασία γιατί παρεμποδίστηκε η κάθοδος των Τούρκων με τόσο ισχυρό στρατό στην Πελοπόννησο, όπου η Επανάσταση ακόμη δεν είχε εδραιωθεί και συνέβαλε στην έναρξη του Αγώνα στην Δυτική Στερεά.

Ο θρίαμβος των Ελλήνων οφειλόταν βασικά στον Οδυσσέα Ανδρούτσο που φανέρωσε εκτός από τη στρατηγική του ιδιοφυΐα, γενναιότητα και ευψυχία.

Μετά το ως άνω γεγονός, διακιωματικά κατέλαβε τη θέση του αρχηγού της Επανάστασης στην ανατολική Στερεά.

Μάχη της Γραβιάς - Το Χάνι

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Αθανάσιος Διάκος και η μάχη της Αλαμάνας

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ανατολική Στερεά Ελλάδα επαναστάτησε σχεδόν ταυτόχρονα με την Πελοπόννησο, το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου 1821. Στη Στερεά Ελλάδα δεν ήταν αρχηγοί πολιτικοί όπως στην Πελοπόννησο. Είχε όμως οπλαρχηγούς σπουδαίους, τους καπετανέους των κλεφταρματολών, που την ξεσέκωσαν. Ο Πανουργιάς στα Σάλωνα, ο Δουβουνιώτης στη Βουδουνίτσα (περιοχή Λοκρίδας) και ο Διάκος στη Λιβαδειά που είναι και το θέμα της παρούσης αναφοράς.

Ο Χουρσίτ Πασάς που ήταν στα Γιάννενα, όταν έμαθε ότι επαναστάτησε η Στερεά Ελλάδα, διέταξε τους Τούρκους στρατηγούς Ομέρ Βρυώνη και Κιοσέ Μεχμέτ να ξεκινήσουν με στρατό ικανό, να διαλύσουν τους επαναστάτες και στη συνέχεια να περάσουν στη Πελοπόννησο για τον ίδιο σκοπό.

Ο Ομέρ Βρυώνης και ο Κιοσέ Μεχμέτ με 9 χιλιάδες τούρκους στρατιώτες προχώρησαν στην εκτέλεση της διαταγής. Όταν πλησίασαν στην

περιοχή της Ρούμελης, ο Πανουργιάς με τον Δουβουνιώτη, έπιασαν τις θέσεις στις πλαγιές της Οίτης, ενώ ο Διάκος με 400 παλληκάρια πήγε στη γέφυρα της Αλαμάνας κοντά στις Θερμοπύλες, που θα περνούσε ο Τούρκικος στρατός.

Ο Διάκος είχε γεννηθεί το 1788 στην Αρτοτίνη Δωριδας και από μικρό παιδί η μάνα του τον έκλεισε στο Μοναστήρι του Αη Γιάννη Πρόδρομου στην Αρτοτίνη. Εκεί όταν μεγάλωσε χειροτονήθηκε Διάκος. Μα ο Θανάσης ωραίο και γερό παλληκάρι δεν ήταν γεννημένος για παπιάς, αγαπούσε την ελεύθερη ζωή του βουνού και έφυγε από το Μοναστήρι για να γίνει κλέφτης. Λέγεται ότι ο λόγος που έφυγε από το Μο-

ναστήρι, ήταν ότι κάποιος δερβέναγας τον παρηνόχλησε τον οποίο και σκότωσε.

Στο καρτέρι στις Θερμοπύλες, αποφάσισε να μιμηθεί το Σπαρτιάτη Λεωνίδα, που στην ίδια θέση πριν από 2500 χρόνια έπεσε μέχρις ενός με τα 300 παλληκάρια του για την Πατρίδα.

Οι Τούρκοι επετέθησαν πρώτα κατά του Πανουργιά και του Δουβουνιώτη και τους ανάγκασαν να αποχωρήσουν και στράφηκαν κατά του Διάκου. Φαίνεται πως οι άνδρες του Διάκου πληροφορήθηκαν για τη δύναμη του επερχόμενου εχθρού και έφυγαν οι περισσότεροι. Ο Διάκος όμως με τα 40 παλληκάρια που τον έμειναν, πολέμησαν ηρωικά και στο τέλος σκοτώθηκαν όλοι. Ο ίδιος είχε πληγωθεί

και συνελήφθη ζωντανός (20 Απρ. 1821).

Στη Λαμία που τον μετέφεραν οι Τούρκοι θέλησαν να του αλλάξουν την πίστη, αλλά τους περιφρόνησε.

Τους είπε: «Εγώ Έλληνας και Χριστιανός γεννήθηκα, Έλληνας και Χριστιανός θα πεθάνω». Κατόπιν αυτού οι Τούρκοι αρχηγοί διέταξαν να σουβλιστεί ζωντανός. Ο Διάκος υπέστη αγωγή στο μαρτυρικό θάνατο και μόνο σε μια στιγμή πριν ξεψυχήσει, γυρίζοντας το βλέμμα του στην ανθισμένη γύρω φύση είπε:

«Για δεσ καιρό που διάλεξε, ο Χάρος να με πάρει, τώρα π' ανθίζουν τα κλαριά και βγάξει η γη χορτάρι».

Ο θάνατός του, στέρπησε πολύ χωρίς την Επανάσταση από ένα σημαντικότατο νέο στρατιωτικό στέλεχος (33 ετών). Ο πατέρας του Νίκος Γραμματικός και ο παππούς του

Αθανάσιος Γραμματικός από τη Μουσούνιτσα κλεφταρματολοί, μάλιστα ο παππούς Αθανάσιος ήταν επικεφαλής σώματος κλεφτών που έδρασε στη περιοχή Δωριδας Παρνασσίδας.

Στη Λαμία η ελεύθερη πατρίδα για να τιμήσει το θάνατό του έστισε αργότερα το αγάλμα του.

Και στην Αρτοτίνη που γεννήθηκε υπάρχει η προτομή του.

Θυμάμαι το 1944 στη Γερμανική Κατοχή, που είχα πάει στην Αρτοτίνη με το άλλο φορτωμένο τρόφιμα και πυρομαχικά των ανταρτών του ΕΛΑΣ, διάβασα:

ΤΗΣ ΑΡΤΟΤΙΝΗΣ ΓΕΝΗΜΑ
ΚΑΜΑΡΙ ΤΗΣ ΔΩΡΙΔΟΣ
ΒΡΟΝΤΗ ΚΙ ΑΣΤΡΟΠΟΒΟΛΗΜΑ
ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΑΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΣΑΝ ΣΗΜΑΝΕΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ Η ΚΑΜΠΑΝΑ
ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΓΕΦΥΡΩΣΣΕ
ΔΙΑΚΕ ΣΤΗΝ ΑΛΑΜΑΝΑ

Ο Διάκος συγκεντρώνει πολεμιστές για τον αγώνα

Η προτομή του Αθ. Διάκου στην Αρτοτίνη που γεννήθηκε

Η μάχη της Αλαμάνας. Ο Διάκος με τον Σαλώνων Ησαΐα πεσμένο πλάι του κατευθύνει τους άνδρες του

> «Κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία», του Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου

200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» ξεκινά από σήμερα να δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Φιλέλληνες Λόρδος Μπάιρον

Ο ξεσηκωμός των Ελλήνων το 1821 εναντίον των τυράννων στην τουρκοκρατία και οι περιλαμπρές νίκες στη στεριά και στη θάλασσα, κίνησαν το θαυμασμό όλου του κόσμου. Ιδιαίτερα οι λαοί της Ευρώπης, με εξαιρετικό ενδιαφέρον παρακολουθούσαν τον αγώνα του μικρού αλλά ηρωικού Ελληνι-

κού λαού, που πολεμούσε μια ολόκληρη αυτοκρατορία για την Ελευθερία του. Η επανάσταση είχε ριζώσει βαθιά στην ψυχή του με το σύνθημα «Ελευθερία ή Θάνατος».

Άκουγαν οι Ευρωπαίοι φιλέλληνες όπως τους ονομάζουμε, τα κατορθώματα των Ελλήνων

και νόμιζαν ότι ανασταίνονται από τους τάφους τους οι αρχαίοι Έλληνες. Χαιρέτιζαν με ενθουσιασμό τον αγώνα των νέων Ελλήνων κι εύχονταν από τα βάθη της καρδιάς τους να κερδίσουμε την ελευθερία μας ύστερα από 350 χρόνια περίπου σκλαβιάς.

Ιδρύθηκαν φιλελληνικοί σύλλογοι στη Γερμανία, την Ελβετία, τη Γαλλία, την Αγγλία και σ' άλλες χώρες, όπου μάζευαν χρήματα να υποστηρίξουν τον ελληνικό αγώνα. Έδιναν τα μέσα σε φιλέλληνες στρατιωτικούς να έρχονται στην Ελλάδα και ήρθαν εκατοντάδες να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και πολλοί απ' αυτούς και το αίμα τους.

Ο φιλελληνικός σύλλογος του Λονδίνου με συνεννόηση και με άλλους της Ευρώπης κατόρθωσε να δοθούν δάνεια στην επαναστατημένη Ελλάδα για τον Ελληνικό απελευθερωτικό αγώνα.

Αυτός που άναψε πολύ τον φιλελληνισμό στην Ευρώπη ήταν ο μεγάλος Άγγλος ποιητής ο Λόρδος Βύρων ή Μπάιρον. Ο Μπάιρον που αγάπησε ιδιαίτερα την Ελλάδα, στο ταξίδι του

παιλιότερα και την εξήμνησε με τα ποιήματά του, κατέβηκε ο ίδιος στην Ελλάδα, όπου ο σύλλογος του Λονδίνου τον όρισε αντιπρόσωπό του. Έφθασε τον Δεκέμβριο του 1823 στο Μεσολόγγι όπου τον υποδέχθηκε ο σκλαβωμένος λαός με απεριγράπτη χαρά, που ήταν αποφασισμένος ο Μπάιρον να βοηθήσει τον αγώνα όχι μόνο με χρήμα αλλά και με το σπαθί του. Εκείνο τον καιρό δεν υπήρχε ομόνοια ανάμεσα στους Έλληνες. Οι στρατιωτικοί μάλωναν με τους πολιτικούς και προσπαθούσε να τους συμφιλιώσει. Με δικά του έξοδα αναδιοργάνωσε τους επαναστάτες αγωνιστές σε σύγχρονο στρατό κατά τα Ευρωπαϊκά πρότυπα. Είχε κατά νου να κτυπήσει τους Τούρκους, που ήταν στο φρούριο της Ναυπάκτου.

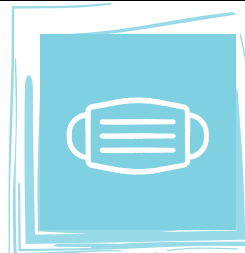
Δυστυχώς το υγρό κλίμα στο

Μεσολόγγι, έβλαψε την υγεία του ασυνήθιστου Λόρδου Μπάιρον. Τον πρόσβαλε δυνατός πυρετός και ένα βράδυ στις 7 Απριλίου 1824 πέθανε. Την άλλη μέρα το πρωί, με την ανατολή του Ηλίου 38 κανονιές όσα ήταν και τα χρόνια του νεκρού ποιητή ανάγγειλαν το θάνατό του, που σκόρπισε μεγάλο πένθος στους Έλληνες.

Ο Εθνικός μας ποιητής Σολωμός όταν το έμαθε, συγκινήθηκε πολύ κι έγραψε ένα ωραίο ποίημα στο θάνατο του Μπάιρον που αρχίζει:

*Λευτεριά για λίγο πάψε,
να κτυπάς με το σπαθί,
τώρα σίμωσε και κλάψε,
εις του Μπάιρον το κορμί.*

Όταν η Ελλάδα λευτερώθηκε, τίμησε τη μνήμη του με μνημείο στο Μεσολόγγι και με το άγαλμά του στον κήπο του Ζαπτείου στην Αθήνα.

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ

πληροφορίες
covid19.gov.gr

> Κείμενα του Χαρ.Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο πρωτοπόρος Ρήγας Βελεστινλής

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ρήγας Βελεστινλής

Μεταξύ των φωτισμένων πρωτοπόρων για τον ξεσηκωμό, πρώτος και καλύτερος ήταν ο Ρήγας Βελεστινλής, που είπε ότι ο μοναδικός δρόμος για να κατακτήσουν την λευτεριά στεκόταν ο ένοπλος αγώνας. Δεν ήταν όπως προς τούτο, μονάχα το καριοφίλι και το γιαταγάνι του κλεφταρματολού που τάρραζε. Υπήρχε κοντά σ' αυτά και η πέννα των μορφωμένων ελλήνων, όπλο φοβερό κατά των τυράννων. Οι λόγοι, τα βιβλία και οι προκηρύξεις ξάπλωναν την ιδέα της απελευθέρωσης, έδιναν θάρρος στους ραγιάδες και τους διαφώτιζαν να αγαπούν και να πιστεύουν στην Πατρίδα. Ένας από τους φλογερούς λόγιους και κήρυκες της αναστασης του γένους και πιο δυνατός ήταν ο Ρήγας Βελεστινλής. Με την συγκλονιστική του φράση «Όποιος ελεύθερα συλλογάται, συλλογάται καλά». Με τον πατριωτικό ύμνο το Θούριο, που λειτούργησε σαν βασικός δίαυλος των επαναστατικών του ιδεών, αφού έκανε και το δάσκαλο στην περιοχή της πατρίδας του το Βελεστίνο, αναγκάστηκε να φύγει να ενταχθεί στο σώμα των αρματολών που δρούσε στον Όλυμπο. Γεννημένος το 1757 στο Βελεστίνο και κατά μια εκδοχή ο εξαναγκασμός να φύγει, οφείλετο ότι σε μια φιλονικία με ένα τούρκο τον σκότωσε εικοσαετής περίπου. Μετά το αρματολικί πέρασε από το Άγιο Όρος, όπου εμπλούτισε τις γνώσεις του στη σημαντική βιβλιοθήκη της Αθωνιάδας Σχολής. Ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη όπου κυρίως έμαθε ξένες γλώσσες, γαλλικά, ιταλικά και γερμανικά. Μετά περίπου τριακονταετής βρέθηκε στο Βουκουρέστι, εκεί έγινε γραμματικός του ηγεμόνα της Βλαχίας Νικολάου Μαυρογένη και μετά το θάνατο του Μαυρογένη από το σουλτάνο, ο Ρήγας επέλεξε τη Βιέννη ως κέντρο της δράσεώς του το 1790. Την εποχή εκείνη άρχισε η Γαλλική Επανάσταση, που τον ξεσήκωσε και άρχισε να αλληλογραφεί με πλούσιους εμπόρους, επισκόπους, αρματολούς

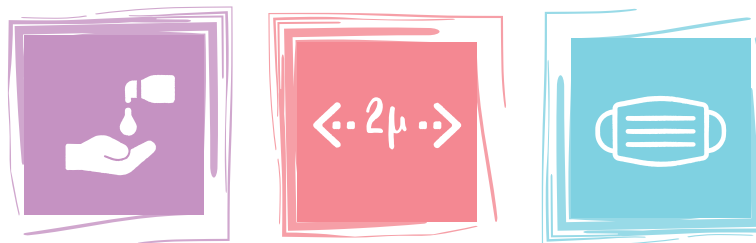
κι άλλους στην Ελλάδα και τους παρακινούσε και διαφώτιζε με τα τραγούδια και τα πατριωτικά ποιήματά του γεμάτα ενθουσιασμό και φλόγα για την Ελευθερία. Είχαμε μάλιστα και ένα χάρτη της Μεγάλης Ελλάδας με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη. Επικοινωνήσε με τον Ναπολέοντα και τον παρακάλεσε να βοηθήσει την Ελληνική Επανάσταση με στρατό. Ο Ναπολέων τότε βρισκόταν στην Ιταλία και του είπε να πάει στην Βενετία να συνεννοηθούν. Ο Ρήγας πήγε στην Τεργέστη να προχωρήσει στη Βενετία. Εκεί από προδοσία συνελήφθη από την Αυστριακή Αστυνομία και του βρήκαν πάνω του, τις διάφορες επαναστατικές διακηρύξεις, ποιήματα και ύμνους και τον γύρισαν πάλι στην Βιέννη μαζί με τους συντρόφους του, όπου υποβλήθηκαν σε βασανιστικές ανακρίσεις.

Η αυστριακή κυβέρνηση τότε ήταν σύμμαχος με την Τουρκία και τους έστειλε όλους δέσμους στο Βελιγράδι, όπου μετά από βασανισμούς τους εκτέλεσαν. Ο Ρήγας πριν αφήσει την τελευταία του πνοή αναφώνησε: «Έτσι πεθαίνουν τα παλληκάρια: αρκετό σπόρο έσπειρα. Αυτός θα βλαστήσει και το Γένος μου θα σοδέψει το γλυκό καρπό». Αξίζει να αναφέρω τους επτά συντρόφους του Ρήγα: Ευστράτιος Αργέντης (31 χρόνων, έμπορος από τη Χίο), Δημήτριος Νικολίδης (32 χρόνων, γιατρός από τα Ιωάννινα), Αντώνιος Κορωνιός (27 χρόνων, έμπορος και λόγιος από τη Χίο), Ιωάννης Καρατζάς (31 χρόνων, λόγιος από τη Λευκωσία), Θεοχάρης Γεωργίου Τουρούτζας (22 χρόνων, έμπορος από Σιάτιστα), Ιωάννης Εμμανουήλ (24 χρόνων, φοιτ. Ιατρ.) και ο αδελφός του Πανα-

γώτης από την Καστοριά.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ορμητικός Πατριωτικός Ύμνος πρώτος Μια μεγάλη προσαγή. Ως πότε παλληκάρια, να ζούμε στα στενά
Μονάχοι σαν λιοντάρια στις ράχες, στα βουνά
Σπλιές να κατοικούμε, να βλέπουμε κλαδιά
Να φεύγουμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά;
Να χάνουμε αδέρφια, πατρίδα και γονείς
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς
Κάλλιο 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
Παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή.
...
Μας κράζει η Ελλάδα, μας θέλει, μας πονεί,
Ζητά την συνδρομή μας με μπροσκή φωνή.

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ

πληροφορίες
covid19.gov.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Κυβέρνηση

> Κείμενα του Χαρ.Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Οι Εμφύλιοι Πόλεμοι του 1824

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Όπως είπαμε ο Λόρδος Μπάιρον όταν ήρθε το 1823, βρήκε την επαναστατημένη Ελλάδα, να σπαράσσεται με την εμφύλια διαμάχη ανάμεσα στους αγωνιστές και παρά τις προσπάθειες να τους κατευθύνει δεν πρόλαβε προς τούτο, λόγω του θανάτου του 7 Απριλίου 1824.

Ο Σουλτάνος τα τρία αυτά χρόνια δεν μπόρεσε να καταπνίξει την επανάσταση με τη δική του δύναμη και ζήτησε τη βοήθεια του Πασά της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή. Σύμφωνα με το καταστρωθέν σχέδιο, οι Αιγύπτιοι θα κυρίευαν τα νησιά και την Πελοπόννησο, ενώ ο Σουλτάνος θα έστελνε στρατό να υποτάξει τη Στερεά. Εκμεταλλεύτηκαν τον καιρό εκείνο που οι επαναστάτες δεν ήταν αδελφωμένοι και η ενέργειά του έμελλε να ξεσπάσει θύελλα επάνω στη δυστυχισμένη Πατρίδα μας.

Το 1824 βρήκε την Ελλάδα με δυο κυβερνήσεις, μία στο Κρανίδι με τον Κουντουριώτη και την άλλη στην Τρίπολη με τον Κολοκοτρώνη. Αρχισαν μάλιστα μεταξύ τους και εμφύλιο πόλεμο. Ο Κολοκοτρώνης (ο γέρος του Μοριά) με την εμπειρία και τη σωφροσύνη του, είδε πως δεν ήταν συμφέρον για την Πατρίδα να βρίσκονται σε διχόνοια. Υποχώρησε και ζήτησε να του δώσουν αμνηστία. Ως γνωστόν τότε ο Κολοκοτρώνης είχε παραμεριστεί από τους προκρίτους και είχε φυλακιστεί, γι' αυτό ζήτησε αμνηστία. Η εκχειρία δεν κράτησε πολύ και άρχισε πάλι η διχόνοια που κατέληξε σε εμφύλιο πόλεμο. Στον εμφύλιο αυτό που βάσταξε τις μήνες, όπου σκοτώθηκε και ο γιός του Κολοκοτρώνη Πάνος, που ήταν ο πιο καλλιεργημένος γιός και γαμπρός της Μπουμπουλίνας. Το λυπηρό αυτό δυστύχημα καταλύπη-

σε το γέρο πατέρα του, που αναγκάστηκε πάλι να ζητήσει αμνηστία. Η κυβέρνηση έδωσε στους επαναστάτες αμνηστία, αλλά τον Κολοκοτρώνη τον συνέλαβε και τον έκλεισε στη φυλακή.

Σε τέτοια κατάσταση βρισκόταν η Πελοπόννησος όλο το χρόνο του 1824, η θύελλα της διχόνοιας ήταν έτοιμη να παρασύρει και να καταστρέψει το νεαρό δέντρο της Ελευθερίας που τρία ολόκληρα χρόνια ποτίστηκε με το αίμα τόσων ηρώων.

Οι Κρήτες από το Μάιο του 1821 είχαν σπρώξει τη σημαία της Επανάστασης και σχεδόν είχαν ελευθερώσει όλη τη Μεγαλόνησο. Ο σουλτάνος έστειλε στρατό

να την υποτάξει αλλά δεν το κατόρθωσε. Γι αυτό κατά τη συμφωνία έστειλε τον Μεχμέτ Αλή Πασά της Αιγύπτου να την υποτάξει, ο οποίος προσπάθησε προς τούτο δύο φορές. Τη δεύτερη φορά πολυάριθμοι άγριοι Αιγύπτιοι λεπλάτψαν τις πόλεις, έσφαξαν άνδρες και γυναίκοι και μετά δύο χρόνια ηρωική αντίσταση οι Κρήτες υποτάχθηκαν στους τυράννους.

Μετά τις 6 Ιουνίου 1824 ο αιγυπτιακός στόλος περικύκλωσε την Κάσο. Ο Χουσεΐν με τέσσερες χιλιάδες στρατό αποβίβαστηκε στο ωραίο νησί και ύστερα από ηρωική αντίσταση των Κασιωτών επήλθε τελεία καταστροφή. Σκότωσε τους άνδρες και τις

γριές και δύο χιλιάδες γυναίκοι έστειλε στην Αλεξάνδρεια, όπου πουλήθηκαν σκλάβοι.

Τον ίδιο μήνα ο τούρκικος στόλος με τον Μεχμέτ Αλή με 176 πλοία με αρχηγό τον Χορσέφ πασά χτύπησε τα Ψαρά. Με ταυτόχρονο βομβαρδισμό προσπάθησε να αποβιβαστεί στο νησί αλλά αποκρούστηκαν με γενναία ηρωική αντίσταση των Ψαριανών. Μετά από 24 ώρες πήγε στο βόρειο απόκρημνο μέρος του νησιού και αποβίβασε πλήθος στρατιώτες που προχώρησαν προς την πόλη να την χτυπήσουν από τα νώτα. Η πόλη δεν ήταν δυνατή να αντισταθεί.

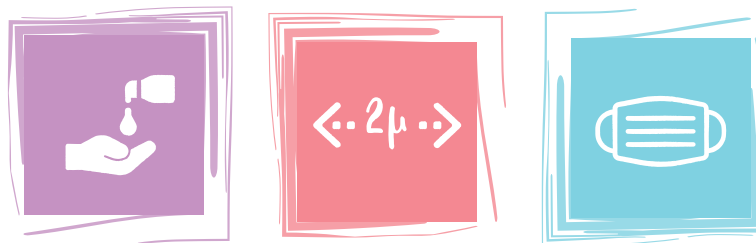
Ενώ αυτοί που αποβίβαστηκαν προχωρούσαν σκοτώνοντας και καίοντας, ο στόλος πλησίασε και έβγαλε και αυτός στρατεύματα. Οι κάτοικοι για να αποφύγουν τους τούρκους που τους κυνηγούσαν, ρίχνονταν στα πλοία, τα περισσότερα όμως με το πλήθος και το βάριαν αναποδογύριζαν. Πολλές γυναίκες με τα παιδιά στην αγκαλιά τους έπεφταν στην θάλασσα για να μην πιαστούν αιχμάλωτοι. Πολλά γυναικόπαιδα και αρκετοί πολεμιστές οχυρώθηκαν στο φρούριο Παλαιόκαστρο. Εκεί πολιορκημένοι ύστερα από 2-3 μέρες δεν άντεξαν την πείνα και τη δίψα, έγινε άλλο ολοκαύτωμα, έβαλαν φωτιά στην πυ-

ριτιδαποθήκη και ανατινάχτηκαν μαζί με πολλούς τούρκους, ανεβασμένους στα τείχη του. Ψαρά δεν υπήρχαν πια.

Οι λίγοι Ψαριανοί που σώθηκαν πήγαν στις Σπέτσες, στην Ύδρα, στη Σύρο και στην Αίγινα. Η καταστροφή όμως των Ψαρών κίνησε το θαυμασμό του κόσμου και δόξασε το νησί.

Ο Εθνικός μας ποιητής Σολωμός τραγούδησε τη Δόξα του με το γνωστό ποίημά του:

Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη περπατώντας η Δόξα μονάχη μελετά τα λαμπρά παλληκάρια και στεφάνι στην κόμη φορεί, γνωμ' από λίγα χορτάρια πούχαν μείνει στην έρημη γη.

ΜΕΝΟΥΜΕ
ΑΣΦΑΛΕΙΣ

ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ

πληροφορίες
covid19.gov.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Κυβέρνηση

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Μεσολόγγι: Η δεύτερη πολιορκία και η ηρωική έξοδος (1826)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Σουλτάνος Μαχμούτ μετά την αποτυχία της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου, ανέθεσε στον Μεχμέτ Ρεσίτ παρά Κιουταχί, να επιχειρήσει τη δεύτερη πολιορκία και με το προς τούτο φερμάνι του είπε:

«Το Μεσολόγγι ή το κεφάλι σου!»

Ο Κιουταχί έπεσε μπρούμυτα, φίλησε το χαλί που πάταγε τα ποδάρια του ο Σουλτάνος και το Γενάρη του 1825, έφτασε στη Λάρισα, για να κόβει αυτός κεφάλια και να τον προσκυνάνε. Αφού έμεινε για λίγο εκεί, πέρασε στα Γιάννενα να ετοιμάσει από κει το σεφέρι (την εκστρατεία).

Στην πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου Οκτώβρη 1823 ήταν δεύτερος κάτω από τον Ομέρ Βρυώνη, που δεν τον άκουσε και ρεζιλεύτηκε το ντοβλέτι.

Τούτος ο Κιουταχί στάθηκε ο καλύτερος στρατηγός που έβγαλε κείνα τα χρόνια η Τουρκία. Από τους γκισούρηδες, καθώς έλεγε ένας μονάχα μπορούσε, ν' αναμετρηθεί μαζί του ο Καραϊσκάκης.

Αφού προετοιμάστηκε στα Γιάννενα πέρασε στα μέσα του Μάρτη στην Άρτα, όπου μέτρησε τ' ασκέρι του. Βρέθηκαν νάνε ίσαμε τριανταπέντε χιλιάδες πολεμιστές και ως τρεις χιλιάδες σκλάβοι χριστιανοί εργάτες, ρωμιοί κλπ. Αυτοί δεν είχαν μισθό, μονάχα ένα ψωμί και δούλευαν σα γομάρια με το βούρδουλα στη ράχη και το γαταγάνι πάνω από το σβέρκο τους. Ακολουθούσαν τ' ασκέρι χιλιάδες ζώα όλα αρπαγμένα από τους ραγιάδες.

Ο Κιουταχί χώρισε τ' ασκέρι σε πέντε κολώνες. Την πρώτη την πρόσταξε να τραβήξει στον Κραβασαρά κ' εκεί να περιμένει. τη δεύτερη να περάσει από τη Βόνιτσα και να προσκυνήσει το Ξηρόμερο. την τρίτη να δι-

αβεί από το Μακρυνόρος. και τη τέταρτη ν' αλωνίζει τις βορεινές επαρχίες, σφάζοντας και καίγοντας και ο ίδιος με την πέμψη και μεγαλύτερη κολώνα, όλοι με προορισμό να σμιξουν στο Μεσολόγγι.

Μπροστά σε τούτο τ' ασκέρι ο κοσμάκης σκόρπαγε για να γλυτώσει τη σκλαβιά και το μαχαίρι, στις αποκλειστές μέρη ορεινά γερά και άπαρτα. Όσοι μένανε στα χαμηλά μπαινανε στα καϊκια να βγουν στον Κάλαιο, μικρό νησάκι στα Επάνεσσα, που βρίσκαν καταφύγιο οι αρματολοί με τις φαμελιές τους. Οι πιο φτωχοί ροβόλαγαν στ' Αντελικό και στο Μεσολόγγι.

Συνάζονται οι κεφαλές του τόπου κ' οι καπεταναίοι και βάζουν αρχηγό της μικρής φρουράς το Νικόλα Στουρνάρα που γραμματικός του ήταν ο Κασομούλης. Παίρνουν τη σωστή απόφαση να βγάλουν τις φαμελιές τους και να τις στείλουν στον Κάλαιο.

Προς το τέλος του 1825 η πολιορκία του Κιουταχί ήταν ασφυκτική. Οι δυνάμεις του από 35.000 άνδρες ενισχύθηκαν με την απόβαση στο Κρουσένρι 10.000 Αιγυπτίων υπό τον Ιμπραήμ στις 26 Δεκεμβρίου 1825 που προωθήθηκαν στο Τουρκικό στρατόπεδο. Στο μεταξύ η συγκρότηση στρατοπέ-

δου αντιπερισπασμού στη Δερεβέκισα (Ανάληψη Τριωνίδος) δεν καρποφόρησε και το βάρος του αγώνα έπεφτε αποκλειστικά στους ώμους των πολιορκημένων, που είχαν αρχίσει να δοκιμάζονται από την έλλειψη τροφίμων. Η ελπίδα να ενισχυθούν από το στόλο χάθηκε όταν ο Μιαούλης αναγκάστηκε να φύγει για την Ύδρα, γιατί ο στόλος βρισκόταν επισιτιστικά σε άθλια κατάσταση. Οι εκκλήσεις τόσο του Μιαούλη όσο και των πολιορκημένων προς την επαναστατική κυβέρνηση στο Ναύπλιο αγνοήθηκαν. Έφθασαν στην αθλιότητα κατάσταση να φάνε τα πάντα, άλογα, μουλάρια, γομάρια, σκύλους, γάτες και ποντίκια και άρχισαν να πεθαίνουν κατά εκατοντάδες την ημέρα, οι δε αρρώστιες θέριζαν λόγω του υποσιτισμού.

Έτσι αποφασίστηκε η δραματική έξοδος τη νύχτα της 10ης Απριλίου προς την 11η Κυριακή των Βαΐων από το συμβούλιο των οπλαρχηγών, υπό την προεδρία του επισκόπου Ρωγών Ιωσήφ. Μέσα στο Μεσολόγγι βρίσκονταν συνολικά 10.000 άτομα: 3.600 άνδρες της φρουράς, 1.500 πολίτες και 5.500 γυνακόπαιδα. Τα γυνακόπαιδα δυστυχώς τα είχαν πάρει από τον Κάλαιο που τα είχαν για ασφάλεια.

Εκ του λόγου τούτου είχε επιδεινωθεί η κατάσταση από την έλλειψη τροφίμων (μοιραίο λάθος) και τώρα κολοσσιαίο πρόβλημα μπροστά τους. Στην σύσκεψη είχαν αποφασίσει να σκοτώσουν τους αιχμαλώτους και το έκαναν αμέσως. Επίσης και τα γυνακόπαιδα (φαμελιές) για να μην πέσουν στα χέρια των εχθρών. Μάλιστα προτάθηκε «να σφάζει ο ένας του αλλουνού τη φαμελιά» για την αποφυγή ανασταλτικού συναισθηματισμού. Αλλά με την παρέμβαση των Ρωγών Ιωσήφ αποτράπηκε τούτο. Για τους ασθενείς και πληγωμένους αξιωματικούς και στρατιώτες αποφάσισαν και τους έβαλαν σε μεγάλα και οχυρωμένα σπήτσια, για να πεθάνουν πολεμώνας πράγμα που έγινε, με τον χαιρετισμό «καλή αντάμωση στον άλλο κόσμο».

Μαρτυρίες υπάρχουν πολλές για συνταρακτικές σκηνές τις τελευταίες στιγμές, που όλες συμφωνούν, ότι οι πολιορκημένοι ήταν αποφασισμένοι να πεθάνουν. Κανείς δεν φοβόταν το θάνατο. Στις επιστολές τους προς τα έξω όμως εξέφραζαν όχι μόνο τις αγωνίες τους αλλά και τον θυμό τους για την κυβέρνηση. Ο Μιαούλης βέβαιος για την επικείμενη καταστροφή του Μεσολογγίου, όταν επέστρεψε στην Ύδρα όπως είπαμε παραπάνω, ντύθηκε στα μαύρα.

Η ηρωική έξοδος

Σύμφωνα με το σχέδιο οι πολιορκημένοι χωρίστηκαν σε τρία σώματα, το πρώτο και το δεύτερο το αποτελούσαν οι άνδρες της φρουράς και το τρίτο αποτελούμενο από Μεσολογγίτες και τα γυνακόπαιδα συνοδευόμενο από 200 καλούς στρατιώτες. Πολλές γυναίκες αντρίκια ντυμένες και αρματομένες δεν ξεχώριζαν από τους άλλους πολεμιστές. Τα μεσάνυχτα του Σαββάτου προς την Κυριακή των Βαΐων, βγήκαν από τα καθορισμένα κανονιοστάσια με κατεύθυνση προς τον Άγιο Συμεών. Με την πολεμική κραυγή 'Α! 'Α! 'Α! οι εχθροί που είχαν πληροφορηθεί από προδοσία, τους περίμεναν και η σύγκρουση υπήρξε τρομακτική. Όρμησαν οι άνδρες των δυο πρώτων σωμάτων με τα γαταγάνια και τα σπαθιά τους επάνω στις

εχθρικές γραμμές. Καμία δύναμη δεν ήταν ικανή να ανακατίσει τον κείμαρρο εκείνο των απελπισμένων. Ο καθένας τους κοιτάζε πώς να ανατρέψει τα εμπόδια που βρίσκονταν μπροστά του και να περάσει. Όσοι ήταν γεροί πηδούσαν τη μεγάλη τάφρο, περνούσαν τα χαρακώματα και διέσχισαν τον κλοιό των δύο Τουρκοαιγυπτιακών συνταγμάτων, ενώ οι αδύνατοι έμειναν πίσω. Εκείνη τη στιγμή ξαφνικά ακούστηκε από το τρίτο σώμα των γυναικοπαίδων η φωνή «Πίσω, πίσω μωρέ παιδιά!» και αποχωρίστηκαν μερικοί από τα δύο άλλα σώματα. Κανείς δεν ξέρι από ποιόν και γιατί βγήκε η σπαρακτική αυτή κραυγή που προκάλεσε σύγχυση και μεγάλο κακό. Ακόμα και σήμερα δεν έχει διαλευκανθεί το περιστατικό αυτό.

Άλλοι προχώρησαν και άλλοι γύρισαν πίσω, ανακατωμένοι με τους Τουρκοαιγύπτιους σφαγείς. Εξερράγησαν τα λαγούμια της Μεγάλης Ντάπιας που τα πυροδόπησε ο σεμνός ήρωας και γέροντας Σουλιώτης ιερέ-

ας Διαμαντής. Ακολούθησαν οι εκρήξεις στον Ανεμόμυλο, στην μπαρουταποθήκη στο σπίτι του Καψάλη, και οχυρωμένα μεγάλα σπίτια με τους ασθενείς και πληγωμένους αξιωματικούς και στρατιώτες. Επίσης οι κυνηγημένοι κάτοικοι έβαζαν φωτιά στις πυριτιδαποθήκες στα διάφορα σημεία της πόλης. Αυτές οι τρομακτικές σκηνές βάσταξαν σχεδόν όλη τη νύχτα. Ένας μεγάλος αριθμός Τούρκων σκοτώθηκε με τα εκρήξεις μαζί με τους πολιορκημένους.

Την αυγή 11 Απριλίου 1826 Κυριακή των Βαΐων έπαψαν οι σφαγές «το Μεσολόγγι έπεσε». Αυτό στάθηκε το τέλος του Μεσολογγίου, μήτε τα τόσα ασκήρια, μήτε οι τόσες αρμάδες, μήτε οι τόσες τέχνες των Ευρωπαίων, μήτε η αρρώστια μπόρεσαν να γονατίσουν τους υπερσπιστές του. Τους λύγισε η πείνα, που κανείς αντρωμένος δεν νίκησε ποτέ. Μα ούτε και τότε παραδόθηκαν. Προτίμησαν να μείνουν ελεύθεροι. «Εκείθε με τους αδελφούς, εδώθε με το Χάρο»

Οι Ντάπιας: 1. Σαχτούρη ή Μαρμαρού 2. Κυριακούλη Μαυρομιχάλη ή Ανανία 3. Κοισούσκου 4. Γουλιέλμου Τέλου 5. Φραγκλίνου ή Τερίμπιλε 6. Νόρμαν ή Γερμανών 7. Τοκέλυ 8. Λόρδου Βύρωνα 9. Μιαούλη 10. Κουτσονίκα 11. Κοραή ή Άη Νικόλα 12. Μάρκου Μπότσαρη ή Μεγάλη Ντάπια 13. Αρχιεπισκόπου Ιγνάππου 14. Δημήτρη Μακρή 15. Κερανοβόλος 16. Γουλιέλμου της Οράνης ή Λουνέτα 17. Ρήγα Φεραίου ή Πόρτα 18. Αντωνίου Κοκκίνη 19. Μονταλεβέρη 20. Λόρδου Σέφιλντ ή Αλέρτα 21. Σκεντέρμπεη 22. Κανάρη 23. Δρακούλη ή Κλείσοβα. Α. Β. Γ. Τα μέρη απ' όπου γίνεκε η έξοδος. Δ. Η Μπαρουταποθήκη όπου τινάχτηκε με τις γυναίκες ο Καψάλης. Ε. Το τυπογραφείο των «Ελληνικών Χρονικών» Ζ. Ο Ανεμόμυλος

Πηγή: Δημ. Φωτιάδη

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Βυζαντινή Αυτοκρατορία 1402 Κωνσταντινούπολη – Αγία Σοφία

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία το 1402 είχε περιορισθεί στην ίδια την Κωνσταντινούπολη, τη Θεσσαλονίκη (μετά το 1403 και μέχρι το 1430) και τη γύρω περιοχή και το Δεσποτάτο του Μορέως. Από το 1393 είχε σφίξει ο κλοιός γύρω από τη Βασιλεύουσα και όλα ήταν έτοιμα για την τελική επίθεση.

Τελικά στις 28 Ιουλίου 1402 τα Οθωμανικά στρατεύματα πτώθηκαν στη μάχη του Τομπούκ Οβασί, περισσότερο γνωστή ως μάχη της Άγκυρας, από τους Μογγόλους και ο Σουλτάνος πιάστηκε αιχμάλωτος. Ήταν τέτοιο το πλήγμα που κατάφεραν οι Μογγόλοι στον Βαγιαζίτ, ώστε οι σύγχρονοί τους πίστεψαν πως η Οθωμανική Αυτοκρατορία είχε καταστραφεί για πάντα. Όμως οι Μογγόλοι υποχώρησαν στην Σαμαρκάνδη, ωθώντας τους διαδόχους του πτημένου Σουλτάνου σε εμ-

Η Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης. Οι μιναρέδες είναι τουρκική προσθήκη του 15ου αιώνα

φύλιες συγκρούσεις για τη διεκδίκηση του θρόνου και τη Μικρά Ασία σε μια πολιτική αποσταθεροποίηση που θα κρατούσε μισό περίπου αιώνα.

Η τουρκική ήπια στην Άγκυρα και τα γεγονότα που ακολουθήσαν δεν έσωσαν το Βυζάντιο, αλλά ανέβαλαν την πτώση του, δίνοντάς του μια τελευταία ευκαιρία να αναζητήσει συμμάχους. Αποκόμισε μάλιστα η Αυτοκρατορία και κάποια εδαφικά οφέλη, με

την ανακατάληψη της Θεσσαλονίκης, ορισμένων οχυρών θέσεων στο Εύξεινο Πόντο και στη θάλασσα του Μαρμαρά και των νησιών Σκιάθου, Σκύρου και Σκοπέλου.

Κωνσταντινούπολη - Αγία Σοφία

Ο Ιουστινιανός Α΄ Αυτοκράτορας του Βυζαντίου, περνηφανεύσαν για μνημεία όπως ο ναός του Βιταλίου στη Ραβέννα και της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη,

των αρχιτεκτόνων Ανθέμιου και Ισιδώρου.

Ο Σολομών, τρίτος Βασιλιάς των Εβραίων, απέκτησε μεγάλη φήμη για τον μεγαλοπρεπή ναό στην Ιερουσαλήμ. Θυμάμαι στο Δημοτικό όταν ο δάσκαλος μας δίδασκε για την Αγία Σοφία που την εικόνα της είχε το βιβλίο, μας είπες το εξής. Ο Ιουστινιανός στα εγκαίνια της Αγίας Σοφίας είπε:

«Νενίκκασε Σολομών» αναφερόμενος στο ναό του

Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ.

Ο ναός της Αγίας Σοφίας είναι το λαμπρότερο δείγμα βασιλικής με τρούλο. Αφιερωμένος στην του Θεού Σοφία, αποτελεί ένα από τα αριστουργήματα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής.

Ο τρούλος του ναού μοναδικός στο είδος του, έχει διάμετρο 31 μ. και ύψος 55 μ. από το δάπεδο. Το χαρακτηριστικό του τρούλου είναι ότι η κυκλική βάση του σπριζείται από τετραγώνου βάσεως. Κτίστηκε το 532-537 με εντολή του Ιουστινιανού, από τους αρχιτέκτονες Ανθέμιο από τις Τράλλεις και Ισιδώρο από τη Μίλητο και μετατράπηκε από τους Τούρκους σε τζαμί. Σήμερα Μουσείο.

Η Αγία Σοφία δεν είναι μόνο ένα από τα λαμπρότερα επιτεύγματα της Βυζαντινής αρχιτεκτονικής, αλλά, όπως και ο Παρθενώνας για την Αθηναϊκή Δημοκρατία, αποτελεί την κύρια έκφραση του μεγαλείου της Αυτοκρατορίας.

Η ανωτέρω αναφορά μου στο «Βυζάντιο - Κωνσταντινούπολη - Αγία Σοφία» Ελληνικότητας ιστορικών μνημείων πλέον, της Περήφανης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, αποτελούν μνημεία άξια ανάμνησης, ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων, από την έναρξη της Επανάστασης του 1821.

Οι Φαναριώτες της Πόλης

Το έτος 1601 το Οικουμενικό Πατριαρχείο εγκαταστάθηκε οριστικά στην Κωνσταντινούπολη και στην συνοικία Φανάρι όπου είναι και σήμερα. Εκεί άρχισαν να συγκεντρώνονται τότε εξέχοντες Έλληνες από διάφορα μέρη, οι οποίοι λόγω και της μόρφωσής τους εξελέγησαν κληρικοί και κατέλαβαν διάφορες θέσεις στο Πατριαρχείο.

Όλοι αυτοί οι μορφωμένοι και ξενόγλωσσοι Έλληνες κατοικούσαν στο Φανάρι γι' αυτό τους ονόμασαν Φαναριώτες, που είναι και το θέμα του ιστορήματος.

Οι Τούρκοι που τότε ήταν αγράμματοι, χρησιμοποιούσαν Φαναριώτες σε διάφορες κρατικές υπηρεσίες ως γραμματείς. Επίσης τους αντιπροσώπευαν σε διάφορες υποθέσεις με άλλα κράτη της Ευρώπης ως διερμνείς, που ήταν και ξενόγλωσσοι. Αυτούς τους έλεγαν Μεγάλους Διερμνείς.

Μεγάλος Διερμνέας πρώτος ήταν ο Παναγιώτης Νικουσης (1666) και κατόπιν ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος. Οι άνδρες αυτοί, από τις υψηλές θέσεις που κατείχαν μέσα στο Τούρκικο κράτος ωφέλη-

σαν πολύ τους υπόδουλους Έλληνες.

Αργότερα μάλιστα η Τουρκική Κυβέρνηση, διόρισε ηγεμόνες στη Βλαχία και στη Μολδαβία Φαναριώτες. Εκεί οι Έλληνες αυτοί ως ηγεμόνες διοίκισαν καλά τις επαρχίες τους και κάλεσαν κοντά τους, πολλούς άλλους Έλληνες και τους ανέθεσαν διάφορες Υπηρεσίες. Προστάτησαν τα γράμματα και ίδρυσαν τα περίφημα Ελληνικά σχολεία, όπου μάθαιναν τα Ελληνόπουλα γράμματα και έτσι βοήθησαν να διαφωτισθεί το Έθνος και να είναι έτοιμο την ώρα που

θα σάλπιζε ο παιάνας της εξέγερσης για ελευθερία.

Στις ανωτέρω επαρχίες πήγαιναν πολλοί Έλληνες τότε να εργαστούν και να εμπορευτούν γιατί εύρισκαν προστασία και ελευθερία.

Έτσι στα μέρη αυτά άρχισε σιγά-σιγά να προοδεύει και να αυξάνει ο Ελληνισμός. Πολλές φορές οι Τούρκοι έστελναν Μεγάλους Διερμνείς στο εξωτερικό ως πρέσβεις για να κλείνουν και να υπογράφουν συνθήκες.

Σπουδαιότεροι από τους Μεγάλους Διερμνείς ήταν: Οι Μαυροκορδάτοι, οι Καλλί-

μαχες, οι Καρατζάδες, οι Αργυρόπουλοι, οι Σούτσοι, οι Υψηλάντες, οι Ράλληδες και άλλοι. Οι Έλληνες αυτοί με την μεγάλη επιρροή τους στους Τούρκους, υπερασπίστηκαν τα συμφέροντα των Ελλήνων και της Εκκλησίας και προστάτησαν την Ελληνική παιδεία.

Οι Φαναριώτες τόσο στην Πόλη όσο και στις Ηγεμονίες προστάτευαν τους Έλληνες και στα παλάτια τους, γίνονται συχνά συζητήσεις για την απελευθέρωση της Πατρίδας και εκεί άρχισε να γεννιέται προς τούτο «Η Μεγάλη Ιδέα».

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Αρχηγία Φιλικής Εταιρείας και Επανάσταση στη Μολδοβλαχία

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Χρονικά περίπου στην αρχή του 1820, η Φιλική Εταιρεία είχε απλωθεί τόσο στον Ελλαδικό Χώρο, όσο και στις παροικίες της Διασποράς, πού ο αριθμός των μυημένων ανήλθε σε χιλιάδες, φάνηκε ότι ήρθε το πλήρωμα του χρόνου για την εξέγερση. Έτσι γεννήθηκε η ανάγκη εύρεση αρχηγού της Φ. Ε. και μάλιστα Έλληνα με διεθνές κύρος. Προς τούτο αποιάθηκαν πρώτα στον Ιωάννη Καποδίστρια τότε Υπουργό των Εξωτερικών της Ρωσίας, και αρνήθηκε. Προφανώς η θέση του στο υπουργείο εξωτερικών υπαγόρευσε την απόφασή του. Από πολλούς τεκμαίρεται ότι ο Καποδίστριας πίστευε ότι μπορούσε από το πόστο του, να βοηθήσει καλύτερα και ασφαλέστερα τον απελευθερωτικό Αγώνα της Πατρίδας. Παρεξηγήθηκε όμως άδικα γι' αυτό, γιατί μετέπειτα κλήθηκε να κυβερνήσει την Πατρίδα, όπως και έγινε με απόφαση της Γ' Εθνοσυνέλευσης στην Τροιζήνα (Απρ. 1827).

Μετά η Φ. Ε. για την αρχηγία αποιάθηκε στον Αλέξανδρο Υψηλάντη ισχυρή Ελληνική προσωπικότητα, που την αποδέχτηκε με ενθουσιασμό (12

Απρ. 1820). Ήταν τότε υπασπιστής του Τσάρου Αλέξανδρου της Ρωσίας. Με πολεμική εμπειρία και βετεράνου των Ναπολεόντειων Πολέμων και μονόχειρα τραυματία στην μάχη της Λειψίας από γαλλική οβίδα.

Η Ρωμοσύνη είχε και πάλι έναν Αλέξανδρο. Στο μονάχα ένα το χέρι ακουμπούσε ολάκερο το Έθνος. Και το άλλο τόβανε ο Θεός.

Αμέσως έφτιαξε το «Σχέδιο Γενικών» που προέβλεπε έναρξη του Αγώνα στο Μοριά και μάλιστα από τη Μάνη, με επικεφαλής τον ίδιο που θα έφτανε εκεί δια θαλάσσης από την Τεργέστη. Προς αντιπερισπασμό θα δημιουργούνταν ποικίλοι και εκτεταμένοι ξεσπκωμοί, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι και με εκμετάλλευση της ανταρ-

τικές εξεγέρσεις. Τήρησε κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, μισελληνική αντιδραστική στάση, όσο κανένας άλλος.

Μόλις δέχτηκε την αρχηγία ο Υψηλάντης κατέβηκε στη νότια Ρωσία. Εκεί συνεννοήθηκε με τους Έλληνες που ήταν πολλοί στα μέρη εκείνα, αποφάσισε να αρχίσει την Επανάσταση από τη Μολδαβία και Βλαχία. Στις επαρχίες αυτές ήταν Έλληνες ηγεμόνες μυημένοι στην Φ. Ε. Οι φρουρές των ηγεμόνων ήταν αρματολοί και εμπειροπόλεμοι, με καλούς αρχηγούς, σαν τον Γεωργάκη Ολύμπιο και άλλους. Τουρκικός στρατός δεν υπήρχε.

Έπειτα αν άρχιζε η Επανάσταση από τη Μολδοβλαχία θα πίστευαν όλοι πως η Ρωσία βοηθούσε την Επανάσταση που θα ενθάρρυνε τους Έλληνες και θα φόβιζε τους Τούρκους. Το Φεβρουάριο του 1821 ο Υψηλάντης περνά τον ποταμό Προύθο και μπαίνει στο Ιάσιο μαζί με τους αδελφούς του Νικόλαο και Γεώργιο και μερικούς οπαδούς όπου κήρυξε τον ένοπλο Αγώνα κατά των τυράννων. Αμέσως έτρεξαν γύρω από τη σημαία του όλοι οι Έλληνες που ήταν εκεί και πολλοί ντόπιοι. Πεντακόσιοι νέοι του Ελληνικού Σχολείου σύσπασαν ιδιαίτερο στρατιωτικό σώμα, τον Ιερό λόχο που πήρε το όνομά του από τον αντίστοιχο των αρχαίων Θηβαίων.

Στη συνέχεια ο Υψηλάντης προχώρησε στο Βουκουρέστι. Εκεί έμαθε ότι ο Τσάρος τον αποκέρυξε και πως έρχεται Τουρκικός στρατός εναντίον του. Οι ντόπιοι τον εγκατέλειψαν κι αυτός αναγκάστηκε να φύγει προς τα Αυστριακά

σύνορα. Οι Τούρκοι όμως τον πρόφτασαν στο Δραγατσάνι όπου έγινε μεγάλη μάχη (6-7 Ιουν. 1821) όπου παρά τον ηρωικό Αγώνα των Ιερολοχιτών (από τους 300 έπεσαν μαχόμενοι παραπάνω από 200) τα επαναστατικά στρατεύματα ηττήθηκαν και ο Υψηλάντης κατέφυγε στην Αυστρία όπου τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν στη φυλακή όπου παρέμεινε μέχρι το 1827. Τότε μεσίτευσε ο Τσάρος και τον ελευθέρωσαν. Τον άλλο χρόνο όμως πέθανε λόγω εξάντλησης του στη φυλακή.

Παρά την αποτυχία της η Επανάσταση στη Μολδοβλαχία, πέτυχε τον στρατηγικό της στόχο, με το να απασχολούν οι Τούρκοι μεγάλες στρατιωτικές δυνάμεις εκεί, που μπορούσαν να τις στείλουν στη νότια Ελλάδα, για την εκεί επανάσταση.

Στην αρχή και στο τέλος του Αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας του 1821, στέκουν δύο εμβληματικές μορφές: ο Αλέξανδρος Υψηλάντης στρατιωτικός και ο Ιωάννης Καποδίστριας πολιτικός. Είχαν και οι δύο τέλος που δεν τους ταίριαζε. Έμειναν στην Ιστορία για την αγνότητα των αισθημάτων τους, την ειλικρινή αγάπη για την Πατρίδα, την ανιδιοτελή προσφορά, την γενναιοφρονα ανάληψη ευθυνών, μέσα σ' ένα ζοφερό τότε διεθνή περίγυρο για τους σκλάβους λόγω της «Ιεράς Συμμαχίας».

Παρεξηγήθηκαν και οι δύο άδικα τότε. Όμως όλοι οι Έλληνες τους ευγνωμονούν γιατί θυσιάστηκαν για την Ελευθερία της Πατρίδας, σαν άξια τέκνα της και τους τιμάμε όπως τους αξίζει, με λόγους ανδριάντες και άλλα.

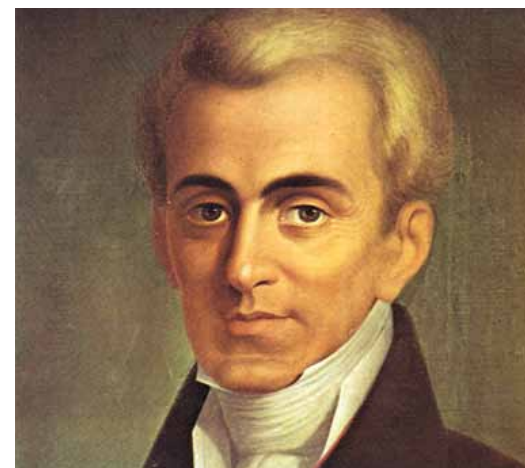
αφιέρωμα

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Δημήτριος Υψηλάντης

Ιωάννης Καποδίστριας

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Μακρυγιάννης και οι εμφύλιοι πόλεμοι

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Παραθέτω αυτοβιογραφικό απόσπασμα από τα απομνημονεύματα.

Η πατρίς της γεννήσεώς μου είναι από το Λιδωρίκι, χωριό του Λιδωρικίου ονομαζόμενο Αβορίτη τρεις ώρες από το Λιδωρίκι μακριά το άλλο το χωριό, πέντε καλύβια. Οι γοναίοι μου πολύ φτωχοί και η φτώχεια αυτείνη ήρθε από την αρπαγή των ντόπιων Τούρκων και των Αρβανιτών του Αλίπασσα. Πολυφαμελίτες οι γοναίοι μου και φτωχοί και όταν ήμουν ακόμα εις την κοιλιά της μητρός μου, μίαν ημέρα πήγε δια ξύλα εις τον λόγγον. Φωρτώνοντας τα ξύλα 'σ το νόμο της, φορτωμένη εις τον δρόμον, εις την ερημιά, την έπιασαν οι πόνοι και γέννησε εμένα μόνη της η καϊμένη και αποσταμένη εκιντώνεψε και αυτείνη τότε και εγώ. Ξελεκώνεψε μόνη της και συγυρίστη, φορτώθη ολίγα ξύλα κι έβαλε και χόρτα απάνου εις τα ξύλα και από πάνω εμένα και πήγε εις το χωριόν. Σε κάμποσον καιρόν έγιναν τρία φονικά εις το σπίτι μας και χάθη και ο πατέρας μου. Οι Τούρκοι του Αλίπασσα θέλαν να μας σκλαβώσουνε. Τότε δια νυχτός όλη η φαμελιά και όλο μας το σοι σπκώθησαν και έφυγαν και ήθα πηγαίνουν εις την Λιβαδειά να ζήσουνε εκεί. Θα πέραναν από 'να γιοφύρι του Λιδωρικίου ονομαζόμενον Στενό δεν πέρανε από άλλο μέρος το ποτάμι. Εκεί φύλαγαν οι Τούρκοι να περάσουν να τους πιάσουνε και δεκαοκτώ ημέρες γκιζερύσαν εις τα δάση όλοι κ' έτρωγαν αγριοβέλανα και εγώ βύζαινα κ' έτρωγα αυτό το γάλα. Μην υποφέροντας πλέον την πείνα, αποφάσισαν

να περάσουνε από το γιοφύρι, και ως βρέφος εγώ μικρό, να μην κλάψω και χαθούνε όλοι, αποφάσισαν και με πέταξαν εις το δάσος, εις τον Κόκκινον ονομαζόμενον, και προχώρησαν δια το γιοφύρι. Τότε μετανογεί η μητέρα μου και τους λέγει «Η αμαρτία του βρέφους θα μας χάση» τους είπε «περνάτε εσείς και σείρτε εις το τάδε μέρος και σταθήτε... το παίρνω κι' αν έχω τύχη και δεν κλάψω, διαβαίνουμε»... η μητέρα μου κι' ο Θεός μας έσωσε. Αυτά όλα τα 'λεγε η μητέρα μου και οι άλλοι συγγενείς. Σπκωθήκαμεν όλη η φαμελιά και συγγενείς και πήγαμε εις Λιβαδειά και μας περασπίστηκαν οι φιλόανθρωποι άρχοντες εκεί κάμποσον καιρόν, όσο οποί πιαστήκαμεν και κάμαμεν εκεί σπίτια, υποστατικά (αγροκτήματα). Μετά τη Λιβαδειά πήγε στη Δεσφίνα και υπηρέτησε τον Παναγιωτάκη Λιδωρίκη γόνου γνωστής οικογένειας κλεφταρματολών της περιοχής και εκείθεν στην Άρτα στο σπίτι του Θανάση Λιδωρίκη αγωνιστή από το 1811 (14 ετών).

1841-1820: Καταγίνεται με τοκογλυφικές και εμπορικές δραστηριότητες, όπου πολύ γρήγορα απέκτησε σημαντι-

τερίνη κόρη του Γεωργαντά Σκουζέ. Συμμετέχει στην άμυνα των Αθηνών και του κάστρου όπου πρωτοστατούσαν ο Γκούρας με τον Οδυσσέα, που μαλώνανε για την εξουσία. Ο Μακρυγιάννης κατόρθωσε να τους συμφιλιώσει. Η διαφορά τους οφειλετο και στην αντιζηλία της γυναίκας του Γκούρα προς την οικογένεια του Οδυσσέα.

Η τύχη του Ανδρούτσου: Συνελήφθη από τον Γκούρα και φυλακίστηκε στην Ακρόπολη, όπου δολοφονήθηκε το 1825. Θεωρήθηκε υπεύθυνος ο Γκούρας.

Η τύχη του Γκούρα: Έπεσε υπερασπιζόμενος την Ακρόπολη, κατά την πολιορκία της από τον Κιουταχί το 1826.

Ο Μακρυγιάννης το 1826 στην πολιορκία της Ακρόπολης πληγώνεται σκληρά στο κεφάλι. Το 1827 συμμετέχει στο στρατόπεδο του Φαλήρου και πολεμά στη μάχη του Ανάλατου. Μετά τη ήττα καταφεύγει στην Αίγινα. Εκεί θα αγοράσει από φυγάδες Αθηναίους «ολίγα χωράφια απόξω στις κολώνες του Ολυμπίου Διός».

Κατά τη αποτυχημένη εκστρατεία κατά του Πειραιά, πέθανε στα χέρια του Μακρυγιάννη, ο Καραϊσκάκης σοβαρά τραυματισμένος με την τελευταία του λέξη «Εγώ πεθαίνω, όμως εσείς να είστε μονιασμένοι και να βαστήξετε την Πατρίδα».

Μετά την άφιξη του Καποδίστρια ορίζεται αρχηγός της Εκτελεστικής Δύναμης Πελοποννήσου και Σπάρτης και συμμετέχει στον εμφύλιο που ακολούθησε τον φόνο του Καποδίστρια, με το μέρος των Συνταγματικών.

Το 1823 εγκαθίσταται με την οικογένειά του στην Αθήνα, στην περιοχή που φέρει σήμερα το όνομά του.

Ο Μακρυγιάννης προσεφώνησε, τον Όθωνα κατά την άφιξή του στην Ελλάδα το 1833. Ο Όθων εκδήλωσε την ευνουσία του προς τον Μακρυγιάννη και του ζήτησε και βάπτισε το παιδί του και του έδωσε το όνομά του Όθων. Το καλοκαίρι του 1834 συνόδευσε τον Όθωνα σε περιόδεία στη Στερεά, όπου τον ενημέρωσε σχετικά με τις

έριδες μεταξύ των αγωνιστών, στη διεκδίκηση θέσεων στη στρατιωτική ιεραρχία. Το 1836 ακολούθησε το στρατηγό Τσώρτς στις επιχειρήσεις καταστολής των ανταρτών στη Ρούμελη. Στο Μεσολόγγι έμαθαν ότι ήδη είχαν διαλυθεί οι αντάρτες. Στο δε Βραχώρι (Αγρίνιο) έμαθαν ότι ο Όθων πήγε στην Βαυαρία να παντρευτεί και έτσι επέστρεψαν στην Αθήνα. Στην Αθήνα ήρθαν πολλοί αντάρτες τους οποίους τους αποκαλούσε λπστές και δημιούργησαν πολλές ταραχές. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης, ο Μακρυγιάννης ως πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου εισηγήθηκε την σύσταση πολιτοφυλακής, αλλά δεν έγινε δεκτή από την κυβέρνηση.

Το 1852 κατηγορήθηκε για οργάνωση συνομοσίας εναντίον του βασιλικού ζεύγους. Δικάζεται και καταδικάζεται σε θάνατο. Η ποινή του μετατρέπεται σε ισόβια και το 1854 αμνηστεύεται και απελευθερώνεται. Τον Οκτώβριο 1862 μετά την έξωση του Όθωνα ανακτά το βαθμό του υποστράτηγου. Το 1864 εκλέγεται πληρεξούσιος των Αθηναίων στην νέα Εθνική Συνέλευση και προβιβάζεται σε αντιστράτηγο. Στις 27 Απριλίου 1864 πεθαίνει ήσυχά στο σπίτι του.

Έγραψε τα περίφημα απομνημονεύματα που βρέθηκαν από το γιό του Κίτσο στο υπόγειο του σπιτιού του κρυμμένα σ' ένα τενεκέ. Τα χειρόγραφα αυτά παραδόθηκαν στον ιστοριοδίφη από τη Ναύπακτο Ιωάννη Βλαχογιάννη, ο οποίος μερίμνησε με επιμελημένη μεταγραφή των, για να εκδοθούν το 1907. Περικλείουν την πλέον ζωντανή και αληθινή ιστορία της Επανάστασης του 1821. Η Ελληνική Διανόηση της Εποχής, θαύμασε τη γλώσσα και το ύφος στην εξιστόρηση των γεγονότων, που είναι αλήθειες ενός αγωνιστή από πρώτο χέρι. Κατά τον Βλαχογιάννη «Είναι πολύτιμο μνημείο ιστορικό και γλωσσικό, χρήσιμο και στην πολιτική ιστορία και στη γλωσσική μελέτη και θα είναι τέτοιο όσο ζει η Ελλάδα και η Ελληνική γλώσσα».

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η μάχη στο Κεφαλόβρυσο και ο θάνατος του Μάρκου Μπότσαρη

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Κατά το τρίτο έτος της Επανάστασης 1823, ο Σουλτάνος δεν απελπίστηκε από τις αποτυχίες που είχε το 1822. Ετοίμασε δύο στρατούς και τους πρόσταξε να μπουν ο ένας στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα και ο άλλος στη Δυτική. Ο πρώτος μπήκε στην Ανατολική, μα γύρισε πίσω, χωρίς να κατορθώσει τίποτε. Σοβαρότερα αποτελέσματα είχε η εκστρατεία στη Δυτική Στερεά Ελλάδα, όπου μπήκαν δυο Τούρκοι στρατηγοί, ο Μουσταφής πασάς και ο Ομέρ Βρυώνης με 16 χιλιάδες στρατιώτες.

Στη Δυτική Ελλάδα οι οπλαρχηγοί μάλωναν μεταξύ τους. Μόνο ο Μάρκος Μπότσαρης, ο φρόνιμος, ο ήρεμος και ο αφιλοκερδής Σουλιώτης, αδιάφορος για το φθόνο των άλλων, πρόσεχε μόνο το συμφέρον της πατρίδας.

Όταν του έστειλε η Κυβέρνηση δίπλωμα στρατηγού και είδε μερικούς συντρόφους να δυσφορούν γι' αυτό, ο Μάρκος ξέσκισε το δίπλωμα ενώπιον αυτών και είπε: «Όποιος είναι άξιος, λαμβάνει δίπλωμα μεθαύριο ενώπιον του εχθρού». Και αμέσως εξεστράτευσε προς τα μέρη του Καρπενησίου με 350 Σουλιώτες και άλλους Έλληνες. Στις 4 Αυγούστου δύναμη εμπροσθοφυλακής του Μουσταφά στρατοπέδευσε στο χωριό Κεφαλόβρυσο. Ο Μάρκος Μπότσαρης θεώρησε ότι μια ανοιχτή αναμέτρηση με την μεγάλη δύναμη δεν τον ευνοούσαν οι περιστάσεις, αποφάσισε νυχτερινή αιφνιδιαστική επίθεση κατά του εχθρού. Τα μεσάνυχτα 8 προς 9 Αυγούστου με τα παλληκάρια του εισέδυσσε στο εχθρικό στρατόπεδο. Οι Σου-

λιώτες με τα μια πρώτη χρήση των πυροβόλων όπλων, όρμησαν με τα γυμνωμένα γιαταγάνια. Οι Τούρκοι μέσα στον ύπνο τους τα έχασαν και από τη σύγχυσή τους, άρχισαν να σκοτώνονται αναμεταξύ τους. Η φθορά ήταν μεγάλη. Για μια στιγμή όμως ο Μάρκος, καθώς ύψωσε το κεφάλι του πάνω από ένα μανδρότοικο, που πίσω του ήταν πολλοί εχθροί, δέχτηκε ένα θανατηφόρο βόλι πάνω στο δεξί μάτι του. Σκεπασμένος με μια χλαίνη για να μην καμφθεί το πθικό των συντρόφων του, τον μετέφερε έξω από το πεδίο της μάχης ο ξάδελφός του Τούσιας Μπότσαρης. Η μάχη συνεχίστηκε, καθώς όμως πλησίαζε η αυγή οι Σουλιώτες υποχώρησαν και επέστρεψαν ακαταδίωκτοι στο Μικρό Χωριό. Στο Κεφαλόβρυσο έπεσαν περί τους 60 Σουλιώτες και τουλάχιστον 800 εχθροί. Άφθονα υπήρξαν και τα λάφυρα. Όλα αυτά όμως δεν ήταν δυνατόν να αντισταθμίσουν την απώλεια του μεγάλου αρχηγού. Τον χαμό του οι Έλληνες αισθάνθηκαν σαν Εθνική Συμφορά μεγάλη στάθηκε και η συγκίνηση που προκάλεσε στην Ευρώπη, ενώ οι Τούρκοι τον

θάνατό του πανηγύρισαν με χαρμόσυνες κανονιές που ρίχτηκαν από τα φρούρια των Ευρωπαϊκών επαρχιών τους. Η μάχη στο Κεφαλόβρυσο προσωπικό δημιουργήμα του ηρωικού Μάρκου, έσωσε την τιμή των ρουμελιώτικων όπλων και στάθηκε το σημαντικότερο πολεμικό γεγονός του 1823, στέρπησε όμως την Επανάσταση από έναν τίμιο, ικανό και γενναίο αγωνιστή. Τον νεκρό μέσω Προυσού συνόδευσαν στο Μεσολόγγι εκατό παλληκάρια του, όπου στις 10 Αυγούστου, την επομένη του θανάτου του κηδεύτηκε με εξαιρετικά μεγάλες τιμές.

Είχε και μια κόρη Αικατερίνη-Ρόζα γεννημένη το 1822 στο Σούλι και πέθανε στην Αθήνα το 1875. Διετέλεσε κυρία επί των τιμών της Αμαλίας (από το 1838). Ήταν σύζυγος Γεωργίου Καρατζά γιού του ηγεμόνα της Βλαχίας, Ιωάννη Καρατζά.

Ο Μουσταφής κατέβηκε προς τα μέρη του Μεσολογγίου και μαζί με τον Ομέρ Βρυώνης πολιορκήσαν το Αιτωλικό.

Το Αιτωλικό είναι επάνω σε μικρή νήσο, που βρίσκεται στο βάθος του κόλπου του Μεσολογγίου. Ήταν τότε καλά οχυρωμένο και μπορού-

σε να αμυνθεί επιτυχώς. Δεν είχε μόνο πόσιμο νερό. Αλλά η έλλειψη αυτή θεραπεύτηκε πραγματικά με θαύμα. Μια εχθρική βόμβα έπεσε μέσα στην εκκλησία των Ταξιαρχών και άνοιξε μια πηγή πόσιμο νερό, άγνωστη ως τότε. Η πολιορκία βάσταξε δύο

μήνες χωρίς αποτέλεσμα. Όταν άρχισε ο χειμώνας οι Τούρκοι έλυσαν την πολιορκία και πήγαν στην Ήπειρο. Όπως είπε η γνωστή μας φίλη Αιτωλικιώτισσα Μαρία Ψηλού υπάρχει και σήμερα η Εκκλησία των Ταξιαρχών με το πηγάδι μέσα με νερό.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Το Σούλι, οι Σουλιώτες και ο Αλή Πασάς (μέρος Α)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Οι Σουλιώτες. Κατά τον 17ο αιώνα μερικοί χριστιανοί βοσκοί στην Ήπειρο για να γλυτώσουν από την τουρκική σκλαβιά ανέβηκαν στ' άγρια και απόκρημνα βουνά νοτιοδυτικά των Ιωαννίνων κι έκτισαν τέσσερα χωριά, το Σούλι, την Κιάφα, το Αβαρίκο και Σαμανίβα. Οι κάτοικοι και των τεσσάρων χωριών λέγονταν Σουλιώτες. Είχαν οχυρώσει τα χωριά τους και ζούσαν ελεύθεροι. Ήταν χωρισμένοι σε γένη, σε φάρες και στην κάθε φάρα ήταν αρχηγός ο πιο ανδρείος.

Τη ζωή τους την περνούσαν οι Σουλιώτες όπως και οι κλέφτες στον πόλεμο. Και όταν δεν είχαν πόλεμο, γυμνάζονταν γι' αυτόν. Έριχναν στο σημάδι, παράβγαιναν στο τρέξιμο, στο πήδημα κ.α.

Οι Τούρκοι αφού δεν μπορούσαν να τους υποτάξουν, τους άφηναν ήσυχους. Όταν όμως έγινε πασάς στα Γιάννενα ο Αλής (1778), άλλαξαν τα πράγματα.

Ο Αλής ήταν γιος ενός Μπέη από το Τεπελένι. Μικρός έχασε τον πατέρα του και τα κτήματά του. Σιγά-σιγά όμως κατόρθωσε να ξανακάμει περιουσία και με την εξυπηνάδα του και την πανουργία του, απέκτησε τέτοια δύναμη, ώστε πήρε τα Γιάννενα και αναγνωρίστηκε από τον Σουλτάνο σαν Πασάς (Διοικητής).

Για να μεγαλώσει τον τόπο της εξουσίας του, έγινε κύριος της Ηπείρου, της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας. Τότε αποφάσισε να κυριέψει και το Σούλι. Για να κάνει ανεξάρτητο κράτος από το Σουλτάνο. Η πρώτη εκστρατεία έγινε στα 1791 με τρεις χιλιάδες Τουρκαλβανούς. Οι

Σουλιώτες όμως αντιστάθηκαν και τους κυνήγησαν μέχρι τα Γιάννενα. Η δεύτερη εκστρατεία έγινε στα 1792, όπου με πανουργία έκανε πως εκστρατεύει να κυριέψει το Αργυρόκαστρο και ζήτησε βοήθεια από τους Σουλιώτες οπλαρχηγούς.

Ο Μπότσαρης υποπέυθηκε την παγίδα και δεν πήγε. Μόνο ο Τζαβέλλας γελάστηκε και πήγε στον Αλή με τον γιο του Φώτο και εβδομήντα παλικάρια και με μπαμπεσιά τον φυλάκισε. Τότε άλλαξε δρόμο και τράβηξε προς το Σούλι και έφαγε τα μούτρα του. Τότε θυμήθηκε πάλι τον Τζαβέλα, στον οποίο υποσχέθηκε πολλά να τον βοηθήσει. Και τότε ο Τζαβέλλας προσποιήθηκε να τον αφήσει να πάει στο Σούλι να συνεννοηθεί με τους πατριώτες του. Τότε ο Αλής άφησε αυτόν και κράτησε, το γιο του Φώτο για όμηρο.

Όταν ο Τζαβέλλας έφτασε το Σούλι είπε στους πατριώτες του τα καταχθόνια σχέδια του Αλή και τους προετοίμασε για αντίσταση. Στον Αλή έστειλε αυτό το γράμμα:

«Αλή Πασά, Χαίρομαι γιατί γέλασα έναν δόλιο σαν και σένα. Είμαι εδώ πρόθυμος και έτοιμος να υπερασπίσω την πατρίδα μου. Ο γιος μου θα σκοτωθεί αλλά εγώ θα εκδικηθώ το θάνατο του πριν πεθάνω... Αν

ο γιος μου δεν μείνει ευχαριστημένος να πεθάνει για την πατρίδα, τότε δεν είναι άξιος να ζει και να λέγεται γιος μου. Ως Έλληνας πρέπει να υποφέρει γενναία το θάνατο. Είμαι εδώ και σε περιμένω άπιστε!

Καπετάν Λάμπρος Τζαβέλας» Αληθινά ο Φώτος δείχτηκε άξιος γιος του πατέρα του. Όταν ο Αλής τον φοβέριζε με βασανιστήρια για την απιστία του πατέρα του απάντησε:

«Δεν σε φοβάμαι. Ο πατέρας μου θα εκδικηθεί το θάνατό μου»

Θάυμασε ο τύραννος για το θάρρος του Φώτου και δεν τον θανάτωσε. Θέλοντας όμως να τιμωρήσει του Σουλιώτες, έκαμε νέα επίθεση να πάρει το Σούλι. Οι ατρόμητοι Σουλιώτες με αρχηγούς τον Μπότσαρη και τον Τζαβέλα, πολέμησαν με τόση γενναίότητα που τσάκισαν το στρατό του Αλή. Και οι γυναίκες τους ακόμα με αρχηγό τη Μόσχω γυναίκα του Τζαβέλλα μαζί με άλλες Σουλιώτισσες, κυλούσαν από τις κορυφές των βράχων, μεγάλες πέτρες και σκότωσαν πολλούς εχθρούς. Ντροπιασμένος ο Αλής γύρισε στα Γιάννενα και σε λίγες μέρες ζήτησε να κάμει ειρήνη. Οι Σουλιώτες δέχτηκαν με τη συμφωνία να ελευθερώσει τον Φώτο και τα άλλα παλικάρια.

Αλή Πασάς

Μάρκος Μπότσαρης

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Το Σούλι, οι Σουλιώτες και ο Αλή Πασάς (μέρος Β)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Όπως αναφέραμε στο Α' μέρος, ο Αλή Πασάς υποχρεώθηκε να αφήσει ελεύθερους το Φώτο και τα άλλα παλικάρια. Ύστερα από αυτά δεν μπορούσε να σουχάσει. Οι Σουλιώτες έπρεπε να υποταχτούν. Στα 1800 τους έκαμε νέα επίθεση ξαφνικά. Οι Σουλιώτες αντιστάθηκαν με αρχηγό το Φώτο Τζαβέλα. Αυτή τη φορά όμως ο Αλής αποφάσισε να μην υποχωρήσει και πολιορκησε το Σούλι.

Τρία χρόνια βάσταξε η πολιορκία. Οι Σουλιώτες υπέφεραν μεγάλες στερήσεις και βασανίστηκαν από το κρύο, τα χιόνια και τη βροχή. Είχαν τελειώσει τα τρόφιμα κι έτρωγαν ρίζες από φυτά. Στο τέλος έλλειψε κι αυτό. Από τα ύψη που βρίσκονταν κρεμούσαν σκοινιά με ένα σφουγγάρι στην άκρη και προσπαθούσαν να τραβήξουν το λίγο νερό που έβλεπαν από πάνω στις κουφάλες των βράχων. Με όλα αυτά οι Σουλιώτες βαστούσαν. Μόνο η προδοσία κατέστρεψε το Σούλι.

Ένας Σουλιώτης, ο Πήλιος Γούσης, είχε φανεί δειλός σε κάποια μάχη και γι αυτό τον περιφρονούσαν. Αυτός για να εκδικηθεί τους συμπατριώτες του, πήρε από τον Αλή χρήματα, οδήγησε μία νύχτα από κρυφά μονοπάτια στο Σούλι 200 Τουρκαλβανούς και τους έκρυψε. Το πρωί όταν άρχισε η μάχη, βγήκαν από το καταφύγιο τους οι Τουρκαλβανοί και ρίχτηκαν στους Σουλιώτες από τα νότια.

Τότε οι Σουλιώτες πολεμώντας γενναία υποχώρησαν στο Κούγκι, στον ψηλό βράχο της Αγίας Παρασκευής για να συνεχίσουν τον αγώνα. Τέλος αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν με τον Αλή και να φύγουν από τους ηρωικούς

βράχους, έχοντας μόνο τα απαραίτητα πράγματα τους και τα όπλα τους.

Μετά την υπογραφή της συνθήκης οι Σουλιώτες χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες και ξεκίνησαν. Η πρώτη ομάδα με τον Φώτο Τζαβέλα κατέφυγε στην Πάργα, η δεύτερη τράβηξε προς τους βράχους του Ζαλόγγου και η τρίτη προς το Μοναστήρι του Σέλτσου.

Μόνο ο καλόγηρος Σαμουήλ με πέντε συναγωνιστές του έμειναν στην Αγία Παρασκευή. Ο γραμματέας του Αλή όταν έφτασε εκεί ρώτησε ειρωνικά τον Σαμουήλ.

«Και τώρα ποια τιμωρία νομίζεις καλόγερε, πώς θα σου βάλει ο Πασάς, που τόσο απειρίσκεπτα παραδόθηκες;». «Καμιά» απάντησε ο περήφανος Σαμουήλ και τραβώντας την πιστόλα του, την άδειασε στην αποθήκη με το μπαρούτι. Μια φοβερή έκρηξη τάρaxe την πουχία της άγριας φύσης και οι χαράδρες αντιβούισαν σαν να ήθελαν να διαλαλήσουν στον κόσμο το ηρωικό τέλος του αθάνατου Σουλίου.

Ο Σαμουήλ με τους συντρόφους του και 500 Τουρκαλβανούς θάφτηκαν στα ερείπια της Αγίας Παρασκευής.

Την πράξη αυτή του Σαμουήλ ο Αλής θεώρησε αφορμή να πατήσει τις συμφωνίες που είχαν κάμει και πρόσταξε να κτυπήσουν τους Σουλιώτες.

Όσοι Σουλιώτες τράβηξαν για την Πάργα, έφτασαν και σώ-

θηκαν γιατί την πόλη αυτή την κατείχαν οι Άγγλοι. Εκείνοι όμως που πήγαν στο Ζαλόγγο περικυκλώθηκαν από τους Τουρκαλβανούς. Οι Σουλιώτες πολέμησαν ώσπου σώθηκαν τα πολεμοφόδια και οι τροφές. Μπροστά στον κίνδυνο να πιαστούν αιχμάλωτοι οι Σουλιώτισσες έστησαν χορό και με τα παιδιά στην αγκαλιά πήδησαν στους βράχους και σκοτώθηκαν, όλες η μία ύστερα από την άλλη. Οι άνδρες την ίδια νύχτα με τα σπαθιά στα χέρια πέρασαν τις γραμμές των Τουρκαλβανών και από τους 800 κατόρθωσαν οι 150 να φτάσω στην Πάργα.

Το τρίτο τμήμα που πήγε στο μοναστήρι του Σέλτσου βάσταξε τρεις μήνες τις επιθέσεις. Τέλος από τους 1.000 μόνο 45 σώθηκαν και κατόρθωσαν να φτάσουν κι αυτοί στην Πάργα. Από 'κει όλοι μαζί πέρασαν στην Κέρκυρα.

Ύστερα από την καταστροφή του Σουλίου ο Αλής άρχισε φοβερό διωγμό των κλεφταρματολών. Επειδή με τα όπλα δεν μπορούσε να τους υποτάξει, κατέφυγε στον δόλο και έτσι άλλους σκότωσε και με άλλους συμβιβάστηκε.

Σε λίγα όμως χρόνια τιμωρήθηκε κι αυτός. Ο Σουλτάνος κατάλαβε τα σχέδια του, τον κήρυξε αποστάτη και έστειλε εναντίον του πολύ στρατό. Τότε ο Αλής θυμήθηκε τους γενναίους Σουλιώτες και τους ζήτησε

Φώτος Τζαβέλας

να τον βοηθήσουν στον αγώνα κατά του Σουλτάνου. Κι αυτός πάλι τους επέτρεψε να ξαναγυρίσουν στο Σούλι.

Η συμφωνία αυτή έγινε και οι Σουλιώτες ύστερα από 17 χρόνια ξαναγύρισαν στην πατρίδα τους. Όχι βέβαια για να βοηθήσουν τον δόλιο Αλή, αλλά γιατί ήθελαν να δώσουν το πρώτο σύνθημα να ανάψει το ντουφέκι της Μεγάλης Επανάστασης, που από καιρό ετοιμάζε η Φιλική Εταιρεία.

Ο πόλεμος του Σουλτάνου με τον Αλή Πασά κράτησε δυο χρόνια. Στο τέλος ο τύραννος νικήθηκε και δολοφονήθηκε στο Νησί των Ιωαννίνων το 1822.

Τελειώνω την αναφορά μου για την ηρωική πώση του Σουλίου εξάροντας το ολοκαύτωμα με τις 22 Σουλιώτισσες

του χορού του Ζαλόγγου. Που για να αποφύγουν την αιχμαλωσία και την κατασχώνη, φίλησαν τα παιδιά τους για στερνή φορά και την αισθηματική φόρτιση τους ρίπτοντας τα από το βράχο προς τον ποταμό Αχέρωντα.

Ακολούθησαν οι ίδιες σύροντας τον Χορό και ερρίπτετο εις τον κρημνόν μια σε κάθε γύρο, μέχρι που έπεσαν όλες.

Έμεινε στην Ιστορία ως «Χορός του Ζαλόγγου», μία από τις μεγαλύτερες θυσίες που αναγράφει η Ιστορία (Δεκ. 1803) Στην σχετική σχολική παράσταση το 1937 την κορυφαία του Χορού υποδύθηκε η αδελφή μου Παρασκευή και το 1944 στη Γερμανική κατοχή την κορυφαία του Χορού υποδύθηκε η άλλη μου αδελφή Επονίτισσα τότε Αφροδίτη.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Πολιορκία της Ακρόπολης (1826 – 1827)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Όταν κυρίευσαν από τους Τούρκους την Ακρόπολη (Κάστρο), κατά προτροπή του Μακρυγιάννη οι επαναστάτες για να το κρατήσουν δημιούργησαν μέσα και έξω του περιτειχίσματος το ονομαζόμενο Σερπειτζέ, χαρακώματα (Λαγούμια) και ήσαν αποφασισμένοι να πέσουν μέχρις ενός στην απειλή των Τούρκων.

Παραθέτω απόσπασμα της περιγραφής του Μακρυγιάννη στα απομνημονεύματά του:

Λυπημένος ο δυστυχής Γκούρας δια τους ακάριστους συντρόφους του, όπου έγιναν φιλόζωοι εις τον κίντυνον της πατρίδος κι' ανώτερού τους. Και εις τ' αγαθά αυτεινού του κάστρου ήταν γενναίοι και ατρόμητοι. Και τρώγαν τους δυστυχείς Αθηναίους.

Αφοί είδα την λύπη του, μίλησα καμποςουνών σημαντικών Αθηναίων και πήγαν και του είπαν. «Μην πικραίνεσαι ότι θέλουν να φύγουν αυτεινοί. Αυτό το κάστρο το φυλάμεν εμείς, όπου το κυργέψαμεν από τους Τούρκους. Και τώρα δεν τους το δίνουμε, αν δεν μας πεθάνουν».

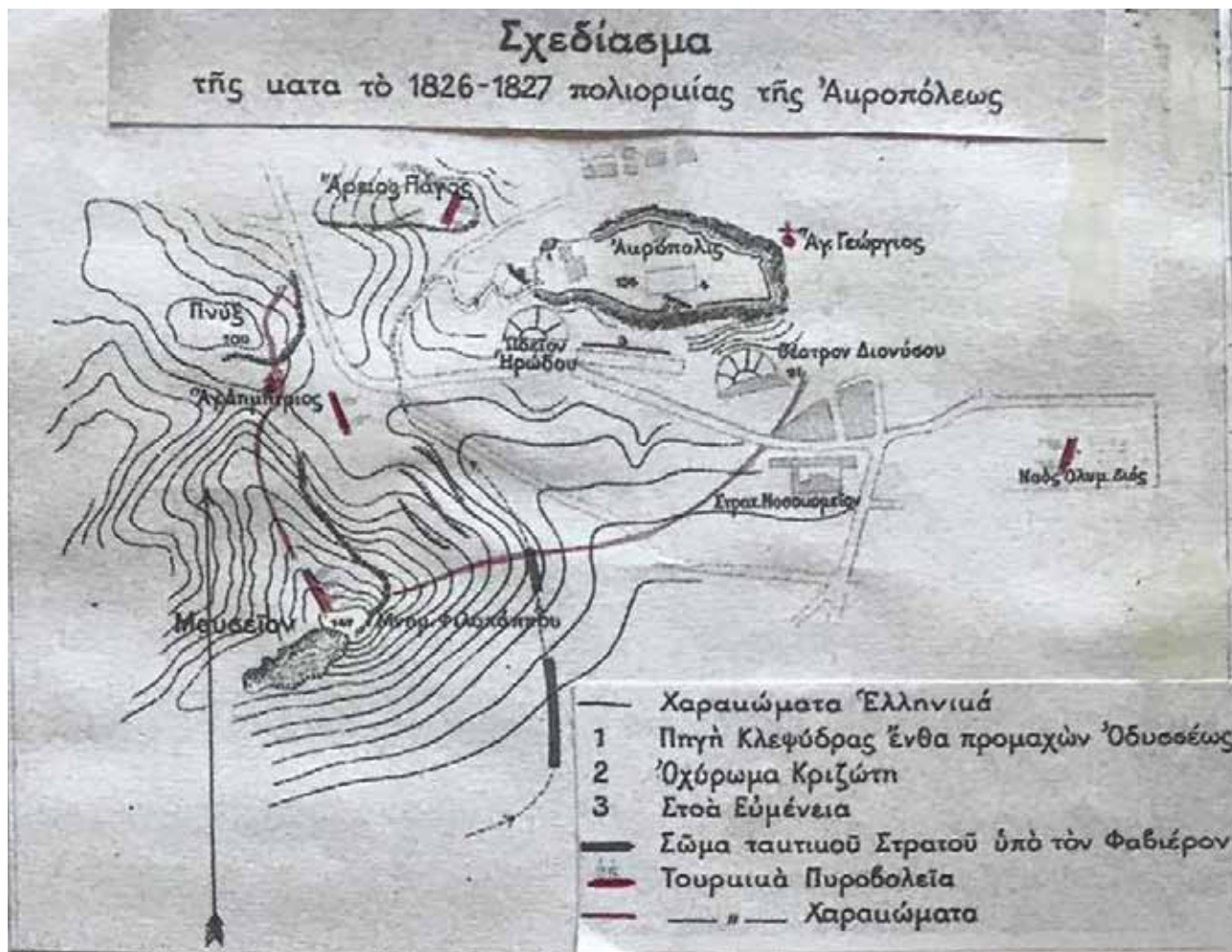
Τότε έκαιζε ο Γκούρας και οι άλλοι και φάγαμεν ψωμί τραγουδήσαμεν κ' εγλεντήσαμεν. Με περικάλεσε ο Γκούρας κι' ο Παπακώστας να τραγουδήσω. ότ' είχαμεν τόσον καιρόν όπου δεν είχαμεν τραγουδήσει – τόσον καιρόν, όπου μας έβαλαν οι διστελείς και γχεχτίκαμεν δια να κάνουν κακούς τους σκοπούς. Τραγουδούσα καλά. Τότε λέγω ένα τραγούδι.

Ο Ήλιος εβασίλειψε

-Ελληνα μου, βασίλειψε και το φεγγάρι εκάθη

κι' ο καθαρός Αυγερινός που πάει κοντά την Πούλια τα τέσσερα κουβέντιαζαν και κρυφοκουβεντιάζον.

Γυρίζει ο Ήλιος και τους λέει, γυρίζει και τους κρένει.

«Εψές όπου βασιλεψα πίσου από μια ρακούλα, άκ' σα γυναικεία κλάματα κι' αντρών τω μυρηιολόγια γι' αυτά τα 'ρωϊκά κορμιά 'σ τον κάμπο χαπλωμένα, και μέσ' το αίμα το πολύ ειν' όλα βουτημένα.

Για την πατρίδα πήγανε 'σ τον Άδη, τα καϊμένα».

Ο μαύρος ο Γκούρας αναστέναξε και μου λέγει. «Αδελφέ Μακρυγιάννη, σε καλό να το κάμψω ο Θεός. άλλη φορά δεν τραγούδησε τόσον παραπονεμένα. Αυτό το τραγούδι σε καλό να μας βγή. -Είχα κέφι, του είπα, που δεν τραγουδήσαμεν τόσον καιρό. Ότι εις τα 'ρδιά πάντοτε γλεντούσαμεν.

Άρχισε ο πόλεμος κι' άναψε ο ντουφεκισμός πολύ. Πήρα τους ανθρώπους μου, πήγα εκεί, καθώς ήμουν διορισμένος και στάθηκα καμπίσο και πολεμήσαμεν. Ήφερα απόζω γύρα τα πόστα.

Πήγα εις το κονάκι μου ό,τι έπαιρνε να βασιλέψει το φεγγάρι, να βγάλω τον πεζό δια την Κυβέρνησιν.

Έρχονται μου λένε. «Τρέξε, σκοτώθη ο Γκούρας εις το πόστο του. Έρριξε αναντίον των Τούρκων. απάνου εις την φω-

τιά τον βάρεσαν εις τον αμύλιγγα και δεν μίλησε τελείως». Πήγα, τον πήραμεν εις τον ώμο και τον βάλαμε σ' ένα μπουντρούμι. Τον συγκύρισε η φαμελιά του και τον χώσαμεν.

Τότε συναχτήκαμεν όλοι κ' έβαλα μίαν ομιλία εις τους ακάριστους τους στρατιώτες και τους είπα εξ απτίας τους εσκοτώθη, όπι άφησαν τα πόστα τους, και πήγε μόνος του. «και τον βιάζετε κάθε στιγμή να φύγετε».

Διόρισαν μίαν επιτροπή οι πολιορκημένοι την γυναίκα του, τον Παπακώστα, τον Κατζκογιάννη, τον Ομορφόπουλο κι' εμένα να φυλάζωμεν την τάξη όσο η Κυβέρνηση να στείλει νέους ανθρώπους.

Της γράψαμεν τον σκοτωμόν του Γκούρα και στείλαμεν και τ' άλλα γράμματα. Ο Γκούρας σκοτώθη τον Οκτώβριον μπαίνοντας, εις την απάνου πόρτα, απόζω το κάστρο.

Ο Μακρυγιάννης μετά τον θάνατο του Γκούρα, όπως αναφέρεται παραπάνω, μάζεψε όλους τους στρατιώτες και τους μίλησε με σκληρή γλώσσα, γιατί όπως φαίνεται στο στρατόπεδο των πολιορκημένων είχε δημιουργηθεί κρίσιμη κατάσταση, γιατί το βράδυ εκείνο που σκοτώθη-

Ο Ιωάννης Μακρυγιάννης

κε ο Γκούρας πολλοί απ' αυτούς είχαν εγκαταλείψει τα πόστα τους και είχαν συμφωνήσει μυστικά να λιποταχθούν ομαδικά. (Αναπτύχθηκε ο φιλοζωϊσμός κατά τον Μακρυγιάννη). Στη συνέχεια άναψε καταϊγισμός ντουφεκισμός με μεγάλη δύναμη Τούρκων και ήρθε η ώρα να ανατιναχθούν τα λαγούμια και να έχουμε μεγάλο ολοκαύτωμα (άλλο Μεσολόγγι). Δεν έχει διαλευκανθεί ακόμη, αν η διαρροή της πληροφορίας ό,τι επίκειται έφοδος μεγάλης δύναμης Τούρκων κατά του

Κάστρου ήταν σκόπιμη, που δημιούργησε τις ομαδικές λιποταξίες. Μοιάζει με την κραυγή, «Πίσω, πίσω μωρέ παιδιά! Πίσω!» που ακούστηκε το βράδυ της Εξόδου στο Μεσολόγγι, που επίσης ιστορικά δεν έχει ακόμη διαλευκανθεί. Ποιός φώναξε και γιατί.

Έτσι χάθηκε το Κάστρο και ο Μακρυγιάννης κατατραυματισμένος, με τους εναπομείναντες συντρόφους, μετά από περιπετειώδεις δυσκολίες αποσύρθηκε και εντάχθηκε στο στρατόπεδο του Καραϊσκάκη.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Θ. Κολοκοτρώνης και η εδραίωση της επανάστασης στο Μωριά

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Θόδωρος Κολοκοτρώνης είχε όλα τα χαρίσματα του καλού αρχηγού. Το ανάστημά του και οι τρόποι του αμέσως σε γοήτευαν, το βλέμμα του ατρόμητο και τα μαλλιά του μακριά, κυμένα στους ώμους. Η βροντερή φωνή του έδινε θάρρος στους συμπολεμιστές του και σκόρπιζε το φόβο και τον τρόμο στους Τούρκους. Είχε ακλόνητη πίστη πως θα νικήσουν τους Τούρκους και θα απελευθερώσουν την Πατρίδα. Και την πίστη του αυτή την μετάδινε στους συμπολεμιστές του, που τον αγαπούσαν και τον σέβονταν σαν πατέρα τους. Γι' αυτό συνήθιζε να λέει: «Ο Θεός υπόγραψε να ελευθερωθεί η Ελλάδα μας και την υπογραφή του δεν την παίρνει πίσω».

Κατά τα μέσα Μαρτίου 1821, στα Καλάβρυτα συνέβησαν δύο ασήμαντα και τυχαία περιστατικά, που ήταν η αφορμή ν' αρχίσει η Επανάσταση. Το ένα ήταν μια πρόποση που έκαμε ο Ασημάκης Ζαΐμης στην Κερπινή, ευχόμενος να ελευθερωθεί γρήγορα το Έθνος. Το άλλο ήταν πως δύο Έλληνες κλέφτες λήστεψαν ένα Τούρκο εισπρακτορά. Οι Τούρκοι προαισθάνονται τον κίνδυνο και άρχισαν να φεύγουν από τις πόλεις και τα χωριά που δεν είχαν φρουρά και να μαζεύονται στα φρούρια και προπύργια στην πρωτεύουσα την Τρίπολη. Αυτό δυνάμωσε το θάρρος των Ελλήνων, βρέθηκαν όλοι στα όπλα και άρχισαν να πολεμούν τους Τούρκους όπου τους εύρισκαν αφύλακτους. Στις 21 Μαρτίου οι Έλληνες πολιορκήσαν στα Καλάβρυτα τους Τούρκους και σε πέντε μέρες τους ανάγκασαν να παραδοθούν.

Στις 22 Μαρτίου ο Πετρόμπεης Μαυρομικάλης με τους Μανιάτες του, ο Κολοκοτρώνης, ο Παπαφλέσσας και ο Αναγνωσταράς με τα δικά τους παλικάρια

Άλωση της Τριπολιτσάς 23 Σεπ. 1821

πολιορκήσαν την Καλαμάτα και στις 25 την κυρίευσαν. Μετά τράβηξαν προς τα μέρη της Τρίπολης, όπου πολιορκήσαν το φρούριο της Καρύταινας. Τον ίδιο καιρό άρχισε η επανάσταση στην Πάτρα, όπου ο μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός που βρέθηκε εκεί στις 25 Μαρτίου, κατά μια μαρτυρία έσπασε στην πλατεία Αγίου Γεωργίου της Πάτρας τον Σταυρό πάνω στο οποίο ορκίστηκαν οι αγωνιστές που συγκεντρώθηκαν εκεί, αναφωνώντας «Ελευθερία ή θάνατος». Οι Τούρκοι είχαν κλειστεί στο Φρούριο, το οποίο πολιορκήσαν οι επαναστάτες. Σε σύσκεψη των προκρίτων που ακολούθησε, συστάθηκε το λεγόμενο Αχαϊκό Διευθυντήριο και τέθηκε τιμητικά υπό τη ηγεσία του Παλαιών Πατρών Γερμανού για τον συντονισμό των επιχειρήσεων. Έτσι πολιορκήθηκαν οι Τούρκοι στο Λάλα Ηλείας, στην Κόρινθο, στη Μονεμβασιά, στο Ναβαρίνο, στο Άργος και στο Ναύπλιο.

Τα πρώτα επαναστατικά γεγονότα από τις 21 ως 31 Μαρτίου 1821, που επαναστάτησαν στην Πελοπόννησο πρώτα και ύστερα το τμήμα της Ανατολικής Στερέας Ελλάδας, συνιστούν την κυρίως έναρξη της Επανάστασης στη Ελλάδα.

Ο Χουσιτί Πασάς Πελοποννήσου από τις αρχές Μαρτίου του 1821 βρίσκεται με το στρατό του στα Γιάννενα, για να πολεμήσει τον αποστάτη της Πύλης

Αλή Πασά. Στο διάστημα αυτό προόδεψε η Επανάσταση. Έτσι πριν ξεκινήσουν οι αγωνιστές την επίθεση κατά των Τούρκων στους Πύργους των Καλαβρύτων, παρακολούθησαν δοξολογία στην Αγία Λαύρα και πήραν μαζί τους το Λάβαρο της Μονής με την χρυσοκέντητη παράσταση της Κοίμησης της Θεοτόκου. Όταν ο Χουσιτί Πασάς έμαθε ότι επαναστάτησε η Πελοπόννησος, έστειλε αμέσως στρατό με αρχηγό τον Μουσταφάμπεη για να την καταπνίξει. Ο Μουσταφάμπεης κατέβηκε στην Ναύπακτο πέρασε στην Πάτρα ανενόχλητος και πήγε στην Κόρινθο, προχώρησε στο Άργος και έφτασε στην Τρίπολη. Είχε ισχυρή δύναμη και παντού διέλυσε τους επαναστάτες. Από την Τρίπολη επιχείρησε να καταλάβει το Βαλιέτσι, αλλά δεν τα κατάφερε γιατί αντιστάθηκαν γενναία οι επαναστάτες. Εκεί έφτασε ο Κολοκοτρώνης και ο Πλαπούτας με 1200 παλικάρια, όπου ο Μουσταφάμπεης σαν είδε ότι ήταν περικυκλωμένοι αναγκάστηκε να φύγει και να γυρίσει στην Τρίπολη νικημένος και ντροπισμένος. Η νίκη αυτή ενθάρρυνε τους επαναστάτες. Μετά από λίγες μέρες ο Μουσταφάμπεης κάνει άλλη μία επίθεση να καταλάβει τα Βέρβαινα. Αλλά στα Δολιανά βρήκε τον Νικητάρη οχυρωμένο με 120 παλικάρια μέσα στα σπία του χωριού, που όρμησαν με τα γιαταγάνια στα χέρια να κάνουν φοβερή σφα-

Μάχη και Νίκη στο Βαλιέτσι

γή στους Τούρκους. Η ανδρεία που έδειξε ο Νικητάρης στα Δολιανά έμεινε στην ιστορία γνωστός ως Τουρκοφάγος. Ύστερα από τις νίκες αυτές, κατά το σχέδιο του Κολοκοτρώνη ο στόχος ήταν η άλωση της Τριπολιτσάς. Οι επαναστάτες άρχισαν να την πολιορκούν στενότερα με αρχηγούς τον Κολοκοτρώνη, του Πλαπούτα, τον Πετρόμπεη, τον Παπαφλέσσα και άλλους. Η πείνα και οι ασθένειες θέρριζαν τους Τούρκους. Έτσι αναγκάστηκαν να ζητήσουν να τους αφήσουν να φύγουν με τα όπλα τους και τις οικογένειές τους. Αλλά οι πολιορκητές δεν συμφώνησαν. Με

παρέμβαση του Κολοκοτρώνη συμφώνησαν να φύγουν μόνο οι Αλβανοί. Την ώρα όμως που θα έφευγαν, οι Τούρκοι από απροσεξία είχαν αφήσει αφύλακτο μέρος του τείχους, από όπου μπήκαν οι πολιορκητές και κυρίευσαν την Τρίπολη. Στην Τρίπολη είχαν μαζευτεί 30.000 Τούρκοι. Από αυτούς, εκτός ολίγων που πέθαναν από κακουχίες και ασθένειες και των Αλβανών που αναχώρησαν, οι άλλοι συνελήφθησαν αιχμάλωτοι ή θανατώθηκαν. Στην Πελοπόννησο πλέον μετά την άλωση της Τριπολιτσάς εδραιώθηκε και εξασφαλίστηκε η Επανάσταση.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η εκστρατεία και η καταστροφή του Δράμαλη

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Χουρσίτ πασάς μετά την εξόντωση του Αλή Πασά των Ιωαννίνων, προήχθη σε στρατηγό και ο Σουλτάνος τον έστειλε στη Λάρισα για να ετοιμάσει την στρατιά με προορισμό να συντρίψει την Επανάσταση στην κυριότερη εστία την Πελοπόννησο. Αρχηγός αυτής της στρατιάς ορίστηκε ο Δράμαλης ή Μαχμούτ πασάς της Λάρισας που είχε γεννηθεί στη Δράμα. Λόγω της εμπειρίας του σε τέτοιες επιχειρήσεις προήχθη σε Σερασκέρη (Αρχιστράτηγο). Πολλοί έλληνες ιστορικοί λένε, ότι η μη ανάθεση της αρχηγίας της εκστρατείας στον Χουρσίτ πασά, οφείλεται στο ότι καταχράστηκε μεγάλο μέρος της περιουσίας του Αλή πασά.

Η στρατιά που ετοιμάστηκε στη Λάρισα αποτελούμενη από 30.000 άνδρες με αρχηγό τον Δράμαλη κατέβηκε στη Λαμία, πέρασε τις Θερμοπύλες, λεπλάτισε τη Στερέα και από τη Θήβα άλλαξε πορεία αντί προς Αθήνα εστράφη προς Μεγαρίδα.

Δια μέσου των Δερβενίων και Γερανείων έφτασε στην Κόρινθο 6 Ιουλίου χωρίς να συναντήσει αντίσταση. Δεν υπολειπόταν παρά η κατάληψη του Ακροκόρινθου, που από τον Γενάρη βρισκόταν στα χέρια των Ελλήνων.

Εκεί ευνόησε η τύχη και το κατέλαβε το φρούριο από ανεπάρκεια των φρουρών του, κατά τον ιστορικό Τρικούπη και τον στρατηγό Μακρυγιάννη. Γιατί αφού σκότωσαν τον Κιαμίλ-μπέη εγκατέλειψαν το φρούριο και έπεσε στα χέρια του Δράμαλη.

Ο Δράμαλης έμεινε λίγες μέρες εκεί και σύμφωνα με μαρτυρίες ελλήνων ιστορικών παντρεύτηκε τη χήρα του Κιαμίλ-μπέη, για να γίνει νόμι-

Η μάχη στα Δερβενάκια

μος κάτοχος των θησαυρών του, που είχαν στο μεταξύ αποκαλυφθεί.

Ο Δράμαλης από εκεί σκόπευε να περάσει στο Άργος και να φτάσει στην Τρίπολη. Η Ελληνική Επανάσταση τώρα κινδύνευε σοβαρά. Στη δύσκολη αυτή περίπτωση πρόλαβαν και την έσωσαν οι δύο μεγάλοι πατριώτες, ο Κολοκοτρώνης και ο Υψηλάντης. Ο Υψηλάντης με 700 γενναία παλικάρια κατέλαβε το φρούριο του Άργους και εκεί οχυρώθηκε. Όταν έφτασε στο Άργος ο Δράμαλης, προσπάθησε να καταλάβει το φρούριο, αλλά δεν τα κατάφερε, γιατί η αντίσταση του Υψηλάντη ήταν μεγάλη.

Ο Κολοκοτρώνης διέταξε να κάψουν όλα τα αποθηκευμένα σιτηρά και τροφές της Αργολίδας, για να μην βρίσκει τίποτα ο Δράμαλης που ήδη οι τροφές του είχαν ήδη σωθεί. Ο Δράμαλης εκ του λόγου τούτου ματαίωσε την πορεία του προς την Τρίπολη και αποφάσισε να γυρίσει στην Κόρινθο.

Για να ξεγελάσει όμως τους Έλληνες έκανε τάχα πως ξεκινάει για Τρίπολη. Αλλά ο δαιμόνιος νους του Κολοκοτρώνη κατάλαβε το κόλπο του. Αφήνει τμήμα του στρατού του στους Μύλους κι' αυτός με τις υπόλοιπες δυνάμεις κατέλαβε τα στενά των Δερβενικών για να κόψει την υποχώρηση του Δράμαλη προς Κόρινθο.

Έτσι στις 26 Ιουλίου 1822

όταν έφτασε ο Δράμαλης στα Δερβενάκια έπεσε πάνω σε ισχυρή δύναμη των Κολοκοτρώνη, Νικίτα και Παπαφλέσσα και τον αποδεκάτησαν.

Τρεις χιλιάδες Τούρκοι σκοτώθηκαν και οι Έλληνες πήραν πολύτιμα λάφυρα και πολλά ζώα.

Το ίδιο έγινε και στο στενό Αγιονέρι από όπου προσπάθησε να περάσει ο Δράμαλης. Συνάντησε μεγάλη αντίσταση από τους επαναστάτες υπό την ηγεσία των Παπαφλέσσα, Νικίτα και Υψηλάντη, που του προξένησαν μεγάλη καταστροφή. Μόλις και μετά βίας κατόρθωσε να περάσει με λίγο στρατό και να φτάσει στην Κόρινθο εξαντλημένος με μεγάλες απώλειες.

Στην Κόρινθο ο Δράμαλης έμεινε μέχρι τον Οκτώβριο αποκλεισμένος και από τη λύπη του, που από την μεγάλη του στρατιά σώθηκαν μόνο 4 χιλιάδες, πέθανε. Στην εκστρατεία του η Πύλη είχε σπρίξει μεγάλες ελπίδες.

Από την Κόρινθο οι Τούρκοι αποφάσισαν να πάνε στην Πάτρα. Στην Ακράτα όμως τους περικύκλωσαν οι Έλληνες και τους εξόντωσαν.

Αυτό το θλιβερό τέλος είχε η Θριαμβευτική Εκστρατεία του Δράμαλη στην Πελοπόννησο που κυρίως οφείλετο στον Κολοκοτρώνη, γι' αυτό και ανακηρύχθηκε αρχιστράτηγος Πελοποννήσου από τη Γερουσία αυτής και ο λαός τον ονόμασε «Γέρο του Μοριά».

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Ο Δημήτριος Υψηλάντης

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η έναρξη της επανάστασης στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ανατολική Στερεά Ελλάδα επαναστάτησε σχεδόν ταυτόχρονα με την Πελοπόννησο, κατά το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου 1821. Στο διάστημα αυτό η εξέγερση περιορίστηκε στις νότιες επαρχίες της, στη Φωκίδα, στη Λιβαδειά και στη Λοκρίδα, που δέχτηκαν γρήγορα τα μηνύματα του ξεσποκωμού από την Πελοπόννησο. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα ήταν δυσμενείς για την Επανάσταση. Οι πρόκριτοι δεν απελάμβαναν προνόμια που να προστατεύουν τον Ελληνικό πληθυσμό. Στην περιοχή υπήρχαν πολλά φρούρια, που μπορούσαν να προστατεύουν σημαντικές τουρκικές δυνάμεις με γρήγορη βοήθεια από τις τουρκικές βάσεις στην Εύβοια, στη Λαμία και στη Λάρισα. Επίσης εύκολο ήταν να αποσπάσει από τον πολυάριθμο τουρκικό στρατό που βρισκόταν στην Ήπειρο πολεμώντας τον Αλή Πασά και να τον στείλει στη Στερεά Ελλάδα για να καταπνίξει κάθε επαναστατική κίνηση.

Δύο ισχυροί παράγοντες συνετέλεσαν στη γρήγορη εξέγερση παρά τις δυσμενείς συνθήκες. Ο ένας που ίσχυε για ολόκληρη τη Ρούμελη, ήταν η ισχυρή αρματολική και κλέφτικη παράδοση. Στις παραμονές της επανάστασης διέθετε ένα ολι-

Η λίμνη του Μόρνου με τα βουνά και τα χωριά της Δωριδας

γάριθμο ετοιμοπόλεμο στρατό. Οι οπλαρχηγοί του είχαν σχεδόν όλοι περάσει από την «πολεμική σχολή» του Αλή Πασά. Ο οποίος μη μπορώντας να τους εξολοθρεύσει αναγκάστηκε να τους προσεταιριστεί και να τους προσλάβει ως σωματοφύλακές του (τζοχανταραίους). Οι περισσότεροι από αυτούς που ήταν μυημένοι στη Φιλική Εταιρεία κατόρθωσαν να τον εγκαταλείψουν, όταν άρχισε ο πόλεμος του Σουλτάνου εναντίον του και πήγαν στις επαρχίες τους, για να προετοιμάσουν τον ξεσποκωμό για την απελευθέρωση από τον Τούρκικο ζυγό.

Ο δεύτερος παράγοντας που συνετέλεσε στην Επανάσταση στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, ήταν πως διέθετε οπλαρχηγούς με τόλμη και υψηλό εθνικό φρόνημα, τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, τον Δήμο Σκαλτσά, τον Πανουργιά, τον Βασίλη Μπουζύγο, τον Δουβουνιώτη, τον Αθανάσιο Διάκο κι άλλους. Όλοι οι οπλαρχηγοί που παραβρέθηκαν σε σύσκε-

ψη στη Λευκάδα, δέχτηκαν με ενθουσιασμό το μήνυμα της επικείμενης εξέγερσης. Φάνηκαν βέβαια και μερικοί διστακτικοί και αναβλητικοί ιδία της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας.

Η Ανατολική Στερεά Ελλάδα μόλις πήρε το μήνυμα από τον αντικρινό Μοριά επαναστάτησε αμέσως. Σημαντική και χαρακτηριστική είναι η επιστολή που έστειλε ο Οδυσσέας Ανδρούτσος προς τους Γαλαξιδιώτες: «Εγώ είμαι στο ποδάρι με τα παλληκάρια μου» τους γράφει και τους προτρέπει να πάρουν αμέσως και εκείνοι τα άρματα και να δώσουν τη βοήθεια τους, για να ξεσποκωθεί όλη η Στερεά Ελλάδα.

Η πρώτη επαρχία της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας που επαναστάτησε ήταν η Φωκίδα (24 Μαρτίου), η πρωτεύουσά της τα Σάλωνα (Αμφισσα), η πρώτη πόλη της Στερεάς που απελευθερώθηκε (27 Μαρτίου). Ήταν το αρμοτολίκι του Πανουργιά, που σε αυτόν οφείλονταν οι επιτυχίες. Ο Πανουργιάς μόλις έμαθε την εξέγερση

της Αχαΐας την ακολούθησε, αφού πρώτα κατανίκησε τους δισταγμούς των συντηρητικών προκρίτων. Οφείλονταν επίσης στην πατριωτική στάση των Γαλαξιδιωτών, που έσπευσαν να ενισχύσουν τον Πανουργιά και τους Αμφισσεείς. Ο Πανουργιάς γεννήθηκε το 1767 στο χωριό Δρέμισα Παρνασσίδας. Το περίεργο όνομά του, το κρωστούσε στην σύγχυση του νονού του, που τον πήρε για κορίτσι και τον ονόμασε Πανωραία και στη ευσέβεια του πατέρα του, που θεώρησε αμάρτημα να του το αλλάξει. Δεκάξη χρονών ο Πανουργιάς ήταν ήδη κλέφτης και σε λίγο αρματολός. Το 1813 ήταν ήδη καπετάνιος στο αρμοτολίκι της περιοχής.

Από το 1817 ως το 1820 ο Πανουργιάς πέρασε από την αυλή του Αλή Πασά, όπως και άλλοι οπλαρχηγοί κατόρθωσε να διαφύγει και να αναλάβει πάλι το αρμοτολίκι των Σαλώνων. Εκεί άρχισε συνεννοήσεις με τον Δουβουνιώτη και το Διά-

κο για την επικείμενη Επανάσταση. Οι Τούρκοι στα Σάλωνα είχαν κλειστεί στο Κάστρο ενισχυμένοι από τους Τούρκους της Βοστίτσας (Αιγίου).

Αμέσως μετά τον Πανουργιά κινήθηκε στη γειτονική επαρχία Λωνριδας, ο Δήμος Σκαλτσάς που καταγόταν από την Αρτοτίνα. Φημιζόταν για την γενναιότητά του, τον πατριωτισμό του και είχε την εκτίμηση των άλλων οπλαρχηγών. Πέρασε κι αυτός από την αυλή του Αλή Πασά και ακολούθησε την τύχη των άλλων οπλαρχηγών. Επιδόθηκε στην προετοιμασία του Αγώνα, μαζί δε με τους Αναγνώστη Λιδωρίκη και Παπαγεωργίου Πολίτη, ύψωσε την επαναστατική σημαία και μπήκε στο Λιδωρίκι. Οι Τούρκοι παραδόθηκαν χωρίς αντίσταση. Αντίθετα στο γειτονικό Μαλανδρίνο, οι επαναστάτες συνάντησαν πεισματική άμυνα. Μετά δύο μέρες παραδόθηκαν τελικά οι Τούρκοι, και έτσι απελευθερώθηκε και το Μαλανδρίνο (30 Μαρτίου).

αφιέρωμα

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος

Ο Πανουργιάς (Δημήτριος Ξηρός)

Ο Αθανάσιος Διάκος

Ο Δουβουνιώτης (Γιάννης Ξύκης)

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η αποτυχημένη επανάσταση του 1770 (Ορλωφικά)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Αικατερίνη Β΄ της Ρωσίας στις 27 Φεβρουαρίου/10 Μαρτίου 1770 έστειλε Ρωσικό στόλο στη Μάνη με επικεφαλής τον Αλέξιο Ορλώφ, στο πλαίσιο και του Ρωσοτουρκικού πολέμου 1768-1774 για να δημιουργήσει συνθήκες ξεσκωμού των κατοίκων της Μάνης. Η άφιξη του στόλου στη Μάνη, έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από τους κατοίκους, παρακινημένοι από κληρικούς και ιεράρχες, κατευθύνονταν προς το Οίτυλο, για να υποδεχτούν τους «Ρώσους ελευθερωτές». Παρά τη γιορτινή ατμόσφαιρα, υπήρξε και κάποια απογοήτευση, γιατί ο Ρωσικός στρατός που έφθασε στη Μάνη θεωρήθηκε λιγοστός. Οι δε επανασίτοι εθελοντές υποτυπωδώς εξοπλισμένοι κατά βάση άοπλοι. Παρά τη δυσαρέσκεια και τις διαφωνίες αποφασίστηκε η ανάληψη κοινής δράσης. Αναγνώστηκε και προκήρυξη της Αικατερίνης Β΄, απευθυνόμενη στις Ελληνικές στις Ελληνικές και Σλαβικές

Το Φρούριο της Κορώνης

εθνόπτες με ορθόδοξο δόγμα για τη συσπείρωση στον κοινό σκοπό.

Η παρακινηθείσα ούτω εξέγερση Μανιατών κατά των τούρκων, κατεστάλη αιματηρά από τουρκοαλβανικά σώματα, λόγω δε της παροχής της υπεσχημένης βοήθειας και της αποχώρησης των Ρώσων κατέστη φοβερότερη.

Οι τουρκοαλβανοί μετά την κατάπνιξη του πρώτου επαναστατικού κινήματος των Ελλήνων το 1770, εξελίχθηκαν οι φοβερότεροι τύραννοι των Ελλήνων, αφού και οι τούρκοι αναγκάστηκαν να τους εκδιώξουν, και με την βοήθεια των κλεφτών κατάφεραν να καθαρίσει η Πε-

λοπόννησος από τους αιμοβόρους αυτούς κακούργους. Οι τούρκοι μετά θέλησαν να εξαναγκάσουν τους κλέφτες να προσκυνήσουν, αυτοί όμως δεν υπάκουσαν και τους κήρυξαν τον πόλεμο. Στον πόλεμο αυτό σκοτώθηκαν πολλοί κλέφτες μεταξύ των οποίων και ο πατέρας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Κωνσταντίνος Κολοκοτρώνης.

Στο πλήρωμα ενός Ρωσικού πλοίου, ήταν και ένας Έλληνας πολεμιστής, ο Απόστολος Παναγιώτου, από την Μαγνησία Μικράς Ασίας, που μετά την αποτυχία του ξεσκωμού στη Μάνη, κατέφυγε και ξέμεινε στην Πύ-

λο. Ύστερα από πολλές περιπλανήσεις και περιπέτειες, έφθασε καταδιωκόμενος στην περιοχή της Δωρίδας και κρύφτηκε στο Μοναστήρι της Βαρνάκοβας. Εκεί έγινε για λίγο διάστημα καλόγερος και λούφαξε, όπου αργότερα χειροτονήθηκε παπάς και τον είπαν «Παπαδιαβάτη». Ρίζωσε στην περιοχή, κέρδισε την εκτίμηση, την αγάπη και το σεβασμό όλων των γύρω χωριών και έκανε μεγάλη οικογένεια. Τέσσερα αγόρια του χειροτονήθηκαν παπάδες. Παπαποστόλης, Παπαγιάννης, Παπακώστας και Παπαδημήτρης. Ο Παπαδημήτρης ή Καραμε-

σίνης (λόγω του μαυριδερού δέρματός του), είναι πατέρας της γιαγιάς μου Παρασκευής Παπαδημητρίου, από το σοι της μάνας μου.

Ο Παπαδημήτρης ήταν ιερέας στο Κείθε Κλήμα και υπαρχηγός ομάδας αγωνιστών του 1821, που δρούσε στην παραλιακή Δωρίδα. Αρχισε τις επαναστατικές ενέργειες με εντολή του επισκόπου Σαλώνων πριν της 15ης Μαρτίου 1821. Πέθανε στο Κείθε Κλήμα το 1864 και άφησε την παπαδιά (Χρυσάφω Μανιώτη) με έξι παιδιά: Γιώργο, Αθανάσιο, Δημήτριο, Παντούλα, Καλιόπη και Παρασκευή (γιαγιά μου).

αφιέρωμα

Αικατερίνη η Β'

Αλέξιος Ορλώφ

Ευγένιος Βούλγαρης κληρικός και δάσκαλος του Γένους Το 1772 Βιβλιοθηκάρχος της Αικατερίνης Β'

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Έναρξη της επανάστασης στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Μετά την κατάληψη της Λιβαδειάς από τους επαναστάτες ο Αθανάσιος Διάκος έστειλε στα τέλη Μαρτίου του 1821, τον έμπιστό του Γιάννη Λάππα με μικρή δύναμη εναντίον της Θήβας, οι κάτοικοι υπέφεραν από τον Τούρκο δυνάστη. Άοπλοι και χωρίς οπλάρχη, ήταν αδιανόητοι και η παραμικρή επαναστατική ενέργεια.

Όταν έφτασε εκεί ο Λάππας με τους Λιβαδιώτες επαναστάτες και ένα απόσπασμα από τα Δερβενοχώρια και με Θηβαίους χωρικούς, επιτέθηκαν κατά της τουρκοκρατούμενης πόλης. Αποκρούστηκαν από τους Τούρκους της Θήβας οι οποίοι πρόβαλαν ισχυρή και πεισματική αντίσταση. Νέα απόπειρα με δύναμη 500 ανδρών υπό τον ικανό Βασίλειο Μπούσγο κατόρθωσαν να κυριεύσουν την πόλη, οι δε Τούρκοι εγκατέλειψαν την πόλη και κατέφυγαν με τις οικογένειές τους στη Χαλκίδα. Ο οπλάρχη Βασίλειος Μπούσγος μπήκε στη Θήβα και ύψωσε τη σημαία του Αγώνα.

Ο εμπειροπόλεμος οπλάρχη Ιωάννης Δυοβουνιώτης πολιορκούσε τη Μουδουνίτσα Λοκρίδας, που οι Τούρκοι αντιστέκονταν από το ισχυρότατο φρούριο. Άρχισε να αλλάζει η κατάσταση, όταν άρχισαν να καταφθάνουν ενισχύσεις υπό

Διάφορες μάχες στην Ανατολική Ελλάδα. Στο κέντρο η Θήβα. Παναγιώτης Ζωγράφος, υδατογραφία σε χαρτόνι

τον Κορνά Τράκα και τον Αθανάσιο Διάκο. Η θέση των πολιορκημένων επιδεινώθηκε και λόγω ελλείψεως τροφών και αναγκάστηκαν οι Τούρκοι να παραδοθούν. Ο Διάκος και ο Δυοβουνιώτης πριν ακόμα παραδοθεί η Μπουδουνίτσα είχαν καταλάβει τη στενή διάβαση του Σπερχειού προς τις Θερμοπύλες με σκοπό να εμποδίσουν την κάθοδο των τουρκικών στρατιών προς την Αθήνα.

Στο μεταξύ επαναστατικός ενθουσιασμός επικρατούσε στην Αττική, παρ' όλο που ούτε αρματολίκια είχαν δημιουργηθεί, ούτε υπήρχαν οργανωμένα ένοπλα σώματα για να την προστατεύσουν σε περίπτωση ανάγκης.

Επιπλέον στην Αθήνα, κωμόπολη 10.000 περίπου κατοίκων, περιτριγυρισμένη από τείχος, και με το ισχυρότατο φρούριο της Ακρόπολης στο κέντρο, κατοικούσε με-

γάλος αριθμός Τούρκων, και ήταν εύκολο να φτάσουν ενισχύσεις σε βοήθειά τους από τη γειτονική Εύβοια. Παρά τις αντίθετες όμως συνθήκες οι Αθηναίοι και οι υπόλοιποι κάτοικοι της Αττικής έσπευσαν και αυτοί να ανταποκριθούν στην πρόσκληση της Πατρίδας. Στο χωριό Χασιά είχε δημιουργηθεί ένα μικρό σώμα ενόπλων από το γενναίο χωρικό Μελέτη Βασιλείου, μυημένος στη Φιλική Εταιρεία, καθώς και από το Μενίδι, Λιόπεσι και τα Μεσόγεια μόλις έμαθαν για τον ξεσηκωμό του Μοριά αποφάσισαν να κινηθούν. Οι Τούρκοι θορυβημένοι από τις κινήσεις των Ελλήνων, συνέλαβαν και φυλάκισαν τους πρόκριτους της Αθήνας. Οι Τούρκοι πανικόβλητοι έσπευσαν να μπου στο κάστρο της Ακρόπολης. Ήδη άρχιζε η πολιορκία του Κάστρου, για το οποίο αναφέρθηκα σε προηγούμενο άρθρο μου,

Κορνάς Τράκας

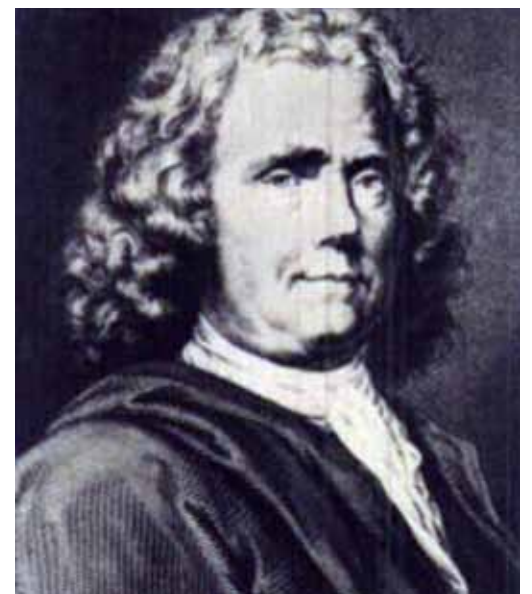
αφιέρωμα

Αθανάσιος Διάκος

Ιωάννης Δυοβουνιώτης

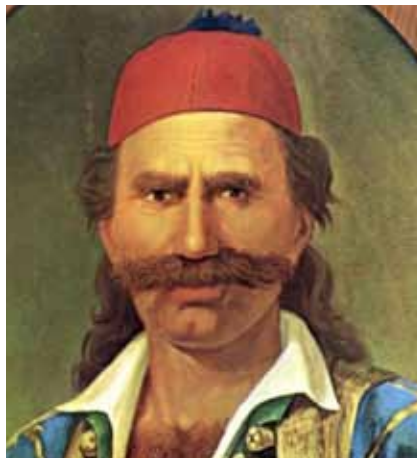
Βασίλειος Μπούσγος

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Έναρξη της επανάστασης στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας και πριν από την Επανάσταση του 1821, η Λιβαδειά αναδείχθηκε ως η πολυανθρωπότερη και πλουσιότερη πόλη της Στερεάς. Στις παραμονές του 1821, η Γκισούρ Λιβαδειά, όπως την αποκαλούσαν οι Τούρκοι, των 10.000 κατοίκων, πετυχημένη στη γεωργία, στο εμπόριο και στη βιοτεχνία ήταν προνομιούχα. Οι πλούσιοι είχαν πετύχει με τη σωφροσύνη τους, τη διπλωματικότητά τους, αλλά και το μπαξίσι στους Τούρκους, είχαν αποκτήσει προνόμια και ελευθερίες, που συνέβαλαν πολύ στην πρόοδο της πόλης. Από το 1820 οι φιλικόι κατέστησαν τη Λιβαδειά κέντρο των ενεργειών τους στη Στερεά. Από το πηγαϊνέλα διαφόρων αγνώστων αγωνιστών, άρχισαν να υποψιάζονται οι Τούρκοι, ότι κάτι το ανησυχητικό συνέβαινε στη πόλη. Έτσι ο Καρα Ισμαήλ αγάς, που συνέδεε κάθε ύποπτη κίνηση με τη δραστηριότητα των ανθρώπων του Αλή πασά, ζήτησε με επιστολή από τον Γιουσούφ πασά Εύβοιας και από τον Μαχμούτ πασά (Δράμαλη), που εκείνο τον καιρό βρισκόταν στα Γιάννενα, την άδεια να συλλάβει τους προκρίτους και να τους σκοτώσει. Αυτό το πληροφορήθηκαν οι πρόκριτοι και έστειλαν αμέσως δικό τους άνθρωπο στα Γιάννενα και έπεισαν τους πασάδες με το μέσο της δωροδοκίας για την αθωότητά τους. Εξοργισμένοι οι πασάδες αντικατέστησαν τον Καρα Ισμαήλ αγά με τον Χασάν αγά και του συνέστησαν να τα βρει με τους προκρίτους της Λιβαδειάς. Οι πρόκριτοι συνέχισαν απερίσπαστοι τις διαβουλεύσεις με τους Φιλικούς για την προετοιμασία της επικείμενης Επανάστασης. Σ' αυτές μετείχε

Ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος

Ο Αθανάσιος Διάκος

Ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας

Ο Βασίλης Μπούσογος

Ο Αντώνης Κοντοσόπουλος

με ιδιαίτερο ενθουσιασμό και ο Αθανάσιος Διάκος, ο ήρωας και μάρτυρας της Ελευθερίας, Ο Διάκος ως γνωστόν πήρε το αρματολίκι της Λιβαδειάς από τον Ανδρούτσο και τα παλληκάρια του. Τον αναγόρευσαν «Παντούρη και καπετάνιο», του Καζά της Λιβαδειάς. Ήταν τότε 30 χρονών (26 Οκτ. 1820). Αμέσως άρχισε επαφές με τους οπλαρχηγούς και περίμεναν με αγωνία την ώρα του ξεσποκωμού. Συμφώνησαν όλοι για τον ξεσποκωμό, πρώτα να έχουν εντολή από το κυριότερο κέντρο των Φιλικών στην Ελλάδα την Πάτρα. Έστειλε στην Πάτρα τον Βασίλη Μπούσογο να πληροφορηθεί σχετικά. Όταν όμως έφτασε στο Γαλαξίδι 24 Μαρτίου 1821, πληροφορήθηκε τον ξεσποκωμό του Μοριά και αμέσως γύρισε πίσω να φέρει το Μεγάλο Μήνυμα. Πέρασε πρώτα από την Αράχωβα και συνάντησε στους κατοίκους να πάρουν τα όπλα, να εμποδίσουν κάθε επικοινωνία των Τούρκων των Σαλώνων. Στο δρόμο συνάντησε ένα Τούρκο ταχυδρόμο τον οποίο και σκότωσε καθώς και τον σύντροφό του Αλβανό. Αμέ-

σως μετά έφτασε ο Μπούσογος στη Λιβαδειά (26 Μαρτίου) και ανακοίνωσε στους προκρίτους και το Διάκο πως έφτασε η «μεγάλη ώρα». Ο Διάκος και όλοι οι οπλαρχηγοί και πρόκριτοι αποφάσισαν να αρχίσουν αμέσως την επανάσταση. Άρχισαν να καταφάνουν ομάδες επαναστατών με τους αρχηγούς τους, από όλη τη γύρω περιοχή και από τη Δωρίδα. Οι περισσότεροι Τούρκοι κλείστηκαν στο Κάστρο της μαζί και ο Χασάν αγάς και λίγοι που καθυστέρησαν κλείστηκαν στα κονάκια τους να αμυνθούν. Στις 27 Μαρτίου στη Μονή του Οσίου Λουκά έγινε η επίσημη έναρξη του Αγώνα με δοξολογία στην οποία χοροστάτησαν ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας και ο Επίσκοπος Αταλάντης Νεόφυτος. Ο Διάκος που επιθυμούσε να καταλάβει γρήγορα τη Λιβαδειά πρότεινε όρους παράδοσής της. Ο Τούρκος διοικητής Χασάν αγάς αρχικά τους απέρριψε. Αργότερα όμως επειδή φοβήθηκε για τη ζωή του αδελφού του, όταν ο Διάκος απείλησε θα σφάξει τους αιχμαλώτους, δέχτηκε να γίνει ανταλλαγή τους με τους Έλ-

λπνες ομήρους του. Μετά την απελευθέρωση των ομήρων ο Διάκος αποφάσισε να επιτεθεί εναντίον των Τούρκων της Λιβαδειάς. Πρώτα επιτέθηκε στα κονάκια τους, στα οποία αντιστάθηκαν σθεναρά όπου οι Έλληνες είχαν σοβαρές απώλειες και ο Μπούσογος τραυματίστηκε σοβαρά στο πόδι. Τότε διέταξε ο Διάκος για να εξουδετερώσει την αντίσταση και έβαλαν φωτιά στο σεράι του Μερ αγά. Αναγκάστηκαν τότε να παραδοθούν όλοι οι Τούρκοι και οι Αλβανοί που ήταν οχυρωμένοι εκεί. Και ο ίδιος ο Διάκος είχε τραυματιστεί. Όταν κυριεύτηκε τελικά η Λιβαδειά 30 Μαρτίου 1821, οι αιχμάλωτοι αφοπλίζονται και αφήνονται να κυκλοφορούν ελεύθεροι. Η συμπεριφορά αυτή (έμπνευση Διάκου) των Ελλήνων προς τους αιχμαλώτους τούρκους, είναι από τα φωτεινότερα δείγματα ανθρωπισμού σε όλο τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας.

Ο Διάκος είχε αναθέσει στον εξαδέλφό του οπλαρχηγό Αντώνη Κοντοσόπουλο να απελευθερώσει την Αταλάντη. Οι Τούρκοι όμως αντιστέκο-

νταν πεισματικά από τις οχυρές οικίες στις επιθέσεις των Ελλήνων. Μόλις όμως πληροφορήθηκαν την παράδοση του Κάστρου της Λιβαδειάς σταμάτησαν την αντίσταση και παραδόθηκαν. Έτσι άλλη μία πόλη της Στερεάς Ελλάδας ελευθερώθηκε ως το τέλος Μαρτίου του 1821.

Υπενθυμίζω ότι ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας έδωσε εντολή στον Παπαδημήτρη ή Καραμεσίνη (παππού της μητέρας μου) υπαρχηγό της ομάδας αγωνιστών που δρούσε στην παραλιακή Δωρίδα για την έναρξη της Επανάστασης. Ο Παπαδημήτρης με την ομάδα του, 23 προς 24 Μαρτίου 1821 συνέλαβαν όλους τους αγάδες με τις φρουρές τους Μανάγουλης, Χασάνογα, Ομέρ εφέντι, Σουλαίων, Πύργου, Άϊ Νικόλα, Καρα-Μπάσι, Αλή-Κανά. Μαζί με άλλους αιχμαλώτους των γύρω χωριών τους συγκέντρωσαν στη Σκλαβόλακα Κλήματος. Μετά τους πήγαν στο Παλαιοξάρι, έδρα του Τριαντάφυλλου Αποκορίτη αρχηγού της ομάδας και κατέληξαν στο Μαλανδρίνο. Περαιτέρω αγνοείται η τύχη τους.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγώνας στην Κρήτη - Γεγονότα στην πλατεία Σπλάντζια Χανίων

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

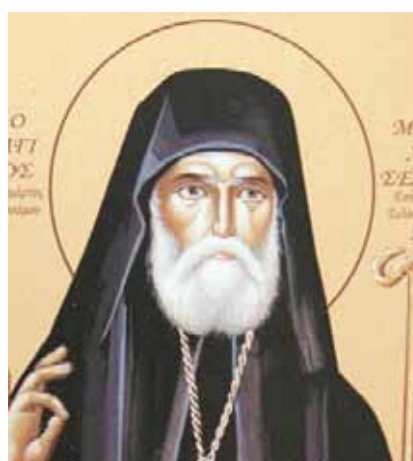
Την χρονική περίοδο 1956-58 υπηρετούσα ως υπάλληλος του Υπουργείου Γεωργίας στα Χανιά Κρήτης. Εκεί στη μεγάλη πλατεία Σπλάντζια όπου σύχναζα, γνώρισα τον συνταξιούχο γυμνασιάρχη αείμνηστο Στέφανο Μυλωνάκη. Στη μέση της πλατείας υπάρχει ένας τεράστιος πλάτανος και ανατολικά της πλατείας η εκκλησία Άγιος Νικόλαος όπως φαίνονται στην φωτογραφία.

Μου αφηγήθηκε δείχνοντας τον θεόρατο πλάτανο, ότι σε αυτόν στην Τουρκοκρατία κρεμάστηκαν χριστιανοί ήρωες του 1821. Μεταξύ αυτών ο Επίσκοπος Κισσάμου και Σελίνου. Πολλά μου είπε λόγω και της ευρυμάθειας του ως γυμνασιάρχη, για τα οποία ανέτρεξα στη πηγή Βικιπαίδεια να τα θυμηθώ και να τα γράψω. Επίσης πολλά στοιχεία σχετικά με τη Σπλάντζια από το βιβλίο του συγγραφέα Γιάννη Τσιβή, Χανιά 1252-1940.

Η πλατεία της Σπλάντζιας, σημερινή πλατεία 1821, βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της παλιάς πόλης των Χανίων. Η Σπλάντζια αποτελούσε το κέντρο της πόλης κατά την Τουρκοκρατία, καθώς ήταν η παλιά και μεγαλύτερη συνοικία των μουσουλμάνων. Στη βορειοδυτική άκρη της πλατείας υπάρχει η εκκλησία του Αγίου Ρόκκου, ανατολικά στη πλατείας βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, στο κέντρο της πλατείας στέκει ένας τεράστιος πλάτανος και ανάμεσα στην εκκλησία και τον πλάτανο υπάρχει μια υπόγεια στοά/κρήνη, η οποία είναι περιτριγυρισμένη από κάγκελα. Κάτω από τον πλάτανο υπήρχε ένα οκτάγωνο αραβικό κίосκι, στο οποίο

Ο Αρχιμανδρίτης Παρθένιος Κελαϊδής

Ο Επίσκοπος Κισσάμου & Σελίνου
Μελχισεδέκ Δεσποτάκης

Ο Ιεροδιάκονος Καλλίνικος ο Βορειεύς

είχαν δικαίωμα να κάθονται και να απολαμβάνουν τον καφέ τους, τιλούχοι της πολιτείας και επιφανείς μπέδες και αγάδες.

Στον πλάτανο αυτό επί Τουρκοκρατίας, Έλληνες χριστιανοί οι οποίοι μάχονταν για τον αγώνα υπέρ της Ελευθερίας της Κρήτης, απαχονίστηκαν, εκτελέστηκαν και βασανίστηκαν. Συγκεκριμένα τις πρώτες μέρες της Επανάστα-

σης στην Ηπειρωτική Ελλάδα, οι Τούρκοι ανησυχώντας για την μεταφορά της Επανάστασης στην Κρήτη, απαχόνισαν στον Πλάτανο, τον δραστήριο Επίσκοπο Κισσάμου και Σελίνου Μελχισεδέκ Δεσποτάκη 19 Μαΐου 1821. Αφού τον βασάνισαν, τον έσυραν από την γενειάδα του, γυμνόν μέχρι τον πλάτανο και τον απαχόνισαν. Μετά πλέον νεκρός, σύρθηκε με

το σκοινί του απαχονισμού, από τον τούρκικο όχλο, στα στενά σοκάκια της Πόλης. Τα ίδια συνέβησαν και στον Ιεροδιάκονο από την Βέροια Καλλίνικο. Στην πλατεία υπάρχει μία πλάκα στη μνήμη τους.

Προσθέτω λίγα λόγια για τον Παρθένιο Κελαϊδή της φωτογραφίας: Πολέμησε για την λευτεριά της Κρήτης και για την ένωση της με την Ελλά-

δα, με το ντουφέκι, με την πένα, με τον λόγο. Στην Κρήτη, στην ελεύθερη Ελλάδα, στις πρωτεύουσες, προπαγανδίζοντας τη δίκαιη λύση του Κρητικού ζητήματος που την εποχή εκείνη ήταν παγκόσμιο θέμα και πρόβλημα. Ο αγέρωχος, απροσκύνητος Σφακιανός πολέμαρχος και έμπειρος διπλωμάτης αναδείχθηκε υπόδειγμα Έλληνα κληρικού.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Πολεμικές επιχειρήσεις γύρω από τη Ναύπακτο και η πολιορκία της

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ναύπακτος σημαντική πόλη των Οζολών Λοκρών. Υπήρξε ναυτική βάση των Αθηναίων κατά τον 5ο π.Χ. αιώνα. Κατά τη Βυζαντινή Περίοδο βρισκόταν υπό την άμεσο κυριαρχία του Αυτοκράτορα. Το 1204 η Ναύπακτος που στη Δύση έγινε γνωστή με την ονομασία «Λεπάντο», περιήλθε στους Ενετούς, το 1285 στους Ανδεγονούς και κατόπιν την κατέλαβε ο Αλβανός Ιωάννης Γκίνος ή Μπούας, που την πούλησε στους Ενετούς. Το 1499 καταλήφθηκε από τους Τούρκους. (Απελευθερώθηκε 18 Απρ. 1829). Στην περίοδο των Ορλωφικών (1770) σημειώνεται εξέγερση με επικεφαλής τον Κων/νο Σισμάνη Αρματολό των Κραβάρων, που την πολιορκύσκει. Το 1786 περιέρχεται στη δικαιοδοσία του Αλή Πασά. Το 1820 περιέρχεται στην Πύλη. Το 1821 την άνοιξη είναι ισχυρή ναυτική βάση των Τούρκων στον Κο-

ρινθιακό Κόλπο, τέλη Μαΐου 1821 οι Τούρκοι με τις οικογενειές τους περιορίζονται στο Κάστρο.

Πολλές εξεγέρσεις που είχαν ξεσπάσει στη Ρούμελη κατεστάλησαν από Λεγεώνα τούρκων. Τα κινήματα αυτά εκδηλώθηκαν ταυτόχρονα με την άφιξη των Ρώσων στη Μάνη και την εξέγερση στην Πελοπόννησο και σε αυτά πρωτοστάτησαν ορισμένοι προύχοντες από τη δυτική Ρούμελη. Καθώς και κάποιες ισχυρές αρματολικές ομάδες με τις οποίες είχε έρθει σε επαφή ο Γιάννης Παπαζώλης και οι απεσταλμένοι του κατά τα προηγούμενα χρόνια. Στο Βάλτο κινητοποιήθηκε ο Γεροδήμος

Σταθάς, εκδιώκοντας βίαια τους μουσουλμάνους από την περιοχή και συντονίζοντας τη δράση του με άλλους καπετάνιους, όπως ο Κοντογιάννης, ο Μπουκουβάλας και ο Καρακίτσος. Με την εμφάνιση των πρώτων Αλβανών ενόπλων ο Γεροδήμος Σταθάς χαλάρωσε τις επιθετικές ενέργειές του και διατήρησε τη θέση του στο αρματολίκι.

Διαφορετική ήταν η στάση των αρματολών Ζυγού και Αγγελόκαστρου Χρ. Γρίβα και Γ. Λαχούρη, που αρχικά πολιορκύσαν το Βραχώρι (Αργίνο) και στη συνέχεια επιχείρησαν να αντιμετωπίσουν την κάθοδο των στρατολογημένων για την καταστολή της

εξέγερσης και εξοντώθηκαν το Μάρτιο 1770. Στη Ναύπακτο πάλι είχε εξεγερθεί ο αρματολός Κραβάρων Κων/νος Σισμάνης και πολιορκύσκει την πόλη, ωστόσο τοπικές αντιπαλότητες με άλλους καπετάνιους, οδήγησαν στην λύση της πολιορκίας και στη σύγκρουση ανάμεσά τους.

Στον ανταγωνισμό αυτό για την κυριαρχία στο αρματολίκι του κάθε καπετάνιου, επιβραβεύονται τα διαβόητα «καπάκια» του συγγραφέα Κωστή Παπαγιώργη.

Όπου «Καπάκια»: Είναι μυστικές επαφές των οπληρχών της Ρούμελης με τους Τούρκους που αποσκοπούσαν στην παραπλάνηση των

Ο Γεροδήμος Σταθάς,

πασάδων και θεωρούνταν εθνοφελή στρατήγημα. Θα αποδειχθούν πέτρα σκανδάλου και μέγα δράμα, ήδη από το δεύτερο έτος του απελευθερωτικού Αγώνα το 1821.

αφιέρωμα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΔΑ: ΨΙ1ΛΟΡΕΒ-Η4Φ
Πάτρα, 25/11/2020
Αρ. Πρωτοκόλλου: 3542

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΜΟΝΑΔΑ Α'

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ

Δ/ση: Ν.Ε.Ο. Πατρών - Αθηνών 32 & Αμερικής,

ΤΚ 26441, Πάτρα

Πληροφορίες: κ. Λαμπαδάρης Απόστολος

Τηλ.: 2613613662, FAX: 2610461126

e-mail: alampadaris@ptapde.gr

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΕΙ

διεθνή ηλεκτρονικό ανοικτό δημόσιο διαγωνισμό, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση τη βέλτεστη σχέση ποιότητας - τιμής, για την υπηρεσία: «Μηχανισμός Στήριξης της Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, στο πλαίσιο της πράξης: «Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020» (MIS 5063783) - άξονας προτεραιότητας 01: «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας», προϋπολογισμού €6.121.260,00 συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24% (προϋπολογισμός χωρίς Φ.Π.Α.: € 4.936.500,00 + Φ.Π.Α.: € 1.184.760,00), σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4412/16, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες κατατάσσονται στους ακόλουθους κωδικούς του Κοινού Λεξιλογίου Δημοσίων Συμβάσεων (CPV): 79300000-7, 79400000-8. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα και, σε περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων, τα μέλη αυτών, που είναι εγκατε-

στημένα σε: α) κράτος-μέλος της Ένωσης, β) κράτος-μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), γ) τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη ΣΔΣ, στο βαθμό που η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση καλύπτεται από τα Παραρτήματα 1, 2, 4 και 5 και τις γενικές σημειώσεις του σχετικού με την Ένωση Προσαρτήματος Ι ως άνω Συμφωνίας, καθώς και δ) σε τρίτες χώρες που δεν εμπίπτουν στην περίπτωση γ) της παρούσας παραγράφου και έχουν συνάψει διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες με την Ένωση σε θέματα διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

Οι ενώσεις οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων και των προσωρινών συμπράξεων, δεν απαιτείται να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς. Στις περιπτώσεις υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, όλα τα μέλη της ευθύνονται έναντι της αναθέτουσας αρχής αλληλέγγυα και εις ολόκληρόν.

Τα δε κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής των συμμετεχόντων, προσδιορίζονται αναλυτικά στο πλήρες κείμενο της διακήρυξης.

Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται έως 36 μήνες από την υπογραφή της και σε κάθε περίπτωση όχι πέραν της 30/11/2023.

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από Εθνικούς Πόρους στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ΣΑΕΠ 2020ΕΠ00110022. Η σύμβαση περιλαμβάνεται στο υπέργρο No 1 της Πράξης: «Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας» του Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα 2014-2020» (MIS 5063783), με βάση την Απόφαση Ένταξης με αρ. πρωτ. 3416/27-8-2020 του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας. Οι υποβαλλόμενες προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για διάστημα δώδεκα (12) μηνών από την επόμενη της διενέργειας του διαγωνισμού. Προσφορά η οποία ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο από τον ανωτέρω προβλεπόμενο απορρίπτεται.

Ο διαγωνισμός θα πραγματοποιηθεί με χρήση της πλατφόρμας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr, στην Ελληνική γλώσσα, σε ηλεκτρονικό φάκελο, σύμφωνα με την υπ. αριθ. 56902/215/19.5.2017 Υ.Α. (ΦΕΚ 1924/τ.Β'/02-06-2017) και τα καθοριζόμενα στην διακήρυξη.

- Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην εφημερίδα της Ε.Ε.: 25/11/2020
- Ημερομηνία ανάρτησης της διακήρυξης στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ: 04/12/2020
- Ημερομηνία έναρξης υποβολής προσφορών: 07/12/2020 και ώρα 08:00 π.μ.
- Καταληκτική ημερομηνία και ώρα υποβολής προσφορών: 07/01/2021 και ώρα 13:00

- Ημερομηνία αποσφράγισης προσφορών: 13/01/2021 και ώρα 11:00 π.μ.
- Α/Α συστήματος: 102080

Εγγύηση συμμετοχής: Για την έγκυρη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, κατατίθεται από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς (προσφέροντες), εγγυητική επιστολή συμμετοχής, που ανέρχεται σε ποσό ίσο με το 2% της εκτιμωμένης αξίας της σύμβασης εκτός ΦΠΑ, ήτοι € 98.730,00 (ενενήντα οκτώ χιλιάδες εκατό τρία ευρώ).

Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην ένωση.

Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναφερόμενα στην αναλυτική διακήρυξη.

Η εγγύηση καλής εκτέλεσης ανέρχεται σε ποσό ίσο με το 5% της αξίας της σύμβασης εκτός ΦΠΑ.

Διοικητικές προσφυγές - ενστάσεις μπορούν να ασκηθούν σύμφωνα με τα αναλυτικά αναφερόμενα στο άρθ. 3.4 της διακήρυξης.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στη Μονάδα Α', Τμήμα Προγραμματισμού και Μελετών, τηλ. 2613613670 και 2613613662.

Τα τέλη του διαγωνισμού είναι διαθέσιμα από την επίσημη πλατφόρμα του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr

Η παρούσα προκήρυξη θα δημοσιευθεί στον Τύπο. Τα έξοδα δημοσίευσης θα βαρύνουν τον ανάδοχο.

Ο Πρόεδρος ΔΣ του ΠΤΑ/ΠΔΕ
Νεκτάριος Φαρμάκης
Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020

ΜΕ ΤΗ ΣΥΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η δράση στην Τουρκοκρατία της Μονής Καψά Σητείας Κρήτης

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Καψά Σητείας, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Κρήτης, σε μια πανοραμική θέση με θέα το Λιβυκό πέλαγος. Το μοναστήρι Καψά είναι χτισμένο σε οχυρή θέση, πάνω σε απότομη βουνοπλαγιά και με επίκεντρο το δύκλιτο σπηλαιώδη ναό του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου. Δυτικά βρίσκεται η έξοδος του ονομαστού φαραγγιού των Περβολακίων. Ο χρόνος ίδρυσης της Παλαιάς Μονής πάνω στην οποία χτίστηκε, από τον Όσιο Ιωσήφ Γεροντογιάννη η σημερινή, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί επ' ακριβώς. Πάντως στην Τουρκοκρατία υπήρχε, γιατί ήταν το καταφύγιο των κυνηγημένων από τους Τούρκους χριστιανών.

Όπως οι ευσεβείς γονείς του Οσίου Ιωσήφ Γεροντογιάννη, ο οποίος γεννήθηκε εκεί το 1799. Όταν αργότερα πύχασε η κατάσταση, διέμειναν μόνιμα στο χωριό Λιθίνες. Εκεί όταν μεγάλωσε παντρεύτηκε την Καλλιόπη Γεροντάκη που κρυβόταν κοντά στη Μονή Καψά κυνηγημένη κι εκείνη από τους Τούρκους. Απέκτησαν τέσσερα παιδιά τρεις κόρες και έναν γιο.

Ο Γεροντογιάννης ήταν ατίθασος, αλλά ιδιαίτερα ευσεβής. Ήταν στο στόχαστρο των Τούρκων και συχνά κατέφευγε με την οικογένειά του, στο Φαράγγι των Περβολακίων.

Το περισσότερο διάστημα του έτους διέμειναν στο Μετόχι «Κατσαρόλι» κοντά στις Λιθίνες. Κατά μία εκδοχή το ζεύγος είχε πάει για ψώνια στους Αρμένους, ενώ τα παιδιά έμειναν μόνα τους στο Μετόχι. Στον γυρισμό όταν έφτασαν βρήκαν τη μικρή τους κό-

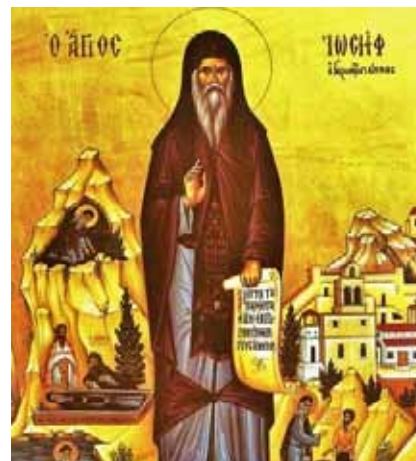
ρη Ειρήνη καμμένη έξω στο αλώνι, που την είχαν βγάλει τα άλλα αδέρφια της, νομίζοντας ότι ο αέρας θα έσβηνε τη φωτιά που είχε πιάσει το φορεματάκι της...

Το ατύχημα που επέφερε το θάνατο της κόρης τους, θεωρήθηκε από τον Γεροντογιάννη θεία τιμωρία και υπεύθυνο προσωπικά τον ίδιο για το θλιβερό γεγονός.

Αυτό σφράγισε τη ζωή του και στάθηκε η αφορμή για να μεταμορφωθεί. Έφυγε από το μετόχι και εγκαταστάθηκε μόνιμα στις Λιθίνες.

Εκεί μεταμορφώθηκε σε έναν μακρόθυμο ελεήμονα, πράο και ανεξίκακο άνθρωπο, που έμελλε να μεταβληθεί το 1841 σαν τον Απόστολο Παύλο σε Όσιο με δυνατότητες θαυματουργού, όπου θεράπευε τον ασθενή με το να τον ακουμπήσει.

Πολλοί κάτοικοι της επαρχίας Σητείας πενούσαν από το σπίτι του για να πάρουν την ευλογία του και να τους θεραπεύσει. Συνέβη και ένας τραυματισμός μικρού παιδιού του Τούρκου διοικητή που έμεινε αναισθητό και η πατρική στοργή ανάγκασε τον Τούρκο διοικητή να καλέσει τον θαυματουργό θεραπευτή των Ρωμίων Γεροντογιάννη, ο οποίος πράγματι μόλις ακούμπησε το χέρι του στο αναισθητό παιδί και απή-

γειλε μέσα του μία ευχή, το παιδί ανέκτησε τις αισθήσεις του. Ο Τούρκος πατέρας με πολλή ευγνωμοσύνη του έστειλε πλούσια δώρα και 17 καντήλια. Αλλά εκείνος δέχτηκε μόνο τα 17 καντήλια για το ναό της Αγίας Τριάδας των Λιθινών και τα άλλα τα επέστρεψε.

Ο επίσκοπος της Σητείας του πρότεινε να πάει σε μία ερημική μακρινή περιοχή, για να σταματήσουν οι αντιδράσεις των Τούρκων και ο Όσιος Γεροντογιάννης διάλεξε το ερειπωμένο Μοναστήρι Κάψα, όπου γεννήθηκε, βαπτίστηκε και νυμφεύτηκε.

Έτσι εγκαταστάθηκε εκεί το 1841, όπου συνέχισε το θείον έργο του. Εκεί με τα χρήματα που συγκέντρωνε, ανακαίνισε τη Μονή, έκτισε

κελιά, έφτιαξε κήπους, μεγάλωσε τον παλιό ναό και έφερε τον ξυλογλύπη Χατζημηνά από τις Λιθίνες και έφτιαξε το περίφημο τέμπλο.

Προείδε τον θάνατό του και προσκάλεσε όλους να τον συγχωρήσουν, αφού πρώτα κοινώνησε των Αχράντων Μυστηρίων. Εκδήμησε στον Κύριο 6 Αυγούστου 1874 και στις 9 Αυγούστου 1874 ετάφη μέσα στην εκκλησία.

Λίγα χρόνια μετά την κοίμηση του Οσίου Ιωσήφ Γεροντογιάννη ανέλαβε την ηγουμένη ο εγγονός του Αρχιμανδρίτης Ιωσήφ, ο οποίος συνέχισε το έργο του παππού του, επιδεικνύοντας σπάνιες διοικητικές αρετές και μεγάλη δραστηριότητα. Η Μονή αριθμούσε το 1881 πέντε μοναχούς και πέντε κοσμικούς κατοίκους.

Όταν το 1900 δημοσιεύτηκε ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Κρήτης, η Μονή Καψά προσαρτήθηκε στην ιερά Μονή Τομπλού. Η Μονή παρέμεινε ζωντανή και έμελλε κατά την Ιταλογερμανική κατοχή το 1941, να αποτελέσει πάλι καταφύγιο των διωκομένων Ελλήνων πατριωτών αλλά και αξιωματικών και στρατιωτών των Συμμαχικών δυνάμεων, για να διαφύγουν στη συνέχεια στη Μέση Ανατολή, που συνέβαλαν εκεί στη νικηφόρα αντιμετώπιση του Χιτλεροναζισμού.

Συμπληρώνω την αναφορά μου για την Εθνική δράση της Μονής Καψά, ότι η σύζυγός μου Ευγενία Χατζάκη είναι εγγονή του ξυλογλύπη Χατζημηνά και της Ευγενίας (φωτο).

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η άλωση της Λομποτινάς και άλλες νίκες και συμπλοκές

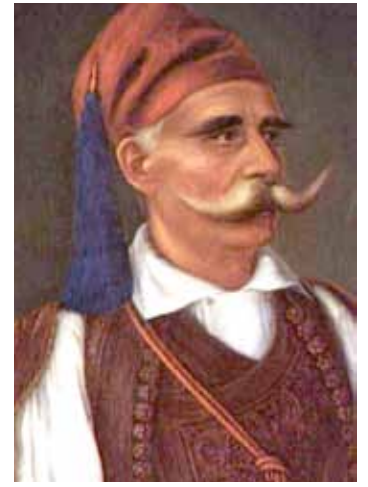
Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Κίτσος Τζαβέλλας

Ο Μακρυγιάννης (Κραβαριίτης)

Ο Χρήστος Φωτομάρας

Η ελληνική νίκη της Τέρνοβας (Πλάτανος) έκρινε την τύχη των πολιορκημένων Τούρκων στην Λομποτινά (Άνω Χώρα). Οι πολιορκημένοι Τούρκοι στη Λομποτινά Καφτάν αγάς και Αχμέτ Πρεβίστας, με συνολική τότε δύναμη 1.200 πεζών και ιππέων, στενοχωρημένοι από έλλειψη τροφίμων και χωρίς ελπίδα βοήθειας από τους έξω, ενώ είχαν απορρίψει προτάσεις του Τζαβέλλα για παράδοση με συνθήκη, πρότειναν συνομιλίες τους Έλληνες, μάλλον για παραπλάνηση και να διαφύγουν κρυφά. Έτσι ξεκίνησαν με πυκνή ομίχλη και βρο-

χή 12 Οκτωβρίου 1828 και κατευθύνθηκαν προς την Βαρνάκοβα εκείθεν για Ναύπακτο. Όμως έγιναν αντιληπτοί και οι Έλληνες έτρεξαν εναντίον τους από όλα τα στρατόπεδα, με καπεταναίους τον Ευ. Ιωάννου, Μακρυγιάννη (Κραβαριίτη), Φαρμάκη Κορκολιό, Μαστραπά, Ιγγλέζο και τους Καλαντζογιανναίους. Επακολούθησε άγρια συμπλοκή με τα γιαταγάνια κυρίως λόγω της βροχής. Η καταδίωξη διήρκεσε μέχρι την άλλη μέρα γιατί πολ-

λοί είχαν κρυφτεί στο δάσος. Έφτασαν στο μεταξύ ο Φωτομάρας και ο ίδιος ο Τζαβέλλας και σχεδόν τους εξόντωσαν. Απώλειες 800 Τούρκοι νεκροί και 150 αιχμάλωτοι, ανάμεσά τους και ο Αχμέτ Πρεβίστας και άλλοι αξιωματικοί. Μόνο ο Καφτάν αγάς με 150 Τούρκους σώθηκε κατορθώσας να φτάσει στην Ναύπακτο. Από τους Έλληνες σκοτώθηκε ένας οπλίτης του καπετάν Μαστραπά. Σώθηκαν όλοι οι Έλληνες που ήταν κρατούμενοι των

Τούρκων. Τα λάφυρα ήταν πλούσια: 400 ίπποι χρήσιμοι για το ιππικό, ημίονοι και ίπποι αχθοφόροι, λαμπρά όπλα, χρήματα και άλλα είδη και όλες οι αποσκευές των Τούρκων. Όλοι οι Τούρκοι της περιοχής όταν έμαθαν την τύχη των Τούρκων του Πλατάνου και της Λομποτινάς, συγκεντρώθηκαν στο χωριό Άγιοι Απόστολοι, όπου βρίσκονταν και άλλα στρατεύματα. Εκεί συνεπλάκησαν με τους Έλληνες επαναστάτες, αλλά οι Έλληνες

τους εκδίωξαν και από το χωριό, όπου είχαν οι Τούρκοι 60 νεκρούς και άφησαν πλούσια λάφυρα. Τους καταδίωξαν μέχρι το χωριό Δόμνιστα. Ύστερα από τις νίκες αυτές τα ελληνικά στρατεύματα κυριάρχησαν στην περιοχή. Στο τέλος Οκτωβρίου 1828 είχαν απελευθερωθεί οι επαρχίες Λιδωρικού, Μαλανδρινού, Κραβάρων και Αποκούρου σχεδόν ολόκληρες. Οι Τούρκοι εξακολουθούσαν να κρατούν τα Σάβωνα και τη Ναύπακτο.

Επανάσταση στην Κρήτη: Ο αγωνιστής Καγιαλεδάκης-Καγιαλές

Επμέρωμα του 1897 η Κρήτη «βράζει» από τις θηριωδίες των Τούρκων. Οι Κρητικοί αποφασίζουν να κηρύξουν την Ένωση με την μητέρα Ελλάδα. Στον Προφήτη Ηλία του Ακρωτηρίου Χανίων οχυρώνονται οι επαναστάτες και υψώνουν την Ελληνική σημαία. Εκτός από τους Τούρκους, έχουν να αντιμετωπίσουν και την αντίδραση των Μεγάλων Δυνάμεων (Ιταλίας, Γαλλίας, Αυστρίας, Γερμανίας, Αγγλίας και Ρωσίας), που στις 9 Φεβρουαρίου 1897, από τα πλοία τους έξω από το Λιμάνι των Χανίων, ξεκινούν σφοδρό βομβαρδισμό. Μία από τις οβίδες χτυπά και καταρρίπτει τον ιστό με την Ελληνική σημαία. Ο οπλίτης Σπύρος Καγιαλεδάκης-Καγιαλές με μεγάλο κίνδυνο για τη ζωή του, πετάγεται μέσα από την πύρινη κόλαση του βομβαρδισμού, ξανασπίνει τον ιστό και η σημαία κυματίζει και πάλι περήφανη. Μία νέα οβίδα καταρρίπτει και πάλι τον ιστό. Ο Σπύρος Καγιαλεδάκης-Καγιαλές τον ξανασπίνει όπως πριν. Τρίτη οβίδα θρυμματίζει πια τον ιστό και ρίχνει κάτω τη σημαία. Τότε συνέβη το απίστευτο. Ο λεβέντης ανδρειωμένος από την Χαλέπια,

Ο Σπύρος Καγιαλεδάκης-Καγιαλές

Σπύρος Καγιαλεδάκης-Καγιαλές σπώθηκε και με έναν πήδο, άρπαξε από το έδαφος την Ελληνική σημαία με τα δύο του χέρια κάνοντας το κορμί του ιστό για να κυματίσει και πάλι αγέρωχα χωρίς διακοπή. Μόλις οι ναύαρχοι του ενωμένου στόλου είδαν ότι η σημαία και πάλι κυματίζει με κοντάρι έναν επαναστάτη, δεν πίστευαν στα μάτια τους και διέταξαν παύση του πυρός. Το στρατόπεδο

Επαναστατική Συνέλευση (Ακρωτήρι, 1897)

δονείται από ζητωκραυγές και πανηγυρισμούς. Στο Ελληνικό θωρηκτό «Υδρα» ψέλνεται ο Εθνικός ύμνος. Όπως διηγήθηκε αργότερα ο ίδιος ο Εθνάρχης Ελευθέριος Βενιζέλος, που πρωτοστατούσε στα γεγονότα της εποχής, ο ναύαρχος Κανεβάρο του είχε πει, πως έμεινε άναυδος από θαυμασμό για την ωραία αυτή και κατεξοχήν ηρωική πράξη του Σπύρου Καγιαλεδάκη-Καγιαλέ, που

εκείνη ακριβώς την ημέρα νίκησε - στην κυριολεξία - την Ευρωπαϊκή διπλωματία. Όχι μόνο γιατί προκάλεσε την άμεση παύση του βομβαρδισμού του Ακρωτηρίου, αλλά και την υποβολή, από τους ναυάρχους, ευνοϊκών εισογήσεων προς τις κυβερνήσεις τους. Με αποτέλεσμα μετά από λίγους μήνες να κερδίσει η Κρήτη.

Πηγές: Βικιπαίδεια - Βιβλίο Χανιά Γ. Τσιβή.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο μικρότερος γιος του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Παναγιώτης

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Όταν ο Γέρος του Μωριά ήταν φυλακισμένος στην Ύδρα το 1825, γνώρισε μία πρώην μοναχή που τον φρόντιζε. Την έλεγαν Μαργαρίτα και ήταν κόρη του Βαγγέλη Βελισσάρη. Τότε ο Κολοκοτρώνης ήταν 55 ετών. Δεν άργησε να γοητευθεί από τη γυναίκα που τον φρόντιζε. Ένας θαυμασμός που εξελίχθηκε σε μεγάλο έρωτα. Καρπός αυτού

του έρωτα ήταν γιος ο οποίος γεννήθηκε αρκετά χρόνια μετά το 1836. Πήρε το όνομα του πρωτότοκου γιου του Κολοκοτρώνη Πάνου, που σκοτώθηκε στο δεύτερο Εμφύλιο το 1824. Τον Μάιο του 1841 στο κτήμα

του στο Ναύπλιο, κάλεσε τον συμβολαιογράφο και συνέταξε την διαθήκη του, την οποία ο ιστορικός Τάκης Κανδινλώρος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Αρκαδική Επετηρίς» το 1906. Στη διαθήκη κανόνιζε τις

εκκρεμότητες με την περιουσία του, αλλά κυρίως εξασφάλιζε το παιδί του, που γεννήθηκε εκτός γάμου, το οποίο αναγνώρισε με λεβεντιά και το συμπεριέλαβε στη διαθήκη, καθώς και την Μαργαρίτα. Ο μικρός Παναγιώτης μεγάλωσε και ακολούθησε την παράδοση της οικογένειας των Κολοκοτρωναίων. Αντιτάχθηκε στην πολιτική του Όθωνα και συμμετείχε στις επαναστατικές κινήσεις εναντίον του, με αποτέλεσμα να φυλακιστεί. Μετά την έξωση του Όθωνα διετέλεσε διευθυντής της Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιά και στη συνέχεια υπασπιστής του Βασιλιά Γεωργίου Α'. Ήταν στο Επιτελείο Στρατού κατά την εκστρατεία της Θεσσαλίας και πήρε μέρος στον Σερβοτουρκικό πόλεμο στον οποίο τραυματίστηκε. Για την προ-

σοφία του παρασημοφορήθηκε από την Σερβική κυβέρνηση. Αξιωματικός είναι και η θητεία του στην Σχολή Ευελπίδων. Αναδιοργάνωσε την σχολή με τη θητεία του ως διοικητής την περίοδο 1881-1885, θέτοντας τις βάσεις για τη δημιουργία ισχυρού στρατού. Καθιέρωσε την υποχρεωτική θητεία, λειτούργησε σχολεία ανωτέρων και κατωτέρων στελεχών και φρόντιζε να σταλούν για εκπαίδευτικούς λόγους αξιωματικοί στην Ευρώπη. Η περίοδος που ήταν διοικητής της σχολής, θεωρείται από τις καλύτερες περιόδους της Ευελπίδων. Στον χώρο της σχολής υπάρχει προτομή του. Πέθανε το 1893 στην Αθήνα με τον βαθμό του συνταγματάρχη εν ενεργεία και τιμήθηκε με τον Ταξίαρχο του Σωτήρος.

Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

Ήταν κόρη του Υδραίου πλοίαρχου Σταυριανού Πινότσι και της επίσης Υδραίας Σκεύως Κοκκίνη που καταγόταν από οικογένεια εφοπλιστική. Γεννήθηκε στις 11 Μαΐου 1771 στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης, όπου ο πατέρας της κρατείτο για συμμετοχή στα Ορλωφικά.

Δεκαεπτά ετών παντρεύτηκε τον Σπεισιώτη πλοίαρχο Δημήτριο Γιάννουζα. Το 1797 ο σύζυγος σκοτώθηκε σε συμπλοκή με Αλγερινούς πειρατές και η Λασκαρίνα σε ηλικία 26 ετών μένει χήρα με τρία παιδιά (Γιάννη, Γιώργο και Μαρία). Το 1801 σε δεύτερο γάμο με τον Σπεισιώτη καραβοκύρη Δημήτριο Μπουμπουλίνα και έγινε γνωστή ως Μπουμπουλίνα. Και ο δεύτερος σύζυγός σκοτώθηκε σε σύγκρουση με Αλγερινούς πειρατές το 1811 μεταξύ Μάλτας και Ισπανίας. Μαζί του απέκτησε άλλα τρία παιδιά (Ελένη, Σκεύω και Νικόλαο).

Με την περιουσία του συζύγου που ξεπερνούσε τα 300.000 τάλληρα η Μπουμπουλίνα ασχολήθηκε με τα ναυτιλιακά και έγινε μέτοχος σε διάφορα Σπεισιώτικα πλοία. Το 1816 οι Οθωμανοί επιχείρησαν να κατάσχουν την περιουσία της επειδή τα πλοία του συζύγου της μετείχαν υπό Ρωσική σημαία στον Ρωσοτουρκικό Πόλεμο το 1806. Με την μεσολάβηση του Ρώσου πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη Στρουγκάνωφ και της μητέρας του Σουλτάνου Βαλιντέ, κατόρθωσε να διασώσει την περιουσία της. Η Μπουμπουλίνα, στην Κωνσταντινούπολη φαίνεται ότι μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία το 1819, αλλά το γεγονός αυτό αμφισβητείται, καθώς είναι γνω-

στό, ότι η οργάνωση δεν έκανε ποτέ μέλη της γυναίκες. Μόλις η Μπουμπουλίνα επέστρεψε στις Σπέτσες διέταξε την ναυπήγηση του πλοίου «Αγαμέμνων», για το οποίο δαπάνησε 25.000 δίσπρα. Με μήκος 34 μέτρα και εξοπλισμένο με 18 κανόνια, το πλοίο κατελκύστηκε το 1820 και ήταν το μεγαλύτερο που έλαβε μέρος στην Επανάσταση.

Ο Εθνικός Ξεσπικωμός βρήκε την Μπουμπουλίνα «πεντηκοντούτιδα, ωραία, αρεμάνιον ως αμαζόνα, επιβλητικήν καπετάνισσαν, προ της οποίας ο άνδρος ποκύνετο και ο ανδρείος υπεχώρει», όπως την σκιαγράφησε ο δημοσιογράφος και ιστορικός Ιωάννης Φιλήμων. Εόδεσε την περιουσία της, όχι μόνο για τη διατήρηση των πλοίων της, αλλά και για τα στρατεύματα στην ξηρά.

Συμμετείχε με το πλοίο της «Αγαμέμνων» στον αποκλεισμό του Ναυπλίου και ανεφοδίασε με δικές της δαπάνες τους υπερασπιστές του Άργους. Σε μία έφοδο των Τούρκων υπό τον Κεχαγιάμπε σκοτώθηκε ο γιος της Ιωάννης Γιάννουζας. Έλαβε μέρος στον αποκλεισμό της Μονεμβάσιας, στην πολιορκία και την άλωση του Ναυπλίου και της Τρίπολης όπου έσωσε τα χαρέμια του Χουρσίτ Πασά από την μήνη των πολιορκητών. Μετά την άλωση του Ναυπλίου, τον Νοέμβριο του 1822, η Μπουμπουλίνα εγκαταστάθηκε εκεί (έδρα της προσωρινής κυβέρνησης), όπου έζησε ως τα μέσα του 1824. Εκδιώχθηκε από το Ναύπλιο κατά την διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου, όταν πήρε το μέρος του φυλακισμένου Θεόδωρου Κολοκοτρώνη,

με τον οποίο είχε συγγενήσει, από το γάμο της κόρης της Ελένης με τον γιο του Πάνου. Οι κυβερνητικοί σκότωσαν τον γαμπρό της και από την ίδια αφαιρέσαν το κομμάτι γης που της είχαν δώσει για τις υπηρεσίες της στον Αγώνα. Έτσι η Μπουμπουλίνα επέστρεψε στις Σπέτσες και εγκαταστάθηκε στο σπίτι του δεύτερου συζύγου της, μόνη με τα υπολείμματα της περιουσίας της μέχρι το τέλος της, που δεν άργησε να έρθει. Τον Μάιο του 1825 ο γιος της Γεώργιος Γιάννουζας, κλέφτηκε με την Ευγενία Κούτσι, κουνιάδα του ετεροθαλούς αδελφού της Μπουμπουλίνας Λάζαρου Ορλώφ. Ο Ορλώφ συνοδευόμενος από μέλη της οικογένειας Κούτσι πήγε στο σπίτι της Μπουμπουλίνας σε αναζήτηση της Ευγενίας. Στην λογομαχία που ακολούθησε, κάποιος πυροβόλησε και χτύπησε την Μπουμπουλίνα, που έπεσε νεκρή 22 Μαΐου 1825. Δεν έχει διαλευκανθεί αν ήταν τυχαίο ή δολοφονία. Τα οστά της εναποθέτησαν στον ιδιόκτητο ναύτοκο του Αγίου Ιωάννου στις Σπέτσες.

Οι απόγονοι της Μπουμπουλίνας δώρησαν το πλοίο «Αγαμέμνων» στο νεοσύστατο κράτος, το οποίο έγινε η ναυαρχίδα του Ελληνικού Στόλου με το όνομα «Σπέτσοι».

Το αρχοντικό σπίτι της Μπουμπουλίνας στις Σπέτσες είναι σήμερα Μουσείο. Περιλαμβάνει πορτρέτα της, προσωπικά της αντικείμενα, έπιπλα και διακρίσεις που της είχαν απονεμίσει κυρίως ξένες κυβερνήσεις.

Μεταθανάτια έλαβε τον τίτλο του ναυάρχου από τη Ρωσία, πρωτοφανής τιμή για γυναίκα.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Μαντώ Μαυρογένους: Μια από τις κορυφαίες μορφές της επανάστασης

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ήταν κόρη του εμπόρου και μέλους της Φιλικής Εταιρείας Νικολάου Μαυρογένη και της Ζαχαράτης Χατζή Μπάτη. Οι γονείς της κατάγονταν από τη Μύκονο αλλά έμεναν στην Τεργέστη ήδη δέκα χρόνια, επειδή ο πατέρας της ήταν σπαθάρης (υπασιπιστής) του ηγεμόνα της Μολδαβίας και η μητέρα της ήταν δραστήρια γυναίκα που διήυθνε στην Τεργέστη τις εμπορικές υποθέσεις του άντρα της.

Ένας από τους προγόνους της Μαντώ, ο μεγάλος θείος του πατέρα της, ήταν Δραγουμάνος (Διερμηνέας) του Στόλου και ο Πρίγκιπας της Βλαχίας. Εγκαταστάθηκαν στην Τεργέστη και εκεί ο πατέρας της ασχολήθηκε με το εμπόριο. Λίγο καιρό πριν την Επανάσταση μετακόμισε με τον θείο της τον Παπα-Μάυρο στην Τήνο. Ήταν μία όμορφη γυναίκα αριστοκρατικής καταγωγής, μεγάλωσε σε μία μορφωμένη οικογένεια, επηρεασμένη από την εποχή του Διαφωτισμού. Σπούδασε αρχαία Ελληνική φιλοσοφία και ιστορία σε ένα κολλέγιο στην Τεργέστη και μιλούσε άπαιστα Γαλλικά, Ιταλικά και Τούρκικα.

Η δράση στην Επανάσταση

Στις 22 Οκτωβρίου 1822, οι Μυκονιάτες απωθούσαν τους Τούρκους υπό την ηγεσία της, που είχαν αποβιβαστεί στο νησί. Εξόπλισε και εφοδίασε 150 άντρες για την εκστρατεία στην Πελοπόννησο και έστειλε δυνάμεις και οικονομική υποστήριξη στην Σάμο, όταν το νησί απειλήθηκε από τους Τούρκους. Αργότερα η Μαντώ έστειλε ένα άλλο σώμα πενήντα ανδρών στην Πελοπόννησο που συμμετεί-

χε στην άλωση της Τριπολιτσάς και την πτώση της. Επίσης ξόδευσε χρήματα για την ανακούφιση των αγωνιστών και των οικογενειών τους, αλλά και την προετοιμασία μιας εκστρατείας στη Βόρεια Ελλάδα με την υποστήριξη πολλών φιλελλήνων.

Αργότερα δημιούργησε στόλο έξι πλοίων και πεζικό αποτελούμενο από 16 λόχους και έλαβε μέρος στην μάχη της Καρύστου το 1822 και χρηματοδότησε την εκστρατεία της Χίου και ενίσχυσε τον Νικηταρά στα Δερβενάκια. Επίσης περιέθαψε δύο χιλιάδες ανθρώπους που είχαν επιβιώσει από την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου. Οι άνδρες της συμμετείχαν σε αρκετές άλλες μάχες όπως του Πηλίου, Φθιώτιδας και της Λιβαδειάς.

Η Μαντώ απύθνητο έκκληση στις γυναίκες του Παρισιού και του Διαφωτισμού στην Ευρώπη ώστε να πάρουν το μέρος των Ελλήνων. Μετακόμισε στο Ναύπλιο το 1823 για να βρίσκεται στον πυρήνα του Αγώνα. Την εποχή εκείνη γνώρισε τον Υψηλάντη τον οποίο και αρραβωνιάστηκε. Τον Μάιο του ιδίου χρόνου το σπίτι της κάπηκε και η περιουσία της εκλάπη. Μετά από αυτό πήγε στην Τρίπολη κοντά στον Υψηλάντη, ενώ

ο Παπαφλέσσας της παρέιχε τροφή. Στον αρραβώνα πολλοί αντιπάλωκαν με επικεφαλής των αντιπάλων τους τον Ιωάννη Κωλέττη. Μετά της επιτυχημένης απόπειρας διάλυσης του αρραβώνα επέστρεψε στο Ναύπλιο, όπου ζούσε σε βαθιά κατάθλιψη και φτώχεια. Μετά τον θάνατο του Υψηλάντη, εξορίστηκε από το Ναύπλιο και επέστρεψε στη Μύκονο, όπου ασχολήθηκε με την συγγραφή των απομνημονευμάτων της.

Όταν τελείωσε ο πόλεμος, ο Ιωάννης Καποδίστριας της απέδωσε τον βαθμό του Αντιστράτηγου επί τιμή και της χορήγησε μία κατοικία στο Ναύπλιο και επέστρεψε εκεί. Είχε στην κατοχή της ένα σπαθί κειμήλιο με την επιγραφή «Δικασον Κύριε τους αδικούντας με, τους πολέμουντας με, βασίλευε των Βασιλευόντων». Το ξίφος αυτό λέγεται ότι προέρχεται από την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου και ότι η Μαυρογένους το έδωσε στον Καποδίστρια. Πιστεύω πως η Μαντώ Μαυρογένους ήταν πάρα πολύ καλή ηρωίδα... Επειδή πολέμησε αρκετά για την Ελλάδα μας.

Τα ύστερα χρόνια

Η Μαντώ Μαυρογένους μετακόμισε στην Πάρο το 1840,

Ο Δημήτριος Υψηλάντης

όπου κατοικούσαν μερικοί από τους συγγενείς της. Έζησε και πέθανε από τυφοειδή πυρετό σε ένα σπίτι που εξακολουθεί να είναι ιδιοκτησία. Το σπίτι αυτό βρίσκεται κοντά στην Παναγία Εκατονταπυλιανή, που σύμφωνα με την παράδοση, ιδρύθηκε από την μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, την Αγία Ελένη. Η Μαντώ πέθανε στην Πάρο τον Ιούλιο του 1848, μόνη λησμονημένη και πάμπτωχη, έχοντας ξοδεύσει όλη της την περιουσία για τον Αγώνα για την Ελευθερία.

Ιστορικές αναφορές

Την Μαντώ γνώρισε από κοντά ο Γάλλος Rybaud το 1821 και την περιγράφει σαν ευ-

γενική προσωπικότητα με φλογερό πατριωτισμό. Συγκρίνοντας την με την Μπουμπουλίνα αναφέρει: Μου έλεγε η Μαντώ «Δεν με νοιάζει τι θα γίνει αν είναι να ελευθερωθεί η πατρίδα μου. Όταν θα έχω χρησιμοποιήσει όλα όσα μπορώ να διαθέσω για την ιερή υπόθεση της ελευθερίας, θα τρέξω στο στρατόπεδο των Ελλήνων για να τους ενθαρρύνω με την απόφασή μου να πεθάνω αν χρειαστεί, για την ελευθερία». Παρόμοια εντύπωση για την Μαντώ σχημάτισε και ο Άγγλος Eduard Blaguire, ο οποίος προσθέτει ότι του έκανε εντύπωση η φιλοδοξία της να δει όλες τις τάξεις ενωμένες.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Σουλιώτες και Πάργα

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Πάργα στην Τουρκοκρατία ήταν το καταφύγιο αρκετών Σουλιωτών που κατέληξαν στα Επάνησα. Προεπαναστατικά το 1797 η Πάργα πέρασε από την Ενετική σε Γαλλική κυριαρχία και το 1814 σε Αγγλική. Ο Αλή Πασάς πολλά χρόνια την πολιορκούσε και δεν μπορούσε να την κατακτήσει. Είχε κατασκευάσει το Κάστρο της Ανθούσας, σε ύψωμα πάνω από την Πάργα για την πολιορκία της Πόλης. Δεν κατάφερε και μ' αυτό τίποτα. Το κατάφερε όμως με ένα πλούσιο αντάλλαγμα προς τους Άγγλους, οι οποίοι πούλησαν την Πάργα στον Αλή Πασά. Οι Παργινοί αντέδρασαν και προκειμένου να υποδουλωθούν στους Τούρκους αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τον τόπο τους. Το γεγονός αυτό συνδέθηκε με ένα τραγικό γεγονός. Οι κάτοικοι της Πάργας φεύγοντας πήραν μαζί τους ακόμα και τα οστά των προγόνων τους. Πρόκειται για μία από τις τραγικότερες στιγμές της Ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας ιστορίας.

Ακόμη και αυτός ο ολικός ξεριζωμός δεν πτόησε Παργιανούς και Σουλιώτες που συνέχισαν να προσφέρουν τις πολυτίμες

υπηρεσίες τους στην Ελληνική Επανάσταση, με κάποιους από αυτούς όπως ο Μάρκος Μπότσαρης και ο Κίτσος Τζαβέλλας

να αναδεικνύονται σε πανελλήνιους ήρωες. Η Πάργα έμελλε να απελευθερωθεί 23 Φεβρουαρίου 1913

επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου. Πολλοί Παργιανοί επέστρεψαν στον τόπο τους μετά την απελευθέρωση της.

Η Σουλιώτισσα Μόσχω Τζαβέλλα

Η Μόσχω Τζαβέλλα ήταν γυναίκα του αρχηγού της φάρας των Τζαβελλαίων Λάμπρου Τζαβέλλα. Μπέρα τεσσάρων παιδιών. Του πρωτότοκου Φώτου, που δηλητηριάστηκε από τον Αλή Πασά και πέθανε στην Κέρκυρα το 1811, του Γεωργάκη Τζαβέλλα που φονεύτηκε στο Σούλι, του Ζυγούρη Τζαβέλλα που φονεύτηκε το 1823 σε μάχη με τους Τούρκους και της Σόφως Τζαβέλλα που πληγώθηκε σοβαρά στο δεξί της μάτι, κατά τη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου (που ήταν γιαγιά του Κίτσου Τζαβέλλα που διετέλεσε πρωθυπουργός τα έτη 1847-1848).

Όταν σκοτώθηκε ο άντρας της η Μόσχω πήρε τη θέση του στη Δημογεροντία των Σουλιωτών και έλαβε μέρος με επιτυχία σε πολλές μάχες κατά των Τουρκαλβανών. Κατά τον ιστορικό Χριστόφορο Περραιβό, όταν ο Αλή Πασάς κρατούσε όμηρο τον γιό της Μόσχως Φώτο και απειλούσε ότι θα τον ψήσει ζωντανό, εκείνη του εμπήνυσε να της στείλει κ' εκείνης ένα μέρος από το σώμα του να το φάει, παρά να προδώσει την πατρίδα της.

Η Μόσχω το 1792 αγωνίστηκε εναντίον του Αλή Πασά στη μάχη της Κιάφας ως αρχηγός 400 Σουλιωτισσών. Όταν οι Τουρκαλβανοί αποπειράθηκαν να αιχμαλωτίσουν τις Σουλιώτισσες αυτές τους επιτέθηκαν και κατά-

φεραν να τους τρέψουν σε φυγή.

Η Μόσχω ήταν που άμα ζύγωνε πόλεμος έβανε ντελάλη μέσα στο Σούλι, ότι όποιος μείνει στο χωριό και δεν πάει με τους άλλους να πολεμήσει, να φορέσει γυναικεία. Μετά την πώση του Σουλίου η Μόσχω ακολούθησε μαζί με άλλους συχωριανούς της το δρόμο προς την Πάργα και εκείθεν την Κέρκυρα όπου και πέθανε το 1803.

Δημοτικό τραγούδι για την Τζαβέλλα

Ο πόλεμος αρχίνησε κι άναψαν τα ντουφέκια
Κι όλοι έπιασαν και σπάσανε
τις θήκες των σπαθιών τους
Τους Τούρκους βάνουνε μπροστά,
τους βάνουν σα κριάρια
Άλλοι έφευγαν και άλλοι έλεγαν
«Πασά μου ανάθειμά σε
Μέγα κακό μας έφερεις
τούτο το καλοκαίρι,
Εχάλασες τόση Τουρκιά
σπαήδες κι Αρβανίτες
Δεν είν' εδώ το Χόρμοβο,
δεν είναι η Λαμποβίτσα
Εδώ είναι το Σούλι το κακό,
εδώ είν' το Κακοσούλι,
Που πολεμούν μικρά παιδιά,
γυναίκες σαν τους άνδρες
Που πολεμάει η Τζαβέλλα
σαν άξιο παλικάρι»

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Γεννήθηκε στη Δεσφίνα Φωκίδας το 1769 και βαπτίστηκε Ηλίας, το τρίτο παιδί της οικογένειας του ιερέα Παπά-Στάθη και της Αρχόντως. Αδέλφια του ήταν ο Γιάννης (που έγινε τσοπάνης) και ο Θεοδόσης, καλόγερος στη Μονή του Οσίου Λουκά.

Στα 18 του χρόνια σάλθηκε στην Άμφισσα για να προετοιμαστεί για ιερατική ζωή. Το 1797 εκάρη μοναχός στη Μονή Τιμίου Προδρόμου Δεσφίνας λαμβάνοντας το όνομα Ησαΐας και χειροτονήθηκε διάκονος στη Μονή Οσίου Λουκά.

Μαθήτευσε στα Γιάννενα κοντά στον Κοσμά Μπαλιάνο και τον Αθανάσιο Ψαλίδα. Εκεί γνωρίστηκε με τον Αλή-Πασά, τον οποίο μια δοξασία ήθελε να έχει διασώσει από βέβαιο θάνατο ο πατέρας του Ησαΐα, Παπα-Στάθης στα μέσα του 18ου αιώνα, όταν τον βρήκε ημιθανή σε ένα σπάλαιο και τον περιέθαλψε.

Προαχθείς σε Ηγούμενο τον κάλεσε ο Πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ' στην Κωνσταντινούπολη για επιμόρφωση το 1814. Εκεί γνωρίστηκε με τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', αλλά και μύηθηκε στη Φιλική Εταιρεία, το 1818.

Το ίδιο έτος χειροτονήθηκε επίσκοπος όπου και ανέλαβε Επίσκοπος Σαλώνων μετά το θάνατο του Ιωακείμ, κατόπιν παραινέσεων τοπικών προκρίτων αλλά και του ίδιου του Αλή-Πασά. Δύο χρόνια μετά έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας, αναπτύσσοντας

φιλανθρωπική δράση, συγκεντρώνοντας χρήματα και όπλα τα οποία αποθήκευσε στα Σάλωνα.

Τον Ιανουάριο του 1821 κλήθηκε εσπευσμένα στην Κωνσταντινούπολη από τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε'. Από την υφιστάμενη αλληλογραφία των δύο ανδρών γίνεται καταφανές ότι και οι δύο εργάζονταν για την προπαρασκευή του Αγώνα χρησιμοποιώντας συμβολικές φράσεις. Κατά τη συνάντηση αυτή αφού έλαβε συγκεκριμένες οδηγίες για την Πελοπόννησο μετέβη σ' αυτή τον Φεβρουάριο, όπου και συνάντησε τους επισκόπους Παλαιών Πατρών Γερμανό, του Ναυπλίου Γρηγόριο και τον Τριπολιτάς Δανιήλ.

Στη συνέχεια αποβιβάστηκε στην Αντίκυρα, επιστρέφοντας στην Επισκοπή του και από εκεί τη Λιβαδειά όπου συνάντησε τους εκεί ευρισκόμενους επισκόπους Διονύσιο Β' των Αθηνών και τον Νέοφυτο Ταλαντίου (Αταλάντης). Επίσης τον Αθανάσιο Διάκο, ενώ ήλθε σε συνεννόηση

με τους προκρίτους της περιοχής.

Επανάσταση Σαλώνων 1821.

Το Φεβρουάριο του 1821 ο Ησαΐας μαζί με τον αδελφό του και τον ηγούμενο της Μονής Οσίου Λουκά Χατζή βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη όπου συναντήθηκε με τον Πατριάρχη. Στις 11 Μαρτίου επιστρέφει και αποβιβάζεται κρυφά στην Αντίκυρα και ανεβαίνει στη Μονή Οσίου Λουκά όπου τον περιμένει ο Αθανάσιος Διάκος. Στον εσπερινό ορκίζεται ο ίδιος και μετά ορκίζει στην Επανάσταση το ασκέρι του Διάκου.

Μετά πηγαίνει στα Σάλωνα και συνεννοείται με τον Πανουργιά. Φτάνουν όπλα και πολεμοφόδια από το Γαλαξίδι και μοιράζονται στα σπίτια των προυκόντων.

Στις 25 Μαρτίου ο Γκούρας καταλαμβάνει το Γαλαξίδι και στις 28 ο Σκαλτσοδήμος το Λιδωρίκι. Στις 27 Μαρτίου αρχίζει η πολιορκία του κάστρου των Σαλώνων, από

τους επαναστάτες Πανουργιά. Την ίδια μέρα πραγματοποιείται η επίσημη έναρξη του Αγώνα από τον Ησαΐα Σαλώνων ορκίζοντας τους επαναστάτες μαζί με άλλους δύο επισκόπους στο μοναστήρι του Οσίου Λουκά, που είχε καταστεί η «Αγία Σοφία της Ρούμελης», καθώς και στα μοναστήρια Προδρόμου και Αγίας Παρασκευής ευλογώντας τα όπλα των συγκεντρωθέντων και ουσιαστικά κηρύσσοντας επίσημα επανάσταση στη Βοιωτία. Την 1η Απριλίου καταλαμβάνεται η Λιβαδειά.

Μετά την πτώση του κάστρου της Λιβαδειάς 1η Απριλίου και του Κάστρου των Σαλώνων 10 Απριλίου (ανήμερα του Πάσχα) στα χέρια των Ελλήνων ο Ησαΐας σπεύδει να συναντήσει τον Διάκο και τον Δυοβουνιώτη στο Ζητούνη. Συμμετέχοντας στη μάχη της Αλαμάνας ο Ησαΐας κρατώντας τον Σταύρο ηγήθηκε των Ελλήνων αγωνιστών, αλλά στη σύγκρουση με τα στρατεύματά του Ομέρ Βρυώνη Στο ύψωμα

Χαλκωμάτα, τραυματίζεται θανάσιμα. Μαζί σκοτώνεται και ο αδελφός του, ο ιερέας γνωστός ως Παπα-Γιάννης.

Οι Τούρκοι, απέκοψαν το κεφάλι του νεκρού του Ησαΐα, του αδελφού του και άλλων αγωνιστών και τα απόθεσαν απέναντι από τον Διάκο, κατά τη διάρκεια της μαρτυρικής εκτέλεσης του με ανασκολοπισμό στην Λαμία, ενώ μετά το θάνατο του Έλληνα στρατηγού τα πέταξαν σε ένα ρέμα, μαζί με τη σορό του εκτελεσμένου. Το 1906 προς τιμή του Ησαΐα και του αδελφού του στήθηκε μαρμαρινός σταυρός κοντά στη βρύση που λέγεται «Δεσποτοβρύση» πάνω στον παλιό δρόμο Άμφισσας-Λαμίας.

Στο Ηρώο υπάρχει ακόλουθη επιγραφή:

«ΤΟΙΣ ΕΚ ΔΕΣΦΙΝΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΗΣΑΪΑ ΑΜΦΙΣΣΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗ ΙΕΡΕΙ ΠΕΣΟΥΣΙΝ ΕΝ ΧΑΛΚΩΜΑΤΑ ΩΔΕ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1821 ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΙΣ ΜΑΧΗΝ ΑΛΑΜΑΝΑΣ»

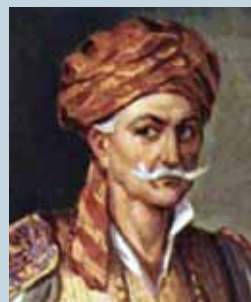
αφιέρωμα

Ησαΐας

Αθανάσιος Διάκος

Πανουργιάς

Δυοβουνιώτης

Γκούρας

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Κωνσταντίνος Κανάρης: Ο Μπουρλοτιέρης Ναύαρχος

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ηγετική μορφή του 21, στρατιωτικός και πολιτικός, γεννήθηκε το 1793 ή το 1795 στα Ψαρά, στους κόλπους μιας οικογένειας με μεγάλη ναυτική παράδοση. Ο πατέρας του Μιχαήλ δημογέροντας του νησιού και από το γάμο του με τη Μαρία απέκτησε τρία αγόρια, τον Αναγνώστη, τον Γεώργιο και τον Κωνσταντίνο.

Ο Κωνσταντίνος είναι ο περιώνυμος Μπουρλοτιέρης ναύαρχος του 1821 Κωνσταντίνος Κανάρης. Έμεινε ορφανός από μικρός και ακολούθησε το ναυτικό επάγγελμα. Δούλεψε ως μούτσος στο πλοίο του θείου του Δημήτρη Βουρέκα μετέφερε Σουλιώτες από την Πάργα στη Λευκάδα και έμαθε τα μυστικά της θάλασσας. Μετά το θάνατο του θείου ανέλαβε καπετάνιος του πλοίου του, με το οποίο πραγματοποίησε πολλά εμπορικά ταξίδια στη Μεσόγειο. Σε ηλικία 22 ετών παντρεύτηκε τη Δέσποινα Μανιάτη, κόρη γνώστης ναυτικής οικογένειας των Ψαρών, με την οποία απέκτησε επτά παιδιά.

Ο Κανάρης όταν ξέσπασε η Επανάσταση ήταν από τους πρώτους που έλαβαν μέρος στον Αγώνα. Κατατάχθηκε ως απλός ναύτης στον ψαριανό στολίσκο, όπου άρχισε να εξειδικεύεται στα πυρπολικά και να γίνεται ο φόβος και ο τρόμος του Τουρκοαιγυπτιακού στόλου. Για την προστούτο φήμη του, έγραψαν γι' αυτόν ο Λόρδος Βύρων, ο Βίκτωρ Ουγκώ, ενώ ο Άγγλος ιστορικός Γκόρντον σημείωσε «είναι ο πιο έξοχος εκπρόσωπος του ηρωισμού, που η Ελλάδα όλων των εποχών μπορεί να υπερηφανεύεται».

Ο Κανάρης κέρδισε την εκτίμηση των συναγωνιστών του και για την σωφροσύ-

νη του χαρακτήρα του. Γι' αυτό ανήλθε στα υψηλότερα αξιώματα της Πολιτείας μετά την απελευθέρωση. Το 1827 αντιπροσώπευσε τα Ψαρά στην Εθνοσυνέλευση της Τροιζίνας και ήταν ένας από τους πιο θερμούς υποστηρικτές του Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος τον χρησιμοποίησε για την καταστολή των ανταρσιών στη Μάνη και την Ύδρα. Μετά την δολοφονία του Κυβερνήτη, αποσύρθηκε από την ενεργό δράση και εγκαταστάθηκε στην Ερμούπολη της Σύρου.

Κατά την Οθωμανική περίοδο ανακλήθηκε στην υπηρεσία και έφθασε μέχρι τον βαθμό του υποναυάρχου. Κατόπιν διορίστηκε γερουσιαστής. Συμμετείχε στην επαναστατική κίνηση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, που ανάγκασε τον Όθωνα να παραχωρήσει Σύμβαση. Μέχρι την έξωση του Όθωνα χρημάτισε επανειλημμένα υπουργός και δύο φορές πρωθυπουργός, ήταν ένας από τους βασικούς εκπροσώπους της αντιοθωμανικής κίνησης. Όταν ο βασιλιάς σε μια προσπάθεια του να τον προσεταιρισθεί του ανέθεσε για τρίτη φορά την πρωθυπουργία, αυτός δεν δίστασε να καταθέσει την εντολή, επειδή ο Όθων δεν ενέκρινε ορισμέ-

νους από τους υπουργούς.

Μετά την έξωση του Όθωνα, ορίστηκε μέλος της τριανδρίας Βούλγαρη, Κανάρη, Ρούφου και το 1863 πήγε στη Δανία ως ένας από τους αντιπροσώπους του Έθνους για να προσφέρει το στέμμα στον Βασιλιά Γεώργιο Α'. Στη συνέχεια ανέλαβε υπουργός Ναυτικών στη κυβέρνηση Ρούφου και δύο φορές πρωθυπουργός. Κατόπιν αποσύρθηκε της πολιτικής και ιδιώτευσε στο σπίτι του στην Κυψέλη (Κυψέλης 56), όπου καθημερινά δεχόταν φίλους και θαυμαστές του. Στις 26 Μαΐου 1877 82 ετών, επανήλθε στην πολιτική και ανέλαβε πρωθυπουργός στην οικουμενική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει τις ενδεχόμενες συνέπειες από τον Ρωσοτουρκικό Πόλεμο. Ο «Ναύαρχος», όπως τον αποκαλούσε ο λαός, πέθανε επί των επάλξεων της πολιτικής στις 2 Σεπτεμβρίου 1877 και κηδεύτηκε με μεγαλοπρέπεια στο Α' Νεκροταφείο.

Οι κυριότερες πολεμικές ενέργειες του Κανάρη

1. Πυρπολεί την ναυαρχίδα του πασά Καρά Αλή στη Χίο (6-7 Ιουνίου 1822 2.000 νεκροί Οθωμανοί ανάμεσά και ο Καρά Αλής).
2. Ανατινάζει τούρκικο δίκρο-

το μεταξύ Τενέδου και Τρωάδας (28 Οκτ. 1822 υποναυαρχίδα του Κακλαμάν Μεχμέτ πασά 800 νεκροί).

3. Πυρπολεί τουρκική φρεγάτα κοντά στη Σάμο (5 Αυγ. 1824), εκδικούμενος την καταστροφή της Κάσου και της πατρίδας του, 600 νεκροί.
4. Πυρπολεί τουρκική κορβέτα στα ανοιχτά της Μυτιλήνης 23 Σεπ. 1824.

5. Και η τολμηρότερη ενέργειά του: Αποπειράται να πυρπολήσει τον Αιγυπτιακό στόλο στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας (29 Ιουλ. 1825). Το εγχείρημα αυτό απέτυχε, λόγω απρόβλεπτου μη ούριου ανέμου.

Τα παιδιά του Κωνσταντίνου Κανάρη

1. Νικόλαος (1818 – 1848) σκοτώθηκε σε ειδική αποστολή στη Βηρυτό.
2. Θεμιστοκλής (1819 – 1851) σκοτώθηκε σε ειδική αποστολή στην Αίγυπτο.
3. Μιλτιάδης (1822 – 1899) ναύαρχος και πολιτικός.
4. Λυκούργος (1826 – 1865) νομικός.
5. Μαρία (1828 – 1847).
6. Αριστείδης (1831 – 1863) αξιωματικός. Σκοτώθηκε έξω από τα ανάκτορα (Ηρώδου του Αττικού) στα «Ιουλιανά».
7. Θρασύβουλος (1834 – 1898) ναύαρχος.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Υδραίος ναύαρχος Ανδρέας Μιαούλης

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ανδρέας Μιαούλης Υδραίος στην καταγωγή, γεννήθηκε στην Ύδρα 20 Μαΐου 1769. Είναι ο δευτερότοκος γιος του Δημητρίου Βώκου από τον τρίτο γάμο του με την Ανδριανή χήρα Βόχα με την οποία απέκτησε έξι παιδιά: Αθανάσιο (1760 - 1824), Ανδρέα τον κατοπινό ναύαρχο Μιαούλη (1769 - 1835), Αναγνώστη, πρόκριτο του νησιού και πλοίαρχο, Θεοφάνη, Νικόλαο τον τελευταίο γιο του. Θυγατέρες τρεις, την Αρχόντω, την Ανδριανή και την Διαμάντω.

Παιδική ηλικία

Ο πατέρας του προσπάθησε ανεπιτυχώς να του μάθει γράμματα, αλλά ο νεαρός Ανδρέας στράφηκε στη ναυτιλία στην οποία είχε δείξει ιδιαίτερη κλίση. Σε ηλικία 16 ετών και παρά τις αντιρρήσεις του πατέρα του έγινε πλοίαρχος στο οικογενειακό πλοίο.

Ανδρώθηκε πρόωρα, νεότερος έδρασε έντονα ως κουρσάρος και ως πειρατής ιδιαίτερα (1784 - 1793) που ήταν τότε θεμιτός και συνήθης τρόπος απόκτησης κεφαλαίων. Ο λησποπειρατικός τρόπος ζωής ήταν περιπετειώδης έκανε όμως μερικά κεφάλαια και με το εμπόριο σιταριού και αγόρασε από έναν τουρκοκρητικό ένα μικρό πλοίο με την ονομασία «Μιαούλ» (τουρκ. miaul = μικρή βάρκα). Από το γεγονός αυτό προήλθε το προσωνύμιο Μιαούλης που επικράτησε ως οικογενειακό επίθετο του ιδίου και των απογόνων του.

Το 1792, 23 ετών παντρεύεται την Ειρήνη, κόρη του ιερέα Ιωάννη Μπίκου και αποκτά μαζί της επτά παιδιά (Δημήτριο, Αντώνη, Ιωάννη, Εμμανουήλ, Αθανάσιο, Νικόλαο και τη Μαρία). Το 1823 έμεινε χήρος και παντρεύεται την Ελένη Βρετού «γυναίκα εκπάγλου καλ-

Η ναυμαχία του Γέροντα

λονής» με την οποία δεν απέκτησε παιδιά.

Με το εμπόριο του σιταριού και ιδίως την περίοδο των Ναπολεοντείων πολέμων (1797 - 1815) και του αποκλεισμού των ευρωπαϊκών λιμανιών από τους Άγγλους για την μεταφορά τροφοεφοδίων στα μέρη της Ευρώπης που μαστίζονταν εκ του λόγου τούτου. Ρίσκαρε τον κίνδυνο και φορτώνει σιτάρι από τους σιτοβολώνες της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας και της Αιγύπτου και το μεταπωλεί στους αποκλεισμένους μεσογειακούς λαούς. Το γεγονός αυτό του απέφερε τεράστια κέρδη. Εκτός αυτού με τη δραστηριότητα αυτή απέκτησε ναυτική, πειρατική και πολεμική εμπειρία, που αποδείχτηκε εξαιρετικά πολύτιμη στα επαναστασιακά χρόνια.

Στην αρχή της Επανάστασης του 1821 ήταν διστακτικός αλλά μεταπειστήθηκε από τον Λάζαρο Κουντουριώτη. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία, έγινε Ναύαρχος της Ύδρας και κατά τα τέλη του 1821 Ναύαρχος ολοκλήρου του Ελληνικού στόλου, μέχρι την αντικατάστασή του το 1827 από τον Άγλο Ναύαρχο Κόχραν. Ο Ανδρέας Μιαούλης ξεχώρισε το 1822 στην ναυμαχία της Πάτρας. Την ίδια χρονιά ναυμάχησε στη Χίο και στις Σπέτσες. Στο τέλος του 1822 κατάφερε

να ανεφοδιάσει το Μεσολόγγι κατά την πρώτη πολιορκία του. Στις 29 Αυγ. 1824 στη ναυμαχία του Γέροντα (στα Μικρασιατικά παράλια) απέναντι από την Κάλυμνο, τη μεγαλύτερη επιτυχή ναυμαχία της Επανάστασης. Στις 2 Ιουνίου 1825, ο Ελληνικός στόλος με επικεφαλής τον Μιαούλη κατέστρεψε την Τουρκοαιγυπτιακή κορβέτα στη Σούδα Κρήτης. Στη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου (1825 - 1826) δεν κατάφερε να εφοδιάσει τους πολιορκημένους και γίνεται η Έξοδος του Μεσολογγίου 10 Απρ. 1826. Μετά ο Μιαούλης γυρίζοντας στην Ύδρα λέγεται ότι φόρεσε μαύρα, με το ολοκαύτωμα που ακολούθησε.

Ο Καποδίστριας επαναφέρει επίσημα τον Μιαούλη ως ναύαρχο του Ελληνικού στόλου και ανέθεσε στον Κανάρη την αρχηγία των πυρπολικών. Τον Μιαούλη το 1829 τον διορίζει μέλος της Γερουσίας.

Παρά ταύτα θα συμπαραταχτεί ο Μιαούλης με όσους αντιτίθενται στον Καποδίστρια και ο Καποδίστριας έδωσε εντολή στον Κανάρη να θέσει σε ετοιμότητα τον Ελληνικό στόλο στον ναύσταθμο του Πόρου. Τον Ιούλιο του 1831 ο Μιαούλης με 200 Υδραίους καταλαμβάνουν αρχικά τη Ναυαρχίδα «Ελλάς» και το φρούριο. Στις επόμενες μέρες καταλαμ-

βάνουν άλλα τρία πλοία, ανάμεσά τους η φρεγάτα «Σπέτσες» που ήταν δωρεά των παιδιών της Μπουμπουλίνας. Την 1η Αυγούστου 1831 ο Μιαούλης είχε μείνει με πολύ λίγους άνδρες και σε μια στιγμή απελπισίας, άναψε φωτιά στις μπαρουταποθήκες των τεσσάρων μεγαλύτερων πλοίων. Ανατινάχτηκαν η φρεγάτα «Ελλάς» και η κορβέτα «Ύδρα» και τα άλλα δύο πλοία σώθηκαν από θαρραλέους αγωνιστές αφαιρώντας τα φωτίζια. Η πυρπόληση των ελληνικών πλοίων στιγμάτισε τον Μιαούλη. Ο οποίος αργότερα μετανιωμένος είπε καλύτερα να του είχαν κόψει το χέρι παρά να τα είχε κάψει.

Επί βασιλείας Όθωνα διορίστηκε γενικός επιθεωρητής του Στόλου. Σύμβουλος Επικρατείας, απονομή του Σταυρού των Ταξιαρχών του Βασιλικού Τάγματος του Σωτήρος και του Αργυρού Αριστείου. Τιμές που δεν ήταν καθολικές για όλους τους αγωνιστές. Είναι γνωστή η τύχη που επιφύλαξε η Αντιβασιλεία για τον Κολοκοτρώνη και τον Πλαπούτα.

Ο Ανδρέας Μιαούλης πέθανε στην Αθήνα 11 Ιουνίου 1835 από φυματίωση και τάφηκε στον Πειραιά στην περιοχή που αργότερα ονομάστηκε Ακτή Μιαούλη. Αργότερα έγινε ανακομιδή των οστών του σε τάφο στην είσοδο της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγωνιστής Γεώργιος Σαχτούρης

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου.

Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

αφιέρωμα

Υδραίος την καταγωγή, πλοιοκτίτης αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Διακρίθηκε κυρίως στις ναυμαχίες του Γέροντα (1824) και του Καφηρέα (1825). Συμμετείχε σε πολλές άλλες όπως αυτές των Πατρών, Σπετσών, Σάμου κ.α. Επίσης στις αρχές του 1826 συμμετείχε στον ανεφοδιασμό του πολιορκημένου Μεσολογγίου. Επίσης το 1827 συμμετείχε στην εκστρατεία για την πυρπόληση του εχθρικού στόλου στην Αλεξάνδρεια.

Με την έλευση του Καποδίστρια διορίστηκε αρχηγός της Μοίρας των ακτών της Μεσσηνίας. Γρήγορα όμως τάχθηκε με τους αντιπολιτευόμενους του. Με τον ερχομό του Όθωνα κατατάχθηκε στο Πολεμικό Ναυτικό και έφθασε μέχρι το βαθμό του αντιναυάρχου, ενώ διετέλεσε διοικητής του Πολεμικού Ναυστάθμου του Πόρου.

Απεβίωσε στην Ύδρα το 1841. Κατέλιπε Ιστορικά ημερολόγια του Ναυτικού Αγώνα του 1821.

Παιδιά του είναι οι:

- Δημήτριος Σαχτούρης ναύαρχος του Ελληνικού στόλου. Γεννήθηκε στην Ύδρα το 1819 και ακολούθησε την ναυτική σταδιοδρομία. Το 1867 ανέλαβε το Υπουργείο των Ναυτικών και το 1873 έλαβε το βαθμό του αντιναυάρχου.

- Κωνσταντίνος Σαχτούρης ναύαρχος (1835 – 1903). Κα-

τά τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 ορίστηκε αρχηγός του στόλου, κατηγορήθηκε όμως για εσφαλμένη τακτική απομακρύνθηκε από το ναυτικό. Κατά τη δίκη που προκάλεσε ο ίδιος για να αποδείξει ότι οι εναντίον του κατηγορίες ήταν ανυπόστατες αθώωθηκε και επανήλθε στην υπηρεσία με τον βαθμό του αντιναυάρχου. Αργότερα ανέλαβε τη διοίκηση του Ναυστάθμου του Πόρου. Διετέλεσε και Υπουργός Ναυτικών της Ελλάδας.

pressGreece.gr

το 1^ο ειδησεογραφικό website για όλη την Ελλάδα με την υπογραφή 9 εκδοτών της Περιφέρειας

είναι εδώ.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Ναυμαχία της Πάτρας (1822)

Ενόψει των επίσημων εορτασμών των 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ναυμαχία της Πάτρας (20 Φεβρουαρίου του 1822) ήταν μία από τις πολεμικές εμπλοκές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, με νικηφόρα έκβαση για τους Έλληνες. Στις 24 Ιαν. 1822 αρμάδα Τουρκοαιγυπτιακού στόλου από 72 πολεμικά πλοία με 4.000 Μικρασιάτες Τούρκους με επικεφαλής τον ναύαρχο Καρα Πιπέ Αλή και τον Αιγύπτιο υποναύαρχο Ισμαήλ Γιβραλτάρ έφτασε έξω από το Νεόκαστρο και αποβίβασε 800 περίπου ένοπλους άνδρες με σκοπό να το καταλάβουν. Η ελληνική φρουρά βρέθηκε σε εξαιρετικά κρίσιμη θέση ζητώντας βοήθεια. Η δυσάρεστη αυτή κατάσταση ανατράπηκε αμέσως, όταν κατέφθασε στο κάστρο ο Γερμανός στρατηγός Καρλ φον Νόρμαν με πενήντα Ευρωπαίους φιλέλληνες και με τα λίγα πυροβόλα του φρουρίου κτύπησαν εύστοχα τα τουρκικά πλοία και τα ανάγκασαν να αποχωρήσουν και να καταφύγουν στη Ζάκυνθο.

Τον Ελληνικό στόλο αποτελούσαν 27 Υδραϊκά πλοία υπό τους ναυάρχους Λάζαρο Πινότοπ και Ιωάννη Βούλγαρη, 20 Σπετσιώτικα πλοία υπό τον ναύαρχο Γκίκα Τσούπα και 16 Ψαριανά πλοία υπό τον ναύαρχο Νικολή Αποστόλη. Συνολικά 63 πολεμικά πλοία μεταξύ αυτών δύο πυρπολικά με την γενική επίσημη αρχηγία του Ανδρέα Μιαούλη. Ο Ελληνικός στόλος στις 16 Φεβρουαρίου του 1822 βρισκόταν έξω από το Μεσολόγγι. Ο Τούρκικος στόλος μετά τη Ζάκυνθο έπλευσε προς τον Κορινθιακό κόλπο και αφού αποβίβασε 4.000 πολεμιστές στην πολιορκημένη από τους Έλληνες Πάτρα, αγκυροβόλησε στην Ναύπακτο λόγω και της σφοδρής τρικυμίας. Ο Μιαούλης πρότεινε να επιτεθούν στον εχθρικό στόλο στον

τόπο που είναι αραγμένος που έγινε δεκτό από όλους τους ναυάρχους και περίμεναν τη βελτίωση του καιρού. Στις 20 Φεβρουαρίου του 1822 ο Μιαούλης διέταξε τον Ελληνικό στόλο να πλεύσει προς το λιμάνι της Πάτρας. Όταν πρώτος αυτός έφτασε στο λιμάνι άρχισε να κανονιοβολεί τον αραγμένο Τουρκικό στόλο, ο οποίος πανικόβλητος άρχισε να σπκώνει τις άγκυρες. Έφθασαν και άλλα Ελληνικά πλοία και άρχισε η Ναυμαχία που κράτησε 5 ½ ώρες. Μία εχθρική φρεγάτα καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά και σε πολλά άλλα πλοία προξενήθηκαν σημαντικές ζημιές. Επίσης αρκετοί Τούρκοι βρήκαν το θάνατο ή τραυματίστηκαν σοβαρά. Τελικά ο εχθρικός στόλος κατόρθωσε να διαφύγει προς τη Ζάκυνθο.

Το αποτέλεσμα της Ναυμαχίας δεν ικανοποίησε απόλυτα τους Έλληνες αρχηγούς, καθώς λόγω της τρικυμίας δεν μπόρεσαν να λάβουν μέρος όλα τα πλοία, ενώ απέτυχαν απόπειρες να χρησιμοποιηθούν πυρπολικά. Σε ένα από αυτά τα περιπολικά διακρίθηκε ο Ψαριανός Ιωάννης Θεοφιλόπουλος. Λεπτομερέστατα αναφέρεται για την Ναυμαχία στο ημερολόγιο του ο Αναστάσιος Τσαμαδός που συμμετείχε με το πλοίο του Αγαμέμνων

Σημασία της Ναυμαχίας

Το αποτέλεσμα της Ναυμαχίας ήταν τεράστια σημασίας για το ηθικό των Ελλήνων, οι οποίοι κατάλαβαν τότε ότι μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον εχθρό όχι μόνο με επιθέσεις πυρπολικών αλλά και κατά παράταξη.

Α. Τσαμαδός
Πλοίο Αγαμέμνων

Ανδρέας Μιαούλης
Αρχηγός Ελληνικού Στόλου

Γ. Θεοφιλόπουλος
Πυρπ. Παπανικολής

Η Ναυμαχία των Σπετσών (1822)

Η ναυμαχία των Σπετσών ή αλλιώς Ναυμαχία του Ναυπλίου που έγινε από 8 έως 13 Σεπτεμβρίου 1822, ήταν μία σημαντική σύγκρουση μεταξύ Ελλήνων και Οθωμανών κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Στις 8 Σεπτεμβρίου 1822 ο Οθωμανικός στόλος προερχόμενος από τη Μονεμβάσια κίνησε προς ανεφοδιασμό του Παλαμηδίου στο Ναύπλιο που το πολιορκούσαν από στεριάς δυνάμεις του Δημητρίου Υψηλάντη και από θαλάσσης δυνάμεις της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας. Ο Γέρων άρχοντας των Σπετσών Χατζηγιάννης Μέξης, αποφάσισε να οργανώσει την άμυνα του νησιού. Κάτω από τις διαταγές του Μέξη κατασκευάστηκαν τρία κανονιοστάσια με πιο ισχυρό εκείνο στην είσοδο του παλιού Λιμανιού. Οι δυνάμεις των Οθωμανών, που αποτελούνταν από 84 πλοία

υπό τον ναύαρχο Μεχμέτ Αλή Πασά, φθάνοντας στον κόλπο του Ναυπλίου βρέθηκαν αντιμέτωπες με τον στόλο των Ελλήνων υπό τον ναύαρχο Ανδρέα Μιαούλη, ο οποίος αποτελούνταν από 56 πλοία και 16 πυρπολικά. Ο ναύαρχος του Ελληνικού στόλου έδωσε διαταγή να κινηθεί ο στόλος προς το εσωτερικό του Αργολικού Κόλπου, για να εγκλωβίσει εκεί περισσότερους και καλύτερα εξοπλισμένους Τούρκους. Από κακή συνεννόηση όμως ή επειδή νόμισαν πως ο Μιαούλης ήθελε να αποφύγει τη σύγκρουση, οι πλοίαρχοι Ανάργυρος Λεμπέσης, Λεονάρδος Θεοδωρής, Λάζαρος Παναγιώτης καθώς και ο Υδραίος Αντώνης Κριεζής, αγνόησαν το σήμα του Ανδρέα Μιαούλη και αντί να τον ακολουθήσουν, επιτέθηκαν εναντίον του Οθωμανικού στόλου, αιφνιδιαζοντας τόσο

τον εχθρό όσο και τους συμπολεμιστές τους. Σε λίγη ώρα είχε γενικευθεί η Ναυμαχία η οποία επεκτάθηκε από την ανατολική πλευρά του πορθμού και στη δυτική. Εκεί κινδύνευσαν ολιγάριθμα Ελληνικά πλοία και ο μπουρλοτιέρης Ανδρέας Πιπίνος, για να τα σώσει, επιχείρησε να κολήσει το πυρπολικό που κυβερνούσε σε ένα Αλγερινό πλοίο. Η απόπειρα, αν και αποτυχημένη, οδήγησε στην απομάκρυνση του κινδύνου για τα Ελληνικά πλοία στη δυτική πλευρά. Στην ανατολική πλευρά όμως συνέχισε να μένεται η Ναυμαχία για πολλές ώρες. Καθώς ερχόταν το βράδυ ο Ελληνικός στόλος επιχείρησε για δεύτερη φορά να χρησιμοποιήσει πυρπολικά κατά της Οθωμανικής ναυαρχίδας, τώρα με τον ηρωικό πυρπολιτή Κοσμά Μπαρμπάτση επιτυχώς που ήταν καθοριστική για την εννοική έκβαση της Ναυμαχίας.

Σημασία της Νίκης

Η υποχώρηση του Οθωμανικού στόλου σήμανε την ματαίωση των σχεδίων του για καταστροφή των Ελληνικών ναυτικών βάσεων στις Σπέτσες και στην Ύδρα και κατέστησε αδύνατο τον ανεφοδιασμό των Τούρκων του Ναυπλίου. Έτσι λίγο αργότερα το Ναύπλιο πέρασε στα χέρια των Ελλήνων αγωνιστών.

Κοσμάς Μπαρμπάτσης

Γεώργιος Σαχτούρης

Χατζηγιάννης Μέξης

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Θρυλική Λένω Μπότσαρη

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Αλή πασάς αφού δεν κατόρθωσε να εξοντώσει τους Σουλιώτες με την πολύμηνη πολιορκία του Σουλίου, έκανε μια συμφωνία να τους αφήσει να φύγουν, την οποία και δεν επέτρεψε. Έτσι με ενισχυμένα τάγματα τους καταδίωξε, με συνέπεια να ακολουθήσει και ο περίφημος χορός των Σουλιωποσσών στο Ζάλογγο. Ο Κίτσος Μπότσαρης θείος της Λένως με 1.150 Σουλιώτες κατέφυγε στη Μονή Σέλτσου των Αγράφων, όπου ακολούθησαν μάχες και μια ακόμα πολιορκία. Οι δυνάμεις του Αλή Πασά πολόρκησαν εκεί τους Σουλιώτες τέσσερις μήνες. Τον Απρίλη του 1804 οι Τουρκαλβανοί με προδοσία κατέλαβαν το μοναστήρι, αιχμαλώτισαν κάποιους, έσφαξαν πολύ περισσότερους και άλλοι γκρεμίστηκαν στον Αχελώο, ανάμεσά τους και η Λένω κόρη του Νότη Μπότσαρη και ανιψιά του Κίτσου Μπότσαρη.

Στην προεπαναστατική περίοδο,

η Λένω Μπότσαρη ήταν μία από τις πιο γνωστές Ελληνίδες. Ήταν ξακουστή σε όλη την Ήπειρο για την ομορφιά και την εξυπνάδα της, έτσι ώστε ο ίδιος ο Αλή πασάς είχε τάξει μεγάλη αμοιβή σε όποιον την έφερνε στο χαρέμι του. Ήταν μόλις 20 ετών.

Οι Σουλιώτισσες, πέρα από νοικοκυριό, έπαιρναν όλες μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις, όπου ο ρόλος τους ήταν, σε πρώτη φάση, εφεδρικός και βοηθητικός. Όταν όμως οι περιστάσεις το απαιτούσαν, οι γυναικείς εφεδρείες ρίχνονταν στην μάχη, άλλοτε κατακυλώντας βράχους πάνω στον εχθρό, άλλοτε ορμώντας μπροστά με το σπαθί στο

χέρι. Ο θρύλος λέει ότι ο ίδιος ο πατέρας της Λένως πεθαίνοντας στην μάχη του Σέλτσου, προέτρεψε την κόρη του Λένω να πεθάνει για την πατρίδα, όταν εκείνη, καταδικωμένη, τον ρώτησε τι να κάνει. Παρ' όλα αυτά και παρά τον κίνδυνο του χειρουργείου, η Λένω κρατώντας το ντουφεκι στο χέρι της, κατάφερε να κατέβει την απότομη πλάγια και κατευθύνθηκε προς τον Αχελώο, καταδικωμένη από τους Τουρκαλβανούς για να τη φέρουν ζωντανή στον Αλή Πασά. Η Λένω βούτηξε στα παγωμένα νερά του Αχελώου και με όλη τη δύναμη που της είχε απομείνει κολύμπησε για να φτάσει σε μια

Το δημοτικό τραγούδι της Λένως

Όλες οι καπετάνισσες από το Κακοσούλι
όλες την Άρτα πέρασαν, τα Γιάννινα τις πάνε,
σκληρώθηκαν οι αρφάνες, σκληρώθηκαν οι μαύρες,
κι η Λένω δεν επέρασε, δεν την επήραν σκλάβια.
Μόν' πήρε δίπλα τα βουνά, δίπλα τα κορφοβούνια,
σέρνει τουφέκι σισανέ κι εγγλέζικα κουμπούρια,
έχει και στη μεσούλα της σπαθί μαλαματένιο.
Πέντε Τούρκοι την κυνηγούν, πέντε τζοχανταραίοι.
«Τούρκοι, για μπν παιδεύεστε, μπν έρχεστε σιμά μου,
σέρνω φουσεκία στην ποδιά και βόλια στις μπαλάσκες.
- Κόρη, για ρίξε τ' άρματα, γλίτωσε τη ζωή σου.
- Τι λέτε, μωρ' παλιότουρκοι και σεις παλιοζαγάρια;
Εγώ είμαι η Λένω Μπότσαρη, η αδερφή του Γιάννη,
και ζωντανή δεν πάνουμαι εις των Τουρκών τα χέρια».

νησίδα που βρισκόταν στο ποτάμι. Οι Τουρκαλβανοί στην προσπάθειά τους να τη συλλάβουν, της έταξαν αουλίαν αν έβγαινε έξω. Παρ' όλα αυτά η Λένω σκέφτηκε καλύτερα νεκρή παρά αιχμάλωτη! Ο πατέρας της, άλλωστε της είχε ζητήσει να πεθάνει για την πατρίδα. «Ηταν ή επί τας». Σε μια στιγμή ένας Τουρκαλβανός (Λιάπης) τις προέεινε το ντουφεκι του, από το μέρος της λαβής για να το πιάσει και να σιμώσει έξω από το ποτάμι για να τη σώσει και να εισπράξει τα λύτρα του Αλή Πασά. Εκείνη τότε προσποιήθηκε ότι θα πιάσει το ντουφεκι, έβαλε το χέρι της και τράβηξε τη σκανδάλη. Έπεσε νεκρός ο Λιάπης. Αμέσως τότε ένας άλλος όρμησε μέσα στο νερό για να τη σκοτώσει. Η Λένω

τον χτύπησε με τα χέρια της και του έσφιξε το λαιμό να τον πνίξει. Πάλεψε μ' όλη της την δύναμη. Του έμπηξε τα νύχια της στα μάτια και στο σώμα. Τέλος τον έσπρωξε στα αφρισμένα νερά του Αχελώου και έπεσε μαζί μέσα.

Κανείς πια δεν ξαναείδε ζωντανή τη Λένω του Νότη Μπότσαρη, αυτή τη γενναία Σουλιώτισσα, το εικοσάχρονο κορίτσι που τα 'βαλε με τους Τούρκους.

Το σημείο εκείνο της όχθης που χάθηκε η Λένω ονομάστηκε «Το πίδαγμα της Καπετάνισσας».

Το τοπωνύμιο και τα δημοτικά τραγούδια που μιλούν για την αυτοθυσία της Λένως, θα μας θυμίζουν πως, κάθε Επανάσταση ανδριεύει με το αίμα των νέων ανθρώπων.

Η Ελισάβετ Υψηλάντη

Καταγόταν από την οικογένεια Βακαρέσκου, σημαντική οικογένεια της Μολδαβίας με καταγωγή από τη Βόρεια Ήπειρο. Γεννήθηκε το 1770 στο Ιάσιο. Κόρη ευκατάστατης οικογένειας του μεγάλου λογοθέτη της ηγεμονικής αυλής Κωνσταντίνου Βακαρέσκου. Υπήρξε η δεύτερη σύζυγος του Ηγεμόνα της Μολδοβλαχίας Κωνσταντίνου Υψηλάντη. Απέκτησε επτά παιδιά (πέντε αγόρια και δύο κορίτσια) όλα έγιναν αγωνιστές της Επανάστασης του 1821.

Η Ελισάβετ είχε φοιτήσει σε Ελληνικό

σχολείο. Διακρινόταν για την ομορφιά, την Ελληνομάθειά της και τον δυναμισμό της, τον οποίο κυρίως επέδειξε μετά τον θάνατο του συζύγου της το 1816 στο Κίεβο, όταν ακόμη τα επτά παιδιά τους ήταν στην εφηβική και παιδική ηλικία.

Η δράση της Η Ελισάβετ αποκαλέστηκε «Πρωτομάνα των Φιλικών», καθώς κατά τα χρόνια της προετοιμασίας της Επανάστασης, στάθηκε η μορφή που οργάνωσε τις συναντήσεις προσωπικοτήτων της εποχής στα σαλόνια της, με το πρόσωπο φιλολογικών συναντήσεων, οι οποίες οδήγησαν τελικά στη σύσταση της Φιλικής Εταιρείας, της οποίας η ίδια υπήρξε ένα από τα πρώτα γυναικεία μέλη της.

Με τη γνωστή πορεία του γιου της Αλέξανδρου Υψηλάντη σπουδαίο ρόλο διαδραμάτισε η ίδια, η αρχόντισσα Ελισάβετ Υψηλάντη που τα τέσσερα αγόρια της προσφέρθηκαν στον ιερό Αγώνα για την Ελευθερία. Στάθηκε μεγαλόψυχη στην προσφορά αυτή των παιδιών της και συμμερίστηκε και τα μαρτύρια τους. Η οικογένεια διώχθηκε από την Πύλη,

γιατί ο πατέρας, ηγεμόνας της Μολδοβλαχίας, είχε δράσει στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο υπέρ των Ρώσων. Από τη δίωξη αυτή κατασχέθηκε το μισό της τεράστιας περιουσίας της οικογένειας. Από όσα απέμειναν, μεγάλα ποσά διατέθηκαν στον Αγώνα. Είναι συγκινητική η απάντηση που έδωσε στον Αλέξανδρο, όταν αυτός σεβαστικά της ανέφερε τις ανάγκες τις οικονομικές που είχε ο Αγώνας: «Έδωσα τα παιδιά μου στον Αγώνα αυτό και θα λυπηθώ τα ρούβλια;». Και έγινε από τους μεγάλους χορηγούς, που στήριξαν τον Αγώνα στην αρχή του. Όταν έγινε γνωστό ότι ο Αλέξανδρος ήταν αρχηγός του ξεσκαμού των Ελλήνων, αποκρούθηκε από τον αυτοκράτορα της Ρωσίας. Έτσι κατασχέθηκε, από τους Ρώσους τώρα, η περιουσία που κατείχε η οικογένεια και η μητέρα Υψηλάντη «η άλλοτε ηγεμονίς στερήθηκε όλων των μέσων της ζωής, της έλειψε και το ολίγον λάδι για το καντήλι της και τροφή ανθρώπινη» σημειώνει ο ιστορικός. Τα παιδιά κατά ηλικία

1. Αικατερίνη 1791-1835, παντρεύτηκε

τον Κωνσταντίν Κατακάζη
2. Αλέξανδρος 1792-1828, ο αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας
3. Δημήτριος 1793-1832, Φιλικός, νυμφεύτηκε την Μαντώ Μαυρογένους
4. Νικόλαος 1796-1833, αρχηγός του Ιερού Λόχου
5. Γεώργιος 1800-1847, συμμετείχε στην Επανάσταση στη Μολδοβλαχία
6. Μαρία 1802-1862, παντρεύτηκε τον Α. Σχινά

7. Γρηγόριος 1805-1935
Ως γνωστόν, ο Αλέξανδρος, ο Νικόλαος και ο Γεώργιος μετά την καταστροφή του Δραγατσανίου, αντί ασύλου που ζήτησαν στην Αυστρία τους φυλάκισαν. Όταν μετά έξι ολόκληρα χρόνια τους αποφυλάκισαν, ο Αλέξανδρος άρρωστος από τις κακουχίες πέθανε το 1828 και τα αδέρφια του λίγο αργότερα.

Η γερόντισσα Ελισάβετ Υψηλάντη, η αρχόντισσα και ηγεμονίς του Φαναρίου, πριν πεθάνει είχε θρηνήσει το θάνατο όλων των παιδιών της. Η μόνη παρηγοριά της ήταν ότι θυσιάστηκαν στον Ιερό Αγώνα της Παλιγγενεσίας του 1821.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η καταστροφή της Κάσου

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Οι Αιγύπτιοι του Ιμπραήμ μετά την κατάπνιξη της Κρητικής επανάστασης αποβιβάστηκαν στην Κάσο 29 Μαΐου 1824, την κυριεύσαν και την αφάνισαν. Έτσι άνοιξαν τον δρόμο για την απόβασή τους στην Πελοπόννησο. Φεβρουάριος 1825.

Η Κάσος στα χρόνια της Επανάστασης

Η Κάσος στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας είχε αναπτύξει αξιόλογη ναυτιλία και αποκόμιζε τεράστια κέρδη, τόσο από την Εμπορική ναυτιλία όσο και από την πειρατεία. Η συμβολή της Κάσου στη διάρκεια του ξεσηκωμού της Κρήτης ήταν σημαντική, καθώς ανεφοδίαζε τους κρήτες αγωνιστές και συλλάμ-

βανε πλοία τούρκικα που μετέφεραν τρόφιμα και πολεμοφόδια στις τούρκικες δυνάμεις του νησιού. Άλλωστε στην Κάσο είχαν καταφύγει πολλοί Κρήτες ένοπλοι αγωνιστές με επικεφαλής τους Δημήτριο Κουρμούλη και Ασρινό Χατζηδάκη. Οι Κάσιοι είχαν αντιληφθεί από τα μέσα Απριλίου του 1824, τον κίνδυνο εισβολής Αιγυπτίων στο νησί και επανέλαβαν την έκκλησή τους για βοήθεια, αλλά η απάντηση ήταν ότι δεν υπάρχουν λεφτά. Οι ντόπιοι, συνεπικουρούμενοι και με τους Κρητικούς αγωνιστές οργάνω-

σαν κατά το δυνατόν την άμυνά τους.

Η απόβαση των Αιγυπτίων στην Κάσο

Η επίθεση άρχισε με ισχυρό κανονιοβολισμό κυρίως στο χωριό της Αγίας Μαρίνας, όπου είχε συγκεντρωθεί ο κύριος όγκος των αμυνομένων. Οι Κάσιοι κατόρθωσαν προσωρινά να κρατήσουν σε απόσταση τα εχθρικά πλοία. Ο Αιγυπιακός στόλος αποτελείτο από 25 έως 45 πλοία, ανάλογα με τις πηγές, στα οποία επέβαιναν 3.000 - 4.000 Αλβανοί στρα-

τιώτες. Επικεφαλής της επιχείρησης ήταν ο Αλβανός στρατιωτικός Χουσεΐν Μπέης και ναύαρχος ο Αλγερινός Ισμαήλ Γιβραλιάρ.

Τη νύχτα 28 προς 29 Μαΐου 1824 ο Χουσεΐν έκανε μία παραπλανητική απόβαση στην απόκρημνη ακτή βόρεια του χωριού της Αγίας Μαρίνας. Οι Κάσιοι δεν αντιλήφθηκαν ότι 30 βάρκες γεμάτες Αλβανούς στρατιώτες με επικεφαλής τον χιλιάρικο Μουσά αποβιβάστηκαν στην απόκρημνη τοποθεσία Αντιπέρατος. Ακολούθησε και δεύτερη απόβαση και τα ξημερώματα 2.000 Αλβανοί βρέθηκαν στα νώτα των αμυνομένων. Ο Χουσεΐν Κάλεσε τους Κάσιους να παραδοθούν Αλλά αυτοί δεν υπάκουσαν και συνέχισαν να πολεμούν προξενώντας φθορές στον εχθρό. Σύντομα όμως κατάλαβαν ότι η προσπάθειά τους ήταν μάταια. Πολλοί κάτοικοι επιβιβάστηκαν σε καράβια με προορισμό την Κάρπαθο και τις Κυκλάδες. Άλλοι πήραν τα βουνά για να συνεχίσουν την αντίσταση. Ένας από αυτούς ήταν ο πλοίαρχος Μάρκος Ιωάννου ή Μαλλιαράκης γνωστός και ως Διακομάρκος,

ο οποίος με 40 άνδρες του πολέμησε γενναία αλλά τελικά συνελήφθη αιχμάλωτος. Ο Χουσεΐν εντυπωσιασμένος από την ανδρεία του, αποφάσισε να του χαρίσει τη ζωή. Μόλις όμως του έλυσαν τα δεσμά, ο Διακομάρκος άρπαξε ένα γιαταγάκι και έσφαξε τρεις από τους φρουρούς, για να πέσει και ο ίδιος νεκρός αργότερα.

Την κατάρρευση της αντίστασης των Κασίων ακολούθησε γενική σφαγή και εξανδραποδισμός. Γύρω στους 2.000 σκοτώθηκαν και άλλα τόσα γυναικόπαιδα αιχμαλωτίστηκαν για να πουληθούν στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής.

Επακόλουθα της καταστροφής της Κάσου

Ο Χουσεΐν αφού εγκατέστησε Τούρκο διοικητή στην Κάσο και εξασφάλισε αμαχητί την υποταγή της Καρπάθου, αναχώρησε με τα πλοία του για τη βάση του στη Σούδα.

Ο ναύαρχος Γεώργιος Σαχτούρης αποβιβάστηκε στην Κάσο τον Ιούνιο του 1824 και αντίκρισε με τα μάτια του τη μεγάλη καταστροφή, την περιέγραψε στα απομνημονεύματά του.

Η ναυμαχία της Σάμου

Η Ναυμαχία της Σάμου ήταν μία ιστορική ναυμαχία που έλαβε χώρα στη θαλάσσια περιοχή της Σάμου εξού και η ονομασία της, μεταξύ των δύο συνασπισμένων στόλων των Ελληνικών νήσων Ύδρας και Σπετσών, κατά του Οθωμανικού στόλου στις 5 Αυγούστου 1824, κατά την διάρκεια των αγώνων της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, με περιφανή νίκη του τότε Ελληνικού Ναυτικού.

Η εξέλιξη των γεγονότων

Μετά την καταστροφή των Ψαρών ο Οθωμανικός στόλος υπό τον Χοσρέφ Πασά είχε αποσυρθεί στην Μυτιλήνη και διέμενε περίπου ένα μήνα. Οι Έλληνες είχαν μάθει από αιχμαλώτους ναύτες τις προθέσεις του Χοσρέφ για την κατάληψη της Σάμου. Γι' αυτό ο Μιαούλης κινητοποίησε τον Ελληνικό στόλο και μέρος του παρατάχθηκε μπροστά στον Μαραθόκαμπο και μέρος κατέλαβε τον

Πορθμό ανάμεσα στη Σάμο και στη Μ. Ασία, για να ματαιώσουν κάθε απόπειρα απόβασης στρατευμάτων στη Σάμο. Οι Έλληνες συγκέντρωσαν την προσοχή τους στην ναυαρχίδα στην οποία επέβαινε ο Τοπάλ Πασάς και την ανάγκασαν να τραπέι σε φυγή.

Στις 28 Ιουλίου του 1824 ξεκινάει ο Χοσρέφ Πασάς με σχεδόν ολόκληρο τον Οθωμανικό στόλο, αποτελούμενο από 300 πλοία και πλοίαρια κατά της

Σάμου. Ο δε ανασυγκροτηθείς Ελληνικός στόλος υπό τον Γ. Σαχτούρη, η πρώτη μοίρα με 27 Ύδραϊκα πλοία και 8 Σπετσιώτικα υπό τον Γ. Ανδρούτσο, η δε δεύτερη μοίρα υπό τον Μιαούλη, άρχισε να πλέει προς την περιοχή όπου η πρώτη μοίρα εντοπίζοντας σαράντα μικρά πλοία ανάμεσά τους και είκοσι σακολέβες (με τραπεζοειδή ιστία) με Τούρκικη σημαία, πλέοντας προς τη Σάμο και φέροντας 2.000 στρατιώτες προς απόβαση, ξημερώθηκε στις 30 Ιουλίου στην Ικαρία. Η Ελληνική μοίρα κατέδιωξε τα καράβια αυτά και τα ανάγκασε να φύγουν μακριά ή να πέσουν στην ξηρά. Φτάνοντας στην Μικάλη είδαν πλήθος στρατευμάτων έτοιμα προς αποβίβαση σε δύο βρίκια και πλήθος μικρών πλοίων. Τα βρίκια κόψανε τις άγκυρες και έφυγαν. Ο Οθωμανικός στόλος βρισκόταν ελλιμενισμένος πίσω από το ερμηονήσι Μαρτίνα. Εκεί ο ελληνικός στόλος τους ανακάλυψε και αφού έριξε μία κανονιά άραξε και έκανε

την μεταγωγή του Οθωμανικού στρατού αδύνατη. Τέσσερις ώρες μετά την ανατολή πλίτου δεκαοκτώ πλοία της πρώτης γραμμής κατέπλευσαν κατά των Ελλήνων. Ο Σαχτούρης έδωσε διαταγή τότε να ναυμαχήσουν, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Το απόγευμα όρμησαν κατά των εχθρών δύο πυρπολικά του Ρομποτόπου και του Τζάπελα. Οι Τούρκοι φοβήθηκαν και απομακρύνθηκαν. Το ίδιο συνέβη και την επόμενη μέρα. Στις 4 Αυγούστου κατέπλευσε ο Οθωμανικός στόλος κατά του Ελληνικού. Δεκαεπτά πλοία με τον αντιναύαρχο Σαχτούρη και τον Κανάρη με το πυρπολικό του, όρμησαν πάνω στον εχθρό και ναυμάχησαν επί πέντε ώρες, μέχρι που ανάγκασαν τον εχθρό να απομακρυνθεί. Ο Οθωμανικός στόλος μάταια αποπειράθηκε να κινηθεί και τις επόμενες μέρες. Το κυριότερο αποτέλεσμα της ναυμαχίας αυτής, ήταν ότι οι προσπάθειες των Τουρκοαιγυπτίων να ενεργήσουν απόβαση στην Σάμο απέτυχαν.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Ναυμαχία της Αγκάλης

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Ναυμαχία της Αγκάλης ήταν ένα επεισόδιο του οκταετούς Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα των Ελλήνων (1821 – 1829) το οποίο αποτέλεσε την βασικότερη αιτία για την τελική ήττα των Τουρκοαιγυπτιακών ναυτικών δυνάμεων, η οποία συνετελέσθη στο Ναυαρίνο. Έλαβε χώρα τις πρώτες πρωινές ώρες της 17ης Σεπτεμβρίου του 1827 στη δυτική πλευρά της Αγκάλης, στην περιοχή της Ιτέας που τότε ονομαζόταν Σκάλα Σαλώνων. Στη ναυμαχία συγκρούστηκαν εννέα πλοία των Οθωμανών με έξι πλοία μιας Ελληνοβρετανικής μοίρας, υπό του Φιλέλληνα Άγγλου ναυάρχου Φραγκίσκου Άστιγγος.

Ιστορικό πλαίσιο

Το φθινόπωρο του 1827 η Ελληνική Επανάσταση βάδιζε προς εκφυλισμό. Ο Ιμπραήμ κυριαρχούσε σε ολόκληρη

την Πελοπόννησο, ενώ ο Τούρκικος στρατός υπό τον Κιουταχί είχε σχεδόν εξαλείψει κάθε επαναστατική εστία στη Ρούμελη και μόνο περιορισμένες θέσεις των Ελλήνων παρέμεναν αλώβητες. Μοναδικοί οπλαρχηγοί που είχαν συνεχίσει με αποτελεσματικότητα τον Αγώνα ήταν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στο Μοριά κι ο Γεώργιος Καραϊσκάκης στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα. Η κυβέρνηση της Ύδρας είχε περιέλθει σε αδιέξοδο και αναζητούσε εναγωνίως τρόπους να κρατήσει ζωντανή την Ελληνική προσπάθεια για την αποτίναξη του Τούρκικου ζυγού. Στην υπηρεσία της είχαν διορι-

σθεί οι Άγγλοι αξιωματικοί Ρίτσαρντ Τσωρτς και Λόρδος Κόχραν που είχαν αναλάβει την ηγεσία του στρατού και στόλου αντίστοιχα.

Η ναυμαχία

Ο ναύαρχος Κόχραν έδωσε εντολή στον πλοίαρχο Άστιγγ να πλεύσει με τη μικρή δύναμη του (στην οποία επικεφαλής ήταν το ατμοκίνητο πλοίο «Καρτερία») προς τον Κορινθιακό, ελπίζοντας να πετύχει την ανακούφιση των επαναστατικών δυνάμεων. Στον κόλπο έπλευσε παράλληλα, στις 9 Σεπτεμβρίου μία μικρότερη Ελληνική δύναμη τριών πλεούμενων, υπό τον καπετάνιο Γεώργιο Θωμά, κυ-

βερνήτη του σκάφους «Σωτήρ» και έφτασε πρώτος στον κόλπο της Αγκάλης, όπου ναυλοκούσε ο εχθρικός στόλος. Επιχείρησε τότε να τον προσβάλει ο ίδιος, αλλά συνάντησε κακές καιρικές συνθήκες και υποχρεώθηκε να αποσυρθεί στο Λουτράκι. Ο Άστιγγς ενήμερος για το συμβάν, επεδίωξε να ενημερώσει τους Έλληνες για την παρουσία του, ώστε να αναληφθεί από κοινού μια επιθετική ενέργεια. Ωστόσο, στις 14 Σεπτεμβρίου αποφάσισε να κινηθεί μόνος, αλλά τα ίδια αιτία όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, τον ανάγκασαν να οπισθοχωρήσει στα ανοιχτά, τπρώντας στάση αναμονής. Τελικά τρεις ημέ-

ρες αργότερα κατέστη δυνατή η συνένωση της Ελληνικής με την Αγγλική μοίρα, οπότε εκδηλώθηκε η επίθεση. Οι Ελληνοβρετανικές δυνάμεις πέτυχαν να κατατροπώσουν τον αντίπαλο Τουρκοαιγυπτιακό στόλο και να αποκτήσουν έτσι τον απόλυτο έλεγχο στη θαλάσσια περιοχή, με δυνατότητα πλήρους έκτοτε επικοινωνίας των επαναστατικών τμημάτων Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας. Ο Ιμπραήμ αναγκάστηκε να στραφεί προς το Ναυαρίνο καταπατώντας την ανακωχή που ίσχυε, πράξη η οποία υπήρξε η απαρχή της οριστικής του αποτυχίας να καταστείλει την Ελληνική στάση. Οι απώλειες των Τούρκων στην Αγκάλη έφτασαν στο μισό της έμπυχτης δύναμής τους, ενώ οι απώλειες της Ελληνικής πλευράς ήταν ελάχιστες. Συμπληρώνω την αναφορά μου για τη Ναυμαχία της Αγκάλης, ότι ο Φραγκίσκος Άστιγγς (1794 – 1828) Βρετανός αξιωματικός του Ναυτικού και φιλέλληνας, ότι με εισήγηση του και με δικές του δαπάνες, ναυπηγήθηκε το πρώτο πολεμικό πλοίο του αγώνα η «Καρτερία» του οποίου υπήρξε κυβερνήτης. Τραυματίστηκε θανάσιμα σε επιχείρηση κατά των Τούρκικων δυνάμεων στο Μεσολόγγι και το Αιτωλικό.

Η Αικατερίνη Καρατζά, κόρη του Μάρκου Μπότσαρη

Αικατερίνη Καρατζά

Γεώργιος Καρατζάς

Μάρκος Μπότσαρης

Η Αικατερίνη Καρατζά ή Ρόζα Μπότσαρη (Κακόλακος Πωγωνίου Ιωαννίνων 1820 - Αθήνα 1875), ήταν κόρη του αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, Μάρκου Μπότσαρη και σύζυγος του στρατηγού Γεωργίου Καρατζά.

Διετέλεσε κυρία επί των τιμών της Βασίλισσας Αμαλίας. Ήταν «γυναίκα εκπάγλου καλλονής» κατά Τύπο της εποχής. Βιογραφία

Γεννήθηκε το 1820 στο χωριό Κακόλακο Πωγωνίου Ιωαννίνων και ήταν κόρη του Σουλιώτη οπλαρχηγού και ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης, Μάρκου Μπότσαρη.

Με το ξέσπασμα της Επανάστασης, ευρισκόμενη στα Ιωάννινα, αιχμαλωτίστηκε μαζί με άλλες γυναίκες και μεταφέρθηκε από τις αρχές σε μακρινό έδαφος της Ευρωπαϊκής επικράτειας της Οθωμανικής Αυ-

τοκρατορίας, στη Δράμα όπου στο Σεράι του Μαχμούτ Πασά Δράμαλη, κατά την παραμονή της στην αιχμαλωσία τέθηκε υπό την προστασία Οθωμανών γυναικών των ανωτέρων τάξεων. Μάλιστα, μία από αυτές φέρεται να προσπάθησε να την υιοθετήσει, τελικά όμως έπειτα από ανταλλαγή αιχμαλώτων, η Αικατερίνη επέστρεψε στην οικογένειά της και έπειτα μετέβη στο νεοσύστατο

Ελληνικό κράτος.

Εκεί τέθηκε υπό προστασία της βασίλισσας Αμαλίας, η οποία της έδωσε τον τίτλο της πρώτης «κυρίας επί των τιμών» της βασιλικής αυλής. Με αυτήν την ιδιότητα, συμμετείχε ως ακόλουθος της Αμαλίας στις επίσημες επισκέψεις της τελευταίας στις βασιλικές αυλές των διαφόρων κρατών της Ευρώπης. Το 1844 τιμήθηκε από τον βασιλιά της Βαυαρίας, Λουδοβίκο Α' με χρυσό σταυρό ενώ κατά την παραμονή της εκεί απέσπασε τον θαυμασμό της κοινής γνώμης για την ομορφιά της αλλά και για το γεγονός πως ήταν κόρη του φημισμένου αγωνιστή Μάρκου Μπότσαρη. Παράλληλα φιλοτεχνήθηκε από τον Γερμανό ζωγράφο Γιόζεφ Καρλ Στίλερ, πορτρέτο της, το οποίο σήμερα βρίσκεται στο ανάκτο-

ρο Νύμφενμπουργκ του Μονάχου, στην επονομαζόμενη Πινακοθήκη των Καλλονών. Η Αικατερίνη παντρεύτηκε τον στρατιωτικό Γεώργιο Καρατζά, με τον οποίο απέκτησε τέσσερα παιδιά, δύο από αυτά πέθαναν σε νεαρή ηλικία.

Απεβίωσε στην Αθήνα τον Ιανουάριο του 1875. Η επίσημη ενδυμασία που χρησιμοποιούσε την εποχή που ζούσε στην βασιλική αυλή της Αμαλίας, φυλάσσεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο της Ελλάδας.

Οικογένεια

Παντρεύτηκε τον Γεώργιο Καρατζά, εγγονό του Νικολάου πρίγκιπα της Βλαχίας και είχε τέκνα:

- Μάρκος Καρατζάς (1845-1885) αξιωματικό στην Αθήνα.
- Αλέξανδρος Καρατζάς (1847-1909), στρατηγός.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Γεωργάκης Ολύμπιος, ο Θεσσαλός Φιλικός Αγωνιστής

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Γεωργάκης Ολύμπιος γεννήθηκε την άνοιξη του 1772 στο Λιβάδι. Η μητέρα του ήταν κόρη Λιβαδιώτη προύχοντα, ο δε πατέρας του Νικόλαος γεννήθηκε στη Φιέρη Πιερίας και καταγόταν από τους Λαζαίους, φημισμένους αρματολούς του Ολύμπου. Η Γεωργάκης φοίτησε στο ονομαστό Σχολείο του Λιβαδίου κοντά στους σοφούς δασκάλους Ιωάνη Σπαρμιώτη και Ιωάννη Πέζαρο. Κατά την Τουρκοκρατία ο Ολύμπιος και τα Πιέρια υπήρξαν άντρα καπεταναίων.

Όταν τελείωσε το σχολείο, ο πατέρας του, επιθυμώντας την τελειότερη πολεμική μόρφωση του γιου του, τον παρέδωσε στο περίφημο στρατόπεδο του συγγενή του Έξαρχου Λάζου. Τα σωματικά αλλά προπαντός τα πνευματικά του προσόντα τον έκαναν σύντομα να διακριθεί και να γίνει το πρωτοπαλίκαρο του θείου του, Τόλιου Λάζου. Με το αρματολίκι του Ολύμπου δοξάστηκε στους αγώνες κατά των Τούρκων εκείνη την εποχή.

Δράση στα Βαλκάνια

Το 1804 ξέσπασε επανάσταση στη Σερβία την οποία πολλοί Έλληνες ιδιαίτερα της Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Ηπείρου είδαν με μεγάλη συμπάθεια και έσπευσαν να τη βοηθήσουν μεταξύ αυτών και ο Ολύμπιος συμπαρασύροντας κι' άλλους αρματολούς όπως τον Νικοτσάρα και Καρατάσο. Ο Ολύμπιος όσο βρισκόταν στη Σερβία επικοινωνούσε με τον Κωνσταντίνο Υψηλάντη και του συνιστούσε να οργανώσει στην Μολδοβλαχία εξέγερση με Έλληνες και Παραδουνάβιους όπως και έγινε.

Το 1817 ο Ολύμπιος μπηθήκε στη Φιλική Εταιρεία και μάλιστα όχι ως απλό μέλος της αλλά απόστολος αυτής. Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης τον διόρισε αρχιστράτηγο των στρατιωτικών δυνάμεων στη Μολδοβλαχία.

Επανάσταση στη Μολδοβλαχία

Τον Ιανουάριο του 1821 με εντολή του Αλέξανδρου Υψηλάντη ο Ολύμπιος και άλλοι Έλληνες του Βουκουρεστίου, παρακίνησαν σε επανάσταση κατά των Τούρκων τον ντόπιο οπλαρχηγό Θεόδωρο Βλαδημρέσκου. Η Επανάσταση αυτή κηρύχθηκε 17 Ιανουαρίου 1821 και είχε την κρυφή σπρίξη της Φιλικής Εταιρείας. Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης που βρισκόταν από το Φεβρουάριο του 1821 στην Μολδοβλαχία κήρυξε εκεί την επανάσταση. Ο Ολύμπιος με 1.500 παλικάρια, τον συνάντησε γεμάτος ενθουσιασμό. Μάλιστα στη μοιραία μάχη στο Δραγατσάνι με πολύ κόπο και άμεσο κίνδυνο της ζωής, του κατόρθωσε να περισώσει τη Σημαία και τα λείψανα του Ιερού Λόχου. Μετά την καταστροφή έφυγαν όλοι να γλιτώσουν. Ο Υψηλάντης με τον Ολύμπιο αποφάσισαν να ανοίξουν δρόμο μέσω Μολδοβλαχίας μέχρι τα σύνορα της Ρωσίας και από κει να φτιάσουν στην Ελλάδα. Τελικά μόνο ο Ολύμπιος ακολούθησε το σχέδιο αυτό. Ο Υψηλάντης πείστηκε από τους Αυστριακούς να περάσει τα Αυστριακά σύνορα, από όπου πίστευε να φτιάσει στην Πατρίδα. Η στιγμή του αποχωρισμού ήταν συγκινητική. Κατά τον Φιλήμονα, όλοι όσοι παραβρέθηκαν ξέσπασαν σε δάκρυα και λυγμούς ενώ οι δύο συμπολεμιστές ευχήθηκαν ο ένας στον άλλο «Καλή ανάμωση στην Πατρίδα». Η ανάμωση δεν πραγματοποιήθηκε

ποτέ. Ο Υψηλάντης που κατέφυγε στην Αυστρία τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν φυλακή όπου παρέμεινε μέχρι το 1827.

Διαφυγή και θάνατος στην Μονή Σέκου

Τελικά έμειναν με τον Ολύμπιο μόνο 350 περίπου πολεμιστές που ενώθηκαν με το σώμα του Ιωάννη Φαρμάκη με 800 περίπου εκλεκτούς ιππείς και κατευθύνθηκαν στη Μονή Σέκου. Στην αρχή ο Σελήκ Πασάς έστειλε εναντίον τους 300 ιππείς οι οποίοι έπεσαν σε ενέδρα ανδρών του Φαρμάκη, με αποτέλεσμα τον φόνο 200 Τούρκων και τη σύλληψη αιχμαλώτων. Από τους αιχμαλώτους οι Έλληνες έμαθαν ότι μεγάλη εχθρική δύναμη πλησίαζε στην Μονή, πράγμα που τους έβαλε σε σκέψεις να την εγκαταλείψουν. Αντ' αυτού πρότειναν τη διαφυγή στην Αυστρία, της οποίας τα σύνορα ήταν κοντά. Ο Ολύμπιος δεν δεχόταν, καθώς πίστευε ότι οι Αυστριακοί που τότε ήταν σύμμαχοι με τους Τούρκους θα τους συνέλαβαν. Τελικά έμειναν όλοι στη Μονή. Από το πρωί της 9ης Σεπτεμβρίου 1821, άρχισε η πλήρης πολιορκία της Μονής από τους Τούρκους, που διέθεταν και ένα κανόνι. Ο ιστορικός Τόμας Γκόρντον αναφέρει ότι ο Γεωργάκης Ολύμπιος, στην απελπιστική θέση που βρισκόταν απύθνη στους συντρόφους του τα εξής: «Αδελφοί, εν τη κρίσιμω ταύτη περιστάσει μόνον ένδοξο θάνατον πρέπει να ευχόμεθα (...) ελεύσεται πι-

θανώς ημέρα, καθ' ην η Πατρίς θέλει συλλέξει τα οστά μας και θέλει μεταφέρει αυτά προς ενταφιασμόν εις την κλασική γη των προγόνων μας».

Ο Ολύμπιος κλείστηκε με μερικούς συμπολεμιστές στο κωδωνοστάσιο της Μονής ενώ ο Φαρμάκης με τους υπόλοιπους άνδρες υπεράσπιζε τις υπόλοιπες θέσεις. Κάποια στιγμή ξέσπασε πυρκαγιά στο κωδωνοστάσιο και ο Ολύμπιος κινδύνευσε να αιχμαλωτιστεί. Αρνούμενος να συνδιαλλαγή με τους Τούρκους ζήτησε από τους συντρόφους του να φύγουν, όσοι ήθελαν να γλιτώσουν, από το κωδωνοστάσιο. Αλλά κανείς δεν έφυγε. Τότε πυροβόλησε ένα βารέλι με πυρίτιδα και ανατίναξε το κωδωνοστάσιο, συμπαρασύροντας και Τούρκους που βρέθηκαν εκεί κοντά. Ευτύχησε να έχει θάνατο ήρωα και να εκπληρώσει ακέραια ότι έγραφε το Σεπτέμβριο του 1820 στον Αλέξανδρο Υψηλάντη «υπόσχομαι να αγωνιστώ ως την υστερινήν ρανίδα του αίματός μου χωρίς ποτέ να με δειλιάσει καμία ανθρώπινος περίσταση».

Η πολιορκία συνεχίστηκε με λυσσοώδη άμυνα από τον Φαρμάκη και τους άντρες του, μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου, οπότε ο Φαρμάκης πειθόμενος από τις εγγυήσεις του Αυστριακού διπλωματικού υπαλλήλου, Βολφ, οι Τούρκοι θα σεβαστούν την αμνησία και θα τους αφήσουν να φύγουν, παραδόθηκε μαζί με τους υπόλοιπους αγωνιστές, εκτός από 33 άντρες οι οποίοι διέφυγαν τη νύχτα. Οι Τούρκοι

δεν σεβάστηκαν τη συμφωνία και εκτέλεσαν τους επαναστάτες. Ο Γάλλος φιλέλληνας Κλωντ Φωριέλ κατέγραψε ένα δημοτικό τραγούδι για τον Γεωργάκη Ολύμπιο:

Πέντε πασάδες κίνισαν από την Ιμπραϊλα, στράτευμα φέρνον περισσό, πεζούρα και καβάλα, σέρνον και τόπα δώδεκα και βόλια χωρίς μέτρο. Έρχεται κι' ο Τσαπάνογλους από το Βουκουρέστι, έχει ανδρείο στράτευμα, όλο Γιαντισαράιους, στα δόντια σέρνον τα σπαθιά, στα χέρια τα τουφέκια. Τότ' ο Γεωργάκης φώναξεν' από το μοναστήρι:

Πού είστε, παλικάρια μου, λεβέντες μ' ανδρειωμένοι; Πλήγορα ζώστε τα σπαθιά, πάρτε τα τουφέκια, πιάστε τον τόπο δυνατά, πιάστε τα μετερίζια, ότι Τουρκιά μας πλάκωσε και θέλει να μας φάει.

Οικογένεια

Ο Γεωργάκης Ολύμπιος παντρεύτηκε τη χήρα του Βέλκο Πέτροβιτς (πρωτοπαλίκαρο του φίλου του Καραγιώργη), την πλούσια και όμορφη η Στάνα με την οποία απέκτησε τρία παιδιά. Μετά τη μοιραία μάχη του Δραγατσάνιου συνάντησε τα παιδιά του Μιλάνο και Αλέξανδρο και τη γυναίκα του που σε λίγο θα γεννούσε το τρίτο τους παιδί, την Ευφρόσυνη, που δεν γνώρισε ποτέ. Αποχαιρετώντας την έγκυο γυναίκα του της λέει: «Αν σκοτωθώ μη με κλάψεις, γιατί από μωρό παιδί είχα τάξει τη ζωή μου στην Πατρίδα. Τους γιους μου θέλω να τους δώσεις στην Ελλάδα. Η ελευθερία της Ελλάδας αξίζει κάθε θυσία». Μετά την απελευθέρωση το Ελληνικό κράτος ξέχασε τελείως τον ήρωα της Μονής Σέκου και την οικογένειά του. Αντί να φέρει τα οστά στην «κλασικήν γην», και να αναλάβει το κράτος τα παιδιά του, έδωσε στη χήρα Στάνα, που δώρισε όλη της την περιουσία στη Φιλική Εταιρεία, για τον Εθνικό αγώνα, σύνταξη 140 δραχμών το μήνα. Και η πολυμελής οικογένεια ψωμοζήτοσε. Αναφέρθηκε τότε ότι η Στάνα ετοιμαζόταν γυμνή και από την απελπισία της να φύγει από την Ελλάδα.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Φώτος Τζαβέλας, Ήρωας της Επανάστασης του 1821

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Φώτος Τζαβέλας, Έλληνας Αρβανίτης Σουλιώτης, ήταν πρωτότοκος γιος του Λάμπρου Τζαβέλλα και της Μόσχως, γεννήθηκε στο Σούλι το 1770 και πέθανε στην Κέρκυρα το 1809.

Οι «Τζαβελαίοι» ήταν γνωστή φάρα από την περιοχή του Σουλίου της Ηπείρου.

Ο Φώτος Τζαβέλας διαδέχθηκε τον πατέρα του στην ηγεσία των Σουλιωτών, μετά την

μάχη της Κιάφας και την ήττα του Αλή Πασά. Παρά τη συνθηκολόγηση, ο Αλή Πασάς ξεκίνησε νέες επιθέσεις (1800-1803) εναντίον των Σουλιωτών. Ο Φώτος διακρίθηκε στις μάχες αυτές για τον ηρωισμό του και το πνεύμα του ηγέτη. Το Δεκέμβριο

του 1803, ο Τουρκαλβανός άρχοντας καταλαμβάνει με προδοσία το Σούλι. Οι Σουλιώτες αναγκάζονται να διασκορπιστούν. Ο Φώτος κατέφυγε στην Πάργα και εκείθεν στην Κέρκυρα όπου είχαν προσφύγει πολλές Σουλιώτικες φάρες.

Η δράση του στην Κέρκυρα

Ο Φώτος στην Κέρκυρα υπηρέτησε ως αξιωματικός στο στρατιωτικό σώμα που είχε δημιουργηθεί από τους Ρώσους, προκειμένου να προστατέψουν το νησί που τότε κατείχαν. Στο σώμα αυτό είχαν ενταχθεί κι' άλλοι Σουλιώτες, πολλοί κλεφταρματολοί, ντόπιοι νησιώτες κι' εθελοντές από την κυρίως Ήπειρο. Το 1807 η Κέρκυρα καταλαμ-

βάνεται από τους Γάλλους. Ο Φώτος Τζαβέλας ορίστηκε από τους Γάλλους χιλιάρχος του Συντάγματός τους. Πέθανε αργότερα με τον βαθμό αυτό.

Κριτική

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης: «Ο Μάρκος Μπότσαρης είχε πολλήν νοημοσύνην. Ο Φώτος Τζαβέλας ήτο το τέλειον».

Χριστόφορος Περραιβός: «Ενταύθα βλέπει τις τον Φώτον Τζαβέλαν και άλλους ομοίους του, τρέχοντας υπέρ της δόξης και ελευθερίας, εις τον ένδοξον θάνατον, ως Λεωνίδα, λέγοντας προς τους Συμπολίτας των: «Φίλοι Συμπολίται ελάτε ας φάγωμεν και ας πίωμεν σήμερον πλουσίως, ότι ο Πλούτων αύριον μας ετοιμάζει μίαν πλουσίαν και χαρμόσουν τράπεζαν εις τον Άδην...»

Η αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του οπλαρχηγού Γιάννη Γκούρα

Ο Γιάννης Γκούρας γεννήθηκε στην Γκουρίτσα Παρνασσίδας το 1791 από φτωχή οικογένεια. Από παιδί έβουσκε τα πρόβατα ενός Τούρκου αγά. Ανυπότακτος και με έντονο το αίσθημα της ελευθερίας. Έγινε στα 17 του κλέφτης ακολουθώντας τον συγγενή του Πανουργιά, αρχηγό σώματος κλεφτών. Για μια δεκαετία γυμνάστηκε ψυχή τε και σώματι στην κλέφτικη ζωή.

Το 1818 γνώρισε τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, ο οποίος τον πήρε μαζί του ως ακόλουθο. Με το ξέσπασμα της Επανάστασης του 1821, δραστηριοποιήθηκε στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, τότε με τον Ανδρούτσο και τότε με τον Πανουργιά που θεωρείται ότι

τον μύπησε στη Φιλική Εταιρεία.

Υπήρξε από τους πιο δραστήριους οργανωτές του Αγώνα στην περιοχή της Φωκίδας, όπου στρατολόγησε περί τους 700 άνδρες. Σε συνεργασία με τους Γαλαξιδιώτες και με τον Πανουργιά επιτέθηκε στις 27 Μαρτίου 1821 στα Σάλωνα και κατέλαβε το φρούριο. Στη συνέχεια κινήθηκε προς το Χάνι της Γραβιάς, όπου πολέμησε υπό τον Οδυσσέα Ανδρούτσο στην περίφημη ομώνυμη μάχη 8 Μαΐου 1821. Μετά από δύο αποτυχημένες προσπάθειες να καταλάβει το Πατρατζίκι (σημερινή Υπάτη) και τη Λιβαδειά, συμμετείχε στη νικηφόρα Μάχη των Βασιλικών 26 Αυγούστου 1821, όπου διακρίθηκε για τον ηρωισμό του και για τις στρατηγικές του ικανότητες, κερδίζοντας τον θαυμασμό των συμπολεμιστών του. Από τότε άρχισε να γίνεται γνωστός μεταξύ των επαναστατημένων Ελλήνων και να αρχίσει σιγά-σιγά να εκδηλώνει τις προσωπικές του φιλοδοξίες. Στις 15 Νοεμβρίου 1821 έλαβε μέρος στη συνέλευση της Ανατολικής Χέρσου (Στερεάς) Ελλάδας και στάθηκε στο πλευρό του Οδυσσέα Ανδρούτσου στη σύγκρουσή του με τον Άρειο Πάγο, τη διοικητική αρχή της περιοχής. Μετά την αμνήστευση του, ο Ανδρούττος διόρισε τον Γκούρα Φρούραρχο

της Ακρόπολης στην Αθήνα.

Στις 23 Φεβρουαρίου 1823 ο Γιάννης Γκούρας τέλεσε τους γάμους του με την Ασήμω Λιδωρίκη, κόρη του πρόκριτου Αναστάση Λιδωρίκη. Έτσι, το φτωχό παιδί από την Γκουρίτσα έμπαινε στην υψηλή κοινωνία της εποχής του και αποκτούσε μεγαλύτερο κύρος. Ο Γκούρας κατά τη διάρκεια της θητείας ως Φρούραρχος της Ακρόπολης, φερόταν με αυταρχικό και σχεδόν τυραννικό τρόπο στους Αθηναίους, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις. Μάλιστα δεν δίσταζε να στέλνει στη φυλακή όποιον δεν συμφωνούσε με τις ενέργειές του. Με το ξέσπασμα του δεύτερου Εμφυλίου Πολέμου τον Ιούλιο του 1824, ο Γιάννης Γκούρας προσπάθησε να ξεφύγει από την επιρροή του Ανδρούτσου και να αναπτύξει τις ηγετικές του φιλοδοξίες. Στις 24 Νοεμβρίου 1824 πέρασε τον Ισθμό της Κορίνθου επικεφαλής ισχυρής στρατιωτικής δύναμης, για να βοηθήσει τους «Κυβερνητικούς» (Στερεοελλαδίτες και Νησιώτες) στη διαμάχη τους με τους Πελοποννησίους «Αντικυβερνητικούς».

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Πελοπόννησο λεηλάτησε χωριά και καταδίωξε επιφανείς «Αντικυβερνητικούς» από την Αχαΐα, Αρκαδία και

Ηλεία. Στις 20 Φεβρουαρίου 1825 ο Γκούρας διορίστηκε από την κυβέρνηση Κουντουριώτη αρχηγός των «Στρατοπέδων της Ανατολικής Ελλάδας» και στράφηκε στην καταδίωξη του Οδυσσέα Ανδρούτσου που είχε κατηγορηθεί ότι είχε συνάψει συμφωνίες με τους Τούρκους. Ο Ανδρούττος μετά από ανεπιτυχή αντίσταση, παραδόθηκε στις 7 Απριλίου 1825 στα στρατεύματα του Γκούρα και κλείστηκε στην Ακρόπολη των Αθηνών.

Τη νύχτα της 4ης προς 5η Ιουνίου 1825 οι έμπιστοι του Γκούρα θανάτωσαν τον Ανδρούτσο αφού πρώτα τον υπέβαλαν σε φρικτά βασανιστήρια και διέδωσαν ότι σκοτώθηκε στην προσπάθειά του να δραπετεύσει.

Μετά τη λήξη του εμφυλίου πολέμου, ο Γκούρας επανέλαβε τη δράση του κατά των Τούρκων, ιδιαίτερα κατά την κρίσιμη φάση της δεύτερης πολιορκίας του Μεσολογγίου και τον Μάιο του 1826 διορίστηκε γενικός αρχηγός των στρατιωτικών δυνάμεων της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας. Κλείστηκε στην Ακρόπολη κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της από τον Κιουταχά και τη νύχτα της 30ης Σεπτεμβρίου 1826 σκοτώθηκε από Τούρκικο βόλι. Την επομένη θάφτηκε μπροστά στον Παρθενώνα.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η ηρωίδα Δέσπω Σέχου-Μπότοση

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η επανάσταση του Εικοσιένα είναι μία κατεξοχήν ηρωική εποχή, κατά την οποία οι «ραγιάδες» Έλληνες ξεσπώνονται κατά του μακραιώνου Οθωμανικού ζυγού, αγωνίζονται σε έναν επτάχρονο πόλεμο με άνισες δυνάμεις, από τον οποίο στο τέλος βγαίνουν νικητές με τις πολλές βεβαίως και γνωστές απώλειες, υλικές και ηθικές. Μολονότι οι αγώνες αυτοί με την γενναιότητα των ανδρών, δεν έμειναν αμέτοχες οι γυναίκες, μάνες, κόρες, σύντροφοι, οι οποίες παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Αλλωστε μία ηρωική εποχή δεν γεννά μόνο γενναίους άνδρες αλλά και γενναίες γυναίκες. Εκτός λοιπόν από τις γυναίκες που μένουν πίσω και περιμένουν καρτερικά τον γυρισμό των ανδρών, τους οποίους εμπυκλώνουν και ενθαρρύνουν, είναι και εκείνες που αγωνίζονται δίπλα τους, ισότιμα, αξίζοντας το ίδιο μερίδιο ανδρείας. Είναι οι γυναίκες που αποφασίζουν να παίξουν ενεργητικό ρόλο, να βγουν κι αυτές στα βουνά για να πολεμήσουν τον εχθρό,

όπως η «Διαμάντω» του ομώνυμου κλέφτικου τραγουδιού: «Ποιος είδε ψάρι στο βουνό και θάλασσα σπαρμένη, Ποιος είδε κόρη όμορφη στα κλέφτικα ντυμένη; Δώδεκα χρόνους έκανε αρματολός και κλέφτης, Κανείς δε την γνώρισε Πώς ήταν η Διαμάντω. Μια μέρα και μιαν εορτή και μία λαμπρήν ημέρα βγήκαν να παίξουν το σπαθί, να ρίξουν το λιθάρι κι' όπως έπαιζαν το σπαθί και ρίχναν το λιθάρι, εκόπη το θηλυκί της και εφάνη το βυζί της [...]». Την ίδια χρονική στιγμή (Δεκέμβριος του 1803) η Δέσπω Σέχου-Μπότοση, σύζυγος του Γεωργάκη Μπότοση, κυνηγημένη από τους Τουρκαλβα-

νούς μετά την συνθηκολόγηση του Αλή Πασά με τους Σουλιώτες, οχυρώθηκε με τις κόρες, τις νύφες και τα εγγόνια της στον Πύργο του Δημολλά στην Ρηντάσα (Ριζιά) ανατολικής Μακεδονίας και ύστερα από σθεναρή αντίσταση, για να μην πέσουν στα χέρια των Τουρκαλβανών ανατίναξε τον Πύργο και θάφθηκαν όλοι στα ερείπια του. Ο ηρωισμός της Δέσπωσης Μπότοση, έχει απαθανατιστεί στο γνωστό δημοτικό τραγούδι: Αχός βαρύς ακούεται, πολλά τουφέκια πέφτουν. Μήν'α σε γάμο ρίχνονται, μήν'α σε χαροκόπι; Ουδέ σε γάμο ρίχνονται ουδέ σε χαροκόπι. η Δέσπω κάνει πόλεμο με νύφες και μ' αγγόνια.

Αρβανιτιά την πλάκωσε στού Δημολλά τον πύργο: «Γιώργαινα, ρίξε τ' άρματα, δεν είναι εδώ το Σούλι. εδώ είσαι σκλάβα του πασά, σκλάβα των Αρβανίτων». «Το Σούλι κι αν προσκύνει, κι αν τούρκεψεν η Κιάφα,

η Δέσπω αφέντες Λιάπηδες δεν έκαμε, δεν κάνει». Δαυλί στο χέριν άρπαξε, κόρες και νύφες κράζει: «Σκλάβες Τούρκων μη ζήσωμε, παιδιά μ', μαζί μου ελάτε», και τα φουσέκια ανάψανε, κι όλοι φωτιά γενήκαν.

Η Σουλιώτισσα Χάιδω Σέχου

αφιέρωμα

Η Χάιδω κόρη του Γιαννάκη Σέχου, απόγονου γνωστής οικογένειας Σουλιωτών, υπήρξε ανιψιά της ηρωίδας Δέσπωσης

Μπότοση. Η Χάιδω, που προκαλούσε τον θαυμασμό με την ομορφιά της, πολέμησε το 1792 ως την ημέρα που έπε-

σε το Σούλι. Έπαιρνε μέρος με τους άντρες σε όλες τις μάχες και συμμετείχε συχνά στα συμβούλια των οπλαρχηγών του Σουλίου. Η φίλια που της συνέδεσε με τον Φώτο Τζαβέλα την αφορμή να δεθεί στενότερα με την υπόθεση του Αγώνα. Οι Σουλιώτες ορκίζονταν στο σπαθί του Φώτου και οι Σουλιώτισσες στο όνομα της Χάιδως. Ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων, μετά την ήττα του το 1792, δεν εγκατέλειψε τις προσπάθειες να καταλάβει το Σούλι. Βλέποντας ωστόσο πως οι προσπάθειες του δεν είχαν αποτέλεσμα, πρότεινε να δωροδοκήσει τους Σουλιώτες να

φύγουν. Εκείνοι του απάντησαν ως εξής: «Δεν θα περνάει εδώ φλουρί, δεν περνάει ασημί, εδώ περνάει το σπαθί, το κλέφτικο ντουφέκι, όπου τρομάζει η Τουρκία» Μετά την εκστρατεία του Αλή Πασά εναντίον του Σουλίου το 1803, η κατάσταση των Σουλιωτών έγινε αδιέξοδη. Παρά το γεγονός ότι οι μάχες διεξάγονταν με επιτυχία από τους Σουλιώτες, η πολιορκία τους από τον Αλή στένευε όλο και περισσότερο. Έτσι αναγκάστηκαν οι Σουλιώτες να συνθηκολογήσουν με τον Αλή Πασά και να αποχωρήσουν από τις εστίες τους. Ο Φώτος Τζαβέ-

λας και η Χάιδω Σέχου πέρασαν από την Πάργα στην Κέρκυρα. Κατά μία εκδοχή, η Χάιδω πολέμησε με το βαθμό του ταγματάρχη, μαζί με τον Φώτο, στη μάχη της Νάπολης το 1805 κατά του Ναπολέοντα.

Το δημοτικό μας τραγούδι, απαθανάτισε τη Χάιδω Σέχου ως εξής: Ας έρχονται οι παλιότουρκοι, τίποτα δε μας κάνουν Ας έρθουν πόλεμο να ιδούν και Σουλιωτών τουφέκια, να μάθουν Λάμπρου το σπαθί, Μπότοσαρη το τουφέκι τ' άρματα των Σουλιωτών, της ξακουσμένης Χάιδως.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Θρακιώτισσα ηρωίδα Δόμνα Βισβίζη

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Μια από τις Θρακιώτισσες ηρωίδες γυναίκες που αφιερώθηκε εξ ολοκλήρου στον αγώνα για την απελευθέρωση του Έθνους και πρόσφερε και όλη την περιουσία της, υπήρξε και η από την Αίνο Ανατολικής Θράκης καταγόμενη Δόμνα Βισβίζη.

Αφιερώθηκε στη Μεγάλη ιδέα της Φιλικής Εταιρείας, στην οποία μυήθηκε μετά τον σύζυγό της Χατζή Αντώνη Βισβίζη, ξόδευσε για τον αγώνα και τον τελευταίο οβολό της, για τη συντήρηση του πλοίου της ως ετοιμοπόλεμο και μάχιμο και όταν δεν μπορούσε η ίδια να το συντηρήσει, το πρόσφερε κι αυτό στον αγώνα.

Πρόκειται για το πολεμικό πλοίο «ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ» με πλήρωμα εβδομήκοντα πέντε ναύτες κυβερνούμενο, με 16 κανόνια και 140 ναύτες πολεμιστές, χρησιμοποιούμενο και ως πυρπολικό «μ' όλα τα αναγκαία εξοπλισμένο».

Πράγματι η προσφορά της Δόμνας Βισβίζη στην πολιορκία της Εύβοιας ήταν σημαντική και αυτό βεβαιώνεται από τους Προκρίτους της Εύβοιας που σε μία επιστολή τους αναφέρουν «... ο μακαρίτης σύζυγος της, ζων, και αυτή μετά τον θάνατο εκείνου, εις την νήσον Εύβοιαν με ειλικρίνεια και πατριωτικόν ζήλον, χωρίς να παρακούσωσι τας προσταγάς, εδούλευσεν με το πλοίο του».

Ο αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου Άνθιμος Γαζής αναφέρει: «... ο φιλογενέστατος Καπετάνιος Χατζή Αντώνιος Βισβίζης με το καράβι του από αρχάς Απριλίου του 1822, δεύτερον έτος της ελευθερίας, μέχρι τέλους Ιουλίου εδούλευεν εις τον Άρειον Πάγον και μετά πάσης προθυμίας και πίστεως, ως ουδείς άλλος, περιπλέων αδιαλείπτως το Βόρειο στενόν της Εύβοιας και καταπολεμών τον εχθρόν εις την Στυλίδα, Θερμοπούλες και Εύριπον, ρίπτων ακαταπαύστως κανόνια με τα ίδια του εφόδια πολεμικά και φανείς ευδόκιμος εν πάσει, γί-

νεται δήλον...».

Ο ίδιος ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος περί των υπηρεσιών του καπετάν Αντώνη Βισβίζη γράφει μεταξύ των άλλων στη Λιβάδα το 1822: «... φανερώνω ότι ο Καπ' Αντώνης Βισβίζης ευρισκόμενος εις Λιβάδα με το πλοίον του, το εις πολιορκίαν στρατόπεδο μας έχων μεγαλωτάτην ανάγκην τόσο να απότροφάς όσον και από πολεμοφόδια μας έδωσε ο ρηθείς τρία κανόνια του κάμπου, διακοσίας πενήντα επτά οκάδες μπαρούτι, πεντακόσια δεκάρια φυσέκια ντουφεκιών, πενήντα μπάλας των κανονιών, εννεήκοντα μπάλες γρανάτες, εικοσιπέντε σακέτα μπάλα μιδράλια, εβδομήκοντα πέντε σακιά παξιμάδι και πεντακόσια εξήντα οκάδες αλεύρι και υπεσέθη να μας οικονομήσει και άλλα, αν λάβωμεν χρεϊαν. Και ούτω εκρατήσαμεν την πολιορκία πάλιν και εοστάθημεν επειδή είμεθα έτοιμοι να σκορπίσωμεν όλοι.

Διό δίδεται το παρόν δια να έχη να παρησιασθή εν καιρώ εις το Γένος δια ταύτην του την δούλευσιν και τον πατριωτισμόν». Όμως ο καιρός περνάει και τα γρόσια εξανεμίζονται. Τα έξοδα για την διατήρηση σε διαρκή πολεμική ετοιμότητα του πλοίου είναι δυσβάσταχτα και η κάσα της Καπετάνισσας είναι πια άδεια. Και παρά την πλειάδα εγγράφων και συστατικών επιστολών που έχει για την προσφορά του άνδρα της και της ίδιας στον αγώνα κανείς δεν ενδιαφέρεται για τις ανάγκες του σκάφους της και των πολεμι-

στών του. Το Σεπτέμβριο του 1824 η «Καλομοίρα» περνά στα χέρια του κράτους, καθώς η Δόμνα Βισβίζη αναγκάζεται να την παραχωρήσει.

Με το πλοίο αυτό το 1824 ο Πιπίνος έκαψε την Τουρκική φρεγάτα του Χαζνέ Γκεμισί.

Η υπέροχη αυτή γυναίκα που έδωσε τον άνδρα της, το καράβι της, άδειασε γενναϊόδωρα, περιφρονημένη, άστεγη με τα πέντε παιδιά της, να προστρέχει «εις το έλεος της σεβαστής Επιτροπής της Ελλάδας» και να ζητά βοήθεια. Το 1824 τη βρίσκει χωρίς το καράβι της, πάμπωχη, με τα πέντε ορφανά της «... υστερούμενα και αυτού του επισοσίου... Μη έχουσα ούτε οίκον, ούτε μίαν πατρίδα, ούτε τα λοιπά αναγκαία» στην αρχή για λίγο στην Ύδρα και τη Σύρα και στη συνέχεια στο Ναύπλιο.

Εκεί αναγκάζεται για να επιβιώσει να ζητήσει βοήθεια από τη Διοίκηση με την ελπίδα ότι «δεν θέλει αφήσει εγκαταλελειμμένα και απροστάτευτα τα υπέρ της Πατρίδος αποθανόντος πατρός τέκνα και εξοδούσασα και όλη του την περιουσία, αλλά θέλει χορηγήσει εις αυτά τα προς το ζην αναγκαία από την πίκρα ορφάνια των και σκληρά δυστυχίαν, δια να παρακινώνται και οι λοιποί ομογενείς εις τον ιερόν τούτον αγώνα αλύπως, βλέποντες την Διοίκηση προστάτην των ορφανών και κηρών».

Αλλά η Διοίκηση κωφεύει και αδιαφορεί!

Μέσα στο καταχείμωνο του 1826 η Δόμνα βρίσκεται σε

απελπιστική κατάσταση. Στο λιμό που είχε προηγηθεί έχασε το ένα από τα πέντε παιδιά της και απελπισμένη γράφει «... κλαίω, ευσπλαχνίαν δεν ευρίσκω ουδεμίαν. Άχρη και των ουρανών κραυγάζω. Ότα ανεωμένα δεν βλέπω! Πώς άλλως να εκφράσω τον πόνο μου; Η με οποίον άλλο τρόπο να κινήσω ανθρώνων συμπάθεια;».

Αλλά όλα αυτά φωνή βοώντος εν τη ερήμω!

Ήταν Αύγουστος του 1829 και η Καπετάνισσα άρρωστη βαριά, πήρε την απόφαση να γράψει στον Κυβερνήτη Καποδίστρια. Του εξέφρασε την κατάσταση της ίδιας και των παιδιών της. Τελειώνοντας συμπληρώνει:

«Προστρέχω προς την έμφυτον φιλανθρωπιάν σας, θερμώς παρακαλούσα όπως μοι γίνηκαν μικρά εξοικονόμησις, ίνα περιθάλψω και δυνηθώ ανακουφίσω τα τεκνά μου και προσολάβω αυτά πριν, ή εκ της λιμοκτονίας εξοντωθώσι.

Της εξοχότητός σας δούλη, η δυστυχής χήρα Δόμνα Βισβίζη» Και η βοήθεια κάποια στιγμή

ήρθε.

Κάποιοι φρόντισαν να βγάλουν για την καπετάνισσα μια μικρή σύνταξη μόλις τριάντα (30) δραχμές το μήνα. Τόσο αξιολόγησαν τη μεγάλη της προσφορά στον αγώνα. Όμως οι 30 αυτές δραχμές το μήνα ήρθαν να ανακουφίσουν τη φτώχεια της Δόμνας στη Μύκονο, όπου έζησε μέχρι το 1832. Μετά έφυγε και πήγε στη Σύρα, όπου έμεινε μέχρι το 1845 για να καταλήξει γερόντισσα, ξεχασμένη από όλους και πικραμένη και να πεθάνει στον Πειραιά, πάμπωχη και εγκαταλελειμμένη σε ηλικία 66 ετών. Αυτή ήταν η ανταμοιβή της για την προσφορά και τη θυσία του συζύγου της και της ίδιας στον μεγάλο του Γένους Αγώνα για την απελευθέρωση της Πατρίδας. Όχι βέβαια της δικής της Πατρίδας, γιατί η αγαπημένη της Αίνος ουδέποτε ανάσαινε της λευτεριάς αγέρα. «είναι και τούτη πίκρα πως ο τόπος της μένει πάνω εκεί αλύτρωτος ακόμα...»

Για την τύχη των παιδιών της και ιδιαίτερα για το Θεμιστοκλή θα αναφερθώ ιδιαίτερος.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο οπλαρχηγός Νικόλαος Κριεζώτης

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Νικόλαος Κριεζώτης γεννήθηκε το 1785 στο ορεινό χωριό Αργυρό, της επαρχίας Καρυστίας στην Εύβοια και πέθανε το 1853 στη Σμύρνη, όπου κηδεύτηκε στο ναό της Αγίας Φωτεινής.

Γονείς του ήταν ο Ισίδωρος και η Χρυσή Χαρακλιάνη και το πραγματικό του όνομα ήταν Νικόλαος Χαρακλιάνης. Κατά την Επανάσταση πήρε το όνομα Κριεζώτης, από το χωριό Κριεζά της Εύβοιας, όπου διέμενε με την οικογένειά του όταν ήταν παιδί.

Η οικογένεια είχε πέντε παιδιά, κατά σειρά τους Κωνσταντίνο, Γρηγόριο, Νικόλαο, Σοφία και Καλή. Κάποια χρονιά απροσδιόριστη αλλά στη παιδική ηλικία του Νικολάου η οικογένεια μετακόμισε στα Κριεζά από όπου καταγόταν η μάνα του. Ο Νίκος από μικρός έγινε τσοπάνος και αργότερα πήγε στον παππού του Νίκο Χαρακλιάνη όπου εξακολούθησε να δουλεύει ως βοσκόκ. Στην παιδική ηλικία στάλθηκε στη Μονή των Λευκών για να μάθει γράμματα. Ως ατίθαση προσωπικότητα δεν ταίριαζε στο Μοναστήρι.

Επαναστατική δράση

Στην Εύβοια κατατάχτηκε στο σώμα του Αγγελή Γοβιού και πήρε το βάπτισμα του πυρός στα Βρυσάκια, το καλοκαίρι του 1821, όπου κατά τη διάρκεια της μάχης έδειξε τόση ανδρεία, ώστε ο Αλέξανδρος Κριεζής τον έκανε οπλαρχηγό με 300 στρατιώτες. Λίγο αργότερα πήρε το βαθμό του πεντακοσιάρχου και έθεσε στόχο του την απελευθέρωση της Καρύστου, με τη συνεργασία του οπλαρχηγού της Κύμης και στενού του φίλου Βάσου Μαυροβουνιώτη.

Τον Ιανουάριο του 1822 έδωσαν την πρώτη μεγάλη μάχη προς τον Ομέρ μπέν της Καρύστου στον Ανεμόμυλο Στύρων και στις 22 Φεβρουαρίου μόνος ο Κριεζώτης διέσπασε τον Τουρκικό στρατό, ο οποί-

ος υποχώρησε προς το φρούριο της Καρύστου. Η άφιξη όμως στη Χαλκίδα του Τσερχατζή Αλή Πασά με 500 άνδρες που έστειλε ο Δράμαλης από τη Θήβα, κατά την καθοδό του στην Πελοπόννησο, δυσχέραναν τα σχέδια του.

Όταν ο Κριεζώτης βρισκόταν στο Κουτουρλομετόχι τον Ιούλιο του 1822, στρατολογώντας άντρες για να ενισχύσει τις ολιγάριθμες δυνάμεις του, εξεστράτευσαν εναντίον του ο Τσερχατζή Αλή Πασάς και ο Ομέρ μπέν με 5.000 στρατό, ιππικό και πεζικό. Παρά, όμως, τις επί τρεις μέρες αλλεπάλληλες εφόδους τους δεν μπόρεσαν να ανατρέψουν την άμυνα της φυσικά οχυρής περιοχής, καθώς μάλιστα οι Έλληνες εξαπέλυσαν εναντίον τους ομήνη από μέλισσες, αναγκάζοντας τους να γυρίσουν στη Χαλκίδα με σημαντικές απώλειες. Μετά τη νίκη αυτή στο Κουτουρλομετόχι ο Κριεζώτης πήρε και επίσημα τον τίτλο του αρχηγού της Καρυστίας και φρόντισε να οργανώσει την περιοχή, στρατιωτικά και πολιτικά, στηριζόμενος ενόπια στοιχεία. Επίσης κατάφερε τον Μάιο του 1823 να αντιμετωπίσει τον Ομέρ μπέν

στο Βατίτσι, αναγκάζοντάς τον να οχυρωθεί στο φρούριο της Καρύστου, το οποίο ο Κριεζώτης πλησίαζε και πολιορκούσε συνεχώς, μέχρι την άφιξη του Οθωμανικού στόλου. Τότε διαλύθηκε το Ελληνικό στρατόπεδο και ο Κριεζώτης μάταια αγωνίστηκε να συγκρατήσει τους έντρομους χωρικούς που έτρεχαν κοντά στις οικογένειές τους. Μένοντας με 150 άντρες αναγκάστηκε να αποσυρθεί στη Σκόπελο. Το 1824, ενώ η κυβέρνηση συμφώνησε με το στόλο των Ψαριανών να ενισχύσουν τον αγώνα στην Εύβοια, ο Κριεζώτης επανέλαβε την πολιορκία του φρουρίου της Καρύστου, στις αρχές Μαρτίου, στρατοπεδεύοντας στο Λυκόρεμα, όπου συγκέντρωσε μεγάλες ποσότητες τροφίμων για τους άντρες του και τα πληρώματα των πλοίων, κατορθώνοντας να κρατήσει την πολιορκία ως τις αρχές Μαΐου. Τότε λόγω του μεγάλου κινδύνου, «στενάζων και δακρύων» την διέλυσε και έφυγε από την πατρίδα του, την Εύβοια.

Στον Εμφύλιο πόλεμο τάχθηκε με το μέρος των κυβερνητικών και πήρε μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις. Το 1825

πολέμησε στις σημαντικότερες μάχες της Ανατολικής Στερεάς υπό την ηγεσία του Καραϊσκάκη. Στα τέλη της χρονιάς αυτής μαζί με άλλους οπλαρχηγούς οργάνωσαν εκστρατεία στο Λίβανο για να βοηθήσουν τον Εμίρη Μπεσίρ και να παρακινήσουν τους χριστιανούς της Συρίας να επαναστατήσουν κατά των Τούρκων.

Από τότε που αποφασίστηκε η δημιουργία ισχυρού στρατοπέδου στην Ανατολική Στερεά στρατοπέδευσε στην Ελευσίνα και τάχθηκε υπό την αρχηγία του Καραϊσκάκη, πήρε μέρος σε όλες σχεδόν τις μάχες που έγιναν στην Αττική από τον Ιούνιο του 1826. Μετά τον θάνατο του Γκούρα (30-9-1826) ύστερα από πρόταση του Καραϊσκάκη, ανέλαβε την οργάνωση της άμυνας της Ακρόπολης, στην οποία παρέμεινε μέχρι την αναγκαστική παράδοση της, εξαιτίας της αποτυχημένης προσπάθειας του Φαβιέρου να λύσει την πολιορκία και τον θάνατο του Καραϊσκάκη.

Μετεπαναστατική δράση
Ο Κριεζώτης επί Καποδίστρια ανέλαβε χιλίαρχος της Ε' χιλιαρχίας του στρατού Ανατολικής Ελλάδας και συνετέ-

λεσε στην αποκατάσταση της Ελληνικής κυριαρχίας στην περιοχή, προκειμένου να κατοχυρωθεί στο νέο Ελληνικό κράτος. Μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη πήρε μέρος στις κομματικές έριδες και ακολούθησε τον Ιωάννη Κωλέττη και τους Ρουμελιώτες οπλαρχηγούς, συμμετέχοντας στο Γαλλικό κόμμα. Στην εποχή του Όθωνα διορίστηκε νομοεπιθεωρητής Εύβοιας με τον βαθμό του συνταγματάρχη και αργότερα τιμήθηκε με το παράσημο του ταξίαρχου και διετέλεσε υπασπιστής του βασιλιά.

Στην αντιοθωνική εξέγερση πήρε μέρος με τους Φιλελευθέρους. Στις πρώτες εκλογές αναδείχτηκε βουλευτής στην Εύβοια και συνέχισε να στηρίζει τον Κωλέττη μέχρι το 1847, οπότε στασίασε εναντίον της κυβέρνησης, με αποτέλεσμα να συλληφθεί και να φυλακιστεί στη Χαλκίδα. Απελευθερώθηκε όμως, από τους οπαδούς του και αφού οχυρώθηκε στην παραλία της Χαλκίδας, κήρυξε εκ νέου αντιδυναστική επανάσταση. Εναντίον του στάλθηκε στρατιωτική δύναμη με επικεφαλής τον Γαρδικιώτη Γρίβα. Σε μια από τις συγκρούσεις τραυματίστηκε βαριά. Για να αποφύγει τη γάγγραινα, έκοψε με μαχαίρι τον βραχίονα του.

Μετά την αποτυχία του κινήματος συμβούλευσε τους άνδρες του να παραδοθούν, ενώ ο ίδιος κατόρθωσε να διαφύγει στην Κύμη και από εκεί με ιστιοφόρο στα Ψαρά και στη Χίο. Τελικά έφτασε στην Κωνσταντινούπολη και την Προύσα, όπου έγινε δεκτός με ιδιαίτερες τιμές λόγω της φήμης του. Όταν εγκαταστάθηκε στη Σμύρνη οι Τουρκικές αρχές του επέτρεψαν να καλέσει και την οικογένειά του.

Ανακομιδή των οστών και απόδοση τιμών

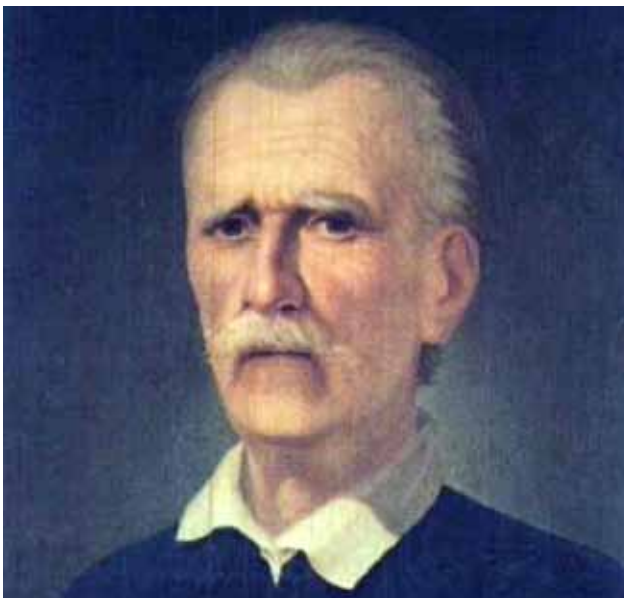
Το 1863 επιτράπηκε η ανακομιδή των οστών του και η επίσημη τελετή έγινε στις 13 Οκτωβρίου 1863. Στους λόγους που εκφωνήθηκαν διατυπώθηκε η άποψη ότι δεν πέθανε αλλά δολοφονήθηκε. Στη Χαλκίδα έχει δοθεί το όνομά του σε κεντρικό δρόμο της, ενώ προτομή του υπάρχει στην πλατεία του Αγίου Νικολάου της πόλης, όπως και στο Πεδίο του Άρεως στην Αθήνα.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Χριστόφορος Περραιβός (1773-1863)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

«Ο Χριστόφορος Περραιβός είναι ο ζωντανός κρίκος που ενώνει δυο περιόδους της νεοελληνικής ιστορίας: της προδρομικής του Ρήγα και της επαναστατικής των χρόνων της Φιλικής. Η πρώτη ρίχνει το σπόρο, ζυμώνει ιδέες, ανοίγει δρόμους, η δεύτερη οργανώνει, συγκροτεί δυνάμεις, καθορίζει πορεία, προβαίνει στην άμεση επαναστατική πράξη».

Γιώργης Λαμπρινός, Μορφές του Εικοσιένα

Ο Χριστόφορος Περραιβός ήταν στενός συνεργάτης του Ρήγα Φεραίου, μέλος της Φιλικής Εταιρείας από το 1817, ως εθναπόστολος διατρέχει όλη την Ελλάδα. Άλλοτε τον βρίσκουμε στη Μάνη, άλλοτε στο Μωριά, αλλά και στο Σούλι, στην Πάργα όπου ο μπιροπολίτης Ιερόθεος τον αποκρύπτει από τον άμβωνα, αλλά και στην Κέρκυρα το 1816 που τον συλλαμβάνουν οι Άγγλοι και τον εξορίζουν. Άνθρωπος της δράσης, τον βρίσκουμε δίπλα στον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο στη μάχη του Πέτα. Πήρε μέρος στη Β' Εθνοσυνέλευση του

Αστρος, το 1823.

Οι παλιοί αγώνες από τον καιρό του Ρήγα, ο ρόλος του στη Φιλική Εταιρεία, η δράση του στο Μωριά και το Σούλι τον έκαναν γνωστό. Φήμη έξοχη σ' όλη την Ελλάδα. Οι πολέμαρχοι της Ανατολικής Ελλάδας τον κάλεσαν μ' επιμονή ν' αναλάβει το πολεμικό υπουργείο και να διευθύνει τα πολεμικά πράγματα στον τόπο τους. Γνωρίστηκε με τον Ρήγα στη Βιέννη και έγινε οπαδός του.

Βιογραφικά στοιχεία

Γεννήθηκε το 1773 στους Παλαιούς Πόρους (παλ. Πούρλες) της Περίας. Το πραγματικό επίθετο της οικογενείας του ήταν Χατζηβασιλείου που το έκαμε Περραιβός από την αρχαία ονομασία της πόλης που καταγόταν.

Το 1793 σπούδασε στην ακμάζουσα τότε Ελληνική Σχο-

λή του Βουκουρεστίου και το 1796 στη Βιέννη, προκειμένου να σπουδάσει ιατρική.

Στη Βιέννη όπως είπαμε συνάντησε το Ρήγα Βελεστινλή και έγινε οπαδός του και έκτοτε συνεχής σύντροφός του. Όταν από προδοσία οι Αυστριακοί ανακάλυψαν τα επαναστατικά σχέδια του Ρήγα (17 Δεκ. 1797), συνέλαβαν και τον Περραιβό, ο οποίος όμως αφέθηκε ελεύθερος, αφού ο Ρήγας τον κάλυψε (Δεν διασταυρώνεται από πουθενά. Όλοι οι υπόλοιποι βασανίστηκαν και θανατώθηκαν, πλην Περραιβού. Ο μόνος διασωθείς, ο οποίος και συνέγραψε την εκδοχή!) λέγοντας στις αυστριακές αρχές που τους συνέλαβαν ότι τον γνώρισε καθ' οδόν και ότι έρχονταν στην Τεργέστη για να σπουδάσει ιατρική.

Οι Γάλλοι εκτιμώντας τα οργα-

νωτικά αλλά και τα συνωμοτικά του προσόντα, του εμπιστεύτηκαν πολλές δύσκολες αποστολές σε διεργασίες.

Στην Κέρκυρα όπου έμενε αρκετά χρόνια, μέχρι το 1817, συνέγραψε την «Ιστορία του Σουλίου και της Πάργας», την οποία εξέδωσε στο Παρίσι το 1803 (μόνο τον Α' τόμο) και στη συνέχεια το 1815 εκδίδει πλήρως το έργο του στη Βενετία.

Ο Χριστόφορος Περραιβός, τόσο στην Επάνησο όσο και στη Βενετία, πολλές φορές καταδιώχθηκε ως συνωμότης, κατορθώνοντας όμως κάθε φορά να μένει εκτός φυλακών. Το 1817 μετά την ήττα του Ναπολέοντα όπου η Γαλλική πολιτική ήταν πλέον ανίσχυρη στην Ιερά Συμμαχία, πήγε στην Αγία Πετρούπολη όπου και διερχόμενος από την Οδησό συναντήθηκε με τους αρχηγούς της Φιλικής Εταιρείας Σκουφά, Αναγνωστόπουλο, Τσακάλωφ και Αντ. Κομιζόπουλο και έγινε μέλος της.

Από την εποχή αυτή αρχίζει και η νέα δράση του Περραιβού. Κατ' εντολή της Φιλικής Εταιρείας κατέβηκε στη Μάνη για να προετοιμάσει τη μεγάλη εξέγερση. Επισκέφθηκε πολλές πόλεις της Πελοποννήσου και λίγο πριν την Επανάσταση μετέβη στην Ήπειρο στην περιοχή του Σουλίου, μετά στους Παζούς και τέλος στο Μεσολόγγι. Κατά την Επανάσταση του 1821 έδρασε και ως πολιτικός αλλά και ως στρατιωτικός. Μετά το θάνατο του Καρα-

ϊσκάκη, ο Περραιβός τέθηκε υπό τις διαταγές του Δ. Υψηλάντη και τον ακολούθησε στις εκστρατείες κατά των Τούρκων. Έλαβε μέρος ως πληρεξούσιος στην Γ' και Δ' Εθνοσυνέλευση του Άργους.

Μετά την ίδρυση του Ελληνικού Βασιλείου διορίστηκε συνταγματάρχης στη Βασιλική φάλαγγα. Στις 18 Μαρτίου 1824 ο βασιλιάς Όθωνας του απένειμε τον βαθμό του υποστρατήγου.

Πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 90 χρόνων, στις 4 Μαΐου 1863.

Στην υπηρεσία της Γαλλίας

Υποστηρικτής του δημοκρατικού πολιτεύματος, ο Περραιβός τάχθηκε στην υπηρεσία της Γαλλίας, όταν αυτή διοικούσε τα Ιόνια Νησιά. Μάλιστα, συνέθεσε μία ωδή προς τιμήν του Βοναπάρτη.

Συγγραφικό έργο

Εκτός της παραπάνω αναφερόμενης δίτομης «Ιστορίας του Σουλίου και της Πάργας», ο Χ. Περραιβός συνέγραψε επίσης τα «Πολεμικά Απομνημονεύματα» το 1836 σε δύο τόμους και τη βιογραφία του Ρήγα Φεραίου του Θεσσαλού το έτος 1860.

Επίσης το 1836: «Απομνημονεύματα πολεμικά: διαφόρων μαχών συγκροτηθεισών μεταξύ Ελλήνων και Οθωμανών κατά τε το Σούλιον και Ανατολικήν Ελλάδα από του 1820 μέχρι του 1829 έτους» κ.α.

αφιέρωμα

Ο Σουλιώτης Νότης Μπότσαρης

Ο Παναγιώτης «Νότης» Μπότσαρης Σουλιώτης την καταγωγή (1756-1841) αγωνιστής της Επανάστασης του 1821. Δευτερότοκος γιος του Γι-

ώργη Μπότσαρη, από τη Σουλιώτικη οικογένεια (Φάρα) των Μποτσαραιών. Μετά το θάνατο του αδελφού του Κίτσου ανέλαβε την αρχηγία της Φάρας των Μποτσαραιών.

Κατά την διάρκεια συμπλοκών με Τουρκαλβανούς στα Άγραφα, τραυματίστηκε και αιχμαλωτίστηκε, αλλά κατάφερε μετά εξαμήνου να αποδράσει από το φρούριο της Κλεισούρας όπου ήταν φυλακισμένος.

Κατά τη διάρκεια της φυγοδικίας, έμαθε ότι τον αναζητούσε ο Αλή Πασάς, για να τον στείλει δήμε με αποστολή στη Λάρισα, όπου θα τον σκότωνε σε ενέδρα. Τον προειδοποίησε όμως ο γιος του Βελής και έτσι ο Μπότσαρης κατέφυγε στην Πάργα και εκείθεν στην Κέρκυρα. Εκεί συνάθροισε τους ντό-

πιους Σουλιώτες και τους ξεσπίκωσε να κατευθυνθούν στην Πάργα και από εκεί στην Πρέβεζα να πολεμήσουν με τα στρατεύματά του Σουλτάνου. Όταν μετά την πτώση της Πρέβεζας (1820) αποφασίστηκε να πολιορκήσουν τα Γιάννενα, ο Μπότσαρης με τους Σουλιώτες πήραν κι' αυτοί μέρος ως εκδίκηση προς τον Αλή Πασά. Ο αρχιστράτηγος του σουλτάνου όμως δεν τήρησε την υπόσχεσή που είχε δώσει στον Μπότσαρη και αντί να δώσει γη στους Σουλιώτες, συνθηκολόγησε με τον Αλή Πασά και στράφηκε εναντίον τους, πορευόμενος για το Σούλι.

Πήρε μέρος σε πολλές συγκρούσεις με τους Τούρκους. Ήταν στην πολιορκία της Μονής Σέλτσου των Αγράφων μαζί με τον αδελφό του Κίτσο και

την κόρη του Λένω, με τη γνωστή τύχη της που αναφέρθηκα σε προηγούμενο άρθρο μου. Επίσης σε πολλές άλλες μάχες, της Ναυπάκτου και του Διοτόμου όπου διακρίθηκε και τραυματίστηκε.

Μετά την παράδοση της Ναυπάκτου το 1829 η κυβέρνηση Καποδίστρια, παραχώρησε τα Τούρκικα σπίτια στους πολίτες μεταξύ αυτών και σε Σουλιώτες. Ένας από αυτούς που εγκαταστάθηκαν στην Ναύπακτο ήταν και ο στρατηγός Νότης Μπότσαρης, ο οποίος αγόρασε το αρχοντικό που χρησιμοποιούσε για κατοικία ο Τούρκος Πασάς στην Ναύπακτο.

Επί Όθωνος τιμήθηκε με τον βαθμό του υποστρατήγου. Πέθανε στην Ναύπακτο το 1841.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Ελληνικός εμφύλιος (1823 - 1825)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ελληνικός Εμφύλιος 1823-1825 χωρίζεται σε δύο φάσεις, η πρώτη (Φθινόπωρο 1823 - Καλοκαίρι 1824) διαμάχες μεταξύ Φιλικών και Κοτζαμπάσπδων και η δεύτερη (Ιούλιος 1824 - Ιανουάριος 1825), από εμφύλιες συρράξεις μεταξύ κυβερνητικών υποστηριζομένων από την Αγγλία και Πελοποννησίων.

Ιστορία

Από την αρχή της Επανάστασης του 1821, υπήρξε ένα χάσμα μεταξύ των Φιλικών που αποτελούσαν την δημοκρατική πολιτική παράταξη των Κοτζαμπάσπδων του Μωριά, που αποτελούσαν και την Πελοποννησιακή Γερουσία και εκπροσωπούσαν την ολιγαρχική παράταξη. Η άρνηση των τελευταίων να δεχτούν τις προτάσεις του Δημητρίου Υψηλάντη, πληρεξουσίου του Μωριά και γενικού επιτρόπου της Ανωτάτης αρχής, να έχει τον έλεγχο της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας της Επανάστασης δημιούργησε Εμφύλιο πόλεμο που εξελίχθηκε σε αλληλοσκοτωμό των Ελλήνων. Ακολούθησε η Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου με την οποία επισφραγίστηκε η ήττα των Φιλικών αφού παραμερίστηκαν εντελώς από την πολιτική εξουσία.

Καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη αποδείχτηκε η Εθνοσυνέλευση του Άστρους Κυνουρίας. Εκεί διαμορφώθηκαν τρεις πολιτικές παρατάξεις, αυτή των Φιλικών που αποτελείτο από δημοκρατικούς με κυρίαρχες μορφές τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και τον Δημήτριο Υψηλάντη, αυτή των Κοτζαμπάσπδων του Μωριά και τέλος αυτή των Υδραίων καταβόκρηδων που συνεργάζονταν με τους Ρουμελιώτες. Οι δύο τελευταίοι είχαν την απόλυτη πλειοψηφία στην Εθνοσυνέλευση και οι αποφάσεις της Εθνοσυνέλευσης ήταν καταδικαστικές για το

κόμμα των δημοκρατικών. Ο Κολοκοτρώνης έχασε την αρχιστρατηγία ενώ οι περισσότερες και ουσιαστικότερες πολιτικές θέσεις καλύφθηκαν από μέλη του κόμματος των Κοτζαμπάσπδων και των Υδραίων. Ο Εμφύλιος πόλεμος πια ήταν προ των πυλών.

Α' Ελληνικός εμφύλιος

Το φθινόπωρο του 1823 συγκεντρώθηκαν στη Σιδήνα της Τρίπολης οι Θεόδωρος και Πάνος Κολοκοτρώνης, Θεόδωρος Νέγρης, Γεώργιος Σισίνης, Ασημάκης Φωτίλας, Οδυσσεύς Ανδρούτσος, Δημήτριος Υψηλάντης, Δημήτριος Πλαπούτας, Νικήτας Νικηταράς κ.α. Εκεί αποφασίστηκε από κοινού η αντίσταση κατά του εκτελεστικού (κυρίαρχου οργάνου εξουσίας) και όλοι μαζί ορκίστηκαν «ενώπιον της εικόνας του Χριστού» ότι θα αγωνιστούν ενωμένοι.

Παρόλο που το μέλλον των Κοτζαμπάσπδων προδιαγραφόταν δυσόπινο, ο Κολοκοτρώνης ξαφνικά προσχωρεί στο κόμμα των Κοτζαμπάσπδων με αντάλλαγμα τον διορισμό του γιου του Πάνου ως φρουράρχου του Ναυπλίου και τον διορισμό του ίδιου στη θέση

του αντιπροέδρου του εκτελεστικού. Επίσης στη συμφωνία αποφασίστηκε να αρραβωνιάσει τον γιο του, Κολίνο, με την κόρη του Κανέλλου Δεληγιάννη, προκρίτου της Γορτυνίας. Η απόφαση αυτή του Κολοκοτρώνη εξόργισε τους συναγωνιστές του και ιδιαίτερα τον Δημήτριο Πλαπούτα.

Η εξέλιξη αυτή ανάγκασε τον πρόεδρο του βουλευτικού Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο να παραιτηθεί και να καταφύγει στην Ύδρα, όπου μπορούσε ελεύθερα να σχεδιάσει τις πολιτικές του κινήσεις. Η αποχώρηση του Μαυροκορδάτου θεωρήθηκε επιτυχία του Κολοκοτρώνη. Ενώ ο Μαυροκορδάτος, με τις στενές επαφές με την Αγγλική κυβέρνηση εξασφάλισε την υπόσχεση για δάνειο, η δε καταφυγή του στην Ύδρα φανέρωσε τις στενές σχέσεις του με την οικογένεια Κουντουριώτη, η οποία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις εμφύλιες διαμάχες.

Η αντιπαράθεση του εκτελεστικού σώματος (ε.σ.) στο οποίο ηγήτο ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ως πρόεδρος (έχοντας στη θέση του αντιπροέδρου τον Κολοκοτρώνη) και του βουλευτικού σώματος

(β.σ.) που είχε επικεφαλής τον Μαυροκορδάτο επιδεινώθηκε το φθινόπωρο του 1823.

Και τα δύο σώματα τότε έδρευαν στην Σαλαμίνα και ήταν υπό την κυβερνητική εξουσία και η πολιτική και η στρατιωτική ηγεσία, παρέμενε πιστή η πλειοψηφία των επαναστατικών στρατευμάτων των Πελοποννήσιων οπλαρχηγών. Προπύργιο του Κολοκοτρώνη ήταν το φρούριο του Ναυπλίου το οποίο ήλεγχε ο γιος του Κολοκοτρώνη Πάνος (ως φρουράρχος) και η εύπορη επαρχία της Ηλείας στην οποία κυριαρχούσε ο Σισίνης. Ο Παπαφλέσσας και ο Αναγνωσταράς είχαν προσχωρήσει στην αντίπαλη παράταξη δημιουργώντας τεράστιο πρόβλημα στον Κολοκοτρώνη και στους Φιλικούς. Με αυτά τα δεδομένα η αποτυχία της παράταξης του Κολοκοτρώνη ήταν σίγουρη. Έτσι στις 7 Ιουνίου 1824 και παρά τις αντιρρήσεις των Υδραίων, που ήθελαν ολοκληρωτική καταστροφή του Κολοκοτρώνη και των περι αυτών, οι Κοτζαμπάσπδες, συγκεκριμένα ο Λόντος και ο Ζαΐμης, έγιναν ύστερα από διαπραγματεύσεις, κύριοι του Ναυπλίου.

Με το τελευταίο αυτό γεγονός, κλείνει η πρώτη φάση του Ελληνικού Εμφυλίου πολέμου της περιόδου 1823-1825.

Β Ελληνικός εμφύλιος

Στη δεύτερη φάση του ελληνικού εμφυλίου πολέμου πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει η Ύδρα και οι Υδραίοι καταβόκρηδες και συγκεκριμένα η Αγγλόφιλη οικογένεια Κουντουριώτη που είχε καταφέρει να συγκεντρώσει το μεγαλύτερο μέρος της εξουσίας με το μέρος της. Από την άλλη αντίπαλοι τους ήταν οι Κοτζαμπάσπδες του Μωριά και ο Θ. Κολοκοτρώνης. Με τη συνεργασία του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, ως εγγυητή του Αγγλικού δανείου και τον Ρουμελιωτών, η υπέροχη των Υδραίων έναντι των αντιπάλων τους ήταν αδιαμφισβήτητη. Είναι χαρακτηριστικό ότι αντίπαλοι των Κουντουριωτών χαρακτηρίζονται όλοι σχεδόν οι Μωραΐτες και από την άλλη αντίπαλοι των Μωραϊτών ήταν οι Υδραίοι και οι Ρουμελιώτες. Στην προκειμένη περίπτωση πρωταγωνιστικό ρόλο στην πορεία του εμφυλίου πολέμου είχε ο Ιωάννης Κωλέττης, γιατρός από το Συράκο πρώην του Μουχτάρ πασά γιού του Αλή Πασά. Αποτέλεσε τον συνδετικό κρίκο μεταξύ Υδραίων και Ρουμελιωτών. Στις 20 Ιουλίου 1824 έφτασαν και τα χρήματα του δανείου από την Αγγλική κυβέρνηση τα οποία χρησιμοποίησε συμπεριφέροντολογικά μοιράζοντας τα επιλεκτικά μόνο σε φίλα προσκείμενους στην κυβέρνηση. Η σύγκρουση πια μεταξύ κυβέρνησης Κουντουριώτη και Μωραϊτών είναι γεγονός.

Από αυτή τη στιγμή και μετά γράφεται μία από τις πιο μελανές σελίδες της Ελληνικής Επανάστασης.

Θα ολοκληρωθεί το θέμα του Ελληνικού Εμφυλίου (1823-1825) με ιδιαίτερη προς τούτο αναφορά.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Ιωάννης Κωλέττης

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η ανατίναξη της φρεγάτας «Ελλάς» και ο Υδραίος Ανδρέας Μιαούλης

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Φρεγάτα «Ελλάς» ναυπηγήθηκε στα ναυπηγεία Νέας Υόρκης τον Οκτώβριο 1826. Είχε εκτόπισμα 2.300 τόνους, οπλισμό 64 κανόνια, 32 στην κάθε πλευρά και 600 άνδρες πλήρωμα. Κόστισε 155.000 χρυσές στερλίνες ή 620.000 χρυσά δολάρια. Χρηματοδοτήθηκε με δάνειο του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους που έλαβε από το Λονδίνο.

Η Φρεγάτα «Ελλάς» τελικά έφτασε στο Σαρωνικό το Δεκέμβριο 1826 και έγινε η πρώτη ναυαρχίδα του Ελληνικού στόλου υπό τον ναύαρχο Ανδρέα Μιαούλη. Έτσι ο ναύαρχος Ανδρέας Μιαούλης με τη φρεγάτα «Ελλάς», βγήκε να προϋπαντήσει τον πρώτο Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια στις 23 Ιανουαρίου 1828.

Χρονικό της ανατίναξης
Στις 26 Ιουλίου 1831, έφτασαν στον Πόρο δύο τράτες από την

Φρεγάτα «Ελλάς»

Ιωάννης Καποδίστριας

Ανδρέας Μιαούλης

Υδρα. Εκατόν πενήντα Υδριώτες με επικεφαλής τον Ανδρέα Μιαούλη, τον Αντώνη Κριεζή και τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, βγήκαν απ' αυτές και άρπαξαν την Φρεγάτα «Ελλάς».

Στον Ναύσταθμο ήταν ακόμη δύο κορβέτες, η «Υδρα» με κυβερνήτη τον Σαχίνη, η «Σπέτσες» με κυβερνήτη τον Κων. Κανάρη, δύο ατμόπλοια, το «Ασιγξ» και το «Καρτερία», πυρπολικά και βοηθητικά. Ο Σαχίνης προσχώρησε τους πειρατές, ο δε Κανάρης αντιστά-

θηκε γενναία. Η αντίσταση του Κανάρη οδήγησε στην τελική αποτυχία της επιχείρησης. Γιατί και ο Μιαούλης δεν πρόλαβε να πάρει το πλοίο στην Ύδρα. Ο Καποδίστριας που βρισκόταν στο Άργος, γύρισε το βράδυ 27 Ιουλίου 1831 στο Ναύπλιο και ειδοποίησε τους αντιπροσώπους των τριών αυλών για το συμβάν, χωρίς να αναφέρει το όνομα του Μιαούλη. Στη σχετική ανακοίνωσή του έλεγε ότι η Κυβέρνηση πήρε όλα τα μέτρα που μπορούσε με την ελπίδα

ότι το κακό θα σταματούσε εκεί. Ο γενναίος Κανάρης με επιστολή του προς τον Καποδίστρια γράφει: Ο Μιαούλης την πρώτη Αυγούστου 1831 το πρωί έκαψε την φρεγάτα «Ελλάς» και την κορβέτα «Υδρα». Ο δράστης αυτής της πράξεως, της τερατώδους βαρβαρότητας, ας είναι αιώνια καταραμένος. Στις αποθήκες του ναυστάθμου βρέθηκαν φυτίλια τοποθετημένα σε εκρηκτικές ύλες που θα έκαναν τον Πόρο ένα σωρό ερείπια. Ο Μιαούλης και οι σύντροφοί

του κατόρθωσαν να διαφύγουν και η Ύδρα βιάστηκε να επαινέσει την πράξη τους.

Αποτίμηση της Ανατίναξης. Η ανατίναξη των Εθνικών πλοίων έχει αποτιμηθεί ανάλογα με τη θέση κάθε πλευράς. Για τον Καποδίστρια: «Ανταρσία»

Για τον Κανάρη: «Ανάθεμα»
Για τον Κασομούλη: «Ανανδρος και ολέθριος δια το Έθνος και δια τους δυστυχείς ναύτες μας απόφασης»

Για τον Κολοκοιτώνη: Ο Μιαούλης με αυτό το κάλεσμα, αμαύρωσε την υπόληψή του. Διότι έως τότε ο Μιαούλης δεν είχε ανακατευθεί σε κανένα εσωτερικό, και ήταν η υπόληψή του καθαρή. Τα καράβια ήταν ιδιοκτησία του Έθνους και όχι του Καποδίστρια. Μπορούσε να ρίξει τα κατάρτια, να τα γιομώσει θάλασσα και έτσι έμεναν εκεί. Ο λόγος ήταν να μη χρησιμοποιήσει ο Κυβερνήτης τον Εθνικό στόλο κατά των Υδραίων που είχαν κηρύξει ανταρσία, και είχαν ιδρύσει «κράτος εν κράτει».

Ο άμεσα ηθικός αυτουργός του εγκλήματος αυτού ήταν ο Μαυροκορδάτος. Ο ίδιος ο Μιαούλης τ' ομολόγησε αυτό κατοπινά, μετανιωμένος, που ίσως για πρώτη φορά, έχασε την ψυχραιμία του, από τις παρακινήσεις του Φαναριώτη εκείνου».

Ο Μικρασιάτης Απόστολος Παναγιώτου

Ο Απόστολος Παναγιώτου από την Μαγνησία της Μικράς Ασίας, με τα «Ορλωφικά», ήταν στη μοίρα του στόλου των Ορλώφ που κατέπλευσε στη Νότια Πελοπόννησο και παρεκίνησε τους Έλληνες σε επανάσταση κατά των Τούρκων, που τελικά κατεπνίγει, γιατί δεν βοήθησαν τους επαναστάτες όπως

τους είχαν υποσχεθεί (1770). Αυτός μετά την αποτυχία της επιχείρησης, ξέμεινε στην Πύλο και μετά από πολλές περιπλανήσεις καταδιωκόμενος έφτασε στην περιοχή της Δωρίδας και κρύφτηκε στο Μοναστήρι της Βαρνάκοβας προσποιούμενος τον καλόγηρο.

Μετά λόγω και της εξώθεν καλής μαρτυρίας χειροτονήθηκε ιερέας και τον είπαν «Παπαδιαβάτ».

Έκανε μεγάλη οικογένεια. Τέσσερα αγόρια και δύο κορίτσια (την Αλεξάνδρα και την Βασιλική). Και τα τέσσερα αγόρια χειροτονήθηκαν παπάδες:

α) Παπαποστόλης Παπαποστόλου, ιερέας στο Τείχιο διετέλεσε και αρχηγός σώματος αγωνιστών του 1821.

β) Παπαγιάννης Παπαποστόλου ιερέας στην Ποτιδάνα αρχηγός σώματος του 1821.

γ) Κάλλιστος Ιερομόναχος Μονής Βαρνάκοβας.

δ) Παπαδημήτρης Παπαδημητρίου ιερέας στο Κείθε Κλήμα.

Ο Παπαδημήτρης με παρατσούκλι Καραμεσίνης (λόγω του μαυριδερού δέρματος), είναι πατέρας της Γιαγιάς μου Παρασκευής Παπαδημητρίου από το σόι της Μάνας μου.

Ιερέας όπως είπαμε στο Κείθε Κλήμα και υπαρχηγός ομάδας αγωνιστών του 1821 που δρούσε στη παραλιακή Δωρίδα. Άρχισε τις επαναστατικές ενέργειες με εντολή του επισκόπου Σαλώνων Ησαΐα. Έτσι συνέλαβε στις 23 προς 24 Μαρτίου του 1821, όλους τους αγάδες με τις φρουρές τους, Μαναγούλης, Χασάναγα, Ομέρ Εφέντη (Καστράκι), Σουλέ (Ευπαλίου) κ.ά. Μαζί με άλλους αιχμαλώτους της περιοχής και τους πήγαν Σκλαβόλακκα Κλήματος, μια περιοχή πάνω από τους Μπασταίους στο δρόμο προς Παλαιοξάρι. Μετά τους πήγαν στο Παλαιοξάρι και εκείθεν στο Μαλανδρίνο. Περαιτέρω αγνοείται η τύχη τους.

Ο Παπαδημήτρης πέθανε το 1864 και άφησε την Παπαδιά (Χρυσάφω Μανιώτη) με έξι παιδιά: Γιώργο, Δημήτρη, Παντούλα, Καλλιόπη και Παρασκευή (γιαγιά μου).

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και οι Κολοκοτρωναίοι

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ο μεγάλος πολέμαρχος του Αγώνα, γεννήθηκε το 1770 κάτω από ένα δέντρο στο Ραμβούνι Μεσσηνίας όπως αναφέρει ο ίδιος. Πατέρας του ήταν ο Κωνσταντής Κολοκοτρώνης, που πήρε μέρος στην ένοπλη εξέγερση που υποκινήθηκε από τον Ορλώφ και σκοτώθηκε μαζί με δύο αδελφούς του. Μάνα του η Ζαμπέτα Κωτσάκη από την Αλώνισταινα, ετοιμόγεννη αναγκάστηκε να φύγει με τους δικούς της από το Λιμπούσι μετά την αποτυχία του κινήματος των Ορλώφ και τα φοβερά αντίποινα των Τούρκων. Βρέθηκαν εκεί όπου γεννήθηκε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, που έμελλε να γίνει ο Αρχιστρατηγός του Εικοσι ένα.

Ο αργιέννητος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης σώθηκε με τη μάνα του, το θείο του Αναγνώστη Κολοκοτρώνη και τα παλικάρια του Πατέρα του. Όλοι μαζί εγκαταστάθηκαν στο χωριό Άκοβο Λεονταρίου. Εκεί ο δεκαπεντάχρονος έγινε κλέφτης το 1785 και αρματωλός στην επαρχία Λεονταρίου. Εικοσάχρονος παντρεύτηκε την Αικατερίνη Καρούτσου ορφανή, τον πατέρα της τον σκότωσαν οι Τούρκοι. Απέκτησαν τρεις γιούς τον Πάνο, το Γιάννη (Γενναίο), τον Κωνσταντίνο (Κολλίνο) και δύο θυγατέρες την Ελένη και Γεωργίτσα και το μικρότερο γιό Πάνο που απέκτησε εκτός γάμου με την Μαργαρίτα.

Για τη δραστηριότητα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και των συναγωνιστών του στην επαναστατημένη Ελλάδα έχω αναφερθεί με άλλα άρθρα μου. Συνοπτικά αναφέρω: Μάχες Καλαμάτας, Βαλτετσίου, Δολιανών, Γράνας,

Θεόδωρος (1770-1843)

πιώση Τριπολιτσάς. Ακροκορίνθου, Σαραβαλίου, Δερβενάκια, συντριβής Δράμαλη, παράδοση Ναυπλίου κ.α. Με τον ανορθόδοξο πόλεμο της κλεφτουργιάς και τα ηγετικά του προσόντα, οδήγησε τους Έλληνες στην πραγμάτωση μιας νικηφόρας Εθνικής Επανάστασης.

Δυστυχώς η κυβέρνηση της Ύδρας, του Κωλέτη (Γιατρού του Μουχτάρ γιού του Αλή-Πασά) και του Γεωργίου Κουντουριώτη με μηχανορραφίες, τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη τον φυλάκιζε και όταν κινδύνευε η Επανάσταση τον αποφυλάκιζε για να επανακάμψει η σταθερή πορεία της επανάστασης. Γιατί τον Κολοκοτρώνη φοβούνταν οι Τούρκοι. Όλα αυτά προκάλεσαν την οργή του Σουλτάνου. Έτσι ο θρυλικός Γέρος του Μωριά, βρέθηκε αντιμέτωπος με τον αφορισμό του από το Πατριαρχείο (ψεύτικο). Κυρίως με το φόβο που προκάλεσε στους Έλληνες, που σταμάτησαν να παράσχουν κάθε βοήθεια σε αυτόν και στους κλέφτες και αρματωλούς που ήσαν μαζί του.

Μετά από μερικές αποτυχημένες προσπάθειες οι Τούρκοι αντιλήφθηκαν πως το να πιάσουν τον αφορισμένο και

κυνηγημένο Κολοκοτρώνη δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Και οι φόβοι τους αποδείχθηκαν σωστοί δεδομένου πως λίγα χρόνια αργότερα, ο Γέρος του Μωριά επέστρεψε στον τόπο του, φέρνοντας μαζί του τη σημαία της Επανάστασης. Μετά τον αφορισμό του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και των Κολοκοτρωναίων, θα επανέλθω αργότερα με τη μεγάλη δίκη και την καταδίκη του σε θάνατο, που όταν κάποιος του φώναζε πως θα τον σκοτώσουν άδικα, αποκρίθηκε με σοφία: «Γι' αυτό λυπάσαι; Καλύτερα που με σκοτώνουν άδικα παρά δίκαια».

Ιστορικές φράσεις του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη

- Ο Θεός έβαλε την υπογραφή του για τη λευτεριά της Ελλάδας και δεν την παίρνει πίσω.
- Οι Έλληνες είναι τρελλοί, αλλά έχουν Θεόν φρόνιμον.
- Το Γένος μας και άλλες φορές σταυρώθηκε, αλλά ιδού ζώμεν.
- Όταν αποφασίσαμε να κάμωμε την Επανάσταση, δεν εσυλλογισθήκαμε ούτε πόσοι είμεθα ούτε πως δεν έχομε άρματα ούτε ότι οι Τούρκοι εβαστούσαν τα κάστρα και τις πόλεις ούτε κανέναν φρό-

νιμος μας είπε «πού πάτε εδού να πολεμήσετε με σιταροκάραβα βατσέλα».

- Μια φορά εβαπτίστημεν με το λάδι, βαπτιζόμεθα και μία με το αίμα δια την ελευθερίαν της πατρίδος μας.
- Το «αν» εσπάρθη πολλές φορές, αλλά δεν εφύτρωσε.
- Φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους.
- Μόνο ένας Έλληνας να μείνει, πάντα θα πολεμούμε και μην ελπίζεις πως την γην μας θα την κάνεις δική σου, βγάλ' ντο από τον νου σου (από επιστολή του στον Ιμπραήμ).
- Κι ευγενέστατο, κι ενδοξότατο, κι εκλαμπρότατο, κι εξοχώτατο, και μεγαλειότατο, και μονάχα παναγιώτατο δε μ' ωνομάσανε.

Πάνος (1800-1824)

Γενναίος (1805-1868)

Κωνσταντίνος (1810-1848)

Πάνος (1836-1893)

Το τραγούδι των Κολοκοτρωναίων

Λάμπει ο ήλιος στα βουνά, λάμπει και στα λαγκάδια,
έτσι λάμπει κ' η Κλεφτουριά, οι Κολοκοτρωναίοι,
πόχουν τ' ασήμια τα πολλά, τις ασημένιες πάλες,
όπου δεν καταδέχονται τη γη να την πατήσουν.
Καβάλα παν στην εκκλησία, καβάλα προσκυνάνε,
καβάλα παίρν' αντίδερο απ' του παπά το χέρι.
Ρίχνουν φλωριά στην Παναγιά, φλωριά και στους Αγίους
και στον Αφέντη το Χριστό τις ασημένιες πάλες.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Λάμπρος Κατσώνης (1752 – 1805)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Λάμπρος Κατσώνης. Ξακουστός Έλληνας στρατιωτικός και θαλασσομάχος που έδρασε τις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αιώνα. Γεννήθηκε στη Λειβαδιά το 1752. Στα 16 του χρόνια εγκατέλειψε την πατρίδα γιατί κατηγορήθηκε για φόνο τούρκου αξιωματικού.

Κατά τη διάρκεια των Ορλωφικών (1770 - 1774) κατατάχθηκε στο Ελληνικό τάγμα του Ρωσικού στρατού στην Κριμαία κι έγινε λοχαγός. Με την κήρυξη του Ρωσοτουρκικού πολέμου, ζήτησε άδεια από τη Μεγάλη Αικατερίνη Β', για να οργανώσει απελευθερωτικό κίνημα στην Ελλάδα. Μετέβη πρώτα στην Τεργέστη, όπου με εισφορές ομογενών αγόρασε μία φρεγάτα την οποία ονόμασε «Αθηνά της Άρκτου» προς τιμήν της Μεγάλης Αικατερίνης.

Το Φεβρουάριο του 1788 κατέπλευσε στη Ζάκυνθο, αφού καθ' οδόν ενίσχυσε το στόλο του με άλλα 14 Τούρκικα πλοία τα οποία αιχμαλώτισε.

Το καλοκαίρι του 1788 αρχίζει η πολεμική του δράση στο Αιγαίο με πρώτη του σημαντι-

κή νίκη κατά των τούρκων 31 Αυγούστου κοντά στην Κάρπαθο. Τον επόμενο μήνα επιστρέφει στην Ζάκυνθο για να ξεχειμωνιάσει και μαθαίνει ότι η Μεγάλη Αικατερίνη τον προβίβασε σε ταγματάρχη. Την άνοιξη του 1789 συνέχισε τις επιχειρήσεις στις Ελληνικές θάλασσες. Στις 15 Απριλίου συγκρούεται με πλοία Τουρκαλβανών στο Δυρράχιο και στη συνέχεια μεταβαίνει στην Ιθάκη για να βαφτίσει το γιό του κοντοχωριανού του αρματολού Ανδρούτσου, τον γνωστό από το 1821., Οδυσσέα.

Το 1789 ο Κατσώνης ελέγχει όλες τις Κυκλάδες και καλεί τους προύχοντες των νησιών να πληρώνουν στην Πύλη και να ενεργούν με απόλυτη ελευθερία. Στις 4 Ιουλίου συγκρούστηκε με σημαντική Τούρκικη δύναμη μεταξύ Σύρου και Μυκόνου και τη διασκόρπισε. Ο επικεφαλής Σερεμέτ Μπέης

τραυματίστηκε και οι απώλειες των Τούρκων ήταν μεγάλες. Σε ένα διάλειμμα των επιχειρήσεων του βρίσκουν την ευκαιρία να νυμφευθεί στην Κέα την εκλεκτή της καρδιάς του, που ήταν κόρη του προκρίτου του νησιού Πέτρου Σοφιανού. Ο Σουλτάνος θορυβημένος με τη κατάσταση αυτή παράγγειλε στον Κατσώνη πως του παραχωρεί τη Τζα (Κέα) για να σταματήσει τις καταδρομές κατά του Τουρκικού στόλου. Αλλά ο Κατσώνης δεν δέχτηκε την πρόταση και συνέχισε τη δράση του.

Το Φεβρουάριο του 1790 υποχρεώθηκε να συγκρουστεί με τον Ενωμένο Τουρκοαλγερινό στόλο μεταξύ Ευβοίας και Ανδρου. Η σύγκρουση ήταν πεισματική. Τρεις χιλιάδες σκοτωμένοι στα Τουρκοαλγερινά πλοία και πάνω από πεντακόσοι Έλληνες στα πλοία του Κατσώνη. Κατάφερε τελικά να φύ-

γει με τρία πολεμικά πλοία που κατόρθωσε να σώσει από κείνη την ναυμαχία. Υδραίοι ναυτικοί που υπηρετούσαν στα Τουρκικά πλοία τότε φτιάξαν το δίστιχο:

«Σαν σ' αρέσει μπάργμα Λάμπρο – ξάνα περν' από την Άνδρο».

Πληγωμένος ο Κατσώνης τραβήχτηκε στη Μήλο και από εκεί στα Κύθηρα. Η Μεγάλη Αικατερίνη τον βοήθησε και ξανάφτιαξε ισχυρό καταδρομικό στόλο από εικοσιτέσσερα καράβια.

Πήρε μαζί του και τον κουμπάρο του Ανδρούτσο και αποφάσισαν να συμπολεμήσουν κατά των Τούρκων. Ο Ανδρούτσος μάζεψε οκτακόσια παλικάρια και μπήκαν στα καράβια του Κατσώνη. Μα η Αικατερίνη στις 9 Γενάρη του 1792 έκλεισε ειρήνη με τους Τούρκους και παράγγειλε και στον Κατσώνη να σταματήσει τον πόλεμο. Τότε ο Κατσώνης είπε την περίφημη φράση: «αν η αυτοκρατορίσα έκλεισε την ειρήνη της, ο Κατσώνης δεν έκλεισε ακόμη την δική του». Πήγαν με τον Ανδρούτσο και με τα καράβια στο Πόρτο – Κάγιο της Μάνης και το έκαναν ορμητήριο. Ο στολίσκος του δέχτηκε επίθεση 28 Ιουνίου 1792 από Τούρκικο στόλο 30 πλοίων και ένα Γαλλικό με μεγάλη δύναμη πυρός.

Η ναυμαχία γρήγορα μετατράπηκε σε μάχη στην ξηρά, όπου ο Κατσώνης προξένησε σημαντικές απώλειες στους επιτιθέμενους. Όμως ο στόλος του είχε καταστραφεί. Οι Τούρ-

κοί ζήτησαν βοήθεια από τον Μπέη της Μάνης Τζανέτο Γρηγοράκη. Ο Γρηγοράκης κρίνοντας ότι δεν μπορούσε να μην συμμορφωθεί, κινητοποίησε μεγάλο αριθμό Μανιατών, αλλά παράλληλα ειδοποίησε τον Κατσώνη, ο οποίος αναχώρησε κρυφά από τη Μάνη και μετέβη στην Ιθάκη. Οι ενεπικές αρχές του νησιού τον υποδέχτηκαν θερμά, αλλά στη συνέχεια αναγκάστηκαν να τον απελάσουν κατόπιν διαμαρτυρίας του Σουλτάνου.

Ο Ανδρούτσος με τετρακόσια παλικάρια που του είχαν μείνει, πήγε και αντάμωσε το Ζαχαριά Μπαρμπισιώτη, που μαζί με τον Κολοκοτρώνη και άλλους κλεφταρματολούς του Μοριά, τον συνόδευσαν ως την Βοστίτσα και πέρασε στη Ρούμελη. Ο Κατσώνης μετά την Ιθάκη πήγε στην Πάργα, όπου κρύφτηκε. Αργότερα πήγε στη Ρωσία και έμεινε στην Κριμαία. Όταν έγινε αυτοκράτορας της Ρωσίας ο Παύλος, τον αποζημίωσε με 400.000 ρούβλια για τα έξοδα που είχε κάνει κατά τις επιχειρήσεις του στη Μεσόγειο.

Πέθανε το 1804 στο Καράσι της Κριμαίας, σε ηλικία 52 ετών. Ο Κατσώνης πρόσφερε μοναδικές υπηρεσίες στο Γένος εξυψώνοντας στα μάτια των Ευρωπαίων το όνομα των Ελλήνων και αναπερνώντας το εθνικό τους φρόνημα. Τα κατορθώματά του ενέπνευσαν την επόμενη γενιά, που πραγματοποίησε την Επανάσταση του 1821.

Ο Νικόλαος Κασομούλης (1795-1872)

Καταγόταν από την ιστορική οικογένεια του Πισοδερίου Φλώρινας. Γεννήθηκε στο Πισοδέρι ή στην Κοζάνη και μεγάλωσε στη Σιάτιστα. Είχε πατέρα τον Κωνσταντίνο Κασομούλη, έμπορο και σε νεαρή ηλικία εγκαταστάθηκε στις Σέρρες για επέκταση της επιχείρησης, όπου το 1820 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Στην Επανάσταση του 1821 συμμετείχε στις επιχειρήσεις του Ολύμπου και της Χαλκιδικής, όπου συνεργάστηκε με τον οπλαρχηγό Διαμαντή Νικολάου. Ο πατέρας του που είχε εγκατασταθεί στη Νάουσα, σκοτώθηκε το 1822 κατά την καταστροφή της Νάουσας από τους Τούρκους. Μετά μετέβη στη Θεσσαλία με σώμα Σιατιστινών και συνεργάστηκε με τους οπλαρχηγούς Νικόλαο Στουρνάρη και Γεώργιο Καραϊσκάκη.

Το 1826 βρίσκεται μεταξύ των πολιορκημένων στο Μεσολόγγι, μαζί με τους αδελφούς του, Δημήτριο και Γεώργιο. Είναι αυτός που συνέταξε την απόφαση της εξόδου καθ' υπαγόρευση του Επισκόπου Ρωγών Ιωσήφ και επιφορτίστηκε με την αποστολή να συντονίσει τις ενέργειες όλων των τμημάτων, για την επιτυχία της Εξόδου. Ο αδελφός του Δημήτριος τραυματίστηκε θανάσιμα κατά την Εξοδο. Ο ίδιος με τους δι-

ασωθέντες (Εξοδίτες) μέσω της Μονής Βαρνάκοβας έφθασε στο Νάπλι, όπου με τη δημιουργία του Ελεύθερου Ελληνικού Κράτους κατέλαβε διάφορα αξιώματα τόσο επί Καποδίστρια όσο και επί Όθωνα.

Σήμερα με πρωτοβουλία της Δωρικής Αδελφότητας και υπό την ηγεσία του Δήμου Δωρίδας, θα γίνει προσπάθεια διεύρυνσης του ιστορικού μονοπατιού των Εξοδιτών του Μεσολογγίου μέχρι τη Βαρνάκοβα, επί ευκαιρίας και της επετείου των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Ο Νικόλαος Κασομούλης συμμετείχε στην καταστολή των εξεγέρσεων του 1836, όπου σκοτώθηκε και ο άλλος αδελφός του Γεώργιος, που υπηρετούσε ως ανθυπολοχαγός. Τελικά εξελίχθηκε μέχρι τον βαθμό του συνταγματάρχη της Βασιλικής Φάλαγγας, που όμως έμεινε στην ιστορία ως στρατηγός.

Σε μεγάλη ηλικία εγκαταστάθηκε στη Στυλίδα Φθιώτιδος.

Συγγραφικό έργο

Οι χρονογραφικές του σημειώσεις για την Ελληνική Επανάσταση του 1821, παραμένουν από τις σημαντικότερες μαζί με εκείνες του Μακρυγιάννη. Ιδιαίτερης σημασίας των έργων του είναι: «Ενθυμήματα του στρατηγού Κασομούλη», πρόκειται για απομνημονεύματα στρατιωτικά της Επανάστασης του 1821, που γράφτηκαν το 1832 και περιελήφθησαν στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, μερίμνη του Επαχτίτη Γιάννη Βλαχογιάννη. Στα 1861 επανέρχεται για να γράψει την ιστορία του αρματολισμού ως συμπλήρωμα των αναμνήσεών του. Τα Στρατιωτικά Ενθυμήματα είναι μια πολύτιμη πηγή για την ιστορία του Μεγάλου Αγώνα, καθώς και για την ιστορία του Αρματολισμού.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Απόστολος Παναγιώτου

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Απόστολος Παναγιώτου από την Μαγνησία της Μικράς Ασίας, με τα «Ορλωφικά», ήταν στη μοίρα του στόλου των Ορλώφ που κατέπλευσε στη Νότια Πελοπόννησο και παρεκίνησε τους Έλληνες σε επανάσταση κατά των Τούρκων, που τελικά κατεπνίγει, γιατί δεν βοήθησαν τους επαναστάτες όπως τους είχαν υποσχεθεί (1770).

Αυτός μετά την αποτυχία της επιχείρησης, ξέμεινε στην Πύλο και μετά από πολλές περιπλανήσεις καταδιωκόμε-

νος έφτασε στην περιοχή της Δωρίδας και κρύφτηκε στο Μοναστήρι της Βαρνάκοβας (φωτό) προσποιούμενος τον καλόγηρο.

Μετά λόγω και της έξωθεν καλής μαρτυρίας χειροτονήθηκε ιερέας και τον είπαν «Παπαδι-αβάτη».

Έκανε μεγάλη οικογένεια. Τέσσερα αγόρια και δύο κορίτσια (την Αλεξάνδρα και την Βασιλική). Και τα τέσσερα αγόρια

χειροτονήθηκαν παπάδες:

α) Παπαποστόλης Παπαποστόλου, ιερέας στο Τείχιο δι-ετέλεσε και αρχηγός σώματος αγωνιστών του 1821.

β) Παπαγιάννης Παπαποστόλου ιερέας στην Ποτιδάνα αρχηγός σώματος του 1821.

γ) Κάλλιστος Ιερομόναχος Μονής Βαρνάκοβας.

δ) Παπαδημήτρης Παπαδημητρίου ιερέας στο Κείθε Κλήμα. Ο Παπαδημήτρης με παρα-

Αλέξιος Ορλώφ

τούκλι Καραμεσίνης (λόγω του μαυριδερού δέρματος), είναι πατέρας της γιαγιάς μου Παρασκευής Παπαδημητρίου από το σόι της μάνας μου.

Ιερέας όπως είπαμε στο Κείθε Κλήμα και υπαρχηγός ομάδας αγωνιστών του 1821 που δρούσε στη παραλιακή Δωρίδα. Άρχισε τις επαναστατικές ενέργειες με εντολή του επισκόπου Σαλώνων Ησαΐα.

Έτσι συνέλαβε στις 23 προς 24 Μαρτίου του 1821, όλους τους αγάδες με τις φρουρές τους, Μαναγούλης, Χασάνα-γα, Ομέρ Εφέντη (Καστρά-

Αικατερίνη η Β

κι), Σουλέ (Ευπαλίου) κ.ά. Μαζί με άλλους αιχμαλώτους της περιοχής και τους πήγαν Σκλαβόλακκα Κλήματος, μια περιοχή πάνω από τους Μπα-σταίους στο δρόμο προς Πα-λαιοξάρι. Μετά τους πήγαν στο Παλαιοξάρι και εκείθεν στο Μαλανδρίνο. Περαιτέρω αγνοείται η τύχη τους.

Ο Παπαδημήτρης πέθανε στο Κείθε Κλήμα το 1864 και άφησε την Παπαδιά (Χρυσά-φω Μανιώτη) με έξι παιδιά: Γιώργο, Δημήτρη, Παντούλα, Καλλιόπη και Παρασκευή (για-γιά μου).

Και ο Ανδρέας Βερούσης

ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

ΠΑΤΗΡ ΤΟΥ ΟΥΓΙΣΣΕΣ

οχτάχρονος έγινε πρωτοπαλικάρο του Μήτρου Βλαχοθανάση που καταγόταν από τη Βουνοχώρα Φωκίδος. Μετά τη θάνατο του Βλαχοθανάση όλοι οι καπεταναίοι της Στερεάς αναγνώρισαν τον Ανδρούτσο αρχηγό. Σε μία από τις μάχες του με τους Τούρκους τραυματίστηκε στην κνήμη και επειδή όντας τραυματίας κινδύνευε στην κατεχόμενη Ελλάδα, κατέφυγε στη Βενετοκρατούμενη Πρέβεζα για ασφάλεια και για να τύχει ιατρικής περιθαλψής από Βενετσάνους χειρουργούς ιατρούς. Στην Πρέβεζα το 1786 φιλοξενήθηκε από τον άρχοντα της Πρέβεζας εύπορο προεστό Δημήτρη Τσαρλαπά, Γαλλόφιλο αλλά και πράκτορα των Ρώσων κατά τον Ρωσοτουρκικό Πόλεμο 1787 - 1792 του οποίου παντρεύτηκε την κόρη Ακριβή Τσαρλαπά στις 13 Μαρτίου 1786 με κουμπάρο τον «Θαλασόλυκο» Λάμπρο Κατσώνη υποπλοίαρχο του Ναυτικού της Ρωσικής Αυτοκρατορίας.

Κάποια στιγμή το 1792, ο Ανδρέας Βερούσης - Ανδρούτσος συνελήφθη από τους Βενετούς, παραδόθηκε στους Τούρκους και μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου πέθανε από βασανιστήρια των Οθωμανών το 1797, μάλιστα λέγεται ότι το αποκεφαλίσθέν πτώμα του το έριξαν στα νερά του Βοσπόρου, σε ηλικία 47 ετών.

Στην ανακριτική κατάθεσή του στους

Βενετούς, ρωτήθηκε αν αληθεύει πως είναι συμπολεμιστής του Λάμπρου Κατσώνη και απαντά:

«Είναι αληθέστατα. Ήδη προ πέντε ετών, ευρισκόμουν εις Σαραγούσαν. Εκεί ανέλαβον υποχρέωσιν με τον κύριον Ίψον, Ρώσον Στρατηγόν, να συγκεντρώσω πολεμιστάς εκ Τουρκίας. Επελθούσης μετ' εμού συμφωνίας, εκράτσα τον λόγον μου. Συγκέντρωσα από την Τουρκίας 800 Αλβανούς, με έκαμαν καπετάνιον και διοικητήν και υπηρέτσα εις την ναυτικήν μοίραν με τον Ίψον, τον Στρατηγόν Ταμάρα και τον Κολονέλον Λάμπρον. Επολέμησα πάντα κατά των Τούρκων...».

Το σπίτι του Ανδρούτσου στην Πρέβεζα

Το σπίτι που διέμενε ο καπετάν Ανδρούτσος μετά το γάμο του με την

Ακριβή Τσαρλαπά ήταν πατρικό της στην Πρέβεζα. Σωζόταν μέχρι το 2011 στη συμβολή των οδών Χρήστου Κοντού και Οδυσσέα Ανδρούτσου και υπήρχε σε αυτό μαρμαρίνη επιγραφή με το εξής κείμενο:

«ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ 1773 - 1798»

Οι χρονολογίες αναφέρονται στα χρόνια που ο Ανδρέας Βερούσης ή Ανδρούτσος έζησε στο σπίτι αυτό. Το έτος 2011 το κτήριο κατεδαφίστηκε με σκοπό ανέγερσης νέας οικοδομής, παρά τις προσπάθειες του πολιτιστικού Συλλόγου «Πρέβεζα», η δε αρχαιολογική υπηρεσία και η πολεοδομία Πρέβεζας αιτιολόγησαν την απόφαση κατεδάφισης με το σκεπτικό «το οίκημα δεν διέθετε αρχιτεκτονικά στοιχεία διατηρητέου», αγνοώντας ότι ένα κτήριο είναι φορέας ιστορικής μνήμης.

αφιέρωμα

Ο Ανδρέας Βερούσης (1740 - 1797) ή Ανδρέας Ανδρούτσος ή Ανδρέας Βερούτσος ή Ανδρέας Μουτσανάς ή Καπετάν Ανδρούτσος (εξ ου και το υποκοριστικό Ανδρούτσος) ήταν ο πατέρας του οπλαρχηγού του 1821 Οδυσσέα Ανδρούτσου.

Ο Ανδρέας Βερούσης ή Ανδρούτσος του Αθανασίου από τις Λιβανάτες Λοκρίδας γεννήθηκε το 1740 ή 1750. Διαβόητος αρχικλέφτης και πειρατής συνεργάτης του Λάμπρου Κατσώνη. Επίσης περίφημος κλεφταρματολός με το προσωνύμιο «το λιοντάρι της Ρούμελης».

Γεννημένος γύρω στο 1750. Δεκα-

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Με την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου περιγράφονται τα γεγονότα του 1843, τα οποία κατέληξαν στην παραχώρηση συντάγματος από τον Όθωνα και στη μετάβαση της Ελληνικής πολιτείας από την απόλυτη μοναρχία στη συνταγματική μοναρχία.

Κατάσταση της χώρας

Η κατάσταση στην Ελλάδα οκτώ χρόνια μετά την ενπλοκή του Όθωνα ήταν δραματική. Πολλά προβλήματα συσσωρεύτηκαν, όπως η αγροτική, οι εθνικές γαίες, η εκπαίδευση κ.α. ταλάνιζαν τη χώρα, με αποτέλεσμα τη λαϊκή δυσφορία. Η χώρα είχε περιέλθει σε δεινή οικονομική κατάσταση με κίνδυνο πτώχευσης λόγω της αδυναμίας αποπληρωμής του δανείου 60 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, που είχε λάβει το ελεύθερο ελληνικό κράτος, με την εγγύηση των τριών προστάτιδων δυνάμεων. Ο Βασιλιάς πλέον Όθωνας υποχρεώθηκε σε σκληρή οικονομική πολιτική, με απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων και ευρείες περικοπές μισθών. Ο ίδιος μείωσε τη βασιλική χορηγία κατά 20% και ανακάλεσε τους Έλληνες πρέσβεις στο εξωτερικό. Ο απολυταρχικός τρόπος άσκησης της εξουσίας του παλατιού, οδήγησε σε στάσεις που καταστέλλονταν αμέσως από τον Κυβερνητικό στρατό. Το παλάτι συγκέντρωνε το γενικό μίσος και αποτελούσε το στόχο της πολιτικής και κοινωνικής πάλης.

Προετοιμασία

Ο Μακρυγιάννης ένας εκ των πρωταγωνιστών της επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, από το 1840 ίδρυσε μία - κατά τον Όθωνα - παράνομη οργάνωση, με σκοπό την επιβολή συντάγματος.

Η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843
Διακρίνεται έφιππος ο Δημήτριος Καλλέργης

Στην οργάνωση σύντομα μυήθηκαν οπλαρχηγοί και αγωνιστές του 1821, οι οποίοι είχαν παραγκωνισθεί από τους Βαυαρούς. Τα μέλη της οργάνωσης δεσμεύονταν με όρκο στην Πατρίδα και στην Ορθοδοξία.

Ο Μακρυγιάννης εστράφη και προς τους αρχηγούς των υπαρχόντων τότε κομμάτων. Τον αρχηγό του Ρωσικού κόμματος Ανδρέα Μεταξά σημαντικό προσωπικό της εποχής. Στη συνέχεια προσχώρησε στο κίνημα και ο αρχηγός του Αγγλικού κόμματος Ανδρέας Λόντος. Αυτοί οι δύο αρχηγοί κατόρθωσαν να μύψουν τις πιο εξέχουσες προσωπικότητες της εποχής όπως: Ρήγας Παλαμήδης, Κωνσταντίνος Κανάρης, Χρυσάνθος Σισίνης, Κωνσταντίνος Ζωγράφος κ.α.

Για να πετύχει όμως το κίνημα χρειαζόταν και η συνεργασία του στρατού. Προς τούτο μύψαν τον συνταγματάρχη Δημήτριο Καλλέργη τον δεύτερο πρωταγωνιστή της επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, τον οποίο μετέθεσαν από το Άργος στην Αθήνα και τον διόρισαν στρατιωτικό διοικητή της. Λίγο πριν το ξέσπασμα της επανάστασης, σχηματίστηκε τριμελής επιτροπή από τους Ανδρέα Με-

ταξά, Μακρυγιάννη και Δημήτριο Καλλέργη. Ο καθένας αντιπροσώπευε έναν διαφορετικό κόσμο:

Ο Μεταξάς τον πολιτικό, ο Μακρυγιάννης τον Λαϊκό και ο Καλλέργης τον στρατιωτικό. Η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843

Μετά την τελική απόφαση για το ξέσπασμα της επανάστασης στους στρατώνες, τη νύχτα 2ης προ 3ης Σεπτεμβρίου πολλά σημαίνοντα στελέχη του κινήματος πήγαν στο σπίτι του Μακρυγιάννη για να δώσουν το τελικό σύνθημα. Η χωροφυλακή παρατήρησε τις ύποπτες κινήσεις γύρω από το σπίτι και το περικύκλωσαν. Ο Καλλέργης συνειδητοποιώντας την κρισιμότητα της κατάστασης, κατέφθασε στους στρατώνες και ξεσπώσε τους αξιωματικούς με το σύνθημα «Ζήτω το Σύνταγμα». Αμέσως διέταξε τον λόχο να διαλύσει την πολιορκία του σπιτιού του Μακρυγιάννη και άλλον να ανοίξει τις φυλακές του Μετρεσέ, ενώ αυτός παράλληλα κατευθυνόταν με 2000 στρατιώτες στα ανάκτορα. Επιπλέον είχε στείλει στρατιωτικά αποσπάσματα να καταλάβουν το νομισματοκοπείο και τα διάφορα υπουργεία.

Η άφιξη του στρατού με ζητωκραυγές και συνθήματα συ-

Ο Δημήτριος Καλλέργης

Ο στρατηγός Μακρυγιάννης

νετέλεσε ώστε να σπεύσουν προς τα ανάκτορα και οι κάτοικοι της Αθήνας και να ενωθούν με το στρατό. Ο Βασιλιάς έστειλε τον υπασπιστή του Γρίβα Γαρδικιώτη και τον υπουργό στρατιωτικών Αλεξάκη Βλαχόπουλο να βολιδοσκοπήσουν την κατάσταση και να προσπαθήσουν να μεταπείσουν τους στρατιώτες. Κατά διαταγή όμως του Καλλέργη συνελήφθησαν αμέσως. Ο Όθωνας φοβούμενος για τα χειρότερα έστειλε τον Στάντορφ τον διαγγελέα του, στο Σκινιά για να φέρει τα πυροβόλα. Ο τελευταίος προτίμησε να συνταχθεί με τους επαναστάτες.

Οι επαναστάτες πρότειναν νέα κυβέρνηση που συμμετείχαν στελέχη από τα τρία μεγάλα κόμματα, είχε ως εξής (Κυβέρνηση Ανδρέα Μεταξά 1843): Πρόεδρος και υπουργός εξωτερικών Ανδρέας Μεταξάς, υπουργός στρατιωτικών ο Ανδρέας Λόντος, υπουργός Ναυτικών ο Κωνσταντίνος Κανά-

ρης, υπουργός Δικαιοσύνης ο Λέων Μελάς, υπουργός Εκκλησιαστικών και Παιδείας ο Μιχαήλ Σκινιάς, υπουργός Οικονομικών ο Δρόσος Μανσόλας και υπουργός Εσωτερικών ο Ρήγας Παλαμήδης.

Ο λαός και ο στρατός διαλύθηκαν στις 3 το μεσημέρι 3 Σεπτεμβρίου 1843, αφού πληροφορήθηκαν ότι όλα τα αιτήματα έγιναν αποδεκτά. Τέλος με βασιλικά διατάγματα της 3ης Σεπτεμβρίου ανακηρύσσονταν σε μέρα Εθνικής Γιορτής, ενώ ο Δημήτριος Καλλέργης παρασημοφορούνταν ως αρχηγός του Επαναστατικού Κινήματος.

Τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο έγιναν εκλογές του 1843 και οι εκλεγμένοι πληρεξούσιοι συγκρότησαν την συνταγματική Εθνική Συνέλευση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 και συνέταξαν Σύνταγμα, το οποίο υπέγραψε ο Όθωνας. Από τότε η πλατεία των ανακτόρων μετονομάστηκε σε Πλατεία Συντάγματος.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Αμαλία της Ελλάδας

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Αμαλία Μαρία Φρειδερίκη γεννήθηκε το 1818 στο Ολδεμβούργο.

Ο γάμος της με τον Όθωνα τελέστηκε στην πατρίδα της το Ολδεμβούργο 10 Νοεμβρίου 1836 και το ζευγάρι έφτασε στην Αθήνα 2 Φεβρουαρίου 1837. Η Αμαλία έλαβε το όνομα "Αμαλία, βασίλισσα της Ελλάδος" που διατήρησε μέχρι το 1862. Ο γάμος αυτός έγινε χωρίς να έχει ενημερωθεί η Βουλή, κατόπιν προσωπικής απόφασης του ίδιου του Όθωνα, προκειμένου έτσι να μη μαθευτεί στις Μεγάλες Δυνάμεις που τότε εμπλέκονταν για κάθε τι στην χώρα και του δημιουργήσουν θέμα στις προσωπικές-ιδιωτικές του προτιμήσεις.

Πρώτα χρόνια Βασιλείας

Με τον ερχομό της στην Αθήνα εγκαταστάθηκε στην οικία του Αφθονίδα προ του κήπου Κλαυθμώνος που διασκευάστηκε σε πρώτο ανάκτορο. Εκεί δέχτηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1837 για πρώτη φορά την Αθηναϊκή κοινωνία με διερμηνέα τον Αλέξανδρο Ραγκαβή. Η επίσημη όμως υποδοχή της από τον Ελληνικό λαό με αποθήκες εκδηλώσεις έγινε στις 25 Μαρτίου 1837, όπου και εμφανίστηκε δημόσια στο πλευρό του Βασιλιά.

Τον επόμενο χρόνο με διάταγμα του Όθωνα η ημερομηνία αυτή ορίστηκε ως πρώτη Εθνική Επέτειος συνδυαζόμενη πρώτιστα με τον εορτασμό της Ελληνικής Ανεξαρτησίας. Αμέσως η νεαρή Βασίλισσα με την έμφυτη ορμητικότητα της, επιδόθηκε στην συμφιλίωση των διαφόρων μερίδων (φατριών) της Αθηναϊκής κοινωνίας προσπαθώντας να συγκροτήσει τη νέα Ελληνική αριστοκρατία.

Στην Αθήνα τότε τρεις ήταν οι μεγάλες φατρίες που δέσποζαν, οι «Φαναριώτες», ως παλαιά Βυζαντινή αριστοκρατία, οι «Αγωνιστές» στους οποίους

η Ελλάδα όφειλε την ανεξαρτησία της, που τους αντιμάχονταν οι προηγούμενοι και οι «Επίλυδες» αυτή του συγκέντρωναν τον πλούτο και που συνεχίζουν να υπάρχουν μέχρι σήμερα ακόμα εντονότερα. Η προσπάθειά της όμως αυτή απέτυχε εξ ολοκλήρου λόγω των ανόμοιων στοιχείων αυτών των φατριών.

Κοινωνικό έργο

Η Βασίλισσα Αμαλία άρχισε να παρουσιάζει έντονη δράση καλλωπισμού της πόλης των Αθηνών με δημιουργία κήπων, πλούσιες δενδροφύτευσης δρόμων και πλατειών. Με δική της πρωτοβουλία άρχισαν να φυτεύονται δένδρα και να δημιουργούνται κήποι σε διάφορα σημεία της πόλης των Αθηνών, ενώ δεν άργησε να στρέψει το ενδιαφέρον της και στην γεωργική παραγωγή της χώρας γενικότερα, που λόγω του πολέμου βρισκόταν ακόμα στα χέρια κυρίως Οθωμανών τσιφλικιών ή Μοναστηριών.

Υπό την επίβλεψη της δημιουργήθηκε ο Εθνικός Κήπος το 1839 δίπλα από το Βασιλικό Ανάκτορο (σημερινή Βουλή των Ελλήνων) με σκοπό να χρησιμοποιείται ως βοτανικός κήπος, ιδιωτικός βασιλικός, αλλά και δημόσιο πάρκο.

Παρήγγειλε περισσότερα από 500 είδη φυτών από την Σπάρτη, την Εύβοια και την Γένοβα, τα οποία φυτεύτηκαν στα 155 στρέμματα του Κήπου. Κάποιες από αυτές τις ποικιλίες φυτών παραμένουν μέχρι σήμερα. Όμως το κλί-

μα της πόλης δεν ήταν ιδανικό για όλες.

Η Βασίλισσα Αμαλία πάντως ήταν γνωστό ότι περνούσε τουλάχιστον τρεις ώρες κάθε μέρα στον κήπο και τον φρόντιζε και η ίδια. Εκείνη ήταν μάλιστα που φύτεψε τις Ουασιγγκόνες, τα επιβλητικά φοινικόδεντρα, που υπάρχουν μέχρι σήμερα στην είσοδο του κήπου στην Λεωφόρο Αμαλίας.

Αμαλίσιο Ορφανοτροφείο

Η βασίλισσα Αμαλία τον Ιούνιο του 1855 ίδρυσε το «Αμαλίσιο Ορφανοτροφείο Κορασίων» με σκοπό την περιθάλψη κορίτσια, που είχαν μείνει ορφανά μετά την φοινική επιδημία χολέρας που επεκτάθηκε στην Αθήνα το 1854.

Το ίδρυμα περιλάμβανε και εξατάξιο δημοτικό σχολείο (αργότερα και γυμνάσιο και λύκειο) για την μόρφωση των κοριτσιών, καθώς και μαθήματα οικιακής οικονομίας, κοπτικής, ραπτικής, κεντήματος και δαντελοποιίας. Κι αυτό γιατί η Αμαλία θεωρούσε ότι η επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της γυναικείας μόρφωσης.

Το «Αμαλίσιο» λειτουργούσε ασταμάτητα σε όλη την διάρκεια του 20ου αιώνα επιβιώνοντας όλων των πολέμων που μεσολάβησαν και φιλοξενώντας παιδιά μετά την Γενοκτονία των Ποντίων και την Μικρασιατική Καταστροφή. Την περίοδο της Γερμανικής Κατοχής επίσης δια-

δραμάτισε σπουδαίο ρόλο οργανώνοντας συσσίτια για τα άπορα παιδιά και τις οικογένειές τους. Το έργο του ιδρύματος αναγνωρίστηκε το 1954 λαμβάνοντας από την Ακαδημία Αθηνών το «Βραβείο Αρετής και Δόξης». Μέχρι σήμερα το Αμαλίσιο λειτουργεί κανονικά ως οικοτροφείο θηλέων στηριζόμενο σε δωρεές διαφόρων ευεργετών.

Ο πύργος της Βασίλισσας

Ένα ακόμα όραμα της Βασίλισσας Αμαλίας, που πραγματοποιήθηκε και μπορεί κανείς να το θαυμάσει μέχρι σήμερα, είναι ο «Πύργος της Βασίλισσας» σε ένα κτήμα 2.500 στρέμματα στο Ίλιον.

Η έπαυλη του αποτελεί ένα μοναδικό μνημείο νεοκλασικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα με έναν πολυτελή και έντονο σε χρώματα διάκοσμο που μαρτυρά την ρομαντική αισθητική της πρώτης Βασίλισσας της ανεξάρτητης χώρας. Ο χώρος τριγύρω ήταν κατάφυτος με τους φοίνικες να κυριαρχούν καθώς και με καλαίσθητα αγάλματα, σαρκοφάγους και ένα συντριβάνι. Το τεράστιο κτήμα ήταν μία πρότυπη γεωργική και κτηνοτροφική μονάδα με σκοπό να δοκιμάζονται εκεί καινούργιες μέθοδοι παραγωγής για τον εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Γεωπονίας. Διαθέτει ως και σήμερα αμπελώνες με οινοποιήσιμες Ελληνικές και Ευρωπαϊκές ποικιλίες σταφυλιών καθώς και καλλιέργειες φιστικιών, αμυγδάλου και ελιάς.

Η Βασίλισσα του έδωσε το όνομα «Επάλοφος» (όπως ονομάζεται αλλιώς και η Κωνσταντινούπολη) εξαιτίας των επτά λοφίσκων τριγύρω του. Οι φυσικοί λόφοι ήταν έξι και η Αμαλία έδωσε εντολή το 1857 να φτιαχτεί και ένας ακόμα τεχνητός, ενώ τους έδωσε ονόματα Αργοναυτών (Ιάσων, Πολυδεύκης, Κάστωρ, Θησέας, Ηρακλής, Ορφέας, Πηλεύς).

Η φορεσιά Αμαλία

Η Αμαλία κατάλαβε από νωρίς ότι η ενδυμασία της οφείλει να μιμηθεί αυτή των υπηκόων της. Έτσι δημιούργησε ένα αυλικό ένδυμα, το οποίο έγινε και εθνικό γυναικείο ένδυμα γνωστό ως Αμαλία.

Η φορεσιά της Αμαλίας, που καθιερώθηκε ως επίσημη στολή της αυλής, ήταν η φορεσιά της Πελοποννήσου που συνηθιζόταν και στην Αθήνα. Η πόλη Αμαλιάδα και το χωριό Αμαλιάπολη της Μαγνησίας, ονομάστηκαν έτσι προς τιμήν της Αμαλίας.

Έχθρες και έλλειψη διαδόχων

Παρά το πλούσιο κοινωνικό έργο και την ιδιότητα αλλά και καλοπροαίρετη προσωπικότητά της, η Βασίλισσα Αμαλία δέχτηκε σκληρές και συχνά άδικες επιθέσεις, εξαιτίας της παρέμβασής της στα θέματα του παλατιού. Ουσιαστικά οι αντιδράσεις απέναντι της πήγαν από την πλευρά των Μεγάλων δυνάμεων, που ήταν δυσαρεστημένες από τον Όθωνα που δεν «πήγαινε με τα νερά τους».

Ταυτόχρονα το γεγονός ότι η Αμαλία δεν μπορούσε να κάνει παιδιά χρησιμοποιούνταν από καλοθελητές των Μεγάλων Δυνάμεων, για να διαβάλλουν το όνομα της στον λαό. Όπως επίσης και το ότι θρησκευτικά η Βασίλισσα παρέμεινε πιστή στον Προτεσταντισμό παρόλο που βασιλεύσε σε μία χώρα Ορθόδοξων.

Εξορία

Το 1862 ενώ το βασιλικό ζεύγος ήταν σε μία επίσκεψη στην Πελοπόννησο, μια εξέγερση πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις, που είχαν υποστηρίξει τον Όθωνα, τον συμβούλευσαν να μην αντισταθεί και έτσι η βασιλεία Όθωνα και Αμαλίας τελείωσε.

Αποχώρησαν από την Ελλάδα με το βρετανικό πολεμικό πλοίο Σκύλα, έχοντας μαζί τους τα Ελληνικά βασιλικά εμβλήματα τα οποία θα επιστραφούν στην Ελλάδα μετά από 100 χρόνια περίπου.

Ο Όθων και η Αμαλία πέρασαν υπόλοιπο της ζωής τους στην πατρίδα του Όθωνα, την Βαυαρία. Εκεί μιλούσαν την Ελληνική γλώσσα κάθε μέρα το πρωί για να θυμούνται τα χρόνια της ζωής τους στην Ελλάδα.

Η Αμαλία πέθανε στην Βαμβέργη το 1875 και ενταφιάστηκε στο Μόναχο, δίπλα στον αγαπημένο της σύζυγο, ο οποίος είχε αποβιώσει το 1867.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος (1790 - 1854)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος γεννήθηκε στην Ανδρίτσεινα το 1790 και καταγόταν από φτωχή οικογένεια. Εκεί έμαθε τα πρώτα γράμματα και το 1808 ξενιτεύτηκε με την οικογένειά του στην Σμύρνη όπου θα φοιτήσει για λίγο σε σχολείο της Κωνσταντινούπολης. Ανήσυχο παλικάρι ταξίδευσε μόνος του και πήγε στην Οδησό όπου βρήκε εργασία στο μαγαζί του Αθανασίου Σέκερη Έλληνα και κοντοπατριώτη. Εκεί γνώρισε και τους πρώτους φιλικούς, Σκουφά, Τσακάλωφ και Ξάνθο, που ο Σκουφάς τον μύπησε στη Φιλική Εταιρεία.

Ως μέλος ο Παναγιώτης Ανα-

γνωστόπουλος μύπησε σημαντικά μέλη αυτής, ανέλαβε σημαντική δράση στην Οδησό, στη Βλαχία και στην Ιταλία. Όπου ήρθε σε επαφή με τον κύκλο της Πίζης. Από νωρίς ο Αναγνωστόπουλος ήρθε σε σύγκρουση με τους, Ξάνθο, κόντρα που θα συνεχιστεί και στα

επόμενα χρόνια, καθώς και με τον Παπαφλέσσα. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε στη λήψη της απόφασης της δολοφονίας του Νικολάου Γαλάτη χαρακτήρος επικινδύνου διαρροής μυστικών της Φιλικής Εταιρείας και της επανάστασης.

Με την έναρξη της επανά-

στασης ο Αναγνωστόπουλος αν και φιλικά προσκείμενος στην Μαυροκορδάτικη πτέρυγα, εισχώρησε στη συμμαχία Υψηλάντη, τον οποίο και συνόδευσε κατά την άφιξή του στην Πελοπόννησο.

Αγωνίστηκε δίπλα στον Κολοκοτρώνη και τον Αναγνωσταρά στην επανάσταση του 1821. Οι διαπραγματεύσεις για την άλωση της Τριπολιτσάς στις οποίες πήρε μέρος, τον ανάδειξαν σαν μεγάλη πολιτική φυσιογνωμία. Στην Γ' Εθνοσυνέλευση αρνήθηκε να υπογράψει το ψήφισμα για την Αγγλική προστασία. Το 1828 διορίστηκε από τον Καποδίστρια Έκτακτος Επίτροπος διοικητής. Ενώ αργότερα ανέλαβε και άλλες πολιτικές θέσεις όπως αυτή του διοικητή της Εύβοιας και Νομάρχου Αχαΐας και Ήλιδας.

Το 1834 ο ιστορικός Φιλίμων Ιωάννης εξέδωσε το «Δοκίμιον Ιστορικών της Φιλικής Εταιρείας», στο οποίο αναφέρει ως πρώτη τριάδα τους Σκουφά - Τσακάλωφ - Αναγνωστόπουλο. Ο Εμμανουήλ Ξάνθος, ο οποίος ζού-

σε στο εξωτερικό εξέδωσε την «απολογία Ξάνθου» για να ανταπαντήσει στον ισχυρισμό του Φιλίμων και κατ' ουσίαν του Αναγνωστόπουλου. Ο Φιλίμων με άρθρο του στην εφημερίδα Αιών και προσπαθώντας να αποκαταστήσει τον Ξάνθο, παραδέχεται ότι τον αδικούσε.

Ο Αναγνωστόπουλος με άρθρο του, που δεν δημοσιεύθηκε, υπό τον τίτλο «Γενικά παρατηρήσεις» επικρίνει τον Ξάνθο, ισχυρίζεται ότι δεν ήταν στα ιδρυτικά μέλη και τον κατηγορεί για οικονομικές ατασθαλίες. Η αλήθεια περί του ποιός μυήθηκε πρώτος είναι μέχρι σήμερα άγνωστη, αφού οι απόψεις των ιστορικών διίστανται ενώ τα αρχαιακά έγγραφα είναι λιγοστά και μερικές φορές αναξίοπιστα για να απαντήσουν με σιγουριά.

Ο Ξάνθος πέθανε το 1852. Ο Αναγνωστόπουλος δύο χρόνια αργότερα, πέθανε το 1854 στην Αθήνα από χολέρα, που είχε μεταδοθεί από τον Αγγλοσαξωνικό στρατό κατοχής.

Ο Αγγελής Γοβιός (1770-1821)

Ο Αγγελής Γοβιός γεννήθηκε στη Λίμνη Ευβοίας το 1770. Το πραγματικό επίθετο κατά την προφορική παράδοση ήταν Τζούτζας που υπάρχει και σήμερα στη Λίμνη. Το Γοβιός ήταν παρατσούκλι.

Μαζί με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, τον Αθανάσιο Διάκο και πολλούς ακόμη πρωτεργάτες της Επανάστασης του 1821, θήπευσε στη φρουρά του Αλή Πασά και διδάχθηκε στη στρατιωτική σχολή του. Όταν άρχισε η

Επανάσταση ακολούθησε τον Οδυσσέα Ανδρούτσο. Η συμμετοχή του στη μάχη της Γραβιάς, τον έκανε ξακουστό για την γενναϊότητά του και το θάρρος του. Στο χορό δε που άρχισε ο Ανδρούτσος έξω από το Χάνι της Γραβιάς, πιάστηκε πρώτος ενόψει της μάχης. Ήταν παλικάρι. Πολέμησε στο Χάνι της Γραβιάς όπου διακρίθηκε και γι' αυτό τον κάλεσαν οι πατριώτες του στην Εύβοια να αναλάβει στρατιωτικός αρχηγός.

Η αναδιοργάνωση του στρατοπέδου στα Βρυσάκια

Ο Αγγελής Γοβιός έφτασε στα Βρυσάκια το Μάιο του 1821 όπου κατόρθωσε να οργανώσει σε λίγο διάστημα το στρατόπεδο και να μεταβάλει τους απειροπόλεμους πατριώτες του, σε γενναίους και τολμηρούς στρατιώτες και άρχισε να περιορίζει τους Τούρκους στη Χαλκίδα και στα μεγάλα κέντρα. Τον Ιούλιο του 1821 στα Βρυσάκια με 400 αγωνιστές κατάφερε να αποκρούσει τον Ομέρ Βρυώνη με δύο χιλιάδες ασκέρια και με κανόνια. Έτσι ματαιώθηκε

ο στόχος του Ομέρ Βρυώνη που είχε κατά νου να καταστείλει την Ευβοϊκή επανάσταση για να εξασφαλίσει τις συγκοινωνίες και τον ανεφοδιασμό του, προκειμένου να προχωρήσει στην Αττική κατευθύνθηκε στα Βρυσάκια. Εκεί ο Γοβιός με 300 άνδρες έσπευσε να κρατήσει το μεγάλο φυσικό οχύρωμα της θέσης, ενώ οι έμπιστοί του Κώτσος και Μπαλαλάς τοποθετήθηκαν με τους άνδρες τους στο ανατολικό και νότιο μέρος. Η μάχη που έδωσαν ήταν νικηφόρα υπέρ των Ελλήνων, απέναντι στον πολυαριθμότερο στρατό του Ομέρ Βρυώνη, πεισματική 7 ωρών, τον οποίον ανάγκασαν να φύγει από την Εύβοια. Μόλις αναχώρησαν οι Τουρκικές δυνάμεις, ο Γοβιός έσπευσε να ανακαταλάβει τα Βρυσάκια. Στις αρχές του 1821 ο Γοβιός αποφάσισε να αποκλείσει πρώτα τους Τούρκους της Χαλκίδας και μετά να προχωρήσει εναντίον της Καρύστου. Προς τούτο για ενίσχυση κάλεσε τους Ολύμπιους αγωνιστές που ήταν στις Σποράδες και άλλους οπλαρχηγούς, όπως ο αδελφός του Αναγνώστης.

Η συγκέντρωση κανονίστηκε να γίνει στα Βρυσάκια 28 Μαρτίου τη νύχτα. Δυστυχώς τον αντιλήφθηκαν οι Τούρκοι και κατέλαβαν τα Δύο Βουνά. Τούτο το αντιλήφθηκε ο Γοβιός και θέλησε να τους αντιμετωπίσει χωρίς να περιμένει να ξεμερώσει. Κατά την καταδίωξη των Τούρκων έπεσε σε ενέδρα στα Δύο Βουνά και κυκλώθηκε από παντού. Στη συμπλοκή που ακολούθησε σκοτώθηκε ο ίδιος και ο αδελφός του Αναγνώστης. Το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων στρατιωτών πρόλαβε και διασώθηκε. Ο θάνατός του στέρνεσε από την επανάσταση στην Εύβοια ένα σημαντικό στέλεχος.

Δημοτικό τραγούδι

Το ακόλουθο δημοτικό τραγούδι που διασώζεται δείχνει την σημαντικότητα της απώλειας του Αγγελή Γοβιού για την Επανάσταση στην Εύβοια.

Για σένα, μωρ' Αγγελί, κλαίει το Γριπινόσι που χάθηκες κατακαμπής με όλο το γουρούσι. Εσύ δεν επολέμαγες μες στις Γραβιάς το χάνι μ' οκτώ χιλιάδες Γκέκνδες και βγίκες παλικάρι; Μα οι Μπαλαλαίοι τα σκολιά σουφαγαν το κεφάλι. Σε κλαίει ούλ' η Ρούμελη γιατ' ήσουνα παλικάρι.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγωνιστής του Μεσολογγίου Αθανάσιος Ραζή-Κότσικας (1798-1826)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Γεννημένος το 1798 στο Μεσολόγγι και ήταν γόνος της Κεφαλλονίτικης οικογένειας των Ραζήδων, που είχε εγκατασταθεί στο Μεσολόγγι στις αρχές του 16ου ή 17ου αιώνα. Τέταρτος γιος του Αναστασίου Ραζή, συνένωσε μετά το 1824 το επώνυμο του με το πατρικό της μητέρας του (γένος Κότσικα), λόγω όρου σε προικοσύμφωνο προγόνου του, αναφερόμενος στα έγγραφα του Αγώνα ως Ραζη-κότσικας αντί του μέχρι τότε Ραζής, αν και από τους συμπολίτες του αποκαλείτο Κότσικας.

Επανάσταση και αρχηγία στο Μεσολόγγι

Στις 20 Μάρτ 1821 πρωτοστάτησε στην πόλη στην ύψωση της επαναστατικής σημαίας στο Μεσολόγγι και ορίστηκε από την φρουρά των ενόπλων Μεσολογγιτών αρχηγός των «εντοπίων αρμάτων» με τον αδελφό του Γιαννάκη ως υπαρχηγό του. Ως στρατιωτικός αρχηγός της πόλης το πρώτο μέλημά του ήταν η οχύρωση του Μεσολογγίου και η φρούρηση των σημαντικότερων νησίδων της λιμνοθάλασσας. Έτσι μεταξύ Ιουνίου και Αυγούστου 1821 ολοκληρώθηκαν οι πρώτες οχυρωματικές εργασίες με την φροντίδα του. Υποστηρίζονταν οικονομικά από τον ίδιο και από εράνους των κατοίκων και την προσωπική τους εργασία. Εκείνη την περίοδο έλαβε μέρος ηγούμενος σώματος Μεσολογγιτών πολεμιστών στην απελευθέρωση του Αγρινίου 28 Μαΐου 1821.

Παρά την προσφορά του στον Αγώνα, η Ιστορία δεν αναγνώρισε ανάλογα τον μεγάλο αυτόν πατριώτη, γεγονός το οποίο προκύπτει από διάφορους λόγους. Στην Ρούμελη αντίθετα με τον Μο-

Ο Αθανάσιος Ραζή-Κότσικας

ριά, οι πιο γνωστοί οπλαρχηγοί ήταν των ορεινών περιοχών, οι οποίοι είχαν και τον πρώτο λόγο και όχι οι προσετοί των κατοικημένων τόπων, όπως των Μεσολογγιτών. Αυτοί κυρίως οι λόγοι δικαιολογούν το ότι ο Ραζή-Κότσικας όπως επίσης και οι υπόλοιποι Μεσολογγίτες δεν ήταν αρχικά γνωστοί εκτός της περιοχής του Μεσολογγίου, όπως επίσης δικαιολογεί και το γεγονός της μη χορήγησης απ' την αρχή του Αγώνα, δικαιώματος στρατηγίας και στρατολογίας στον Ραζή-Κότσικα, παρ' όλο που ήδη ήταν οπλαρχηγός των ντόπιων, διοικώντας δύναμη της τάξης των 1.100 και πλέον ανδρών.

Στις 20 Ιουλίου 1822 ενωμένοι στόλοι της Τουρκίας, Αιγύπτου και Αλγερίας προσέβαλαν επί δύο ημέρες το Βασιλάδι και αναχαϊτίστηκαν από τον Ραζή-Κότσικα, ο οποίος επικεφαλής 50 περίπου συμπολιτών του και με 3-4 πυροβόλα, ματαίωσαν κάθε εχθρικό σχέδιο.

Η σημασία των νησίδων του Μεσολογγίου αποδείχτηκε με τραγικό τρόπο κατά την διάρκεια της 3ης πολιορκίας από τον Κιουταχί και τον Ιμπραήμ της Αιγύπτου.

Ο Σπυρίδων Τρικούπης που αργότερα (1827) θα παντρευτεί την αδελφή του Μαυροκορδάτου Αικατερίνη, αναφέρει στην Ιστορία το σημαντικό αυτό γεγονός της Τουρκο-αλγερινο-αιγυπτιακής ήττας στο Βασιλάδι, παραλείπει όμως σε

αντίθεση με τα έγγραφα των Γενικών Αρχείων του Κράτους, να αναφέρει το όνομα του ηγέτη των Μεσολογγιτών που ήταν ο Θανάσης Ραζη-Κότσικας. Σημειωτέον ότι οι Μεσολογγίτες με αρχηγό τους τον Θανάση Ραζη-Κότσικα είχαν οχυρώσει το Βασιλάδι.

Υποδοχή του Λόρδου Βύρωνα

Ο Ραζή-Κότσικας θα συμμετάσχει στην πανηγυρική υποδοχή του Λόρδου Βύρωνα. Εικάζεται ότι είναι αυτός ο φουστανελοφόρος δίπλα στον φραγκοφορεμένο Μαυροκορδάτο στον ανωτέρω πίνακα του Θεόδωρου Βρυζάκη. Όπως αναφέραμε παραπάνω, αξιοσημείωτη ήταν η συμβολή του Ραζή-Κότσικα στην ολοκλήρωση της οχύρωσης του Μεσολογγίου και του Βασιλαδίου. Στις 16 Ιουνίου εγκαινιάζεται το οχυρό του Προκοπάνιστου με την επωνυμία «Οχυρό Λ/ Βύρων», ενώ λίγο νωρίτερα είχε ολοκληρωθεί η οχύρωση του Βασιλαδίου.

3η πολιορκία του Μεσολογγίου

Λίγο πριν από την έναρξη της 3ης πολιορκίας κι ενώ η στρατιά του Κιουταχί κατέβαινε προς το Μεσολόγγι, η αρμόδια επιτροπή έστειλε τον Νικόλα Στουρνάρη, που στο μεταξύ είχε διορισθεί αρχηγός της φρουράς του Μεσολογγίου και τον Ραζή-Κότσικα να συντονίσουν τα σώματα της υπαίθρου. Στις

10 Απριλίου 1825 με διαταγή της προσωρινής διοίκησης της Δυτικής Ελλάδας, ο Ραζή-Κότσικας διορίστηκε σύμβουλος του αρχηγού της φρουράς Ν. Στουρνάρη.

Κατά την διεξαγωγή του αγώνα της 3ης πολιορκίας, προκειμένου να προληφθούν κρούσματα απειθαρχίας, εκδόθηκε ο πρωτοποριακός για την εποχή «Κανονισμός της εν τω Φρουρίω Υπηρεσίας του Στρατού», που υπογράφει και ο Ραζή-Κότσικας, που φέρεται κατά πολλούς ο κύριος εμπνευστής του. Ο ίδιος, από την αρχή της πολιορκίας επικεφαλής 420 πολεμιστών συμπολιτών του, ανέλαβε μαζί με τους 300 του Ανδρέα Ίσκου την άμυνα της κεντρικής και ζωτικής σημασίας κανονοστοιχίας (ντάπιας) Νο 12 (του Μάρκου Μπότσαρη ή μεγάλη Ντάπια), όπου τον Ιούλιο του 1825 συνήφθησαν φονικότερες μάχες. Παράλληλα συμμετείχε σε εξορμήσεις εκτός των τειχών, τακτική που εφάρμοσε η φρουρά από τον Ιούνιο του 1825.

Λόγω της ευγλωττίας του, απόρροια της μόρφωσης του από την Μεσολογγιάδα (Παλαμαϊκή Σχολή), ο Ραζή-Κότσικας συχνά αναλάμβανε οποιαδήποτε διαπραγματεύση με τους πολιορκητές με αίσιο τέλος για το Μεσολόγγι. Γι' αυτό οι Μεσολογγίτες ζήτησαν να του απονεμηθεί δίπλωμα στρατηγίας και στρατολογίας.

Η αρχηγία των ενόπλων στο

Μεσολόγγι ανατέθηκε σε επιτροπή που απάρτιζαν οι Ν. Μπότσαρης, Κ. Τζαβέλλας, Α. Ίσκος, Ν. Στουρνάρης, Γ. Κίτσος και Αθ. Ραζή-Κότσικας που ανέλαβε τον επισιτισμό των αμυνομένων.

Κατά την διάρκεια των τελευταίων ημερών της πολιορκίας, ο Ραζή-Κότσικας συμμετείχε σε όλες τις συσκέψεις, όπως και σε αυτή που αποφασίστηκε η Έξοδος. Επέβλεψε προσωπικά την κατασκευή των τεσσάρων ξύλινων γεφυρών που θα χρησιμοποιούσαν οι Έξοδοι. Το βράδυ της Εξόδου γιγνήθηκε των πολεμιστών του. Επικεφαλής 500 περίπου ενόπλων συμπολιτών του, έπεσε μαχόμενος πασχίζοντας ν' ανοίξουν δρόμο ανάμεσα στους εχθρούς για να περάσουν τα γυναικόπαιδα.

Στο τραγούδι των Μεσολογγιτών που αναφέρεται στην καταμέτρηση των επιζήσαντων στην τελευταία στροφή αναφέρεται η λύπη για τον θάνατο του Αθανασίου Ραζή-Κότσικα: «... παιδιά μ' μας λείπ' ο Κότσικας, μας λείπ' ο αρχηγός μας».

Η Επιτροπή Θυσιών και Εκδουλεύσεων επιδίκασε αρχικά στην σύζυγο του Ελένη, την σύνταξη 12 δρχ. μηνιαίως (βαθμού συνταγματάρχη) από το 1835, ενώ αργότερα το 1876 τον κατέταξε στην Α' Τάξη των Αξιωματικών (στρατηγό).

Η μοναδική του κόρη υπήρξε σύζυγος του Μεσολογγίτη πρωθυπουργού Ζ. Βάλβη. Η πόλη του Μεσολογγίου έχει δώσει το όνομά του σε δρόμο και μια πλατεία της πόλης.

Το σπίτι του Ραζή-Κότσικα στεγάζει σήμερα το Κέντρο Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος».

Με στοιχεία από Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Όθων Α' της Ελλάδας

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Όθων Φρειδερίκος Λουδοβίκος γεννήθηκε την 1η Ιουνίου 1815 στο Σάλτσμπουργκ. Ήταν ο δευτερότοκος γιος του φιλέλληνα βασιλιά της Βαυαρίας Λουδοβίκου Α'. Έλαβε εκπαίδευση πρίγκιπα, που προοριζόταν για δευτερεύουσα θέση μέσα στο κράτος.

Λόγω της καχυποψίας απέναντι στον κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια, (θεωρείτο Ρωσόφιλος), το 1830 η Αγγλία κατά την υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας του Ελληνικού Κράτους, πέτυχε συμφωνία με τις Μεγάλες «Προστάτιδες Δυνάμεις» για την μεταβολή του πολιτειακού σχήματος της χώρας, την επιβολή μοναρχίας και την μετατροπή του Ελληνικού Κράτους σε Βασίλειο. Οι ίδιες όρισαν, με την Συνθήκη του Λονδίνου (1832), τον 17χρονο τότε Όθωνα ως Βασιλιά της Ελλάδας.

Το πρωτόκολλο εκλογής του Όθωνα ως βασιλιά υπογράφηκε από τους αντιπροσώπους Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας και στάλθηκε για έγκριση στον βασιλιά Λουδοβίκο. Αυτός εξέφρασε ορισμένα αιτήματα για την αποδοχή του Ελληνικού θρόνου από τον γιο του Όθωνα: Να επεκταθούν τα όρια του βασιλείου μέχρι τον Βόλο και την Άρτα και να προσαρτηθούν η Κρήτη και η Σάμος, να χορηγηθεί δάνειο 60 εκατομμυρίων Γαλλικών φράγκων, να σταλούν στην Ελλάδα τρία συντάγματα βαυαρικού Στρατού (3.500 άνδρες), να λειτουργήσει τριμελής αντιβασιλεία μέχρι την ενηλικίωση του Όθωνα, να μην θεσπιστεί Σύνταγμα πριν την ανάληψη των καθηκόντων από τον βασιλιά (ώστε να μην υποχρεωθεί να το αναστείλει, σε περίπτωση κρίσης) και τέλος, ο τίτλος του Όθωνα να είναι «Βασιλεύς της Ελλάδας». Οι Προστάτιδες Δυνάμεις απέρριψαν την πρώτη αξίωση (επέκταση ορίων του Βασιλείου) και δέχτηκαν τους υπόλοιπους όρους. Δύο μήνες αργότερα (17 Ιουνίου 1832), αποφασίστηκαν τα «οριστικά» σύνορα του νεο-

σύστατου βασιλείου, το οποίο αποκτούσε την Ακαρνανία, την Αιτωλία και Φθιώτιδα, με οριστική γραμμή που ξεκινούσε από το Κομπότι (Αμβρακικός Κόλπος), περνούσε από τις κορυφές, Όθρυς και Τυμφορπός και κατέληγε στον Μαλιακό.

Στο διάγγελμα που απύθνη ο βασιλιάς Όθων προς τον Ελληνικό λαό κατά την άφιξή του στην Ελλάδα υπογράμμισε: «Ελληνες!

Προσκεκλημένος από την εμπιστοσύνη των ενδόξων και μεγαλοψύχων μεσιτών, δια της κραταιάς βοήθειας των οποίων αποπερατώσατε ενδόξως τον της καταστροφής πόλεμον των υπέρ το δέον παρεκταθέντα, προσκεκλημένος προσέπι και από την ιδίαν σας ελευθέραν εκλογήν, ανεβαίνω εις τον θρόνον της Ελλάδος, δια να εκπληρώσω όσας υποχρεώσεις ανέλαβα δεχθείς το προσφθέν μοι Βασιλικόν Στέμμα, τόσον προς εσάς, όσον και προς τας μεσιτεουσας Μεγάλες Δυνάμεις.

Αναβαίνων τον θρόνον της Ελλάδος, δίδω την πάνδημον βεβαίωσιν του να προστατεύω ευσυνειδότης (sic) την θρησκεία σας, να διατηρώ πιστώς τους νόμους, να διανέμειται η δικαιοσύνη προς ένα έκαστον, και να διαφυλάττω ακέραια διά της θείας βοήθειας εναντίον οποιασδήποτε την ανεξαρτησίαν σας, τας ελευθερίας σας και τα δικαιώματά σας».

Αντιβασιλεία

Επειδή ο Όθων ήταν ανήλικος σχηματίστηκε επιτροπή Αντιβασιλείας. Το όργανο αυτό αποτελούσαν οι:

- Κόμης Γιόζεφ Λούντβιγκ Άρμανσπεργκ - Πρόεδρος.

- Γκέοργκ Λούντβιγκ φον Μάουερ - επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης καθώς και επί της Δικαιοσύνης.

- Υποστράτηγος Καρλ Βίλχελμ φον Χάιντεκ - επί των Στρατιωτικών και των Ναυτικών

Η Απόλυτη Μοναρχία

Η ενηλικίωση του Όθωνα έγινε την 1η Ιουνίου 1835 και εορτάσθηκε με κανονιοβολισμούς, στρατιωτική παρέλαση, φωταγώνηση, αγώνες και επίσημο χορό. Στο τελευταίο εξάμηνο του 1835, δημιουργήθηκαν τέσσερις βασικοί θεσμοί με πρώτο το αξίωμα του αρχιγραμματέα, θεσμός με σύντομη διάρκεια. Ο δεύτερος θεσμός που αφορούσε το σύστημα της μικρής γαιοκτησίας αν και εφαρμόστηκε καθυστερημένα, αποτέλεσε με τον καιρό βασικό χαρακτηριστικό του Ελληνικού κοινωνικού συστήματος. Ο τρίτος που ήταν η ίδρυση του Συμβουλίου της Επικρατείας, διατηρήθηκε στην αρχική του μορφή και στις πρωταρχικές του λειτουργίες ως την παραχώρηση του Συντάγματος, τον Μάρτιο του 1844, ενώ ο τέταρτος που προνοούσε για την δημιουργία της Ελληνικής φάλαγγας, δεν μπόρεσε να φτάσει σε πλήρη ανάπτυξη, εξαιτίας των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετώπιζε το κράτος.

Η Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843

Για την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, έχω αναφερθεί σε προηγούμενο ομώνυμο άρθρο μου. Όπου τελικά ο Όθων αναγκάστηκε να παραχωρήσει Σύνταγμα. Η νέα συνταγματική κυβέρνηση που

προέκυψε μετά από εκλογές του 1843, ζήτησε όχι μόνον αμνηστία αλλά και μεταλλίου στους πρωτεργάτες της Επανάστασης. Ο Βασιλιάς αρχικά δεν συμφώνησε, αλλά τελικά πείστηκε και από τις Μεγάλες Δυνάμεις, υποχώρησε και έγινε δεκτός από τον λαό και τον στρατό. Έτσι η 3η Σεπτεμβρίου 1843, σήμανε το τέλος της απόλυτης μοναρχίας στην Ελλάδα.

Συνταγματική Μοναρχία

Η κυβέρνηση του Ανδρέα Μεταξά είχε ως αποστολή την σύγκληση της Εθνικής Συνέλευσης του 1843, για την προετοιμασία και ψήφιση του Συντάγματος και την διενέργεια εκλογών. Στην Εθνοσυνέλευση έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι και από περιοχές που συμμετείχαν στην Επανάσταση αλλά δεν απελευθερώθηκαν. Τον Μάρτιο του 1844, αναδείχτηκε πρόεδρος ο Πανούτσος Νοταράς. Εκεί αποφασίστηκε η διατήρηση της Μοναρχίας αλλά με συνταγματικούς περιορισμούς.

Η εκθρόνιση και η εξορία του Όθωνα

Μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο, οι αρχηγοί των τριών κομμάτων αποσύρθηκαν από την πολιτική ζωή και άρχισε μια νέα περίοδος στην οποία ο μετασχηματισμός της νεοελληνικής κοινωνίας περιλάμβανε την ενίσχυση της αστικής τάξης. Επίσης ο Όθων δεν κατάφερε να κάνει παιδιά και έτσι, άρχισε η αναζήτηση για έναν νέο πρίγκιπα.

Ο Τύπος στρεφόταν ανοικτά κατά του βασιλιά και στην Βουλή ενισχύθηκε η αντιπολιτευτική παράταξη. Ο Όθων διέταξε τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης Μιαούλη, η οποία διενήργησε εκλογές το 1859 και κέρδισε. Η αντιπολίτευση ανέδρασε στις σκανδαλώδεις παρεμβάσεις υπέρ των κυβερνητικών υποψηφίων. Μετά την απομάκρυνση πολλών βουλευτών και αναταραχές, ο Όθων Τελικά διέλυσε την Βουλή και έκανε εκλογές το 1861. Σ' αυτές τόσο ο Όθων όσο και η κυβέρνηση χρησιμοποίησαν όλα τα μέσα για να επικρατήσουν οι κυβερνητικοί. Μία απόπειρα δολοφονίας κατά της Αμαλίας κατέυνασε κάπως τα πνεύματα, αλλά σε λίγο ο αντιδυναστικός αγώνας βρισκόταν πάλι σε έξαρση.

Ο Όθων κάλεσε τότε την αντιπολίτευση να σχηματίσει κυβέρνηση αλλά αυτή απαίτησε:

1. Να τηρείται αυστηρά το Σύ-

ναγμα.

2. Οι υπουργοί να επιλέγονται αποκλειστικά από τον Πρωθυπουργό.

3. Να γίνουν αλλαγές στην σύνθεση της Γερουσίας.

4. Να ιδρυθεί Εθνοφυλακή.

5. Να κατοχυρωθεί ελευθεροτυπία.

6. Να γίνει διεξαγωγή ελεύθερων και τίμιων εκλογών.

Ενώ Αρχικά ο Όθων συμφώνησε, έπειτα ανακάλεσε την εντολή και έδωσε την πρωθυπουργία και πάλι στον Μιαούλη. Για την συμπεριφορά αυτή του Όθωνα υπήρξαν αντιδράσεις. Στο Ναύπλιο οι επαναστάτες το 1862 κατέλυσαν τις αρχές και επιδίωξαν την αναγόρευση του συστήματος και την διάλυση της παρανόμου Βουλής και σύγκληση Εθνοσυνέλευσης.

Η κυβέρνηση πολιορκήσε το Ναύπλιο και ο Όθων χορήγησε μερική αμνηστία με τον όρο οι πρωτεργάτες να εγκαταλείψουν το Ελληνικό έδαφος με δύο πλοία.

Επαναστατικό κίνημα έγινε και στην Σύρο, όπου οι επαναστάτες εξόπλισαν ένα εμπορικό πλοίο. Ο Όθων έστειλε το πολεμικό πλοίο «Αμαλία» με ικανή στρατιωτική δύναμη και τους συνέλαβε. Χορήγησε αμνηστία σε όσους συμμετείχαν εκτός από τους πρωτεργάτες. Στην κατάσταση αυτή που δημιουργήθηκε, ο Μιαούλης υπέβαλε την παραίτησή του. Ακολούθησαν αντιβασιλικές εκδηλώσεις με σκοπό την κατάργηση της βασιλείας του Όθωνα.

Το βασιλικό ζεύγος προς κατευνασμό της κατάστασης έκανε μία περιοδεία στην Ελλάδα, που ενώ η υποδοχή έδειχνε ενθουσιώδης, στην Αιτωλοακαρνανία ξέσπασε επανάσταση που έφτασε μέχρι την Αθήνα. Το βασιλικό ζεύγος παρέμεινε στο πολεμικό πλοίο «Αμαλία», ενώ οι Μεγάλες Δυνάμεις τον συμβούλευσαν να φύγει. Έτσι ο Όθων και η Αμαλία εγκατέλειψαν την Ελλάδα 23 Οκτωβρίου 1862, με το αγγλικό πολεμικό «Σκύλλα». Κατέφυγαν στο Μόναχο και αργότερα στην Βαμβέργη, χωρίς ο Όθων να παραιτηθεί επίσημα από τον θρόνο.

Κάποιοι ιστορικοί αναφέρουν ότι ο Όθων αγάπησε την Ελλάδα όσο τίποτε άλλο, όχι όμως και τους Έλληνες. Απεβίωσε 26 Ιουλίου 1867 στην Βαμβέργη. Τον έθαψαν κατά την επιθυμία του με την παραδοσιακή ενδυμασία της Ελλάδας την «φουστανέλα».

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Πανουργιάς Πανουργιάς (1759-1834)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Πανουργιάς γεννήθηκε το 1759 στο χωριό Δρέμισα (νυν Πανουργιά) Φωκίδας και ήταν γιος του βοσκού Δημητρίου Ξηρού ή Ξηροδημήτηρ με καταγωγή από τον Άγιο Γεώργιο Παρνασσίδας. Το όνομα του Πανουργιάς οφείλεται σε παρανόηση. Ο νονός του ευρισκόμενος σε σύγχυση νόμιζε ότι ήταν κορίτσι και τον βάφτισε Πανωραία. Ο πατέρας του από ευσέβεια αρνήθηκε να του αλλάξει το όνομα, το οποίο μετέτρεψε σε αρσενικό, Πανώριας και κατά παραφθορά Πανουργιάς. Αργότερα το υιοθέτησε και ως επίθετο και υπέγραφε ως Πανουργιάς Δ. Πανουργιάς.

Στα εφηβικά του έγινε κλέφτης, είτε λόγω μιας ερωτικής περιπέτειας είτε επειδή σκοτώσε δύο μπέδες της περιοχής, καταδικάστηκε σε θάνατο. Ένας ισχυρός Τούρκος, ο Δελή Αχμέτ τον λυπήθηκε και μεσολάβησε να του χαρίσουν την ζωή. Μάλιστα τον πήρε στην υπηρεσία του. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τον ίδιο τρόπο είχε σωθεί και ο Αλή Πασάς όταν ήταν νέος. Ο Δελή Αχμέτ έγινε αργότερα κλέφτης και πήρε τον Πανουργιά πρωτοπαλικάρο. Όταν πέθανε ο Τούρκος κλέ-

φτης ο Πανουργιάς πήρε την θέση του και συνεργαζόμενος με τον Ανδρούτσο έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις του Λάμπρου Κατσώνη. Μετά τον θάνατο του Ανδρούτσου ο Αλή Πασάς, για να απαλλαγεί από τον επικίνδυνο αυτόν κλέφτη τον έκανε αρματολό. Αργότερα ο Πανουργιάς έγινε πάλι κλέφτης όταν αντικαταστάθηκε στο αρματολίκι των Σαλώνων από τον Λάμπρο Σουλιώτη. Επειδή δεν μπορούσε να τον συλλάβει ο Αλή Πασάς πήρε την οικογένειά του στα Ιωάννινα. Τότε ο Πανουργιάς αναγκάστηκε να παραδοθεί. Όπως συνέβη σε πολλές περιπτώσεις, ο Αλή Πασάς δεν έβλαψε τον Πανουργιά, αλλά τον κράτησε κοντά του για να τον επιτηρεί.

Όταν ο Αλή Πασάς πολιορκήθηκε στα Γιάννενα λόγω αποστασίας του, ο Πανουργιάς κατόρθωσε να φύγει και να επιστρέψει στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Οι προύχοντες των Σαλώνων, που ήταν μισημένοι στην Φιλική Εται-

ρεία, χωρίς να ενημερώσουν τον Τούρκο διοικητή ονόμασαν με έγγραφό τους και τον Πανουργιά αρματολό. Κατά το διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την έναρξη του Αγώνα ο Πανουργιάς μαζί με άλλους οπλαρχηγούς και προύχοντες της περιοχής οργάνωσαν με επιμέλεια και φρόνηση τον Αγώνα. Όταν ξέσπασε η επανάσταση στον Μωριά ο Πανουργιάς μετέβη στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία, πήρε μαζί του τους προκρίτους της περιοχής για να τους προστατεύει, τακτοποίησε τους άνδρες του και στις 27 Μαρτίου ύψωσε την σημαία της Επανάστασης. Έτσι η Αμφισσα έγινε η πρώτη πόλη της Στερεάς Ελλάδας που ύψωσε την σημαία της Επανάστασης. Λίγες μέρες αργότερα οι Τούρκοι που είχαν κλειστεί στο κάστρο της πόλης, αναγκάστηκαν να παραδοθούν.

Ο Πανουργιάς συγκέντρωσε αρκετά όπλα για τους άοπλους άνδρες του και κράτησε τους αιχμαλώτους, τους οποίους

χρησιμοποίησε αργότερα για ανταλλαγή αιχμαλώτων.

Μεγάλη υπήρξε η δράση του Πανουργιά κατά τους αγώνες που ακολούθησαν, που θυσιάστηκαν και μαρτύρησαν πολλοί διακεκριμένοι Έλληνες, όπως ο Αθανάσιος Διακάκος, ο Μητροπολίτης Σαλώνων Ησαΐας και άλλοι. Αποκορύφωμα υπήρξε η μάχη των Βασιλικών όπου μαζί με τον εφάμιλλο του Δυοβουνιώτη πέτυχαν περιφανή νίκη κατά των Τούρκων. Εκεί διακρίθηκε ο γιος του Ιωάννης η Νάκος Πανουργιάς, τον οποίο ο γερο-Πανουργιάς άφησε στην θέση του και μετά την μάχη πήγε στον Μωριά για να πάρει μέρος στην Εθνοσυνέλευση. Εκεί μεσολάβησε, κατά την πολιορκία του Ακροκορινθίου από τον Πλαπούτα, ώστε να γίνει συμφωνία και να φύγουν από το φρούριο 150 Αλβανοί με τα όπλα, τις αποσκευές και χίλια γρόσια ο καθένας. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του Πανουργιά σε συνεργασία με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, στην ήττα του Δράμαλη στον Μωριά.

Οι οπλαρχηγοί της Στερεάς Ελλάδας μετά την κάθοδο του Δράμαλη στην Πελοπόννησο σφράγισαν κυριολεκτικά και τον οδόν αφησαν να περάσει ούτε μία άμαξα ή ένα μουλάρι για τον στρατό που φιλοδοξούσε να καταπιεί την Επανάσταση και ο οποίος καταστράφηκε στα Δερβενάκια. Τον Ιούλιο του 1824 μια μεγάλη στρατιά υπό τον Αρμιάζ πασά κινήθηκε από την Λαμία προς την Αμφισσα. Ο γε-

ρο-Πανουργιάς πρότεινε και πέτυχε να πείσει τους συμπατριώτες του να καλύψουν την περιοχή της Αμπλιανής μεταξύ Γραβιάς και Σαλώνων. Μία δύναμη 700 ανδρών από τα Σάλωνα με επικεφαλής τον γιο του Νάκο έσπευσε να καταλάβει θέσεις για να κλείσει τον δρόμο του εχθρού. Η δύναμη ενισχύθηκε με σώματα άλλων οπλαρχηγών, του Κίτσου Τζαβέλα, Γεωργίου Καραϊσκάκη και άλλων.

Η μάχη της Αμπλιανής εννέα ωρών έληξε με μεγάλη νίκη των Ελλήνων, με ελάχιστες δικές τους απώλειες, κατόρθωσαν να σκοτώσουν περίπου 500 Τούρκους και να πάρουν πολλά λάφυρα.

Το 1824 το άνθος των ανδρών του Πανουργιά σκοτώθηκε κατά την μάχη στα Πέντε Όρνεα εναντίον πολυάριθμων Τούρκων. Ο γιος του Νάκος ανακήρυξε τον Καραϊσκάκη γενικό αρχηγό και τάχθηκε υπό αυτόν στις επιχειρήσεις στην Ανατολική Ελλάδα.

Ο γερο-Πανουργιάς το 1833 διορίστηκε μέλος της Επιτροπής για να εξετάσει τις υπηρεσίες που είχαν προσφέρει οι αγωνιστές κατά την διάρκεια της Επανάστασης. Μετά το τέλος των εργασιών της, ο γερο-Πανουργιάς επέστρεψε στην Αμφισσα, όπου και πέθανε το 1834. Ο Πανουργιάς εκτός από την ανδρεία και την ικανότητά του περί τα στρατιωτικά, τήρησε συνετή στάση έναντι των αρχόντων της ιδιαίτερης πατρίδας του, τηρώντας τα μέτρα που αποφάσισαν και μη επιτρέποντας καμία ανυπακοή ή απειθαρχία.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Ο Βασίλειος Πετιμεζάς (1785-1872)

Γεννημένος στα Σουδενά Καλαβρύτων το 1785 και ήταν γιος αρματολού Αθανασίου, γόνου της ιστορικής οικογένειας των Πετιμεζάδων. Το 1804 κατέφυγε

στην Ζάκυνθο ύστερα από την δολοφονία του πατέρα του και κατατάχθηκε στον Ρωσικό στρατό. Αργότερα υπηρέτησε στα Ελληνικά τάγματα της Επανάστασης. Στις 21 Μαρτίου 1821 μαζί με τον αδελφό του Νικόλα και άλλους καπεταναίους, μαζεύτηκαν στην Αγία Λαύρα και ξεκίνησαν επικεφαλής πολλών ενόπλων Ελλήνων, εναντίον των Τούρκων των Καλαβρύτων και τους ανάγκασαν μετά από μικρή αντίσταση να παραδοθούν. Στην συνέχεια ο Πετιμεζάς πήρε τον βαθμό του στρατηγού, μετείχε του αγώνα κατά του Δράμαλη όπου και συμμετείχε σε πολλές μάχες στην Πελοπόννησο.

Ο Βασίλειος Πετιμεζάς εκλέχθηκε αργό-

τερα βουλευτής, γεροισιαστής, αντιπρόσωπος της επαρχίας Καλαβρύτων στις διάφορες Εθνοσυνελεύσεις και μετά την απελευθέρωση συνέχισε βουλευτής και γεροισιαστής, ενώ προς το τέλος της ζωής του, έλαβε τον τίτλο του επίτιμου υπασπιστή του βασιλιά Γεωργίου Α'. Μετείχε στην Γ' Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας στις 6 Απριλίου 1826, στην Δ' Εθνική συνέλευση Άργους το 1829, στην Ε' Εθνική Συνέλευση Άργους και Ναυπλίου το 1831-1832 και στην Εθνική Συνέλευση της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843. Είχε εκλεγεί βουλευτής Καλαβρύτων το 1844-1847 και το 1847-1850 και γεροισιαστής το 1861-1862.

Απεβίωσε την 22 Νοεμβρίου 1872 στο

Αίγιο. Κατά τις τελετές της κηδείας του εκδόθηκαν πολλά ψηφίσματα από κρατικές και τοπικές αρχές, που υπενθύμιζαν την ένδοξη δράση του. Στο Μουσείο της Σχολής Ευελπίδων φυλάσσεται το αργυρό και επιχρυσωμένο πιστόλι του Βασιλείου Πετιμεζά «όπερ είναι το πρώτον κροτήσαν όπλον δια της χειρός του δαφνοστεφούς στρατηγού κατά την εις την μονήν της Αγίας Λαύρας τελεσθείσαν ορκωμοσίαν».

Γιος του ήταν ο Γεώργιος Β. Πετιμεζάς. Άφησε ιστορικό αρχείο από εκατοντάδες έγγραφα, μεταξύ των οποίων και αυτοβιογραφία του.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Αγγελής Γοβιός (1770-1821)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Αγγελής Γοβιός ήταν ξακουστό παλικάρι υπό τον Ανδρούτσο στο Χάνι της Γραβιάς, όπου στο χορό που άρχισε ο Οδυσσέας έξω από το Χάνι, πιάστηκε πρώτος ο Γοβίνος ενόψει της Μάχης. Διακρίθηκε και για την αναδιοργάνωση του Αγώνα στην Εύβοια.

Ο Αγγελής Γοβιός γεννήθηκε στη Λίμνη Ευβοίας το 1770. Το πραγματικό επίθετο κατά την προφορική παράδοση ήταν Τζούτζας που υπάρχει και σήμερα στη Λίμνη. Το Γοβιός ήταν παρατσούκλι. Μαζί με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, τον Αθανάσιο Διάκο και πολλούς ακόμη πρωτεργάτες της Επανάστασης του 1821, θήτευσε στη φρουρά του Αλή Πασά και διδάχθηκε στη στρατιωτική σχολή του. Όταν άρχισε η Επανάσταση ακολούθησε τον Οδυσσέα Ανδρούτσο. Η συμμετοχή του στη μάχη της

Γραβιάς, τον έκανε ξακουστό για την γενναϊότητα του και το θάρρος του. Στο χορό δε που άρχισε ο Ανδρούτσος έξω από το Χάνι της Γραβιάς, πιάστηκε πρώτος ενόψει της μάχης. Ήταν παλικάρι. Ποτέμπε στο Χάνι της Γραβιάς όπου διακρίθηκε και γι' αυτό τον κάλεσαν οι πατριώτες του στην Εύβοια να αναλάβει στρατιωτικούς αρχηγούς.

Ο Αγγελής Γοβιός έφτασε στα

Βρυσάκια το Μάιο του 1821 όπου κατόρθωσε να οργανώσει σε λίγο διάστημα το στρατόπεδο και να μεταβάλει τους απειροπόλεμους πατριώτες του, σε γενναίους και τολμηρούς στρατιώτες και άρχισε να περιορίζει τους Τούρκους στη Χαλκίδα και στα μεγάλα κέντρα. Τον Ιούλιο του 1821 στα Βρυσάκια με 400 αγωνιστές κατάφερε να αποκρούσει τον Ομέρ Βρυώνη με δύο

χιλιάδες ασκέρι και με κανόνια. Έτσι ματαιώθηκε ο στόχος του Ομέρ Βρυώνη που είχε κατά νου να καταστείλει την Ευβοϊκή επανάσταση για να εξασφαλίσει τις συγκοινωνίες και τον ανεφοδιασμό του, προκειμένου να προχωρήσει στην Αττική κατευθύνθηκε στα Βρυσάκια. Εκεί ο Γοβιός με 300 άνδρες έσπευσε να κρατήσει το μεγάλο φυσικό οχύρωμα της θέσης, ενώ οι έμπιστοί του Κώστος και Μπαλαλάς τοποθετήθηκαν με τους άνδρες τους στο ανατολικό και νότιο μέρος. Η μάχη που έδωσαν ήταν νικηφόρα υπέρ των Ελλήνων, απέναντι στον πολυαριθμότερο στρατό του Ομέρ Βρυώνη, πεισματική 7 ωρών, τον οποίον ανάγκασαν να φύγει από την Εύβοια. Μόλις αναχώρησαν οι Τουρκικές δυνάμεις, ο Γοβιός έσπευσε να ανακαταλάβει τα Βρυσάκια.

Στις αρχές του 1821 ο Γοβιός αποφάσισε να αποκλείσει πρώτα τους Τούρκους της Χαλκίδας και μετά να προχωρήσει εναντίον της Καρύστου. Προς τούτο για ενίσχυση κάλεσε τους Ολύμπιους αγωνιστές που ήταν στις Σποράδες και άλλους οπλαρχηγούς 'όπως ο αδελφός του Αναγνώστης. Η συγκέντρωση κανονίστηκε να γίνει στα

Βρυσάκια 28 Μαρτίου τη νύχτα. Δυστυχώς τον αντιλήφθηκαν οι Τούρκοι και κατέλαβαν τα Δύο Βουνά. Τούτο το αντιλήφθηκε ο Γοβιός και θέλησε να τους αντιμετωπίσει χωρίς να περιμένει να ξημερώσει. Κατά την κατάδιωξη των Τούρκων έπεσε σε ενέδρα στα Δύο Βουνά και κυκλώθηκε από παντού. Στη συμπλοκή που ακολούθησε σκοτώθηκε ο ίδιος και ο αδελφός του Αναγνώστης. Το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων στρατιωτών πρόλαβε και διασώθηκε. Ο θάνατός του στέρψε από την επανάσταση στην Εύβοια ένα σημαντικό στέλεχος.

Δημοτικό τραγούδι

Το ακόλουθο δημοτικό τραγούδι που διασώζεται δείχνει την σημαντικότητα της απώλειας του Αγγελή Γοβιού για την Επανάσταση στην Εύβοια.

Για σένα, μωρ' Αγγελή, κλαίει το Γριπώνησι που χάθηκε κατακαμπής με όλο το γιουρούσι. Εσύ δεν επολέμαγες μες στις Γραβιάς το χάνι μ' οκτώ χιλιάδες Γκέκιδες και βγήκες παλικάρι; Μα οι Μπαλαλαί το σκυλιά σουφγαν το κεφάλι. Σε κλαίει ούλ' η Ρούμελη γιατ' ήσουνα παλικάρι.

Ο Ιωάννης Ράγκος (1790-1870)

Ο Ιωάννης Ράγκος η Γιαννάκης Ράγκος, γεννήθηκε το 1790 στο Σύντεκνο Βάλτου. Πατέρας του ήταν ο αρματολός Γεώργιος Ράγκος. Το 1808 ο Γιαννάκης αιχμαλωτίστηκε από τον Αλή Πασά και με την οικογένειά του φυλακίστηκε. Επειδή ήξερε λίγα γράμματα ο Αλή πασάς θεώρησε ότι τον εί-

χε ανάγκη και τον αποφυλάκισε μαζί με την οικογένειά του και του έδωσε εξουσία και τιμές. Όταν ο Αλή Πασάς ξέπεσε από την οργή του σουλτάνου το 1820, ο Ράγκος που στο μεταξύ είχε μπηθεί στην Φιλική Εταιρεία, ξεκίνησε εκστρατεία προσποιούμενος ότι πάει να ενισχύσει τον πολιορκημένο Αλή Πασά. Όταν ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση ο Ράγκος ήταν έτοιμος και πρόθυμος να πολεμήσει, συνεισφέροντας πολλά στην παράδοση του φρουρίου στους Σουλιώτες. Μετά αφού συνεννοήθηκε και με τον Γώγο Μπακόλα, Αρτινό οπλαρχηγό, έστησαν ενέδρα μαζί στον Σταυρό κατά μεγάλης δύναμης Τούρκων από τους οποίους οι περισσότεροι έπεσαν στο πεδίο της μάχης.

Ο Γιαννάκης Ράγκος διακρινόταν για την προσαρμοστικότητα του και την ικανότητά του να προσεγγίζει τους εκάστοτε ισχυρείς πολιτικούς όπως τον Δημήτριο Υψηλάντη, τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και τον Ιωάννη Κα-

ποδίστρια. Έτσι κατόρθωσε να αναρριχηθεί στα ανώτερα στρατιωτικά αξιώματα.

Το 1822 διορίστηκε αρχηγός της εκστρατείας στην Θεσσαλία όπου πολέμησε μαζί με τον Γεώργιο Καραϊσκάκη και διακρίθηκε. Το 1823 διορίστηκε στρατηγός και επιφορτίστηκε από την κυβέρνηση να καταδιώξει τον Καραϊσκάκη που στο μεταξύ είχε αποστατήσει. Για τις υπηρεσίες που προσέφερε τότε του παραχωρήθηκε το αρματολίκι των Αγράφων και ο βαθμός του στρατηγού. Το 1825 8 Ιουνίου μπήκε με το σώμα του στο πολιορκημένο Μεσολόγγι. Παρέσχε την βοήθεια του όσο μπορούσε για την αποτροπή του κινδύνου από τον πολυάριθμο στρατό του Ομέρ Πασά.

Εκλέχτηκε πληρεξούσιος των όπλων στην Συνέλευση του Μεσολογγίου και αντιπροσώπευσε τα όπλα των στρατιωτών της Δυτικής Ελλάδας στην Εθνική Συνέλευση του Άστρους. Πήρε μέρος στην Γ' Συνέλευση της Δυτικής

Χέρσου Ελλάδας στο Ανατολικό (Αιτωλικό).

Την εποχή της διακυβέρνησης του Ιωάννη Καποδίστρια ο Γιαννάκης Ράγκος ξαναβρήκε την χαμένη στρατιωτική του αίγλη, προσεταιριζόμενος τον Αυγουστίνο Καποδίστρια «Πληρεξούσιο Τοποτηρητή» της Κυβέρνησης στην Στερεά Ελλάδα και ανταμείφθηκε με την θέση του συνταγματάρχη των Ελαφρών Ταγμάτων της Ανατολικής Στερεάς. Μετά την δολοφονία του Κυβερνήτη παραμερίστηκε ενώ επί βασιλείας του Όθωνα συμμετείχε στα αντιοθωνικά κινήματα, φυλακίστηκε μαζί με άλλους, αλλά αφέθηκε και πάλι ελεύθερος.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα πέρασε στο Μεσολόγγι, ασχολούμενος με την τοπική πολιτική ζωή του Αιτωλικού, όπου είχε εγκατασταθεί μετά τα Καποδιστριακά χρόνια.

Πέθανε τον Γενάρη του 1870 σε βαθιά γεράματα (80 ετών).

Πηγή: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Σπυρομήλιος (Σπύρος Μήλιος)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Σπύρος Μήλιος, γνωστός ως Σπυρομήλιος, υπήρξε στρατιωτικός αγωνιστής της Επανάστασης του 1821, πολιτικός, πληρεξούσιος βουλευτής και πέντε φορές υπουργός Στρατιωτικών, διοικητής της σχολής Ευελπίδων.

Γεννήθηκε το 1800 στην Χειμάρρα της σημερινής νότιας Αλβανίας (Βόρεια Ήπειρος), γόνος στρατιωτικής οικογένειας. Ο πατέρας του λεγόταν Μήλιος (Μιχάλης) και γι' αυτό έκανε το όνομα του πατέρα του δικό του επίθετο. Η μητέρα του λεγόταν Μαρία και ήταν κόρη του Ανδρέα Βάρφη, στρατιωτικού στην Νάπολη. Η οικογένειά του ήταν ονομαστή φάρα στρατιωτικών και είχε σταδιοδρομήσει στον στρατό του βασιλείου της Νεάπολης Ιταλίας.

Ο Σπυρομήλιος δεκαετής πήγε στην Νεάπολη όπου σπούδασε στρατιωτική τέχνη και έμαθε Ιταλικά, Λατινικά και

Γαλλικά. Το 1819 επέστρεψε στην Χειμάρρα για να συντάξει την στρατιωτική γεωγραφία της Ηπείρου, με σκοπό να πάρει μέρος σε κάποιο διαγωνισμό για να καταταγεί στον στρατό της Νεάπολης, αλλά κρατήθηκε από τον Αλή Πασά Τεπελενλή, τότε Πασά των Ιωαννίνων και της Ηπείρου, ως στρατιωτικός σύμβουλος.

Επανάσταση του 1821

Τον Αύγουστο του 1824, μετά τον θάνατο του Αλή Πασά κατέβηκε μαζί με τους αδελφούς του Νικόλαο και Ζάχο Μήλιο, στις επαναστατημένες ελληνικές περιοχές και συγκεκριμένα στο στρατόπεδο του Λιγοβιτσιού στην Ακαρ-

νανία, του οποίου αρχηγός ήταν ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος. Τον Απρίλιο του 1825 βρισκόταν στο πολιορκημένο Μεσολόγγι επικεφαλής σώματος 250 Χειμαρραίων. Τον Σεπτέμβριο ονομάζεται Στρατηγός λόγω της προσφοράς του στην πολιορκία του Μεσολογγίου και τον Ιανουάριο του 1825 στάλθηκε μέλος αντιπροσωπείας στο Ναύπλιο, όπου ζητήθηκε από την διοίκηση του Αγώνα η λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την σωτηρία του Μεσολογγίου. Τον Μάρτιο μετά από εντολή του Ανδρέα Μιαούλη, ο Σπυρομήλιος πήγε στην Ζάκυνθο όπου προσπάθησε να στείλει

Αγγλικό πλοίο προς διάσωση της πόλης, αλλά ήταν πια αργά. Έμεινε απλός θεατής του ολοκαυτώματος από κάποιο ύψωμα.

Στην συνέχεια μαζί με τον αδελφό του Ζάχο (ο Νικόλαος σκοτώθηκε κατά την έξοδο) συμμετείχε σε στρατιωτικές επιχειρήσεις υπό τον Γεώργιο Καραϊσκάκη. Τον Μάρτιο του 1827 πήρε μέρος στην Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας ως πληρεξούσιος των «αρμάτων». Αργότερα επί Ιωάννη Καποδίστρια έγινε αρχηγός της προσωπικής φρουράς του Δημητρίου Υψηλάντη (1828-1829).

Με το πέρας της Επανάστασης εγκαταστάθηκε στην Θήβα, όμως επειδή ήταν Καποδιστριακός φυλακίστηκε 9 μήνες στο Παλαμίδι. Αργότερα παρέμεινε στο στράτευμα και κρημάτισε και διοικητής της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων (1840-1844).

Το 1843 συμμετείχε στην Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου, για την ανακήρυξη Συντάγματος. Στην αρχή θεωρήθηκε αντι-Οθωνικός και εξορίστηκε. Όμως γρήγορα απέκτησε την εμπιστοσύνη του Όθωνα και ανέλαβε το Υπουργείο Στρατιωτικών (1851-1853) στην κυβέρνηση Αντωνίου Κριεζή 1849. Ως υπουργός υποστήριξε την εξέγερση των αλύτρωτων Ελ-

λίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά την διάρκεια του Κριμαϊκού Πολέμου. Η ανάμειξη του Σπυρομήλιου στα της εξέγερσης υπό Τουρκικής κυριαρχίας Ηπείρου το 1854, είχε σαν αποτέλεσμα να διωχθεί από την Ελληνική πολιτική ηγεσία και να τεθεί σε διαθεσιμότητα στο στράτευμα.

Στα επόμενα χρόνια εκτός στρατεύματος, διετέλεσε τέσσερις φορές ξανά υπουργός Στρατιωτικών στις κυβερνήσεις: Αθανασίου Μιαούλη 1857, Γενναίου Κολοκοτρώνη 1862, Αριστείδη Μωραϊτίνη 1867 και Δημητρίου Βούλγαρη 1868.

Ονομάστηκε σύμβουλος Επικρατείας 1865 και πρόεδρος της Βουλής 1872. Τα ιστορικά γεγονότα που έζησε τα κατέγραψε σε απομνημονεύματα.

Η στοά Σπυρομήλιου

Η στοά Σπυρομήλιου βρίσκεται στην περιοχή της Πλατείας Συντάγματος και πήρε τ' όνομά της απ' τον υπουργό Στρατιωτικών Σπυρομήλιο, που πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, στο οποίο κληροδότησε την περιουσία του, μέρος της οποίας ήταν έκταση όπου κτίστηκε το μέγαρο με την ομώνυμη στοά.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Ο Χρήστος Καψάλης (1751-1826)

Ο Χρήστος Καψάλης πρόκριτος Μεσολογγίου και αγωνιστής. Είναι αυτός που συνδέθηκε με το γνωστό «Ολοκαύτωμα» την ημέρα της θρυλικής Εξόδου. Το σπίτι του είχε γίνει πυριτιδαποθήκη που κάνανε τα φυσέκια. Όπου είχε μαζέψει όλα τα γυναικόπαιδα, τους πληγωμένους αγωνιστές και όλους τους ανήμπορους. Όταν εισέ-

βαλαν οι Τούρκοι ανατίναξε το σπίτι μαζί με όλους τους παρευρισκόμενους και πλήθος Τούρκων εχθρών.

Ο Χρήστος Καψάλης καταγόταν από παλιά οικογένεια του Μεσολογγίου και ήταν πρόκριτος την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας. Διέθεσε όλη την περιουσία του για τον Αγώνα. Όταν ο Λόρδος Βύρων πήγε στο

Μεσολόγγι, του παραχώρησε ένα από τα σπίτια του και σε όλη την διάρκεια της πολιορκίας.

Ακόμη συμμετείχε στην επισκευή των προμαχώνων αλλά και στην εμπύκωση των πολιορκημένων. Το σπίτι του ήταν αποθήκη πυριτίδας και πυρομαχικών, όπου κάνανε και τα φυσέκια. Στις 8 Απριλίου 1826 όταν αποφασί-

στηκε η Έξοδος, ο Καψάλης μη μπορώντας λόγω ηλικίας να συμμετέχει, προτίμησε να πεθάνει στα ερείπια της πατρίδας του. Την παραμονή της εξόδου συγκέντρωσε πολλές γυναίκες, παιδιά, ασθενείς, εξαντλημένους από την πείνα και τις αρρώστιες και όσους ανάπηρους δεν μπορούσαν να πάρουν μέρος στην έξοδο στο σπίτι του, περίπου 400 άτομα. Όλη τη νύχτα της εξόδου έψελναν νεκρικές ακολουθίες, ενώ ο Καψάλης κρατούσε συνεχώς ένα δαυλί στο χέρι του. Το πρωί όταν οι Τούρκοι εισέβαλαν στην πόλη, ο Καψάλης ανατίναξε το σπίτι (που ήταν πυριτιδαποθήκη) μαζί με όλους τους παρευρισκόμενους και πλήθος Τούρκων εχθρών.

Το «Ολοκαύτωμα του Καψάλη» συγκίνησε όχι μονάχα το Πανελλήνιο αλλά και στην Ευρώπη έκανε ιδιαίτερη αίσθηση και προκάλεσε θερμές εκδηλώσεις για τον Ελληνικό Αγώνα. Προτομή του Καψάλη έχει στηθεί στο Ηρώο του Μεσολογγίου.

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγωνιστής Μήτρος Καθάριος

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Αν και η Επανάσταση του 1821 είχε ξεσπάσει στον Μωριά, στην Ανατολική Στερεά επικρατούσε διστακτικότητα. Αυτό οφειλόταν κυρίως στον τοπικό οπλαρχηγό Μήτσο Κοντογιάννη, που παρά τις πιέσεις από τους Διάκο, Δυοβουνιώτη και Πανουργιά, θεωρούσε άκαιρη την εξέγερση των Ελλήνων κατά του Τούρκου δυνάστη.

Οι τρεις υπέρ της Επανάστασης οπλαρχηγοί συγκεκριμένα κληρώθηκαν στο χωριό Κομποτάδες και αποφάσισαν να προσβάλουν την Υπάτη που ονομαζόταν τότε Πετρατζίκι. Μην έχοντας άλλη επιλογή συμφώνησε και ο Κοντογιάννης. Πράγματι οι Έλληνες επιτέθηκαν στην Υπάτη στις 18 Απριλίου 1821 και σύντομα την κατέλαβαν, αποκλείοντας τους εκεί Τούρκους στα σπίτια τους. Οι Τούρκοι τελικά συνθηκολόγησαν αλλά την ίδια ώρα ισχυρή Τουρκική δύναμη 8.000 ανδρών υπό τον Κιοσέ Μεχ-

μέτ και Ομέρ Βρυώνη έφτασε στο γειτονικό Λειανοκλάδι. Αδυνατώντας να αντιπαραταχθούν στη δύναμη αυτή οι Έλληνες αποχώρησαν.

Στη συνέχεια από τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη, ο ίδιος ο Μακρυγιάννης αναφέρει για το περιστατικό και για τον Μήτρο Καθάριο, που είναι ο αγωνιστής του θέματος.

“Αυτούς τους μήνες, Απρίλη και Μάη, έγινε ένα σκέδιον να πάμε να κυργέψωμε το Πατρατζίκι και να κινηθούν όλα τα γειτονικά μέρη και συμφώνως να χτυπήσουμε όλοι μαζί. Συνάχτηκαν τ’ αναγκαία εις το Μαυρολιθάρι, εις το χωριόν και είπαμε να συναχτούμε όλοι να βα-

ρέσουμε συμφώνως. Τα χαράματα ζυγώσαμεν απόξω την Πάτρα (η Υπάτη ονομαζόταν Νέαι Πάτραι στους Βυζαντινούς χρόνους) όλοι, ως τρεις-χιλιάδες μεραστήκαμε από δυο μέρη, προχωρέσαμε ως την άκρη την χώρα, πίστη ο πόλεμος καμπόσων. Η δύναμη των Τούρκων πολλά, και χωρίς σκέδιον καλό να κάμωμε εμείς, χαλαστήκαμε. “Σκοτώθηκαν καμπόσοι Τούρκοι κ’ από μάς το-ίδιο, σκοτώθηκαν και πληγωθήκαμε... Θα σας ειπώ κ’ ένα γενναίον πολύ περιστατικόν: Ένας ατρόμητος άντρας από τους Κολοβάτες (είναι του Σαλώνου χωριόν), τον λένε Μήτρο Καθάριον (αλήθεια καθάριος κ’ ατίμητος είναι),

αφού τζακιστήκαμε στην χώρα και τραβηχτήκαμε εις το ψήλωμα, οι εδικοί μας όλοι κ’ εμείς φκιάσαμε ταμπούρι και πολεμούσαμε. Αυτός ο δυστυχής ήταν μέσα εις την χώρα σε σπίτι μπασμένος. Αφού φύγαμε εμείς, αυτός έμεινε μόνος του κλεισμένος. “Τόφυγαν οι συντρόφοι του κ’ έμεινε μόνος του. Του ρίχτηκαν οι Τούρκοι πάννου του, παίρνει ένα γιαταγάκι τούρκικον και σκοτώνει τέσσερους. Κι εκεί όπου τον πολεμούσαν του δίνουν μίαν μαχαίριά εις την κοιλιά. και σκοτώνει τον Τούρκον και με το μαχαίρι εις την κοιλιά ήρθε εκεί όπου ήμαστε εμείς, εις το ταμπούρι. Και δεν του πειράξαμεν το

μαχαίρι. με τούτο εις την κοιλιά τον πήγαμε εκεί οπούταν οι εδικοί μας και ήταν ο γιατρός. και τόβγαλε το μαχαίρι και με των μερμήγκων τα κεφάλια τόραψε την κοιλιά. Και τράβησε ο καημένος κοντά ένα χρόνον να γιατρευτή. Γέρευε και πάλε ξηλώνεταν, κ’ έβγαιναν οι κοπριές από την κοιλιά οπούταν η πληγή. Και ζη τώρα και δεν έχει ψωμί να φάγη.

“Σταθήκαμεν εκεί ως το δειλινό και πολεμούσαμε αποκόβαμε τους Τούρκους να πηγαίνουν και να ρχώνται εις το κάστρο. Ηύραν καιρό, έφυγαν με γερούσι ο Ρούκνης κ’ ο Ρουμάνης και σώθηκαν. Τότε πήγαμε και εμείς πάννου, οπού ήταν οι άλλοι ξαποστάσαμε. Τότε, από το δεξιόν του κάστρου είναι ένα βουνάκι και βήκαν καμμά διακοσιάρια Τούρκοι και το έπιασαν. Αρχίσαμε να τους πολεμήσουμε από-μπρός.

Πήρε καμπόσους ο Γκούρας συντρόφους και πήγε κρυφά και τους πήρε τις πλάτες και τους βαρούσε εκείνος από τις πλάτες και εμείς από μπρός. Και τους τελειώσαμεν όλους, τους στείλαμε εις την άλλη ζωή και με την ορμή εκείνων, οπού τους σκοτώσαμε, πήραμε και το κάστρο με γερούσι και σκοτώσαμε κι εκεί καμπόσους οι περισσότεροι φύγαν από τ’ άλλο το μέρος”.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Ο Κων/νος Λεβίδης (1790 - 1868)

αφιέρωμα

Ο Κωνσταντίνος Λεβίδης Ιερολοχίτης, λόγιος και δημοσιογράφος, σπούδασε στη Βιέννη πολιτικές επιστήμες, ιστο-

ρία και φιλοσοφία. Με την κήρυξη της Επανάστασης στη Μολδοβλαχία από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη έσπευσε να

καταταγεί στον Ιερό Λόχο και πολέμησε στο Δραγατσάνι.

Ο Κωνσταντίνος Λεβίδης γεννημένος στην Κωνσταντινούπολη το 1790, σπούδασε στη Βιέννη πολιτικές επιστήμες, ιστορία και φιλοσοφία και αναδείχθηκε σε έναν από τους σημαντικότερους πρωτοπόρους της Ελληνικής πολιτικής αρθρογραφίας. Συνεργάστηκε στενά με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και τον ακολούθησε όταν πέρασε τον Προύθο. Όταν κηρύχθηκε επίσημα η επανάσταση (24 Φεβ. 1821) ονομάστηκε χιλιάρχος του Ελληνικού στρατεύματος. Πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Ιερού Λόχου, στρατιωτικό σώμα που συγκρότησε ο Αλέξανδρος Υψηλάντης από εθελοντές σπουδαστές των Ελληνικών παροικιών (10 Μαρτίου 1821). Μετά τη μάχη στο Δραγατσάνι όπου ο Ιερός Λόχος αποδεκατίστηκε, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης κατέφυγε στην Αυστρία μαζί με τα αδέρφια του Γεώρ-

γιο και Νικόλαο (15 Ιουνίου 1821), καθώς και με μερικούς οπαδούς του και στις 14 Ιουλίου τον φιλάκισαν.

Ο Κωνσταντίνος Λεβίδης στάθηκε στο πλευρό του Υψηλάντη μέχρι το θάνατο του. Ήρθε στην Ελλάδα το 1828. Πολέμησε στη Θήβα και στην Πέτρα Βοιωτίας. Υπηρετούσε ως γενικός επιθεωρητής του στρατού της Ανατολικής Ελλάδας. Διορίστηκε πρώτος Νομάρχης Αττικής και Βοιωτίας και διετέλεσε Γραμματέας Οικονομικών (1836-1837). Πήρε το βαθμό του συνταγματάρχη και το 1868 ονομάστηκε υποστράτηγος.

Έγραψε δύο θεατρικά έργα, ένα δράμα με τίτλο «Ο Αρνησίθρησκος του Μωριά». Επίσης ποιήματα πατριωτικού περιεχομένου. Ιδιαίτερη σημασία έχουν τα πολιτικά κείμενα και τα ιστορικά δοκίμιά του.

Πέθανε στην Αθήνα το 1868.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Κίτσος Τζαβέλλας (1800 - 1855)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Γεννήθηκε στο Σούλι το 1800 και μεγάλωσε στην Κέρκυρα. Ήταν δευτερότοκος γιος του Φώτου Τζαβέλλα και της Δέσπωσης Πάνου, εγγονός του Λάμπρου Τζαβέλλα και ανιψιός του Ζυγούρη Τζαβέλλα. Το 1820 επέστρεψε μαζί με τους Σουλιώτες στην πατρίδα του, όπου ανακρύχθηκε καπετάνιος-αρχηγός. Μετά την ήττα και τον θάνατο του Αλή Πασά το 1822, πήγε στην Πίζα της Ιταλίας ως απεσταλμένος των Σουλιωτών, για να ζητήσει ενίσχυση οικονομική για τον Αγώνα.

Η πρώτη μνεία για την συμμετοχή του στις στρατιωτικές επιχειρήσεις αφορά την δράση του κατά την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγί-

ου (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1822), όπου πολέμησε στο πλευρό του Μάρκου Μπότσαρη, επικεφαλής 35 Σουλιωτών. Συμμετείχε στην μάχη του Κεφαλόβρυσου (8-9 Αυγούστου 1823), όπου βρήκε τον θάνατο ο Μπότσαρης. Τον Οκτώβριο του 1823 με 300 άνδρες προσέβαλε στην θέση Σκαλί, μεταξύ Μεσολογ-

γίου και Αιτωλικού, το ιππικό των Τούρκων κι έλυσε την πολιορκία του Αιτωλικού, αποκομίζοντας πολλά λάφυρα.

Στην συνέχεια συνεργάστηκε με τον Καραϊσκάκη και διακρίθηκε στην μάχη της Αμπλιανής (14 Ιουλίου 1824). Στις 3 Δεκεμβρίου 1824 επιβίβαστηκε με 3.000 άνδρες στο

Αίγιο και πήρε μέρος στις εμφύλιες διαμάχες στο πλευρό του Ιωάννη Κωλέττη. Πολέμησε τον Ιμπραήμ στο Κρεμμύδι της Πύλου (7 Απριλίου 1825) και σώθηκε την τελευταία στιγμή.

Στις 7 Αυγούστου 1825 μπήκε στο πολιορκημένο Μεσολόγγι και όταν ο Κιουταχάς απείλησε το νησάκι Κλείσοβα (Μάρτιος 1826), ο Τζαβέλλας έσπευσε με λίγους άνδρες του για να ενισχύσει την άμυνά του. Έτσι απειράχη η κατάληψή του και η επιχείρηση απόβασης εγκαταλείφθηκε από τους Τουρκοαιγύπτιους.

Κατά την Ηρωική Έξοδο των Μεσολογγιτών (10 Απριλίου 1826) ηγήθηκε 2.500 ανδρών από τους οποίους διασώθηκαν οι 1.300. Πήρε μέρος στις μάχες της Αττικής το 1827 και μετά τον θάνατο του Καραϊσκάκη του ανατέθηκε προσωρινά η αρχιστρατηγία.

Επί Καποδίστρια έγινε χιλιάρχος και του ανατέθηκε να εκκαθαρίσει την Στερεά Ελλάδα από τους Τουρκαλβανούς και τους Τουρκοαιγύπτιους. Στα χρόνια της Αντιβασιλείας φυλακίστηκε μαζί με τον Κολοκοτρόνη επειδή ήταν μέ-

λος τη Ρωσόφιλης μερίδας. Ο Όθωνας τον έκανε υποστράτηγο και αργότερα αντιστράτηγο και υπασπιστή του. Το 1844 ανέλαβε Υπουργός Στρατιωτικών στην κυβέρνηση του Ιωάννη Κωλέττη και μετά τον θάνατό του, τον διαδέχτηκε στην πρωθυπουργία (5 Σεπτεμβρίου 1847). Κατά την διάρκεια της σύντομης πρωθυπουργίας του, απέτυχε να εξασφαλίσει την ενότητα της κυβέρνησης του και παραιτήθηκε 8 Μαΐου 1848, παρότι διέθετε την αμέριστη υποστήριξη του Όθωνα. Το 1849 διορίστηκε για μικρό διάστημα Υπουργός Στρατιωτικών στην κυβέρνηση Κωνσταντίνου Κανάρη.

Το 1854 έλαβε μέρος στην εξέγερση των αλύτρωτων περιοχών και μαζί με άλλους Σουλιώτες αξιωματικούς ανέλαβε την ηγεσία των επιχειρήσεων στην Ήπειρο. Μετά την αποτυχία του εγχειρήματος αποσύρθηκε.

Ο Κίτσος Τζαβέλλας πέθανε στην Αθήνα 9 Μαρτίου 1855 από την λύπη του για την άτυχη έκβαση του ανωτέρω εγχειρήματος.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Αθαν. Καρπενησιώτης (1780 - 1821)

Ο Αθανάσιος Καρπενησιώτης γεννήθηκε στον Άγιο Ανδρέα Καρπενησιού το 1780. Το οικογενειακό όνομα ήταν Φουλλιάδης. Εφυγε μικρός (12ετής) για την Πόλη, όπου δούλεψε στην αρχή ως «τουφεξής» (επιδιορθωτής όπλων). Αργότερα εγκαταστάθηκε στο Ιάσιο της Μολδαβίας, όπου ασχολήθηκε με την ενοικίαση κτημάτων.

Μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία και

συμμετείχε στην Επανάσταση στην Μολδοβλαχία υπό τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Τον Μάη του 1821 στο Γαλάτσι έδωσε την πρώτη μάχη κατά των στρατευμάτων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στις 17 Ιουνίου 1821 αντιστάθηκε ηρωικά στην μάχη του Σκουλενίου όπου και σκοτώθηκε.

Όπως γράφει ο ιστορικός Διονύσιος Κόκκινος, οι επικεφαλής της Ελ-

ληνικής δύναμης των 400 μαχητών, αφού οχύρωσαν το Σκουλένι, με τους ολίγους που τους απόμειναν, κοινωνσαν των Αχράντων μυστηρίων και έφαγαν αντί άρτου αντίδωρον, μεταξύ τους ακούσθηκαν να λένε: «Αυτή είναι η στερνή μας τροφή».

Στην σύναξη των οπλαρχηγών Καρπενησιώτη, Ιντισέ, Δραγκλιόστρο, Σταύρακα, Μάγκλαρη, Σφαέλο, Κοντογόνη, Σοφινό, Καραγιώργη και του Κεφαλλονίτη καπετάνιου Μπαρμπαλιάρη, αρχηγός όλων των Ελλήνων ορίστηκε ο Αθανάσιος Καρπενησιώτης (Στον πίνακα του φον Ες αναφέρεται ως Αγραφιιώτης).

Η σύγκρουση έγινε στις 17 Ιουνίου 1821, μπροστά στα μάτια των Ρωσικών συνταγμάτων του στρατηγού Ζαμπανιόφ παρατεταγμένων στην απέναντι όχθη και Ελλήνων και Μολδαβών προσφύγων από το Ιάσιο. Τους επιτέθηκε πρώτος ο Κεχαγιάμπης με δύο χιλιάδες πεζούς, τέσσερις χιλιάδες ιππείς και έξι κανόνια. Ο αγωνιστής Δημήτριος Σφήκας από την Στερνίτσα Αρκαδίας, ο οποίος πήρε μέρος στην μάχη ως εκατόνταρχος και επικεφαλής 50 ιππέων, περιγράφει στα απομνημονεύματά του, ότι λίγες εκατοντάδες Ελλήνων επαναστατών πολέμησαν

εναντίον 8.000 Τούρκων, από τους οποίους οι 4.000 ήταν ιππείς, με αρχηγό τον πασά της Βράιλας Κεχαγιάμπη. Οι συνολικές απώλειες της Μάχης στο Σκουλένι υπολογίζονται για μεν τους Έλληνες σε 300 νεκρούς και 50 τραυματίες, για δε Τούρκους σε 1.600 νεκρούς και 200 τραυματίες.

Ανάμεσα στους λίγους που μάχονταν ακόμη έμεινε να πολεμάει ο Αθανάσιος Καρπενησιώτης, «ο ανήρ ούτος του μεγάλου χαρακτήρος και της ηρωικής καρδιάς». Όταν ο γενναίος καπετάνιος έριξε και τις τελευταίες βολές εναντίον των Τούρκων, πέταξε τα δύο πιστόλια του στο ποτάμι και κραδαίνοντας το σπαθί του όρμησε εναντίον των Τούρκων και έπεσε νεκρός. Όλοι οι υπερασπιστές του Σκουλενίου έπεσαν νεκροί, μόνο λίγοι τραυματίες σώθηκαν αφού μεταφέρθηκαν στην απέναντι όχθη.

Ο ιστορικός Κόκκινος επίσης εξήρε τη μάχη αυτή για την ομαδική ανδρεία και ηρωική αντιμετώπιση βεβαίου θανάτου, που την παρομοιάζει με την μάχη του Αθανασίου Διάκου στην Αλαμάνη και του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι..

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο υδραίος πυρπολητής Ανδρέας Πιπίνος (1788-1836)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ανδρέας Πιπίνος, Υδραίος πυρπολητής του 1821. Ένας από τους σημαντικότερους πυρπολητές στις ναυτικές επιχειρήσεις της Ελληνικής Επανάστασης. Αποτέλεσε με τον Κωνσταντίνο Κανάρη ένα φοβερό δίδυμο μπουρλοτιέρηδων.

Ο Ανδρέας Πιπίνος γεννήθηκε στα τέλη του 18ου αιώνα στην Ύδρα και ακολούθησε το ναυτικό επάγγελμα.

Καθ' όλη την διάρκεια του Αγώνα φάνηκε πολλαπλά

χρήσιμος χάρη στην ανδρεία και την πειθαρχία που επέδεικνε. Τον Μάιο του 1821 συμμετείχε υπό τον Παπανι-

κολή στην πυρπόληση Τούρκικου δικρότου στην Ερεσό της Λέσβου. Τον Ιούνιο του 1822 συνεργάστηκε με τον

Κανάρη στην πυρπόληση της Τούρκικης Ναυαρχίδας στο λιμάνι της Χίου και τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου

στην ναυμαχία των Σπετσών, όπου διακρίθηκε για την ειρμότητά του, αναγκάζοντας τον εχθρικό στόλο να απομακρυνθεί προσωρινά για να αποφύγει την πυρπόληση. Έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις εναντίον του αιγυπτιακού στόλου στην θάλασσα της Σάμου (Αύγουστος του 1824) και στην Σφακτηρία (Μάιος του 1825) και σε άλλες επιχειρήσεις, προσφέροντας πολύτιμες υπηρεσίες μέχρι το τέλος του Αγώνα.

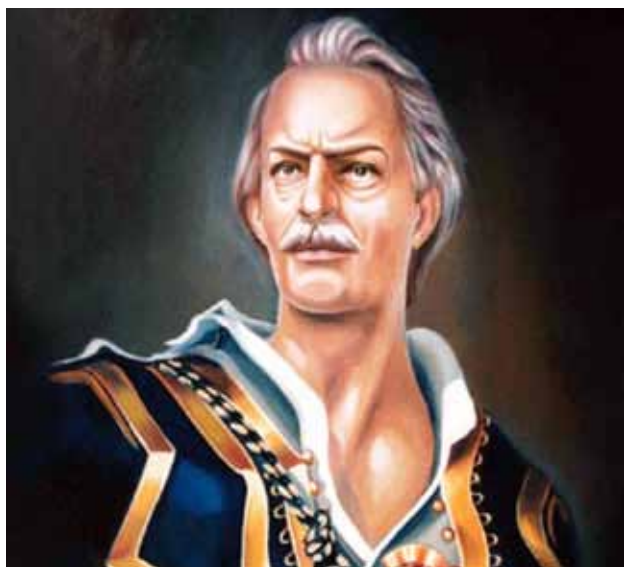
Μετά την απελευθέρωση διορίστηκε αρχηγός της Ανατολικής Ναυτικής Μοίρας, την ίδια ώρα που ο Κανάρης αναλάμβανε την Δυτική.

Αποστρατεύτηκε το 1836 και πέθανε λίγο αργότερα.

Η Ελληνική Πολιτεία τίμησε τον Πιπίνο, δίνοντας το όνομά του σε δύο υποβρύχια του Πολεμικού Ναυτικού.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Εμμανουήλ Παπάς (1773 - 1821)

Ο Εμμανουήλ Παπάς Μακεδών Έλληνας έμπορος, τραπεζίτης μέλος της Φιλικής Εταιρείας και οπλαρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Υπήρξε πρωτεργάτης της εξέγερσης στην Χαλκιδική και μία από τις αγνότερες και ηρωικότερες μορφές του Αγώνα της Ανεξαρτησίας.

Στις 17 Μαΐου του 1821 κήρυξε την Επανάσταση στην Μακεδονία ως «αρχηγός και υπερασπιστής της Μακεδονίας».

Ο Εμμανουήλ Παπάς γεννήθηκε στην Δοβίστα Σερρών το 1773. Είχε ακόμα τέσσερα αδέρφια, τους Αθανάσιο, Μάλαμα, Γεώρ-

γιο και Κωνσταντίνο, καθώς και μία αδελφή, την Παναγιώτα. Ο πατέρας του ήταν παπάς και από τους πλουσιότερους και πιο διακεκριμένους προύχοντες της επαρχίας. Από την ιδιότητα του πατέρα του ως ιερέα, προέρχεται και το οικογενειακό όνομα Παπάς όπως συνθηζόταν στην εποχή εκείνη. Μετά την στοιχειώδη μόρφωσή του στο χωριό, ο Εμμανουήλ Παπάς μετέβη στις Σέρρες όπου σπούδασε στην περιώνυμη Σχολή των Σερρών. Όταν αποφοίτησε από την Σχολή επανήλθε στην Δοβίστα όπου και παντρεύτηκε την Φαί-

δρα, κόρη επίσης αρχοντικής οικογένειας, με την οποία μέχρι και το 1816, απέκτησε έντεκα παιδιά (οκτώ αγόρια και τρία κορίτσια).

Με την επιστροφή του στο χωριό αρχίζει με τα αδέρφια του, να κτίζει ευπρεπή ναό, χρησιμοποιώντας δικά του χρήματα. Φανατικοί Τούρκοι, ωστόσο προσαπαθούν να τους εμποδίσουν στο έργο τους και ο Παπάς τους εξαγοράζει με χρηματικά δώρα. Τελικά ο ναός αποπερατώνεται το 1805 και αποτελεί μέχρι και σήμερα την εκκλησία του χωριού. Το ίδιο έτος (1805) και ύστερα από τον θάνατο του πατέρα του, το επαγγελματικό του δαιμόνιο τον επανέφερε στις Σέρρες, ακριβώς την εποχή που το εμπόριο βρισκόταν στην ακμή του.

Δραστηριοποιήθηκε στον εμπορικό τομέα, στην Βιέννη και στην Κωνσταντινούπολη, Προμήθευε τους αγωνιστές του απελευθερωτικού Αγώνα με όπλα, εφόδια και μεγάλα χρηματικά ποσά.

Έχοντας ως ορμητήριο το Άγιο Όρος οργάνωσε την εξέγερση σε όλη την Μακεδονία με αφετηρία την Χαλκιδική. Οι Τούρκοι με ισχυρές δυνάμεις έπνιξαν στο

αίμα την εξέγερση, σε όλες τις επαναστατημένες περιοχές της Χαλκιδικής.

Παράλληλα του δήμευσαν την περιουσία στις Σέρρες, του έκασαν το σπίτι και συνέλαβαν πολλούς συγγενείς του.

Μετά την αποτυχία, μπήκε σε πλοίο με μερικούς συντρόφους του και κατευθύνθηκε στην Ύδρα, για να συνεχίσει από εκεί τη δράση του εναντίον των Τούρκων.

Πέθανε από συγκοπή λίγο πριν φτάσει στον προορισμό του, 5 Δεκεμβρίου του 1821.

Η σορός του ήρωα μεταφέρθηκε στην Ύδρα και κηδεύτηκε με τιμές αρχιστράτηγου. Το 1843 αναρτήθηκε στο Ελληνικό Βουλευτήριο το όνομα του, ως ενός από τους πρωταγωνιστές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Το 1927, προς τιμήν του ήρωα, η γενέτειρά του Δοβίστα άλλαξε το όνομά της σε «Εμμανουήλ Παπάς». Τα λείψανά του μεταφέρθηκαν στις 17 Μαΐου του 1966 και εναποτέθηκαν κάτω από τον ανδριάντα του, στην Πλατεία Ελευθερίας των Σερρών.

Η επανάσταση στην Μακεδονία έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην

εδραίωση του Αγώνα στην νότια Ελλάδα και στην εκεί δημιουργία ισχυρού επαναστατικού κέντρου. Μεγάλος όγκος τουρκικών δυνάμεων, που είχε σκοπό να κινηθεί προς την νότια Ελλάδα, έμεινε για μεγάλο χρονικό διάστημα, σχεδόν για όλο το έτος του 1821, στην περιοχή της Μακεδονίας, αντιμετωπίζοντας τις δυνάμεις του Εμμανουήλ Παπά. Το γεγονός αυτό εξασφάλισε μεγάλο πλεονέκτημα χρόνου στις επαναστατημένες δυνάμεις του νότου, για να οργανωθούν, αλλά και για να καταλάβουν μεγάλο μέρος των περιοχών από τις αποκομμένες από ενισχύσεις τουρκικές δυνάμεις.

Η ίδια η θυσία του Εμμανουήλ Παπά, που εκτός από την ίδια του τη ζωή, πρόσφερε στον Αγώνα ολόκληρη την περιουσία του, ενώ και πολλά από τα παιδιά του ακολούθησαν το παράδειγμα του πατέρα τους, προσφέροντας την ζωή τους για την ανεξαρτησία της Ελλάδας, ανέδειξαν τον Εμμανουήλ Παπά (και την οικογένειά του), ως μία από τις πιο αγνές και πατριωτικές μορφές του αγώνα προς την ανεξαρτησία.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος (Πρεσβύτερος) (1766 - 1826)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος ήταν Πελοποννήσιος έμπορος, πρόκριτος και μία από τις ευγενέστερες μορφές της Επανάστασης του 1821, μαζί με τον Αθανάσιο Κανακάρη και τον Παλαιών Πατρών Γερμανό.

Αν και θεωρείται Πατρινός, ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος γεννήθηκε σύμφωνα με αυτόγραφο του γιου του Παναγιώτη στην Κόρινθο τον Μάρτιο του 1766. Ο πατέρας του, Γεώργιος, γιος παπά, καταγόταν από το χωριό Πλαίσια Κατσανοχωριών Ηπείρου. Ο προπάππος του, βιλαέτης (διακριθείς στον Αγώνα) Γεώργιος Μαργαρίτης, μετά την τέλεση της θεί-

ας λειτουργίας, τον κρέμασαν οι Τούρκοι στον νάρθηκα του ναού. Ο γιος του Γεωργίου Μαργαρίτη Παπα-Διαμάντη, παππούς του Ιωάννη, ήταν εύπορος ιερωμένος και προεστός. Όπως ο τραγικός πατέρας του, έτσι κι' αυτός κυνηγημένος από τους Τούρκους, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το τόπο του με την οικογένειά του και να εγκατασταθεί στο

Αιτωλικό. Στο Αιτωλικό έκτισε τον ναό των Ταξιαρχών και έγινε εφημέριός του. Όταν απεβίωσε τον ενταφίασαν έξω από τον ναό. Ο παπα-Διαμάντης άφησε δύο γιους, τον Αναστάσιο και τον Γεώργιο, πατέρα του Ιωάννη Παπαδιαμαντοπούλου.

Ο Αναστάσιος εγκαταστάθηκε στην πόλη των Πατρών και ο Γεώργιος στην πόλη της

Κορίνθου. Και τα δύο παιδιά του παπα-Διαμάντη διακρίθηκαν για τις ικανότητές τους στο εμπόριο. Όταν συναντήθηκαν στην Πάτρα αποφάσισαν να αλλάξουν το επώνυμό τους και από Μαργαρίτης να το μετατρέψουν σε Παπαδιαμαντόπουλο, δηλαδή παιδιά του Παπα-Διαμάντη. Έτσι και ο Ιωάννης λεγόταν Παπαδιαμαντόπουλος. Ο Γεώργιος, πατέρας του Ιωάννη, γνώρισε την κόρη ενός ιερέα και πρόκριτου την οποία παντρεύτηκε. Από τον γάμο του απέκτησε έναν γιο και μία κόρη, τον Ιωάννη και την Ανθή.

Ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος πήγε στην Πάτρα, όπου πολύ γρήγορα έγινε μεγαλέμπορος, πλοιοκτήτης και τραπεζίτης.

Μυήθηκε νωρίς στην Φιλική Εταιρεία και ενίσχυσε τον Αγώνα με τεράστια χρηματικά ποσά. Πήρε μέρος στην σύσκεψη της Βοστίτσας με επικεφαλής τον Παπαφλέσσα (Ιανουάριος 1821) και πρωτοστάτησε στην κήρυξη της Επανάστασης.

Εκλέχτηκε πληρεξούσιος

στις Εθνοσυνελεύσεις της Επιδαύρου και του Άστρους (1821 και 1823). Ορίστηκε πρόεδρος επιτροπής για την διεύθυνση των πολεμικών επιχειρήσεων στην Δυτική Στερεά. Εγκαταστάθηκε στο Μεσολόγγι, διέθεσε μεγάλα ποσά για τον ανεφοδιασμό και βοήθησε στην οργάνωση της άμυνας. Σκοτώθηκε στην Έξοδο, το 1826, πολεμώντας ηρωικά.

Η οικογένειά του με το τέλος της Επανάστασης γύρισε στην Πάτρα. Εγγονός ήταν ο ποιητής Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος (Ζαν Μορεάς) ο οποίος εγκαταστάθηκε στην Γαλλία.

Η πολιτεία για να τον τιμήσει έδωσε το όνομά του σε δρόμο της πόλης της Πάτρας κοντά στο Κάστρο και σε πλατεία, στην οποία βρισκόταν το σπίτι του, στην πρώην πλατεία Ομονοίας. Επίσης έχει κατασκευαστεί και η προτομή του σε άλλη πλατεία στα Ταμπάχανα στην Άνω Πόλη της Πάτρας.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Μητροπέτροβας (1745 - 1838)

Ο Δημήτριος-Μήτρος Πέτροβας γνωστότερος ως Μητροπέτροβας κλεφτοκαπετάνιος, παλιός συμπολεμιστής του καπετάν Ζαχαριά και οπλαρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 από τη Μεσσηνία, καθώς και ένας από τους ηγέτες των αντικυβερνητικών εξεγέρσεων κατά

την διάρκεια της Βαυαρικής αντιβασιλείας (Βαυαροκρατία) το 1834.

Ο Μητροπέτροβας γεννήθηκε στην Γαράντζα (Άνω Μέλπεια) της Μεσσηνίας το 1745. Ανέπτυξε πολεμική δράση στα Ορλωφικά και εργάστηκε για την προετοιμασία της Επανάστασης στην

Μεσσηνία κατά των Οθωμανών.

Ο Μητροπέτροβας ήταν αδελφοποιητός (εγκάρδιος φίλος) και συμπολεμιστής με τον πατέρα του Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, Κωνσταντή. Μετά τον φόνο του Κωνσταντή από τους Τούρκους (1785), ο Μητροπέτροβας συνδεόμενος με δεσμούς αδελφοποιίας με το Κολοκοτρωνέικο ανέλαβε την κηδεμονία του νεαρού ακόμη Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Υπήρξε δε και ο πρώτος δάσκαλός του στην πολεμική τέχνη και τον βοήθησε με κάθε τρόπο όταν κηρύχθηκε η Επανάσταση. Το 1819 ο Μητροπέτροβας μυείται στην Φιλική Εταιρεία και μετά από δύο χρόνια με την έναρξη της Επανάστασης, συμμετείχε με δικό του πολεμικό σώμα στην απελευθέρωση της Καλαμάτας (23 Μαρτίου 1821). Μπαίνει από τους πρώτους στην Καλαμάτα, λίγο πριν τον Κολοκοτρώνη,

τον Παπαφλέσσα, τον Νικηταρά, τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, τον Αναγνωσταρά κ.α. αγωνιστές και στην συνέχεια στην Βόρεια Μεσσηνία όπου κατέλυσε τις οθωμανικές αρχές.

Κατά την διάρκεια του Αγώνα τάχθηκε στο πλευρό του Κολοκοτρώνη και πήρε μέρος στην μάχη των Δερβενακίων, του Βαλιτεσιού και της άλωσης της Τριπολιτσάς.

Ο Μητροπέτροβας ήταν ένας από τους γενναιότερους οπλαρχηγούς και ο πιο συνετός, ο Νέστωρ του Αγώνα. Ήταν ο μεγαλύτερος σε ηλικία και τον έλεγαν όλοι «Παπούλη» και ο Κολοκοτρώνης τον σεβόταν και τον αποκαλούσε πάντα «Μπαρμπα». Ο γηραιός οπλαρχηγός ήταν αφοσιωμένος φανατικά στον μαθητή του και τον ακολουθούσε παντού. Ακόμα και στην φυλακή, όταν πήρε το μέρος του τις εμφύλιες διαμάχες του 1824-1825.

Φανατικός πολέμιος της

Αντιβασιλείας, πρωτοστάτησε στην ανταρσία Μανιατών μετά την καταδίκη του Κολοκοτρώνη.

Σε δεύτερη εξέγερση στη Μεσσηνία για την οποία καταδικάστηκε σε θάνατο ο ίδιος αλλά δεν εκτελέστηκε λόγω της προχωρημένης ηλικίας του, αντίθετα από τον γαμπρό του Γιαννάκη Γκρίτζαλη και Αναστάσιο Τζαμαλή που εκτελέστηκαν αμέσως.

Αφού παρέμεινε στην φυλακή ο Μητροπέτροβας για αρκετό χρονικό διάστημα του δόθηκε αμνηστία και ακολουθώντας επέστρεψε στην γενέτειρά του Γαράντζα όπου απεβίωσε το 1838 σε ηλικία 92 ετών.

Έγραψαν για τον Μητροπέτροβα πολλοί ιστορικοί και ακαδημαϊκοί που εξήραν την ανδρεία του και την προσωπικότητά του, καθώς και την συνεισφορά του στην Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αχαιός αγωνιστής Αναγν. Στριφτόμπολας (1778-1821)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολικά στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Καπετάνιος των Καλαβρύτων, δάσκαλος στην Τριπολιτά, άσπονδος εχθρός των Τούρκων, δίδασκε στα παιδιά εκτός από τα γράμματα την τέχνη του πολέμου εν όψει του 1821 και πώς να χειρίζονται τα μαχαίρια, πετώντας ο ίδιος κάμποσο μακριά με στόχο επιτυχή. Φυγόδικος γιατί μαχαίρωσε έναν Τούρκο και κλέφτης όταν άρχισε η Επανάσταση του 1821.

Ο Αναγνώστης Στριφτόμπολας γεννήθηκε στην Κέρτεζη Καλαβρύτων το 1778. Παντρεύτηκε την Αγγελική και απέκτησαν δύο κόρες την Βασιλική και την Αικατερίνη και έναν γιο τον Γεώργιο.

Το 1800 εικοσιδυάχρονος ήταν δάσκαλος στην Τριπολιτά, αλλά αντί να μαθαίνει τα παιδιά γράμματα τα μάθαινε την τέχνη του πολέμου και ει-

Η ορκωμοσία αγωνιστών στην Αγία Λαύρα την 17η Μαρτίου 1821 (εορτή του Αγίου Αλεξίου, πολιούχου των Καλαβρύτων). Παρουσία της ομάδας Αν. Στριφτόμπολα που σηματοφόρος της σημαίας είναι ο ίδιος, όπως εικάζεται στην άνω φωτογραφία. Μετά την δοξολογία με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό και την ευλογία των όπλων για την ευόδωση της Ελληνικής Επανάστασης κατά των Τούρκων.

δικά πώς να χειρίζονται το μαχαίρι. Ήταν άσπονδος εχθρός των Τούρκων και φιλονικούσε συνέχεια μαζί τους, ώσπου μία μέρα σκότωσε κάποιον Τούρκο. Κυνηγημένος κατέ-

φυγε στην Ζάκυνθο, όπου κατατάχτηκε στον Αγγλικό στρατό. Το 1818 επέστρεψε στην Τριπολιτά σαν σωματοφύλακας του Ασημάκη Ζαΐμη. Εκεί αρρώστησε βαριά και

φοβούμενος τους Τούρκους κατέφυγε στο σπίτι του Ιωάννη Στεφανή Στεφανόπουλου, ωρολογοποιού στο επάγγελμα, ο οποίος έχαιρε ιδιαίτερης εκτίμησης από τους Τούρ-

κους, έως ότου ανάρρωσε. Το 1821 συγκρότησε πολυάριθμο επαναστατικό σώμα με επικεφαλής 15 μπουλουξήδες, με το οποίο πήρε μέρος στην πολιορκία και την κατάληψη των Καλαβρύτων στις 21 Μαρτίου 1821. Στην συνέχεια πολέμησε με τα παλικάρια του στην Μάχη του Λεβιδίου όπου και σκοτώθηκε 14 Απριλίου 1821.

Ανώνυμος συγγραφέας το 1850 που αφηγείται λεπτομέρειες της δράσης της οικογένειας Στριφτόμπολα αναφέρει την παρουσία της ομάδας του Αναγνώστη Στριφτόμπολα στην δοξολογία και ορκωμοσία αγωνιστών στην Αγία Λαύρα την 17η Μαρτίου 1821 (εορτή του Αγίου Αλεξίου, πολιούχου των Καλαβρύτων). Αναφέρει μάλιστα ότι μέλος της εν λόγω ομάδας ήταν ο σηματοφόρος της σημαίας.

Η παρουσία του Αναγνώστη Στριφτόμπολα στις πρώτες πολεμικές ενέργειες στα Καλάβρυτα και μετέπειτα στο Λεβίδι πιστοποιείται από έγγραφο που υπογράφουν το 1827 ο Μαυρομιχάλης και άλλοι ήρωες της Επανάστασης του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Στάικος Σταϊκόπουλος (1799 - 1835)

Ο Στάικος Σταϊκόπουλος αγωνιστής του 1821, οργάνωσε την πολιορκία του Ναυπλίου και πρώτα κατέλαβε το

φρούριο Παλαμήδι, πράξη για την οποία έμεινε γνωστός στην Ιστορία.. Γεννημένος το 1799 στην Ζάτουνα

Γορτυνίας, από νέος πήγε στην Ύδρα όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο δερμάτων. Εκεί το 1818 μύηθηκε στην Φιλική Εταιρεία από τον Νικ. Σπλιωτόπουλο. Όταν άρχισε ο ξεσηκωμός του 1821, συγκρότησε δικό του στρατιωτικό σώμα και από την Ύδρα πέρασε στο Άργος όπου οργάνωσε την πολιορκία του Ναυπλίου, όπου πρωταγωνίστησε και μαζί με τον Δημήτριο Μοσχονοσιώτη κυριέυσε το φρούριο Παλαμήδι, πράξη για την οποία έμεινε γνωστός στην ιστορία (1822).

Ύστερα από αυτό προβιβάστηκε από χιλιάρχος σε στρατηγό. Στην συνέχεια του ανατέθηκε η πολιορκία του κάστρου της Κορίνθου όπου και το κατέλαβε. Είχε αρραβωνιαστεί την Κατερίνα Δημητρακοπούλου ανιψιά του Κολοκοτρώνη. Οι κυβερνητικοί προσπάθησαν να τον αποσπάσουν από τον Γέρο, αλλά οι προσπάθειες τους απέβησαν άκαρπες.

Ήταν ο πρώτος που αντιμετώπισε τον Ιμπραήμ Πασά με αποτέλεσμα να συλ-

λάβει στην Κόρινθο 30 στρατιώτες του αιχμαλώτους και να τους στείλει στο Ναύπλιο.

Έλαβε μέρος στην Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους. Με την έλευση του Όθωνα παρέμεινε στον στρατό, αλλά φυλακίστηκε επειδή τάχτηκε εναντίον τους.

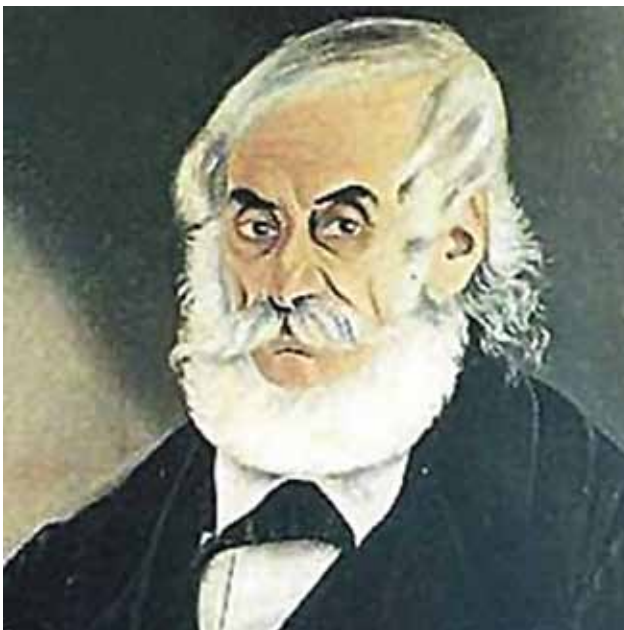
Απεβίωσε στις 21 Φεβρουαρίου του 1835, ημέρα αποφυλάκισης του, στις φυλακές Λεονάρδου στο Ναύπλιο από τα τραύματα και τις κακουχίες του πολέμου και ενταφιάστηκε στο παλαιό νεκροταφείο της πόλης. Σήμερα ο δήμος Ναυπλίου έχει δημιουργήσει προς τιμήν του, το πάρκο Σταϊκόπουλου ενώ κάθε χρόνο στις 29 Νοεμβρίου πραγματοποιείται τιμητική εκδήλωση. Η Ζάτουνα τόπος γέννησής του και το Ναύπλιο, τόπος θανάτου του, έχουν αδελφοποιηθεί προς τιμήν του. Με τον γάμο του με την Κατερίνα Δημητρακοπούλου είχε μία κόρη την Ζαχαρούλα.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Παναγιώτης Σέκερης (1783 -1846)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Παναγιώτης Σέκερης Φιλικός από την Τριπολιτσά και Εθνικός ευεργέτης. Είναι γιός του Δημητρίου Σέκερη Εμπόρου που είχε παντρευτεί τη Χαϊδω, που απέκτησαν τρία παιδιά. Τον Παναγιώτη το 1783, τον Αθανάσιο το 1785 και τον Γεώργιο πιθανόν το 1787.

Ο Παναγιώτης, πρωτότοκος γιός, έμαθε τα πρώτα γράμματα στην Τριπολιτσά, μαθήτευσε στη Σχολή Δημητσάνας. Στις διακοπές ήταν αυτόπτης μάρτυρας του σκοτωμού του Πατέρα του μέσα στο εμπορικό κατάστημα από ένα Τούρκο. Ο ίδιος φοβούμενος για τη ζωή του, κατέφυγε στις Σπέτσες όπου είχε συγγενείς εμπόρους και εργάστηκε στις επιχειρήσεις τους. Λίγο αργότερα με-

τέβη στην Κωνσταντινούπολη όπου ίδρυσε δική του Εμπορική επιχείρηση, απόκτησε 15 περίπου ισοποφά, με ένα από τα οποία διέφυγε το 1821 από την Πόλη και κατέλαβε σημαντική θέση στο διεθνές εμπόριο της εποχής. Το είδος των επιχειρήσεων δεν είναι γνωστό πάντως πολύ γρήγορα πρόκοψε. Το 1821 η περιουσία του έφτανε το ποσό του ενός εκατομμυρίου γροσίων. Το 1808 μόνιμα στην Πόλη, ο Πανα-

γιώτης Σέκερης φρόντισε για την εκπαίδευση των αδελφών του Αθανασίου και Γεωργίου. Το 1811 ο Γεώργιος αναχωρεί από την Πόλη για σπουδές σε διεθνή εκπαιδευτικά κέντρα και καταλήγει το 1813 στο Παρίσι, όπου και παρέμεινε έως το 1821. Επέστρεψε στο Μωριά για να συνεισφέρει στον Αγώνα. Πολέμησε ως αρχηγός σε τριπολιτσιώτικο σώμα αγωνιστών. Κατά τον Φωτάκο, ο Γεώργιος Σέκερης ήταν ο πιο

μορφωμένος Πελοποννήσιος του καιρού του και δεύτερος ερχόταν ο Πάνος Κολοκοτρώνης. Πήρε μέρος και στην πολιορκία της Πάτρας και στις επιχειρήσεις κατά του Δράμαλη στην Αργολιδοκορινθία, κυριευθείς από νόσον ανίατον πέθανε και έτσι η Πελοπόννησος έχασε στρατηγόν παιδευμένον και κάτοχον πολλών γλωσσών και γνώσεων. Τον μεταφέρανε στην Τριπολιτσά τον Γεώργιον Σέκερη και εκείνος πέθανε, τέλη Νοεμβρίου του 1822.

Ο Αθανάσιος Σέκερης μετά τις σπουδές του στην Πόλη, ασκήθηκε κοντά στον μεγάλο αδελφό στο εμπόριο και το 1816 εγκαταστάθηκε στην Οδησό ως συνέταιρος του μεγαλέμπορου αδελφού του.

Ο Αθανάσιος στην Οδησό ανήκε στην ανώτατη τάξη, διότι διέθετε περιουσία τουλάχιστον 20.000 ρουβλίων εξωτερικού και εσωτερικού εμπορίου, βιοτεχνία και πλοιοκτησίας. Η μύηση του Γεωργίου Σέκερη στη Μόσχα από τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, αποτέλεσε την μύηση των αδελφών του, από του οποίους ο Παναγιώτης ως ο πλουσιότε-

ρος θα καταστεί ο χρηματοδότης της Φιλικής Εταιρείας.

Η μύηση του Παναγιώτη Σέκερη στη Φιλική Εταιρεία 5 Μαΐου 1818, μετά τη μεταφορά της έδρας της Φιλικής Εταιρείας από την Οδησό στην Πόλη το 1818, απέβη σωτήρια για τη φιλική Εταιρεία μετά το θάνατο του Νικολάου Σκουφά 31 Ιουλίου 1818. Τα αδελφία υπήρξαν οι αποκλειστικοί χρηματοδότες της Φιλικής Εταιρείας. Ο Παναγιώτης Σέκερης θα παρουσιάσει το 1846, στοιχεία για τη συνεισφορά του στη Φιλική Εταιρεία και για τον Αγώνα που ανέρχονταν στο ποσό των 425.000 γροσίων.

Στην Οδησό έζησε μέτρια και περιορισμένη ζωή ο Σέκερης, πάσχιζε να βοηθήσει τους Έλληνες πρόσφυγες. Ήλθε στην απελευθερωμένη Ελλάδα το 1830. Ο Καποδίστριας τον διόρισε τελώνη στην Ύδρα και ύστερα τον μετέθεσαν στ' Ανάπλι όπου και πέθανε το 1846 φτωχός και περιφάνος.

Όπως αναφέρει ο ίδιος για τις θυσίες του για την ελευθερία της Πατρίδας του, ευχαριστεί το Θεό που του έδωσε τόσα πλούτη και τα κατέθεσε στο Βωμό της.

Ιωάννης Φιλήμων (1798 - 1874)

Ο Ιωάννης Φιλήμων γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1798. Ο πατέρας του καταγόταν από τη Θράκη ζωγράφος το επάγγελμα. Φοίτησε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή, ενώ έμαθε και την τυπογραφία εργαζόμενος στο Πατριαρχικό Τυπογραφείο στην στοιχειοθέτηση του πρώτου τόμου της Κιβωτού της Ελληνικής Γλώσσας. Τότε έμαθε την Τουρκική γλώσσα.

Σύμφωνα με την παράδοση, ο Φιλήμων σε μικρή παιδική ηλικία βρήκε ως πρόσφυγας καταφύγιο στο σπίτι της οικογένειας Υψηλάντη στην Κωνσταντινούπολη. Με τη βοήθεια της οικογένειας Υψηλάντη ο Φιλήμων απέκτησε υψηλή μόρφωση.

Τον Οκτώβριο του 1821 έφτασε στην Πελοπόννησο και χρημάτισε γραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη. Το 1825 μπήκε στην υπηρεσία των Μαυρομυχαλαίων αλλά πολύ γρήγορα επέστρεψε στις υπηρεσίες του Δημητρίου Υψηλάντη σαν γραμματέας του επιτελείου του μέχρι το 1829. Αρρώσπησε από τύφο και δεν μπόρεσε να συνοδεύσει τον Υψηλάντη στην εκστρατεία του στην Ανατολική Ελλάδα. Όταν ανάρρωσε, προσελήφθη ως γραμματέας του Εκτελεστικού από τον Θεόδωρο Νέγηρ και

απέκτησε υψηλή μόρφωση. Τον Οκτώβριο του 1821 έφτασε στην Πελοπόννησο και χρημάτισε γραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη. Το 1825 μπήκε στην υπηρεσία των Μαυρομυχαλαίων αλλά πολύ γρήγορα επέστρεψε στις υπηρεσίες του Δημητρίου Υψηλάντη σαν γραμματέας του επιτελείου του μέχρι το 1829. Αρρώσπησε από τύφο και δεν μπόρεσε να συνοδεύσει τον Υψηλάντη στην εκστρατεία του στην Ανατολική Ελλάδα. Όταν ανάρρωσε, προσελήφθη ως γραμματέας του Εκτελεστικού από τον Θεόδωρο Νέγηρ και

αντέγραψε το πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας που είχε ψηφιστεί από την Α' Εθνοσυνέλευση. Δύο μήνες αργότερα μετέβη στην Φθιώτιδα για να συναντήσει τον Υψηλάντη και στη συνέχεια γύρισαν μαζί στην Τρίπολη, όπου ανέλαβε Πρόεδρος του Βουλευτικού. Με την εισβολή του Δράμαλη παρέιχε στον Κολοκοτρώνη ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις δυνάμεις της εμφοροφυλακής του εχθρού αλλά και ότι το φρούριο του Άργους ήταν κενό και μπορούσε να το καταλάβει. Έγινε αρχιγραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη, ενώ από τις 16 Ιουλίου έως 19 Ιουλίου 1822 κινδύνευσε η ζωή του στις μάχες με τον Δράμαλη. Τελικά επέστρεψε στην Τρίπολη.

Στην Καποδιστριακή περίοδο ο Φιλήμων δήλωνε αμέτοχος σε όλον τον αντικαποδιστριακό αναβρασμό. Του προτάθηκε να εκδώσει εφημερίδα αντικυβερνητική αλλά αυτός αρνήθηκε. Όπως ομολογεί ο ίδιος τότε είχε ενταχθεί στο φιλοκυβερνητικό στρατόπεδο και μάλιστα πρότεινε με έκθεσή του προς τον Κυβερνήτη αναφορικά με την έκρυθμη εσωτερική κατάσταση και τον τρόπο υπέρβασής της. Ο Φιλήμων συμφωνούσε με τον Καποδίστρια πως προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος ήταν η διανομή εθνικών κτημάτων στους

ακτήμονες.

Απεβίωσε στην Αθήνα την 1η Ιανουαρίου 1874. Κηδεύτηκε την επομένη και του αποδόθηκαν τιμές ταγματάρχη της φάλαγγος.

Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο μεταξύ των οποίων το ιστορικό περί Φιλικής Εταιρείας και το περί της Ελληνικής Επανάστασης.

Στον πρώτο τόμο περί Φιλικής Εταιρείας εντόπισε από έρευνες και από την εμπιστευτική σχέση του με τον Δημήτριο Υψηλάντη ένα ακατάτακτο τμήμα του κεντρικού Αρχείου της Φιλικής Εταιρείας. Εκεί ομολόγησε το σφάλμα του αναφορικά με τις μειωτικές κρίσεις που διατύπωσε για τον Εμμανουήλ Ξάνθο, όπου τον κατηγορήσει ότι σπατάλησε τα χρήματα της Φιλικής Εταιρείας και ήταν υπεύθυνος για το θάνατο του Σκουφά. Μετά όμως από την ανάγνωση της απολογίας του Ξάνθου, αποκατέστησε την αλήθεια με άρθρο του στην εφημερίδα Αιών (19 Μαρτίου 1839).

Ο Ιωάννης Φιλήμων ήταν από τους πρώτους ιστορικούς που συνέλεξαν κάποια Οθωμανικά έγγραφα αναγνωρίζοντας ρητά τη σημασία των τουρκικών αρχείων για τη συγγραφή της Ιστορίας της Ελληνικής Επανάστασης του 1821..

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Συνέλευση της Βοστίτσας (Αίγιο 26 έως 30 Ιανουαρίου 1821)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Πατ. Πατρών Γερμανός (1771-1826)

Παπαφλέσσας Γρηγόριος (1786-1825)

Η συνέλευση της Βοστίτσας ή κατά τους ιστορικούς η Μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας, έγινε στη Βοστίτσα (Αίγιο) 26 έως 30 Ιανουαρίου του 1821. Σύμφωνα με την απόφαση της Φιλικής Εταιρείας, προεστοί, αρχιερείς, κληρικοί και αρκετοί επώνυμοι του Μωριά συγκεντρώθηκαν για να συζητήσουν θέματα της οργανωτικής προετοιμασίας της Επανάστασης καθώς και του προσδιορισμού της ημερομηνίας της έναρξης αυτής. Προς άρση κάθε υποψίας των Τούρκων για τη συγκέντρωση διέδιδαν ότι αφορούσε επίλυση κτηματικών διαφορών μεταξύ των μοναστηριών. Η συνέλευση γινόταν κάθε μέρα σε διαφορετικό σπίτι, αναφέρονται μεταξύ άλλων τα σπίτια των προεστών Ανδρέα Λόντου, Αλέξανδρου Δεσποτόπουλου και Άγγελου Μελετόπουλου. Οι συζητήσεις άρχισαν μετά την άφιξη του Παπαφλέσ-

σα ως εκπροσώπου του Υψηλάντη. Μερικοί από τους συμμετέχοντες για την Ιστορία είναι: Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός πρόεδρος της Συνέλευσης, Αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παπαφλέσσας εισηγητής της Φιλικής Εταιρείας, Επίσκοπος Χριστιανουπόλεως Γερμανός Ζαφειρόπουλος, Πρωτοσύγκελος Χριστιανουπόλεως Αμβρόσιος Φραντζής, Νικόλαος Λόντος, Ανδρέας Λόντος, Ασημάκης Ζαΐμης, Ανδρέας Ζαΐμης, Ανδρέας Χριστόδουλος, Σωτήρης Χαράλαμπος, Επίσκοπος Κερνίκης Προκόπιος, Ηγούμενος Μεγάλου Σπυλαίου Ρεγκλής ή Μπόχαλης, Ιερομόναχος Ιερόθεος, Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, Λέων Μεσσηνέζης, Ιωάννης Παπαδόπουλος, Ασημάκης Φωτίλας, Σωτήρι-

ος Θεοχαρόπουλος, Επίσκοπος Μονεμβάσιος Χρύσανθος. Κατά τις συνεδριάσεις υπήρξαν πολλές διαφωνίες για την έναρξη της εξέγερσης και ζητήσαν αναβολή. Μεταξύ αυτών που ζητούσαν την αναβολή ήταν και ο Παλαιών Πατρών Γερμανός που ήρθε σε σύγκρουση με τον Παπαφλέσσα του οποίου το πάθος και τον επαναστατικό ενθουσιασμό θεωρούσε επικίνδυνα. Κύριος υποστηρικτής της άμεσης έναρξης της εξέγερσης ήταν ο Παπαφλέσσας που κατ' αυτόν, αν δεν εκδηλωνόταν έγκαιρα ήταν ενδεχόμενο να ματαιωθεί, διότι οι κινήσεις προς τούτο της Φιλικής Εταιρείας, ήταν γνωστές στην Υψηλή Πύλη. Γι' αυτό ο Παπαφλέσσας ήταν λίγο υπερβολικός στους ισχυρισμούς του,

διότι η ευκαιρία να αποκτήσουν την ελευθερία τους, από τον τουρκικό ζυγό των τετρακοσίων χρόνων σκλαβιάς κινδύνευε να χαθεί. Η άποψη που θέλει τον Παπαφλέσσα απομονωμένο και καταδικασμένο από τους Κοτζαμπάσδες και αρχιερείς στη Βοστίτσα δεν ευσταθεί. Εκεί ο Παπαφλέσσας τους ενημέρωσε πλήρως και απάντησε σε όλα τα «ναι μεν αλλά» των επιφυλάξεων τους. Αποφασίστηκε η συγκέντρωση χρημάτων για τον Αγώνα ενώ πολλοί από τους παρευρισκόμενους πρόσφεραν πρώτοι χρήματα. Ο Επίσκοπος Χριστιανουπόλεως Γερμανός 2.000 γρόσια, ο Πρωτοσύγκελος Χριστιανουπόλεως Αμβρόσιος Φραντζής 2.000, ο Σωτήριος Χαράλαμπος 2.500, ο Επίσκοπος Προκόπιος 1.500 και

ο Ανδρέας Ζαΐμης 3.000. Μάλιστα διαβάστηκε επιστολή του Μαυρομικάλη που προέτρεπε την άμεση έναρξη της Επανάστασης.

Τις αποφάσεις της Συνέλευσης γνωστοποίησαν σε όλους τους προκρίτους του Μωριά και τους προεστούς των επαρχιών Μυστρά, Καλαμάτας, Αρκαδίας, Καρύταινας και Φαναρίου. Επίσης με επιστολή τους στον πρώην Επίσκοπο Άρτης Ιγνάτιο που τότε βρισκόταν στη Πίζα και στη Ρωσία.

Στη συνέχεια ο Παπαφλέσσας πήγε στη Μάνη όπου συνεργάστηκε με τους οπλαρχηγούς Κολοκοτρώνη, Νικηταρά, Περραιβό και άλλους. Έτσι ξεσπάει η επανάσταση και οι εμφορούσε τη φλόγα της εξέγερσης. Δίκαια ονομάστηκε «Μπουρλοτιέρης των ψυχών». Με την εισβολή του Ιμπραήμ έστησε ενέδρα στο Μανιάκι με 1.500 παλικάρια. Οι υπέρτεροι εχθροί νίκησαν και ο Παπαφλέσσας έπεσε μαχόμενος ηρωικά το 1825. Η Σύσκεψη της Βοστίτσας αποτέλεσε σημαντική καμπή στην όλη υπόθεση της Επανάστασης της Πελοποννήσου.

Σε λιγότερο από δύο μήνες ξέσπασε η Επανάσταση στα Καλάβρυτα και ο ξεσπικωμός της Πάτρας το 1821..

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Θεόκλ. Φαρμακίδης (1784 - 1860)

αφιέρωμα

Ο Θεόκλιτος Φαρμακίδης κατά κόσμο Θεοχάρης Φαρμακίδης, ήταν Έλληνας διδάσκαλος του Γένους, κορυφαίος νεοέλληνας διαφωτιστής, αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης, λόγιος κληρικός και πρωτοπόρος εφημεριδογράφος. Γεννήθηκε στη Νίκαια Λάρισας (τότε Νεμπεγλέρ) το 1784. Βασική μόρφω-

ση στο χωριό του και τη Λάρισα όπου χειροτονήθηκε διάκονος το 1802 με το όνομα Θεόκλιτος. Μετέβη στην Κωνσταντινούπολη όπου φοίτησε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Σπούδασε στη Σχολή των Κυδωνιών και την Ακαδημία του Ιασίου (1806-1811). Παρέμεινε για λίγο στο Βουκουρέστι όπου χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και διορίστηκε εφημέριος του ναού Αγίου Γεωργίου στη Βιέννη της εκεί Ελληνικής παροικίας (1811-1817). Συμπλήρωσε τη φιλολογική του μόρφωση μαθαίνοντας λατινικά, γαλλικά και γερμανικά. Συνεργάστηκε με τον Κωνσταντίνο Κοκκινάκη στο περιοδικό «Λόγος Ερμής» που ήταν βασικό δημοσιογραφικό όργανο της παράταξης του Αδαμάντιου Κοραή. Με την κήρυξη της Επανάστασης του 1821 κατέβηκε στην Ηπειρωτική Ελλάδα και από εκεί στις Σπέτσες όπου

εντάχθηκε στο επιτελείο του Δημητρίου Υψηλάντη. Τον Αύγουστο του 1821 βρέθηκε στην Καλαμάτα όπου εξέδωσε την πρώτη Ελληνική εφημερίδα με τίτλο «Ελληνική Σάλπιγξ». Από τις πρώτες Εθνοσυνελεύσεις διορίστηκε μέλος του Αρείου Πάγου Ανατολικής Ελλάδας, Έφορος της Παιδείας των Παιδών (5 Ιουλίου 1823) και δίδαξε δογματική (1823-1825) στην Ιόνιο Ακαδημία της Κέρκυρας. Το 1825 διορίστηκε από την Κυβέρνηση αρχισυντάκτης της «Εφημερίδας της Κυβέρνησης». Παιριτίθηκε από τη θέση αυτή το 1827, μετά από συγκρούσεις με πολιτικούς. Υποστηρικτής του «Αγγλικού κόμματος» του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, διεφώνησε με τον Ιωάννη Καποδίστρια τον οποίο αντιπολιτεύτηκε. Πιάστηκε ένα γράμμα του που τον κατηγορούσε ως όργανο της Ρωσίας. Γι' αυτό δικάστηκε και φυλακίστηκε. Αργότερα ακυ-

ρώθηκε η καταδικαστική απόφαση και αφέθηκε ελεύθερος.

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια το 1832 διορίστηκε έφορος του Γενικού Προκαταρκτικού Σχολείου της Αίγινας. Χρημάτισε και καθηγητής στη Θεολογική και Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Υπήρξε πιστός υπερασπιστής των ιδεών του νεοελληνικού διαφωτισμού, που είχε ως βασικό εκφραστή τον Αδαμάντιο Κοραή και ιδιαίτερα ταπεινός στο φρόνημα, ώστε και όταν ακόμα του προσφέρθηκε ο «Μεγαλόσταυρος του Σωτήρος» ως αναγνώριση των υπηρεσιών του στο Έθνος δεν αποδέχθηκε την τιμή.

Απεβίωσε σε πλήρη ένδεια στην Αθήνα στις 21 Απριλίου 1860.

Είχε πλούσιο ιστορικό συγγραφικό έργο.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Κωνσταντίνος Υψηλάντης (1760 - 1816)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης ήταν ηγεμόνας της Βλαχίας, ηγεμόνας της Μολδαβίας και Μέγας διερμηνέας της Υψηλής Πύλης (Dragoman).

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και ήταν γιος του Φαναριώτη Αλέξανδρου Υψηλάντη, μεγάλου διερμηνέα της Υψηλής Πύλης και ηγεμόνα της Βλαχίας και της Αικατερίνης Μουρούζη. Μορφώθηκε στη Γερμανία και αρχικά άρχισε να οργανώνει αντιτουρκική εξέγερση στη Βλαχία. Το 1796 όμως και αφού είχε πείσει τις τουρκικές αρχές για την υπακοή του, διορίστηκε μέγας διερμηνέας, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1799.

Στις 22 Σεπτεμβρίου του 1802 ανέλαβε την ηγεμονία της Βλα-

χίας, την οποία όμως έχασε το 1806, λόγω της συμμετοχής του στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο που ξέσπασε εκείνη τη χρονιά στο πλευρό των Ρώσων. Μετά από την καθαίρεσή του δραπέτευσε μαζί με την οικογένειά του στην Αγία Πετρούπολη, ενώ για αντίποινα, ο Σουλτάνος διέταξε τον αποκεφαλισμό του πατέρα του Αλέξανδρου, που ζούσε στην Κωνσταντινούπολη το 1806.

Τιμήθηκε πολλές φορές από τον Τσάρο, ενώ διακρίθηκε και για τη μόρφωση του. Είχε μεταφράσει Γαλλικά συγγράμματα στα Τουρκικά, ενώ είχε γράψει διάφορα ποιήματα, τα οποία όμως δεν βρέθηκαν. Λίγο πριν τον θάνατό του υπέβαλε στον Ιωάννη Καποδίστρια σχετικές διπλωματικές προτάσεις περί του Σερβικού ζητήματος, τις οποίες φαίνεται να αποδέχθηκε ο Καποδί-

στριας όπου και προσπάθησε να τις προωθήσει στον Τσάρο σε αποκρύψη της συνθήκης του Βουκουρεστίου (1812) ως προς τη Σερβία και την ανακήρυξή της σε ανεξάρτητο Βασίλειο. Απεβίωσε στο Κίεβο το 1816.

Οικογένεια

Ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης νυμφεύτηκε αρχικά την Ραλλού Καλλιμάχη, κόρη του Αλέξανδρου πρίγκιπα της Μολδαβίας, η οποία απεβίωσε.

Κόρη τους ήταν η Ελένη (1789...) σύζυγος Αλέξανδρου Νέγηρ. Αργότερα πραγματοποίησε δεύτερο γάμο, παίρνοντας ως σύζυγο την Ελισαβέτα (Σάφια) Βακαρέσκου, κόρη ευκατάστατης οικογένειας της Βλαχίας με την οποία απέκτησαν επτά τέκνα:

1. Αικατερίνη (1791-1835) παντρεύτηκε τον Κωνσταντίνο Κατακάζη.
2. Αλέξανδρος (1792-1828) ο αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας.
3. Δημήτριος (1793-1832) Φιλικός, νυμφεύτηκε τη Ματιώ Μαυρογένους, αλλά μετά διαζεύχθηκαν.

4. Νικόλαος (1796-1833) αρχηγός του Ιερού Λόχου, άγαμος.

5. Γεώργιος (1801-1847) νυμφεύτηκε τη Μαρία Κ. Μουρούζη εγγονή του Γεωργίου Μουρούζη, συμμετείχε στην Επανάσταση στη Μολδοβλαχία.

6. Μαρία (1802-1862) παντρεύτηκε τον Αλέξανδρο Σκινάβι.

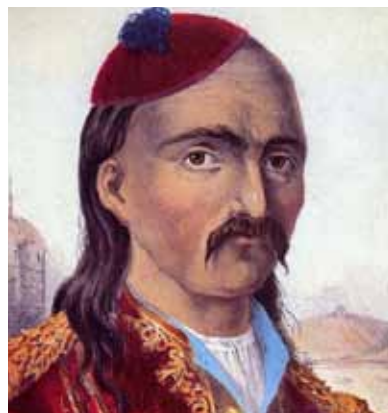
7. Γρηγόριος (1805-1835) νυμφεύτηκε τη Χαρίκλεια Σκανάβι.

Ως γνωστόν, ο Αλέξανδρος, ο Νικόλαος και ο Γεώργιος, μετά την καταστροφή του Δραγατσάνιου, αντί ασύλου που ζήτησαν στην Αυστρία τους φυλάκισαν. Όταν μετά έξι χρόνια τους αποφυλάκισαν, ο Αλέξανδρος άρρωστος από τις κακουχίες πέθανε το 1828 και τα αδελφία του λίγο αργότερα.

Η γερónτισσα μάνα τους Ελισαβέτα Υψηλάντη, η αρχόντισσα του Φαναρίου πριν πεθάνει, είχε θρηνήσει τον θάνατο όλων των παιδιών της. Η μόνη παρηγοριά της ήταν ότι θυσιάστηκαν στον Ιερό Αγώνα της Παλιγγενεσίας του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Κωνσταντής Κολοκοτρώνης (1745 - 1780)

Ο Κωνσταντής Κολοκοτρώνης ήταν ο πατέρας της ηγετικής φυσιογνωμίας της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, αλλά και μία από τις σπουδαιότερες ιστορικές φυσιογνωμίες των αρματωλών στον προεπαναστατικό αγώνα.

Βιογραφία

Γεννήθηκε πιθανόν το 1745 και ήταν ένα από τα πέντε παιδιά του Ιωάννη Κολοκοτρώνη. Είχε ανάστημα μέτριο και ήταν μελαμψός και γρήγορος.

Νέος ακόμα ο Κωνσταντής διορίστηκε από τον Χαλήλ Μπέη αρματωλός της Κορίνθου, όπου έμεινε τέσσε-

ρα χρόνια. Συνδέθηκε στενά με τις πιο ισχυρές οικογένειες του Μωριά, τους Πετιμεζαίους και απέκτησε σημαντική δύναμη. Έφθασε στο σημείο να επηρεάζει αποφασιστικά τους διορισμούς των πασάδων της Πελοποννήσου. Στα τέσσερα χρόνια που βαστούσε το αρματωλίκι της Κορίνθου γεννήθηκε μέσα του το μεγάλο σχέδιο να αποπιάσει τους Τούρκους από την Πελοπόννησο. Έγινε βλάμης (αδελφοποιός) με τον περίφημο κλέφτη του Ταυγέτου τον Παναγιώταρο. Το 1762 άφησε το αρματωλίκι, ανέβηκε στον Ταυγέτο και μαζί με τον Παναγιώταρο έκτισε πύργο στην Καστάνιτσα της Μάνης και κοντά σε αυτόν δύο χαμόσπιτα. Από εκεί ξεκινούσαν καταστροφικές επιδρομές στους Τούρκους.

Το 1770 τάχθηκε υπέρ του κινήματος των Ορλωφικών και έδειξε ανδρεία στις μάχες που ακολούθησαν. Μάλιστα δύο από τους αδελφούς του σκοτώθηκαν καθώς και ο πατέρας του που βρήκε σκληρότατο θάνατο από τους Τούρκους. Πολέμησε τους Τούρκους σε όλη την Πελοπόννησο

και τους έκανε μεγάλη ζημιά. Κάποτε παραφύλαξε στην γέφυρα του Μπίρμαγα στην Κατσάνα και σκότωσε τον Μπεκιάρη, τον πιο γενναίο και πιο αιμοβόρο από τους αρχηγούς των Αρβανιτών, με 36 παλικάρια του. Μία άλλη φορά πάλι, κοντά στην Ανδρούσα, ξέκανε άλλον γενναίο οπλαρχηγό Αρβανίτη, τον Βέζο με 24 παλικάρια του. Με τις πράξεις του αυτές ενθάρρυνε τους Έλληνες να βγουν στα βουνά και να γίνουν πέντε χιλιάδες κλέφτες.

Μετά το μακελειό της Αρβανιτιάς, όπου ο Κολοκοτρώνης με τρεις χιλιάδες παλικάρια του αντιμετώπισε δώδεκα χιλιάδες Αρβανίτες και τους ξετίναξε, το όνομα του Κολοκοτρώνη ακούστηκε σε όλο τον Ελληνισμό. Τόσο όμως ήταν το μίσος των Τούρκων, που ο Χασάν Τσεζάερλης, παρότι ο Κωνσταντής τον συνέτρεξε αποφασιστικά στην εκστρατεία του κατά των Αρβανιτών, δεν του συγχώρεσε ότι δεν τον «προσκύνησε», ώστε μαζί με τον μεγάλο δραγουμάνο του στόλου, τον Μαυρογένη μάζεψαν καράβια και δεκατέσσερις χιλιάδες στρατό και ήρ-

θαν στο Γύθειο για να τον πιάσουν. Ο Κωνσταντής και ο Βλάμης του Παναγιώταρος πολέμησαν γενναία στην πολιορκία της Καστάνιτσας και ο Παναγιώταρος πιάστηκε ζωντανός και κρεουργήθηκε. Ο Κωνσταντής πληγώθηκε θανάσιμα από μια σπαθιά. Έτσι πληγωμένο θανάσιμα και με πυρετό ετοιμοθάνατο τον βρήκαν επτά Μπαρδουνιώτες Τούρκοι και τον πετσόκοψαν. Πέταξαν το κεφάλι του σε μια τρύπα και το κορμί του στο γκρεμό ανάμεσα στα χωριά Άρνα και Κοτσάτινα Λακωνίας. Το σώμα του διατηρήθηκε λόγω των χαμηλών θερμοκρασιών, εντοπίστηκε και ενταφιάστηκε στη Μπλιά της Μάνης, στο συνοικισμό Κυβέλεια, όπου σώζεται ο τάφος του.

Το θρυλικό τέλος του Κωνσταντή με την κλεφταρματωλική ιδιότητά του στον προεπαναστατικό αγώνα, παραδειγματίσε τους απογόνους του. Σχεδόν όλοι οι Κολοκοτρωνάιοι έπεσαν αγωνιζόμενοι στον Απελευθερωτικό Αγώνα του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Φώτιος Χρυσανθόπουλος ή Φωτάκος (1798 - 1879)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Γεννήθηκε στα Μαγουλιανά Γορτυνίας, πήρε μέρος στην Ελληνική Επανάσταση του 1821 και ήταν υπασπιστής του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Επίσης απομνημονευματογράφος των γεγονότων της Επανάστασης και των βίων αγωνιστών και επιφανών εκείνης της περιόδου.

Ο πατέρας του ήταν ο ιερέας παπα-Γιαννάκης, γι' αυτό και τα αδέρφια του (Αναγνώστης, Κωνσταντίνος, Παναγιώτης και Νικόλαος) ονομάστηκαν Παπαγιαννακόπουλοι, ενώ ο Φώτιος η Φωτάκος διατήρησε το πατρικό επώνυμο Χρυσανθόπουλος. Στην ιστορία έμεινε γνωστός ως Φωτάκος.

Διδάχτηκε τα πρώτα του γράμματα στο χωριό του με δάσκαλο τον Αγάπιο. Κατόπιν πήγε

στην Βυτίνα όπου είχε δάσκαλο τον Παρθένιο.

Επειδή ήταν πολύ ζωρό και φιλόνηκο παιδί, ο πατέρας του φοβούμενος μη φιλονικήσει με τους Τούρκους, τον έστειλε στη Ρωσία, στο Κιονόβι της Βεσσαραβίας ως εμποροπάλληλο. Ήταν η εποχή που η Φιλική Εταιρεία όλο και δυνάμωνε με την μύηση πολλών ομογεγώνων. Ο Φωτάκος εγκαταλείπει τη δουλειά του και μεταβαίνει στην Οδησό όπου το 1814 είχε ιδρυθεί η Φιλική Εταιρεία και γίνεται Φιλικός. Στη συνέχεια παίρνει εντολή να μεταβεί

στα Λαγκάδια Γορτυνίας για να συναντήσει τον πρόκριτο Κανέλλο Δεληγιάννη και να τον ενημερώσει για την ημέρα του γενικού ξεσηκωμού που είχε οριστεί η 25η Μαρτίου 1821. Τον Οκτώβριο 1820 ο Φωτάκος με το φίλο του και συναγωνιστή Δημήτριο Αρκαδινό, φτάνει στην Ύδρα και μετά μεταβαίνουν στο Ναύπλιο. Σκοπός τους ήταν η ενημέρωση και κατασκόπευση της κατάστασης. Προς τούτο προσποιούμενοι, ο Φωτάκος τον Ευρωπαϊό γιατρό και ο Αρκαδινός τον διερμνέα. Στη συ-

νέχεια περνώντας από το Άργος φτάνουν στην Τρίπολη με χίλιες προφυλάξεις και μετά στο χωριό του τα Μαγουλιανά και στο αρχοντικό του Δεληγιάννη στα Λαγκάδια.

Με το ξέσπασμα της Επανάστασης ο Φωτάκος ήταν με το Δεληγιάννη έξω από την Τριπολιτσά την οποία πολιορκούσαν πολλοί καπεταναίοι.

Ο Κολοκοτρώνης τότε Απρίλιος 1821 εκτιμώντας την προσωπικότητα και αξιοσύνη του Φωτάκου, τον ονόμασε καπετάνιο του λόχου που πρωτοίδρυσε στο χωριό Πιάνα, έξω από την Τρίπολη. Αμέσως τον πήρε υπασπιστή του και τον είχε μαζί του σε όλες τις εκστρατείες και επιχειρήσεις που διεξήγαγε. Τον αγαπούσε πολύ ο Κολοκοτρώνης. Τούτο φαίνεται και από το γεγονός ότι, μετά την αποφυλάκιση του το 1825 από την Ύδρα, προκειμένου ως αρχιστράτηγος ν' αντιμετωπίσει τις ορδές του Ιμπραήμ ζήτησε από την Κυβέρνηση να του δοθεί ο καλός και άγιος υπασπιστής και γραμματικός του Φωτάκος.

Ο Φωτάκος παντρεύτηκε το 1824 την κόρη του εύπορου Τριπολιτσιώτη Σωτήρη Σαρ-

δέλλη. Μετά τον απελευθερωτικό αγώνα εγκαταστάθηκε στην Τρίπολη, αλλά χήρεψε χωρίς να αποκτήσει παιδιά. Δεν ξαναπαντρεύτηκε. Ξόδεψε την περιουσία της γυναίκας του βοηθώντας οικογένειες αγωνιστών που υπέφεραν.

Στα χρόνια του Καποδίστρια ήταν ταγματάρχης και στην εποχή του Όθωνα διορίστηκε δασάρχης.

Ο θάνατος τον βρήκε ταγματάρχη της φάλαγγας, στα 1878. Κηδεύτηκε και τάφηκε στην Αγία Βαρβάρα της Τρίπολης.

Ο σεμνός αυτός αγωνιστής μας άφησε αξιολογώτατο συγγραφικό έργο. Τα απομνημονεύματα του αποτελούν πολυτιμότητα ιστορική πηγή, γιατί ως υπασπιστής του Κολοκοτρώνη είχε τη δυνατότητα να γνωρίζει από πρώτο χέρι τα γεγονότα. Όπου διακρίνουμε ένα σπάνιο μνημονικό, ειλικρίνεια και βαθύ πατριωτισμό. Υπάρχει έγγραφο του Γέρου του Μωριά για τον Φωτάκο με ημερομηνία 4 Μαΐου 1833, που επέχει θέση πιστοποιητικού διαγωγής και ανδρείας στον Απελευθερωτικό Αγώνα του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Χατζή-Χρήστος (1783 - 1856)

Ο Χατζή-Χρήστος Σερβοβουλγαρικής καταγωγής προσχώρησε στο Ελληνικό Στρατόπεδο μετά την άλωση της Τριπολιτσάς.

Ο Χατζή-Χρήστος γεννήθηκε στο Βελιγράδι το 1783, ο πατέρας του Πέτρος και ο μεγαλύτερος αδελφός του Σταύρος ήταν αγωνιστές της Σερβικής Επανάστασης και σκοτώθηκαν στη πολιορκία του Βελιγραδίου το 1806. Κυνηγημένος από τους Οθωμανούς διέφυγε μαζί με τη μητέρα του Άννα αρχικά στη Βοσνία, Βενετία, Ρόδο και

Κύπρο για να καταλήξει στην Αίγυπτο. Εκεί μπήκε σαν ιπποκόμος στις υπηρεσίες του Χουρσίτ Πασά που διορίστηκε το 1820 βαλής Πελοποννήσου. Στην Ελληνική Επανάσταση όταν άρχισε η πολιορκία της Τριπολιτσάς από τα ελληνικά στρατεύματα εγκατέλειψε την πόλη και προσχώρησε στο ελληνικό στρατόπεδο. Εφτιαξε δικό του στρατιωτικό σώμα, αποτελούμενο από Σέρβους, Βούλγαρους με το οποίο πήρε μέρος σε πολλές μάχες και διακρίθηκε ιδιαίτερα στα Δερβε-

νάκια.

Τον Απρίλιο του 1825 πιάστηκε αιχμάλωτος των Οθωμανών μετά τη μάχη του Πετροχωρίου για να απελευθερωθεί το 1828. Με το τέλος της Επανάστασης προήχθη σε στρατηγό, έγινε υπασπιστής του Όθωνα και τιμήθηκε με το ανώτατο αριστείο. Χρημάτισε πληρεξούσιος Σέρβων, Βουλγάρων και Θρακών στην Εθνοσυνέλευση του 1843.

Πέθανε από αποπληξία το 1856..

Πηγές: Βικιπαίδεια

Δημήτριος Χατζίσκος (1805 - 1877)

Ο Δημήτριος Χατζίσκος ήταν Έλληνας αγωνιστής του 1821 και πολιτικός του Νεοσύστατου Ελεύθερου Κράτους.

Ο Δημήτριος Χατζίσκος γεννήθηκε στη Λαμία το 1805. Υπηρέτησε ως στρατιώτης από την αρχή της Επανάστασης του 1821 μέχρι το 1828.

Πήρε μέρος σε πολλές πολεμικές επιχειρήσεις σε όλη την διάρκεια του Αγώνα και διακρίθηκε κυρίως στην

πολιορκία του Μεσολογγίου.

Μετά την ίδρυση του ελεύθερου Ελληνικού Κράτους ασχολήθηκε με την πολιτική. Εξελέγη βουλευτής το 1844, πληρεξούσιος Φθιώτιδας στην Εθνοσυνέλευση του 1843, γερούσιαστής το 1847, υπουργός Παιδείας στην κυβέρνηση του Γενναίου Κολοκοτρώνη. Τον Οκτώβριο του 1826 ακολούθησε στο Μόναχο τον εκθρονισμένο βα-

σιλιά Όθωνα. Όταν ξαναγύρισε στην Ελλάδα μετά την εκλογή του βασιλιά Γεωργίου Α' εξελέγη βουλευτής Φθιώτιδας στις εκλογές του 1865, του 1868 και του 1869 και θήτευσε και πάλι πρόεδρος της Βουλής από 25-10-1821 έως 28-12-1871.

Απεβίωσε στην Αθήνα τον Οκτώβριο 1877.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης (αλλιώως και "Τελικός Διακανονισμός της Κωνσταντινούπολης", «Κάλενταρ Κιόσκ», 21 Ιουλίου 1832 είναι γραπτή συμφωνία που συνήφθη για τον τελικό διακανονισμό μεταξύ της Ελλάδας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και με την οποία η δεύτερη αποδεχόταν τη δη-

μιουργία ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους με συγκεκριμένη οριοθεσία, ως αποτέλεσμα του ένοπλου Ελληνικού αγώνα της ανεξαρτησίας των ετών 1821-1829, που είχε προηγηθεί. Η Ελλάδα είχε ήδη πετύχει την υπογραφή διαφόρων διεθνών

συνθηκών, με τις οποίες αποκτούσε κρατική υπόσταση. Έπειτα από διαπραγματεύσεις περίπου έξι μηνών, τον Ιούλιο του 1832, υπογράφηκε στην Πόλη ο τελικός διακανονισμός με τον οποίο η Οθωμανική Αυτοκρατορία αποδέχτι-

κε από κοινού μαζί με τις τρεις «εγγυήτριες δυνάμεις» (Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία) και αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Ελλάδας, αλλά και τη γραμμική συνόρων Παγασπικού - Αμβρακικού.

Τι ακολούθησε

Με το έκτο και τελευταίο Πρωτόκολλο του Λονδίνου (Αύγουστος 1832) η περιοχή της Λαμίας (τότε «Ζητούνη»), την οποία διεκδικούσε η Τουρκία καθώς δεν είχε ελευθερωθεί από Ελληνικά όπλα, επιδικάσθηκε στην Ελλάδα. Παράλληλα, οι τρεις εγγυήτριες χώρες εξέδωσαν διακήρυξη δια της οποίας ανακοινώθηκε η «αποπεράτωση του Ελληνικού ζήτηματος». Το Σεπτέμβριο έως

και Νοέμβριο του ίδιου έτους, μία επιτροπή οριοθετών χάραξε τα τελικά και οριστικά έως τότε, σύνορα των δύο κρατών. Το ανεξάρτητο Ελληνικό βασίλειο, το Φεβρουάριο του 1833, με την έλευση του Όθωνα, εκτεινόταν σε 47.516 τετραγωνικά χιλιόμετρα (περιλαμβανομένης και της Εύβοιας) και αριθμούσε 750.000 κατοίκους.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας δεν ζούσε τότε για να πληροφωρηθεί με ικανοποίηση, ότι οι επιδιώξεις του είχαν εκπληρωθεί. Η συνεισφορά του για τα διευρυμένα προς Βορρά σύνορα του Ελευθέρου και ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους ήταν καθοριστική.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Βλαχόπουλος Αλεξάκης (1780 - 1865)

Ο Βλαχόπουλος Αλεξάκης (ή Αλέξιος) ήταν πολιτικός και αγωνιστής της Επανάστασης του 1821 πληρεξούσιος, γεροισιαστής και υπουργός Στρατιωτικών. Γεννήθηκε στη Νικόπολη Πρέβεζας το 1787, γόνος μεγάλης οικογένειας αρματολών Δυτικής Στερεάς Ελλάδας. Μι-

κρότερα σε ηλικία αδέρφια του ήταν οι Κωνσταντίνος και Δημήτριος. Ήταν μυσμένος στη Φιλική Εταιρεία από το 1819 και είχε το βαθμό του αποστόλου. Μικρός βρέθηκε στην Αυλή του Αλή Πασά, για να γίνει αργότερα αρματολός. Το 1806 βρέθηκε στα Ρωσοκρατούμενα Επάνησα και αργότερα κατατάχθηκε στον Αγγλικό στρατό παίρνοντας μέρος στην κατάληψη της Λευκάδας (1811). Μετά εγκατέλειψε τον Αγγλικό στρατό και ως απόστολος της Φιλικής Εταιρείας βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη όπου και φυλακίστηκε.

Με δικό του στρατιωτικό σώμα πήρε μέρος σε πολλές μάχες του 1821, Πέτα Ζαπάντι. Μεσολόγγι και στην Απελευθέρωση του Αγρινίου. Αναφέρεται ότι στο Αγρίνιο από τους Οθωμανούς που επέζησαν κάποιοι ανταλλάχθηκαν με την οικογένειά του Βλαχόπουλου που κρα-

τούνταν όμηροι στην Πρέβεζα, ενώ οι υπόλοιποι ή κρατήθηκαν σκλάβοι των ντόπιων κατοίκων ή ανταλλάχθηκαν με άλλους Έλληνες αιχμαλώτους. Χρημάτισε πληρεξούσιος των επαρχιών Βλοχού και Αγρινίου στη Συνέλευση της Δυτικής Χέρσου Ελλάδας το Νοέμβριο 1821 υπό τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, τον οποίο ακολούθησε στην πολιτική δράση σε όλη τη διάρκεια του αγώνα και γεροισιαστής του Οργανισμού Δυτικής Χέρσου Ελλάδας. Πήρε μέρος στη Γ' Συνέλευση της Δυτικής Χέρσου Ελλάδας στο Ανατολικό (Αιτωλικό). Υπήρξε μέλος της δικαστικής επιτροπής στη δίκη του Γεωργίου Καραϊσκάκη το 1824. Το 1825 με τον Σπύρο Κοντογιάννη και τον Γιαννάκη Ράγκο μπήκε στο πολιορκημένο Μεσολόγγι και μετά την Έξοδο (Απρ. 1826) διορίστηκε Γενικός Επιθεωρητής Στρατού στη Στερεά Ελλά-

δα. Μεταξύ 1828 και 1829 υπηρέτησε ως έκτακτος επίτροπος στην Αρκαδία. Μετεπαναστατικά χρημάτισε υπουργός Στρατιωτικών στην Κυβέρνηση Καποδίστρια και επί Όθωνα το 1841, από τις 19 Αυγούστου 1841 έως τον Σεπτέμβριο του 1843, όταν με την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου συνελήφθη και φυλακίστηκε. Έλαβε μέρος στην επανάσταση της Θεσσαλίας το 1854 και το 1864 διετέλεσε υπασπιστής του βασιλιά Γεωργίου Α'. Απεβίωσε στην Αθήνα το 1865. Μετά τη σύσταση του Ελευθέρου Ελληνικού Κράτους τιμήθηκε με το Αργυρούν Αριστείον του Αγώνος 1821-1829, μετά το 1833 με τον Αστέρα Ανώτερου Ταξίαρχου του Τάγματος του Σωτήρος και αργότερα με το Μεγαλόσταυρο του Τάγματος του Σωτήρος.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Αρσένιος Κρέστας (1779 - 1822)

Ο Αρσένιος Κρέστας (Παπαρσένης) ήταν κληρικός αγωνιστής της Επανάστασης του 1821. Γεννήθηκε το 1779 στο Κρανίδι Αργολίδας και το κατά κόσμον όνομά του ήταν Αλέξανδρο. Φοίτησε στη σχολή της Δημητσάνας και μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Ο Αρσένιος ορίστηκε την 25η Μαρτίου 1821 αρχηγός των «Στρατιωτικών δυνάμεων Αργολίδας» με απόφαση προεστών («πληρεξουσίων») της Αργολίδας και τον γειτονικών νησιών.

Την 2 Απριλίου μαζί με τον Γκίκα Μπότσια, επικεφαλής περίπου 600 Κρανιδιωτών και άλλων πολεμιστών της περιοχής πήραν θέσεις στο Κασιόγκρι και την Άρια Αργολίδας, συμμετέχοντας έτσι στην πολιορκία του Ναυπλίου. Όταν εισέβαλε στην Πελοπόννησο ο Μουσταφά Κεχαγιάς (Μουσταφά Μπέης) τον Απρίλιο του 1821 για να λύσει την πολιορκία της Τριπολιτσάς, ο Παπαρσένης μαζί με άλλους οπλαρχηγούς πρόταξαν άμυνα στον ποταμό Ξηριά του Άργους. Αφού δεν μπόρεσαν να κρατήσουν αυτή τη θέση, μαζί με πολλούς άοπλους και γυνακόπαιδα κατέφυγε στο μονα-

στήρι της Παναγίας κοντά στο Άργος όπου πολιορκήθηκε από τους Τούρκους και Αλβανούς. Επειδή δεν υπήρχαν τροφές και άλλα εφόδια, είπε στους υπόλοιπους να παραδοθούν ενώ ο ίδιος με το ξίφος στο χέρι έκανε έξοδο και διέφυγε.

Μετά την αναχώρηση του Μουσταφά Μπέη για την Τρίπολη, επανελήφθη η πολιορκία του Ναυπλίου όπου ο Παπαρσένης συμμετείχε φυλάσσοντας την ανατολική πλευρά του φρουρίου. Όταν το 1822 Πελοποννήσιοι με αρχηγό τον Νικήτα εξεστράτευσαν στην Αν. Στερεά ο Παπαρσένης τον ακολούθησε και ανδραγάθησε στη Στυλίδα και την Αγία Μαρίνα. Αφού ο Δράμαλης εισέβαλε στην Πελοπόννησο ο Παπαρσένης επανήλθε στην Αργολίδα και Κορινθία όπου συγκροτήθηκε άμυνα υπό τον Κο-

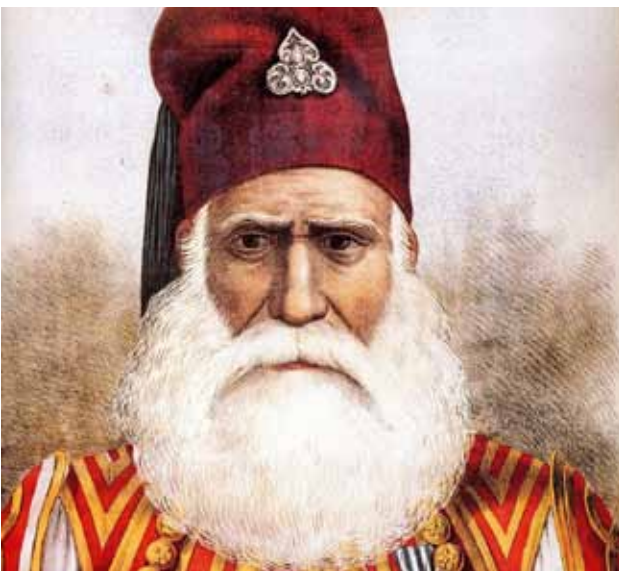
λοκοιτώνη. Μετείχε στις διάφορες μάχες που έγιναν για να εμποδιστεί η στρατιά του Δράμαλη να κινηθεί προς Πάτρα για ανεφοδιασμό. Σε μία από αυτές, στην περιοχή του Αγίου Σώστη, σώμα Τούρκων κατάφερε να βρεθεί στα νώτα της ομάδας του Παπαρσένη και του Νικήτα. Ο Παπαρσένης φονεύθηκε στη μάχη όπως και άλλοι αγωνιστές, ενώ ο Νικήτας με δυσκολία κατάφερε να ξεφύγει. Οι Τούρκοι έκοψαν τα κεφάλια του Παπαρσένη και ενός άλλου Σπανού από το Κρανίδι. Ο Τούρκος που μετέφερε τα κεφάλια έτυχε να καταδιωχθεί από τον Φωτάκο που δεν γνώριζε τι μετέφερε ο Τούρκος. Ο τελευταίος για να σωθεί πέταξε τα όπλα του και τα δύο κεφάλια. Αυτά μεταφέρθηκαν στον Άγιο Σώστη όπου ταφθηκαν με τιμές στις 28 Νοεμβρίου 1822.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο Παπα-Κώστας Τζαμάλας

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Καταγόταν από την περιοχή της Φθιώτιδας. Μαζί με τους αδελφούς του πήρε ενεργό μέρος στους αγώνες της Επανάστασης και διακρίθηκε σε πολλές μάχες υπό τις διατα-

γές των αρματολών Κοντογιανναίων της Υπάτης.

Μετά το θάνατο του Ιωάννη Καποδίστρια, στη διάρκεια

των εμφυλίων σπαραγμών, πήγε με μέρος των συνταγματικών (1832).

Επί Όθωνα έγινε αντισυνταγματάρχης και το 1844 εξελέγη βουλευτής.

Αργότερα με τους Βελέντζα, Κοντογιάννη, Κορνά, Τράκα κ.ά. ανέλαβε την ηγεσία του αντιοθωνικού στασιαστικού κινήματος, αλλά καταδιώχθηκε και έτσι αναγκάστηκε να καταφύγει στην περιοχή της Θεσσαλίας.

Όταν δόθηκε αμνηστία (1848) εξακολούθησε τη δραστηριότητά του και δεν δίστασε να στασιάσει εκ νέου, έφθασε μάλιστα με τους άνδρες του έως τον Ελικώνα,

αλλά αναγκάστηκε πιπτημένος από τον Γρίβα Γαρδικιώτη, να καταθέσει τα όπλα.

Στον Κριμαϊκό πόλεμο (1853 - 1856), μαζί με τους Φαρμάκη, Δουβουνιώτη και Πανουργιά, επιχείρησε εισβολή στη Θεσσαλία, όπου επαναστάτησε το Πήλιο.

Η υπογραφή όμως συνθήκης ειρήνης μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας τον ανάγκασε να ανακόψει την εκεί δραστηριότητά του.

Έγινε μέλος της Φιλελευθέρων Εταιρείας το 1837 και αναφέρεται στο βιβλίο των μελών ως αντισυνταγματάρχης.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Δημήτριος Μητσόπουλος (1802 - 1886)

Ο Δημήτριος Μητσόπουλος Πατρinός την καταγωγή, γεννήθηκε το 1802 στην Πάτρα. Τον πατέρα του τον έλεγαν Αναστάση. Είχε και έναν αδελφό μάλλον μεγαλύτερο του τον Κωνσταντίνο, που σκοτώθηκε κατά την Έξοδο του Μεσολογίου, στρατιωτικό με το βαθμό του ταγματάρχη.

Ο Δημήτριος Μητσόπουλος μικρός αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στην Πάτρα, από τον δάσκαλο Βενέδικτο Μαυρογιάννη, έφυγε για την Κωνσταντινούπολη, όπου έμεινε μέχρι που άρχισε η Επανάσταση. Ο

νεαρός Μητσόπουλος ήταν αυτόπτης μάρτυρας του απαγχονισμού του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε'. Στη συνέχεια κατέβηκε στο Μωριά και πήρε μέρος στον απελευθερωτικό Αγώνα του 1821. Πολέμησε και με το ντουφέκι, έγινε υπαξιωματικός και αξιωματικός και πρόσφερε υπηρεσίες και ως γραμματικός. Τον περισσότερο καιρό ήταν με τους Κρανιδιώτες, σε διάφορες πολιορκίες, φρουριών, στην καταστροφή του Δράμαλη και αλλού.

Όταν τελείωσε ο Αγώνας εγκαταστάθηκε στο Κρανίδι και

αργότερα στην Πάτρα, όπου συνέχισε το επάγγελμα του δασκάλου, μέχρι τα βαθειά γεράματα.

Πέθανε αρχές Νοεμβρίου 1886 και σε νεκρολογία που δημοσιεύτηκε σ' εφημερίδα της εποχής, αναφέρεται μεταξύ άλλων: «...Τρεις γενεαί εξεπαιδεύθησαν υπό του Μητσόπουλου, αι δε μαθήτριά του ας εγκατέλειψεν σήμερον εις τα βάθρα του σχολείου του εισίν αι εγγοναί των πρώτων αυτού μαθητριών».

Πηγή: Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός (1756 - 1821)

Γεννήθηκε το 1756 στην επαρχία της Λευκωσίας. Πατέρας του ο Γεώργιος Γερόγι-

αννος και μητέρα του η Μαρία η Μαριού από τα Καμπιά. Με τη φροντίδα θείου του

μπήκε στο Μοναστήρι Μαχαιρά όπου διατηρώντας το Λαϊκό όνομα έμαθε τα πρώτα γράμματα σε ηλικία 15 ετών, το 1769 Συνέχισε τη θητεία του στο Μετόχι Στροβόλου. Δέκα χρόνια αργότερα χειροτονήθηκε ιεροδιάκονος στα 27 του βρέθηκε στις ερανικές αποστολές που έστειλε η Μονή Μαχαιρά στο εξωτερικό για συλλογή χρημάτων.

Στο ταξίδι του στη Μολδοβλαχία γνώρισε τον Βοϊβόδα Μιχαήλ Σούτσο, ο οποίος εντυπωσιασμένος από το νεαρό Κυπριανό τον κράτησε κοντά του για σπουδές.

Το 1802 επέστρεψε στην Κύπρο και ανέλαβε καθήκοντα Οικονόμου. Ενώ το 1804 σημαντική ήταν

η συμβολή του στην καταστολή της εξέγερσης των αγάδων, οι οποίοι εισερχόμενοι στην Αρχιεπισκοπή κακοποίησαν τον Αρχιεπίσκοπο Χρύσανθο, σκότωσαν Χριστιανούς και κατέλαβαν την Λευκωσία. Τον Αρχιεπίσκοπο Χρύσανθο τον εξόρισαν. Ο νεαρός Κυπριανός αποφασιστικός και μορφωμένος, όχι μόνο χειρίστηκε την εκρηκτική κατάσταση του 1804 αλλά και όσα ακολούθησαν, με τις οδηγίες εκ μέρους του κουρασμένου και γηραιού Χρύσανθου. Έτσι έλαβε μέρος στις διαπραγματεύσεις για παράδοση των εξεγερθέντων και χειρίστηκε το ζήτημα των δαπανών του Τουρκικού στρατεύματος το

οποίο είχε σταλεί στην Κύπρο για καταστολή του κινήματος. Το 1810 ο Κυπριανός εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και αποδείχθηκε άξιος και φωτισμένος κληρικός.

Με ενέργειές του χτίστηκε η πρώτη Ελληνική Σχολή στην Κύπρο, η οποία αργότερα μετονομάστηκε σε Παγκύπριο Γυμνάσιο.

Στις 9 Ιουλίου του 1821 οι Τούρκοι, για να αποτρέψουν οποιαδήποτε Επαναστατική ενέργεια απαγχόνισαν τον Κυπριανό μπροστά στο Διοικητήριο της Λευκωσίας, ενώ αποκεφάλισαν τους μητροπολίτες Πάφου, Κτίου και Κυρηνείας.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγωνιστής και λόγιος Ιωάννης Φιλήμων (1798 - 1974)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ιωάννης Φιλήμων ήταν Έλληνας ιστορικός συγγραφέας και αγωνιστής στον Αγώνα του 1821. Εκδότης της εφημερίδας Αιών.

Ο Ιωάννης Φιλήμων γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1798. Ο πατέρας του καταγόταν από τη Θράκη, ζωγράφος το επάγγελμα. Φοίτησε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή, ενώ έμαθε και την τυπογραφία εργαζόμενος στο Πατριαρχικό Τυπογραφείο στην στοιχειοθέτηση του πρώτου τόμου της Κιβωτού της Ελληνικής Γλώσσας. Τότε έμαθε την Τουρκική γλώσσα. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Φιλήμων σε μικρή παιδική ηλικία βρήκε ως πρόσφυγας καταφύγιο στο σπίτι της οικογένειας Υψηλάντη στην Κωνσταντινούπολη. Με τη βοήθεια της οικογένειας Υψηλάντη ο Φιλήμων απέκτησε υψηλή μόρφωση. Τον Οκτώβριο του 1821

έφτασε στην Πελοπόννησο και χρημάτισε γραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη. Το 1825 μπήκε στην υπηρεσία των Μαυρομιχαλαίων αλλά πολύ γρήγορα επέστρεψε στις υπηρεσίες του Δημητρίου Υψηλάντη σαν γραμματέας του επιτελείου του μέχρι το 1829.

Όταν ήταν στην υπηρεσία του Υψηλάντη παρέστη στην αποτυχημένη πολιορκία του Ναυπλίου και στην παράδοση της Ακροκορίνθου από τους Τούρκους. Αρρώσθηκε από τύφο και δεν μπόρεσε να συνοδεύσει τον Υψηλάντη στην εκστρατεία του στην Ανατολική Ελλάδα. Όταν ανάρρωσε, προσελήφθη ως γραμματέας του Εκτελεστικού από τον Θεόδωρο Νέγη και

αντέγραψε το πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας που είχε ψηφιστεί από την Α' Εθνοσυνέλευση. Δύο μήνες αργότερα μετέβη στην Φθιώτιδα για να συναντήσει τον Υψηλάντη και στη συνέχεια γύρισαν μαζί στην Τρίπολη, όπου ανέλαβε Πρόεδρος του Βουλευτικού. Με την εισβολή του Δράμαλη παρέιχε στον Κολοκοτρώνη ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις δυνάμεις της εμπροσθοφυλακής του εχθρού αλλά και ότι το φρούριο του Άργους ήταν κενό και μπορούσε να το καταλάβει. Έγινε αρχιγραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη, ενώ από τις 16 Ιουλίου έως 19 Ιουλίου 1822 κινδύνευσε η ζωή του στις μάχες με τον Δράμαλη. Τελικά επέστρεψε στην Τρί-

πολη. Στην Καποδιστριακή περίοδο ο Φιλήμων δώλωσε αμέτοχος σε όλον τον αντικαποδιστριακό αναβρασμό. Του προτάθηκε να εκδώσει εφημερίδα αντικυβερνητική αλλά αυτός αρνήθηκε. Όπως ομολογεί ο ίδιος τότε είχε ενταχθεί στο φιλοκυβερνητικό στρατόπεδο και μάλιστα πρότεινε με έκθεσή του προς τον Κυβερνήτη αναφορικά με την έκρυθμη εσωτερική κατάσταση και τον τρόπο υπέρβασής της. Ο Φιλήμων συμφωνούσε με τον Καποδίστρια πως προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος ήταν η διανομή εθνικών κτημάτων στους ακτήμονες. Υπήρχαν όμως εμπόδια που καθυστέρουσαν αυτήν την εξέλιξη. Έπρεπε να προηγηθεί η οροθεσία του νέου κράτους για την εξακρίβωση της δημογραφικής κατάστασης αλλά και του αριθμού των κτημάτων προς διανομή στους ακτήμονες.

Οι σε βάρος του Καποδίστρια ανακρίβειες έπρεπε να ανασκευαστούν, γι' αυτό και πρότεινε στον Αυγουστίνο Καποδίστρια, στα τέλη Μάρτη αρχές Απριλίου 1831, την έκδοση εφημερίδας με τον τίτλο «Ο Ειρηνικός». Ο Φιλήμων προσβλήθηκε από ημιπληγία τρεις φορές το 1870, το 1871 και το 1873.

Απεβίωσε στην Αθήνα την 1η Ιανουαρίου 1854. Κηδεύτηκε την επομένη και του αποδόθηκαν τιμές ταγματάρχη της φάλαγγος.

Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο μεταξύ των οποίων το ιστορικό περί Φιλικής Εταιρείας και το περί της Ελληνικής Επανάστασης.

Στον πρώτο τόμο περί Φιλικής Εταιρείας εντόπισε από έρευνες και από την εμπιστευτική σχέση του με τον Δημήτριο Υψηλάντη ένα ακατάτακτο τμήμα του κεντρικού Αρχείου της Φιλικής Εταιρείας. Εκεί ομολόγησε το σφάλμα του αναφορικά με τις μειωτικές κρίσεις που διατύπωσε για τον Εμμανουήλ Ξάνθο, όπου τον κατηγορήσει ότι σπατάλησε τα χρήματα της Φιλικής Εταιρείας και ήταν υπεύθυνος για το θάνατο του Σκουφά. Μετά όμως από την ανάγνωση της απολογίας του Ξάνθου, αποκατέστησε την αλήθεια με άρθρο του στην εφημερίδα Αιών (19 Μαρτίου 1839).

Ο Ιωάννης Φιλήμων ήταν από τους πρώτους ιστορικούς που συνέλεξαν κάποια Οθωμανικά έγγραφα αναγνωρίζοντας ρητά τη σημασία των τουρκικών αρχείων για τη συγγραφή της Ιστορίας της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Κωνσταντίνος Πελοπίδας (-1865)

Ο Κωνσταντίνος Πελοπίδας Ηπειρώτης γιατρός, αγωνιστής του Απελευθερωτικού Αγώνα του 1821. Η καταγωγή του ήταν από τα Ιωάννινα και είχε εγκατασταθεί στην Πελοπόννησο πριν το 1818. Ιατρός στο επάγγελμα, ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας με βαθμό αποστό-

λου και διέδιδε την ιδέα της επανάστασης. Χρησίμευσε πολύ κατά τις αρχές της επανάστασης, πολεμώντας στις επαρχίες της Αρκαδίας και του Φαναρίου και εξεστράτευσε πρώτος με τους κατοίκους των επαρχιών αυτών. Αργότερα ήρθε και στην Καρύταινα.

Είχε ασκήσει το επάγγελμα στη Ζάκυνθο όπου γνωρίστηκε με τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, δέθηκαν με φιλία και ήταν γι-ατρός της οικογένειάς του. Ήταν ο πρώτος που κατασκεύασε μία μακρόστενη σφραγίδα με τα γράμματα «ελευθερία ή θάνατος» και με αυτήν σφραγίζε τα τούρκικα μαγα-

ζιά, έτσι ώστε να τα βλέπει η εφορεία του Κανέλλου Δελγιάννη και να παίρνει τα εμπορεύματα για διατροφή των στρατιωτών. Υπέγραφε με βαθμό «ο Ντεριτόρος του στρατού».

Ήταν πολύ πιστός των Πελοποννησίων και ιδίως του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη αλλά

εχθρός του Ιωάννη Κωλέττη. Στις 14 Αυγούστου 1829, ο Ιωάννης Καποδίστριας διόρισε τον Πελοπίδα Προσωρινό Διοικητή των Καλαβρύτων και Βοστίτσας. Πέθανε το 1865.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Αντώνιος Πελοπίδας

Ο Αντώνιος Πελοπίδας, Φιλικός, πρωτεργάτης και αγωνιστής στην Επανάσταση του 1821.

Η καταγωγή του ήταν από τη Στεμνίτσα της επαρχίας Καρύταινας. Υπήρξε μέλος της Φιλικής Εταιρείας με βαθμό αποστόλου. Κατήχησε τα μυστήρια της Εταιρείας σε πολλούς και κυρίως στην

Πάτρα. Μεταξύ των άλλων ήταν και ο Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός, Ανδρέας Λόντος και πολλοί άλλοι επίσημοι άνδρες στο Μωριά, στην Ύδρα και στη Ζάκυνθο.

Εστάλη στην Αλεξάνδρεια όπου συνέχισε το αποστολικό του έργο και έφερε από εκεί πολλά πλοία, φορτωμένα με

πολεμοφόδια και τροφές για τον απελευθερωτικό Αγώνα, που ήδη είχε αρχίσει.

Επέστρεψε στην Πελοπόννησο και αγωνίστηκε ως μικροκαπετάνιος στο σώμα του Κολοκοτρώνη, επικεφαλής συγχωριανών του. Πήρε μέρος στην πολιορκία της Τριπολιτσάς, τόσο ως

μαχητής, όσο και ως εμψυχωτής των συμπατριωτών του.

Πέθανε πάμπωχος, τόσο πολύ, που η οικογένειά του δεν είχε ούτε τα έξοδα της κηδείας.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος (1791 - 1865)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος ήταν η κυρίαρχη προσωπικότητα στις τάξεις των εκσυγχρονιστών, αγωνιστής του 1821, διπλωμάτης και πολιτικός που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή του τόπου, κατά την Επανάσταση και στις πρώτες μετεπαναστατικές δεκαετίες.

Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1791.

Από τις σημαντικότερες πολιτικές προσωπικότητες της Επανάστασης και της διαδικασίας συγκρότησης στην Ελλάδα δυτικού τύπου εθνικού κράτους, που θα βασιζόταν σε φιλελεύθερα αστικά πρότυπα. Γιος του λόγιου αξιωματούχου στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες Νικολάου Μαυροκορδάτου, απέκτησε επιμελημένη μόρφωση κατάλληλη για αναλάβει δημόσια αξιώματα. Μπτέρα του η Σμαράγδα Καρατζά, από φαναριώτικη οικογένεια αξιωματούχων της Βλαχίας.

Σπούδασε στη Μεγάλη του

Γένους Σχολή και έμαθε να μιλάει με ευχέρεια την Τουρκική και τη Γαλλική.

Το 1812 ο θείος Ιωάννης Καρατζάς ηγεμόνας της Βλαχίας τον προσλαμβάνει γραμματέα του. Σύντομα όμως ο Μαυροκορδάτος διακρίνεται και προάγεται στο αξίωμα του ποστέλνικου (Μέγας Διερμνεάς).

Το 1818 ο Ιωάννης Καρατζάς φοβούμενος για τη ζωή του, αναχωρεί από το Βουκουρέστι συνοδευόμενος από την οικογένειά του και διάφορους αυλικούς μεταξύ των οποίων και ο Μαυροκορδάτος.

Πρώτος σταθμός ήταν η Γενεύη της Ελβετίας όπου παρέμειναν για ένα εξάμηνο.

Εκεί ο Μαυροκορδάτος παρακολούθησε μαθήματα οχυρωματικής, τα οποία εφαρμό-

ζε αργότερα στο Μεσολόγγι. Μετά αναχώρησαν για την Πίζα της Ιταλίας, όπου συνάντησαν τον Μητροπολίτη Ιγνάτιο Ουγγροβλαχίας στον οποίο το σπίτι εγκαταστάθηκαν. Εκεί ο Μαυροκορδάτος μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον Τσακάλωφ.

Με το ξέσπασμα της Επανάστασης του '21 ο Μαυροκορδάτος εξόπλισε ένα πλοίο με τη βοήθεια του Ιγνατίου και έφτασε στο Μεσολόγγι τον Ιούλιο του 1821, συνοδευόμενος από ομογενείς και φιλέλληνες, με στόχο την επέκταση της επανάστασης, την οργάνωση, την πολιτική ενοποίηση των εξεγερμένων τόπων και τη συγκέντρωση της πολιτικής εξουσίας στο πλαίσιο μιας «Εθνικής Διοίκησης».

Συνέβαλε στη συγκρότηση

τοπικού πολιτεύματος στη Δυτική Ελλάδα και στη σύγκληση της Α' Εθνοσυνέλευσης. Αναδείχθηκε πρόεδρος της και πρόεδρος της επιτροπής που συνέταξε το «Πρωσωρινό πολίτευμα» της Ελλάδας και με τον στενό του συνεργάτη Αναστάσιο Πολυζωίδη.

Δραστηριοποιήθηκε και στρατιωτικά, όπου βαρύνεται με την καταστροφή στο Πέτα (4 Ιουλίου 1827), αλλά είναι αυτός που πρωτοστάτησε στην οργάνωση της άμυνας του Μεσολογγίου, κίνηση που αποδείχθηκε σωτήρια κατά την πρώτη πολιορκία της πόλης.

Υιοθέτησε μια σταθερά Αγγλόφιλη πολιτική, που ήταν η μόνη δύναμη που μπορούσε να αντιταχθεί στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας.

Με την ιδιότητά του ως αρχηγού του Αγγλικού Κόμματος ζήτησε με επιστολή του από τον Τζορτζ Κάνιγκ να αντισταθεί στο Ρωσικό σχέδιο για τη δημιουργία τριών ηγεμονιών στην επαναστατημένη Ελλάδα και υποστήριξε πως είναι προς το συμφέρον της Αγγλίας και της Ευρώπης η ίδρυση ανεξάρτητου κράτους. Οι απόψεις και οι ενέργειές του αυτές δημιούργησαν αρκετές ζυμώσεις που κατέληξαν στη Συνθήκη του Λονδίνου (6 Ιουλίου 1827).

Η πολιτική του δράση συνεχίστηκε και μετά την έλευση του Καποδίστρια, οπότε ανέλαβε και υπουργικά κα-

θήκοντα. Αποσύρθηκε όμως το 1830 και έγινε γέτης της αντιπολίτευσης.

Σε όλη σχεδόν τη διάρκεια της απολυταρχικής Οθωνικής περιόδου παρέμεινε εκτός Ελλάδας ως πρεσβευτής. Ωστόσο, ο Όθωνας υποχρεώθηκε να τον χρησιμοποιήσει ως πρωθυπουργό το 1841, 1844 και το 1854, αλλά τον υπονόμει κάθε φορά, προκαλώντας άμεσα ή έμμεσα την παραίτησή του.

Ο ίδιος έμεινε νομιμόφρων προς τον βασιλιά και μόνο προς το τέλος μεταστράφηκε και είχε ανάμειξη στις διεργασίες που οδήγησαν στην έξωση του το 1862.

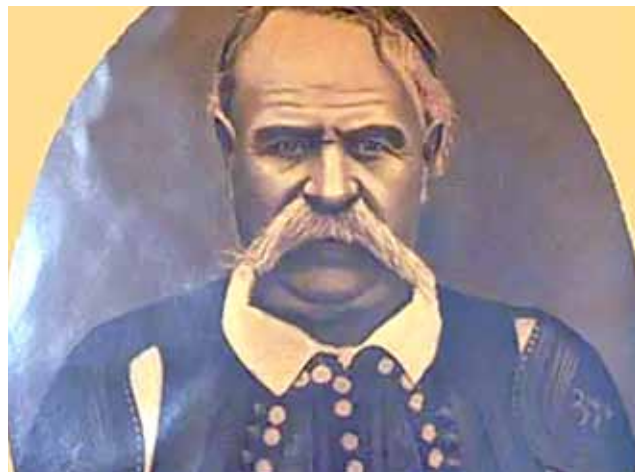
Στο τέλος της σταδιοδρομίας του εκλέχτηκε πληρεξούσιος Ευρυτανίας στην Εθνοσυνέλευση του 1862 και πρόεδρος της επιτροπής σύνταξης του Συντάγματος.

Αόμματος και κατάκοιτος δεν πήρε ενεργό μέρος στις εργασίες της, διατήρησε όμως το ενδιαφέρον του για τα κοινά και τη σπάνια πνευματική του διαύγεια έως το θάνατό του, το 1865 στην Αίγινα.

Σημειωτέον ότι διεφώνησε με την καταδίκη σε θάνατο του Κολοκοτρώνη και του Πλαπούτα. Επίσης επί κυβερνήσεώς του δόθηκε χάρη και αποφυλακίστηκε ο εκτίων ποιητήν ισοβίων δεσμών κατά μετατροπήν της θανατικής, Μακρυγιάννης.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Δημήτριος Τσώκρης (1796 - 1875)

Ο Δημήτριος Τσώκρης από το Άργος την καταγωγή γεννήθηκε το 1796. Όταν άρχισε η

Επανάσταση του 1821 έδρασε ως αρχηγός της επαρχίας του Άργους και τάχθηκε υπό τις

διαταγές του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Έλαβε μέρος στην πολιορκία του Ναυπλίου και μάχες εναντίον του Δράμαλη και αγωνίστηκε με ηρωισμό στη μάχη του Αγίου Σώστη όπου διακρίθηκε. Συνέχισε τον πόλεμο κατά του Ιμπραήμ (1825-1826) και δεν σταμάτησε μέχρι που έφυγαν οι Τούρκοι από την Πελοπόννησο. Αξιωματικοί ενέργειές του ήταν η πυρπόληση του Αργολικού κάμπου για να περιέλθει ο εχθρός σε δύσκολη θέση.

Υπέρμαχος της πολιτικής του Καποδίστρια, μετά το θάνατο

του εκτέλεσε χρέη προέδρου του έκτακτου Ανωτάτου Στρατοδικείου που καταδίκασε σε θάνατο τον φονιά του Κυβερνήτη Γεώργιο Μαυρομιχάλη. Κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας αντιτάχθηκε στον Όθωνα και διώχθηκε και φυλακίστηκε.

Αναμείχθηκε στην Ναυπλιακή Επανάσταση του 1862 και εξορίστηκε, αλλά επέστρεψε μετά την έξωση του Όθωνα και το 1864 έγινε υπασπιστής του βασιλιά Γεωργίου Α'.

Παντρεύτηκε το 1827 τη Μαριγώ, κόρη του Αναγνώστη Ιατρού, εξαιρετική αρχοντο-

πούλα, με την οποία απέκτησε έξι αγόρια και τρία κορίτσια. Δύο αγόρια πέθαναν σε βρεφική ηλικία, τα πιο πολλά από τα παιδιά του έμειναν άγαμα ή πέθαναν πριν απ' αυτόν όπως και η γυναίκα του η Μαριγώ (1867). Η Ελένη το στερνοπαιδί του, παντρεύτηκε τον Ανδρέα Καρατζά.

Ο ίδιος πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Άργος (1875). Ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο του Άν-Γιάννη εκεί όπου αναπαύονται και όλα τα άλλα μέλη της οικογένειάς του.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Αδαμάντιος Κοραΐς (1748 - 1833)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς: Διδάσκαλος του Γένους, φιλόλογος με Ευρωπαϊκό κύρος, πρωτεργάτης του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Λεξικογράφος, γλωσσολόγος, φιλόσοφος, συγγραφέας και κριτικός.

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1748 και ήταν γόνος πλούσιας οικογένειας με πνευματική παράδοση. Ο πατέρας του ήταν ο Ιωάννης Κοραΐς επιτυχημένος έμπορος μεταξίου με καταγωγή από τη Χίο. Εκλεγόταν συχνά δημογέροντας ή επίτροπος των ιδρυμάτων της κοινότητας και του Μετοχίου του Παναγίου Τάφου στη Σμύρνη. Η μητέρα του Θωμαΐδα Ρωσίου από μορφωμένη οικογένεια της πόλης.

Ο Αδαμάντιος φοίτησε στην Ευαγγελική Σχολή την οποία διύθυσε ο Ιθακίσιος Ιερόθεος Δενδρινός και έμαθε ιταλικά, γαλλικά, αραβικά, εβραϊκά και λατινικά. Το 1772 πήγε στο Άμστερνταμ, όπου για έξι χρόνια ασχολήθηκε χωρίς επιτυχία με τις εμπορικές υποθέσεις του πατέρα του και συμπλήρωσε τις σπουδές του. Το 1782 έφυγε για το Μονπελιέ όπου γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή. Παράλληλα με τις σπουδές του επιδόθηκε στη μελέτη Ελλήνων και

Λατίνων συγγραφέων αλλά και νεότερων διανοητών και μπηθήκε στις ιδέες του Διαφωτισμού.

Το 1788 εγκαταστάθηκε οριστικά στο Παρίσι. Έζησε από κοντά τη Γαλλική Επανάσταση η οποία τον συγκλόνισε και από τότε αποφάσισε ότι αποστολή του ήταν να βοηθήσει την πνευματική ανόρθωση του Γένους και στην αφύπνιση της εθνικής του συνείδησης, διότι θεωρούσε ότι είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να μπορέσουν οι Έλληνες να αποτινάξουν τον τυραννικό ζυγό.

Το πρώτο κείμενο που δημοσίευσε η «Αδελφική Διδασκαλία» (1788), είχε πολιτικό χαρακτήρα. Το 1799 άρχισε η φιλολογική σταδιοδρομία του με την επιλογή για έκδοση έργων κατ'αλληλων για τη διαφωτιστική και εθνεγερτική του αποστολή. Εκείνη τη χρονιά εξέδωσε τους «Χαρακτήρες του Θεοφράστου» και το 1800 το ιπποκρατικό «Περί Ανέμων, Υδάτων και

Τόπων». Το 1801 δημοσίευσε το «Σάλπισμα Πολεμιστήριον» ενώ κυκλοφόρησαν η μετάφραση του «Περί Αμαρτημάτων και Ποινών του Μπεκκαρία» (1803) και τα «Αιθιοπικά του Ηλιοδώρου» (1804).

Από το 1805 άρχισε την έκδοση σε 17 τόμους της Ελληνικής βιβλιοθήκης και με το έργο του «Πρόδρομος της Ελληνικής Βιβλιοθήκης» καθιέρωσε μια σειρά από προλεγόμενα τα οποία τιτοφόρησε «Αυτοσχέδιοι Στοχασμοί περί της Ελληνικής Παιδείας και Γλώσσας» και τα οποία περιέχουν πολύτιμες συμβουλές και υποθήκες για τους υπόδουλους συμπατριώτες του.

Με τα ποιήματα Άσμα Πολεμιστήριον και Σάλπισμα Πολεμιστήριον, προσπάθησε να τονώσει τις ελπίδες των Ελλήνων για απελευθέρωση και να ενισχύσει την αγωνιστική διάθεση, σε μια περίοδο κατά την οποία η εκστρατεία του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο δημιου-

γούσε προσδοκίες για ενδεόμενη βοήθεια των Γάλλων προς τους Έλληνες. Αποτέλεσμα αυτών των προσδοκιών ήταν και το κείμενό του «Υπόμνημα περί της παρούσης καταστάσεως της Ελλάδος».

Ο Κοραΐς πληροφορήθηκε τον Απρίλιο 1821 και την εκδίωξη της Επανάστασης στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Σε επιστολή του προς τον Παντολέοντα Βλαστό έγραψε: Χάρηκα πολύ για αυτό και να φανταστείς αν ήμουν σε ηλικία είκοσι χρόνια μικρότερος (τότε ήταν 73 ετών), ούτε θεοί ούτε δαίμονες θα με εμπόδιζαν, να κατέβω στην επαναστατημένη Ελλάδα να αγωνιστώ.

Επίσης επιστολή περί το 1823 με τον φίλο του Τόμας Τζέφερσον, που είχε πια αποσυρθεί από την Προεδρία των ΗΠΑ, ζητά τις γνώσεις του από την αντίστοιχη Αμερικανική Επανάσταση του 1776 και του δωρίζει ένα αντίγραφο των «Πολιτικών» του Πλούταρχου. Η επιστολή αυτή έμελλε να αναφερθεί το 2016 από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα που τον ονόμασε «Πατριώτη», τονίζοντας τον κοινό αγώνα των δύο μεγάλων ανδρών και των λαών τους για την Ελευθερία.

Τον Κοραΐ η επανάσταση τον βρήκε σε προχωρημένη ηλικία, όμως δεν έπαψε να παρακολουθεί την εξέλιξη της και να δίνει συμβουλές ως το θάνατό του το 1833 στο Παρίσι.

Τάφηκε στο κοιμητήριο του Μονπαρνάς το 1833. Σήμερα διατηρείται ακόμα ο τάφος του Κοραΐ. Στη βάση είναι χαραγμένη η επιγραφή που είχε συντάξει ο ίδιος:

«Αδαμάντιος Κοραΐς Χίος
Υπὸ ξένην μὲν
ἴσα δὲ τῆ φυσάσῃ μ' Ἑλλάδι
πεφλημένην γῆν
τῶν Παρισίων κείμεαι »

Σήμερα ο επισκέπτης εκτός από τους δικούς του στίχους μπορεί να διαβάσει ένα επίγραμμα στα Γαλλικά που σκαλίστηκε μετά την ανέγερση του μνημείου.

«Αυτό το ευγενικό τέκνο των Ελλήνων, που ανακαλεί τη γενιά τους, έκαμε να εγερθεί με τη φωνή του ένας ηρωικός λαός. Η Γαλλία, Κοραΐ, η δεύτερη πατρίδα σου, σε φυλάσσει με υπερηφάνεια στην ειρήνη των τάφων».

Το 1838 ο παλιός του συνεργάτης Ιάκωβος Ρώτας, που είχε λάβει τις επιστολές του, εξέδωσε τις κυριότερες στο έργο «Απάνθισμα Επιστολών Αδαμάντιου Κοραΐ» στην Αθήνα προκαλώντας αίσθηση στο αναγνωστικό κοινό. Η εκδοτική επιτυχία του ώθησε τον ώθησε να δημοσιεύσει και τις υπόλοιπες σε δεύτερο τόμο το 1841. Ο ίδιος φρόντισε να μεταφερθεί η πολύτιμη βιβλιοθήκη του στη Χίο.

Στις 8 Απριλίου του 1877 έγινε η μεταφορά των οστών του στην Αθήνα σε ένα εντυπωσιακό μνημείο στο Α' Νεκροταφείο, για το οποίο μερίμνησαν οι διανοούμενοι Αθηναίοι. Η μαρμαρίνη προτομή του κοσμήι το Λύκειο της Χίου, το οποίο κληρονόμησε τη βιβλιοθήκη του, ενώ άγαλμα του υπάρχει και έξω από την Πρωτανεία του Πανεπιστημίου στην Αθήνα.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Σπυρίδων Τρικούπης (1788 - 1873)

Ο Σπυρίδων Τρικούπης γόνος εύπορης οικογένειας, γεννήθηκε στο Μεσολόγγι του 1788. Σπούδασε φιλολο-

γία στη Ρώμη και στο Παρίσι. Με την έκρηξη της Επανάστασης του 1821 ευρισκόμενος στο Εξωτερικό ήρθε στην Ελλάδα για να συμμετάσχει ενεργά σε αυτή.

Στη διάρκεια της Επανάστασης ασχολήθηκε και με την πολιτική και εκλεγόταν συνεχώς ως πληρεξούσιος του Μεσολογγίου, ενώ είχε ενεργή συμμετοχή στις επαναστατικές κυβερνήσεις. Γενικός γραμματέας της Επικρατείας και υπουργός των Εξωτερικών επί Καποδίστρια.

Διαφώνησε όμως και ξεκίνησε συνεργασία με τον Μαυροκορδάτο. Χρημάτισε υπουργός των Εξωτερικών και διύθυσε τις διαπραγματεύσεις που κατέληξαν στην εκλογή του Όθωνα

ως βασιλιά της Ελλάδας. Στη συνέχεια επί Αντιβασιλείας τοποθετήθηκε στη θέση του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου (πρωθυπουργός) και υπουργός των Εξωτερικών. Επειδή ήταν εμπόδιο στα απολυταρχικά σχέδια των Βαυαρών απεστάλη ως πρεσβευτής της Ελλάδας στο Λονδίνο (1835) όπου παρέμεινε με κάποια διαλείμματα μέχρι το 1861. Παρά τη μακροχρόνια απουσία του από την Ελλάδα, διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στα πολιτικά πράγματα της χώρας, προβάλλοντας πάντα μετριοπαθείς απόψεις, ενταγμένος στο Αγγλικό κόμμα.

Παντρεύτηκε την αδελφή του Μαυροκορδάτου Αικατερίνη στ' Ανάπλι το

1826 και απέκτησαν δύο παιδιά το Χαρίλαο μετέπειτα πρωθυπουργό και τη Σοφία.

Ο Τρικούπης ως λόγιος (έγραφε ποιήματα και πολεμικά θούρια) έπεισε τον Δ. Σολωμό να εγκαταλείψει την Ιταλική γλώσσα και να χρησιμοποιεί επί πλέον στο ποιητικό του έργο την Ελληνική και μάλιστα τη δημοτική, στην εκμάθηση της οποίας τον βοήθησε και ο ίδιος.

Το σπουδαιότερο έργο του Τρικούπη υπήρξε η τετράτομη Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, ως αυτόπτης μάρτυς.

Πέθανε στην Αθήνα το 1873.

Πηγές: Βικιπαίδεια και η Ιστορία του ίδιου.

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η Μάχη της Πέτρας (12 Σεπτεμβρίου 1829)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Λίγο μετά τη λήξη της Δ' Εθνοσυνέλευσης του Άργους το φθινόπωρο του 1829, τελείωσαν τα πολεμικά γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Ο Σουλτάνος μετά και τη νίκη του Οθωμανικού στόλου στη ναυμαχία του Ναυαρίνου, αναγκάστηκε να απομακρύνει από τη Νότια Ελλάδα όλο το στρατό του. Προς τούτο διέταξε τον Αρχηγό Αολάν Βέν, να συνοδεύσει όσους Τούρκους παρέμεναν στην Αττική

και Βοιωτία. Οι Τούρκοι ήταν αναγκασμένοι να πορεύσουν μέσα από το στενό πέρασμα της Πέτρας, μεταξύ της Λειβαδιάς και των Θηβών. Εκεί τους περίμενε ο Δημήτριος Υψηλάντης με 3.000 άνδρες και τους κατατρόπωσε (12 Σε-

πτεμβρίου 1829). Οι δυνάμεις των Τούρκων ήταν 5.500 πεζοί και 600 Ιππείς καθώς και 1.500 ατάκτους Τουρκαλβανούς. Ήτοι υπερτριπλάσιες των Ελλήνων. Ο Αολάν Μπέης μετά τη δεινή ήττα που υπέστη, υπέγραψε συνθηκο-

λόγηση με την οποία δέχτηκε να εκκενώσει την Ανατολική Ελλάδα, εξαιρουμένης της Ακρόπολης των Αθηνών και του φρουρίου Καραμπαμπά (Βοιωτικό τμήμα Χαλκίδας). Η μάχη της Πέτρας που έγινε 12 Σεπτεμβρίου 1829 με-

ταξύ των Ελλήνων, κάτω από τις διαταγές του Δημητρίου Υψηλάντη και των Τουρκαλβανών, κάτω από τις διαταγές του Αολάν Μπέη, θεωρείται η τελευταία μάχη του Αγώνα. Οι Τούρκοι πητήθηκαν και αναγκάστηκαν να προσφύγουν σε συμφωνίες για να τους αφήσουν οι Έλληνες να περάσουν προς Βορρά και να μην επανέλθουν ποτέ πια στην Ανατολική Στερεά και την Πελοπόννησο. Η συμβολή σε αυτή τη μάχη του Πεντακοσιάρχη Γεωργίου Σκουρτανιώτη και των ανδρών του, ήταν καθοριστική. Ο προμαχώνας του δέχτηκε την κύρια επίθεση του εχθρού όπως και αδιάκοπους κανονιοβολισμούς από τέσσερα κανόνια των Οθωμανών και άντεξε, με την βοήθεια αργότερα και άλλων οπλαρχηγών που έσπευσαν στο σημείο για να συνδράμουν τον Γεώργιο Σκουρτανιώτη.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Χατζημιχάλης Νταλιάνης (1775 - 1828)

Ο Χατζημιχάλης Νταλιάνης γεννήθηκε στο Δελβινάκι Ηπείρου το 1775. Σπούδασε στην Ιταλία όπου και ασχολήθηκε στην τοπική καπνοβιομηχανία της Τεργέστης και απέκτησε

μεγάλη περιουσία ως επιχειρηματίας. Το όνομά του ήταν Μιχαήλ Χρήστου, επειδή πήγε στους Αγίους Τόπους και βαπτίστηκε στον Ιορδάνη έγινε Χατζής κατά την Ελληνική παράδοση. Το 1816 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και με προσωπικές του δαπάνες συγκρότησε ένα σώμα ιππικού που συμμετείχε ενεργά στον Αγώνα. Πήρε μέρος σε πολλές επιχειρήσεις. Το 1826 ναύλωσε τρία καράβια με 800 εθελοντές και ξεκίνησε με προορισμό το Λίβανο, για να πείσει εκεί τους τοπικούς άρχοντες να ξεκινήσουν αγώνα κατά των Τούρκων. Ο τοπικός εμίρης όμως δεν ανταποκρίθηκε στο κάλεσμά του να δημιουργήσει σημαντικό αντιπερισπασμό κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Έτσι επέστρεψε στην Ελλάδα και συμ-

μετείχε σε επιδρομές κατά του Ιμπραήμ στο Μωριά και μετέπειτα στην Στερεά Ελλάδα στο πλευρό του Γεωργίου Καραϊσκάκη. Το 1826 ο Νταλιάνης μετά από πρόσκληση των επαναστατημένων Κρητών δέχθηκε να αναλάβει την ηγεσία της εκεί επανάστασης. Προς τούτο με εκστρατευτικό σώμα 100 Ιππέων και περίπου 500 πεζών με υπαρχηγό τον Βασίλειο Αθανασίου έφτασε στην Κρήτη. Προς αναζωπύρωση της επανάστασης συνεργάστηκε με τους Αναγνώστη Μανουσσιαννάκη και Στρατή Δεληγιαννάκη και οχυρώθηκαν στο Φραγκοκάστελλο στα Σφακιά. Εκεί ο Αλβανός πασάς της Κυδωνίας Μουσταφά Νταϊλή επικεφαλής στρατού 8.000 ανδρών τους επιτέθηκε. Η μάχη ήταν αμφίροπη παρόλη την αριθμητική υπερο-

χή των Οθωμανικών δυνάμεων. Τελικά ύστερα από λυσοσάλεο αγώνα οι αμυνόμενοι πραγματοποίησαν έξοδο από το κάστρο. Σχεδόν όλοι οι υπερασπιστές του Φραγκοκάστελλου βρήκαν το θάνατο, μαζί με τον Χατζημιχάλη Νταλιάνη και τον υπασπιστή του, Κυριακούλη Αργυροκαστρίτη (17 Μαΐου 1828).

Το Φραγκοκάστελλο

Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση οι «Δροσουλίτες», οι σκιές δηλαδή που κινούνται στα τείχη του Φραγκοκάστελλου ορισμένες μέρες του Μαΐου είναι οι ψυχές των πολεμιστών του Χατζημιχάλη που έπεσαν εκεί μαχόμενοι..

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Νικόλαος Φλογαΐτης (1799 - 1867)

Ο Νικόλαος Φλογαΐτης ήταν Φιλικός, νομομαθής δικαστικός, γλωσσομαθής και αγωνιστής του 1821. Λευκαδίτης την καταγωγή, γεννήθηκε το 1799 στην Οδυσσό. Ο πατέρας του ήταν από τη Λευκάδα και η μητέρα του από την Κωνσταντινούπολη. Ήταν νομομαθής και γλωσσομαθής. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και ήρθε στην Ελλάδα για να λάβει μέ-

ρος στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821. Το 1824 τιμήθηκε με τον βαθμό του ταγματάρχη. Το 1826 δημιούργησε το «επαναστατικό σώμα» και πολέμησε στην πολιορκία της Ακρόπολης. Επί Καποδίστρια ήταν πρόεδρος πρωτοδικών και έγινε αρεοπαγίτης, παραμένοντας στη θέση αυτή μέχρι το 1844. Το 1862 ήταν πρόεδρος

εφετών στο Ναύπλιο. Μετέφρασε από τα Γαλλικά το έργο «Οι διαβόητοι πλάνοι», αγνώστου συγγραφέα (Αίγινα, 1825) και έγραψε εγχειρίδιο τις «Στοιχειώδεις αρχές της Μουσικής». Αγαπούσε τη μουσική και έπαιζε βιολί. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας (1836). Απεβίωσε στη Χαλκίδα το 1867.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Καταστροφή του Γαλαξειδίου (22-23 Σεπτεμβρίου 1821)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Πρόκειται για την πρώτη από τις τρεις καταστροφές που υπέστη το Γαλαξίδι στη διάρκεια του Ελληνικού Αγώνα της Απελευθέρωσης. Πλοία από το στόλο που έκανε την καταστροφή πήγαν στην Κωνσταντινούπολη 30 αιχμαλώτους ναύτες δήθεν του Ελληνικού στόλου του Πατριάρχη κρεμασμένους στα κατάρτια.

Πιστεύεται ότι μάλλον ήταν Χριστιανοί ναύτες του Οθω-

μανικού στόλου γιατί ο Ελληνικός στόλος δεν είχε υποστεί σοβαρές απώλειες.

Η καταστροφή

Ο Οθωμανικός στόλος που είχε έλθει για βοήθεια της πολιορκούμενης Τρίπολης,

αφού έκαψε το εγκαταλελειμμένο Αίγιο στις 19 Σεπτεμβρίου 1821 κατέπλευσε έξω από το Γαλαξίδι. Αυτό τότε είχε 700 σπίτια. Οι περισσότεροι κάτοικοι έφυγαν προς την ενδοχώρα, ενώ έμειναν περί τους 200 μαχητές στην

ξηρά και ορισμένοι στα πλοία και κανονοστάσια γύρω από το λιμάνι. Υπήρχαν και 90 πλοία, εκ των οποίων 13 εξοπλισμένα, καθώς και άλλα μικρά.

Προ της υπέρτερης δύναμης του εχθρού οι μαχητές εγκατέ-

λειψαν τη θέση τους και αποβίβαστηκαν περίπου 1.000 Οθωμανοί στην ξηρά. Σκότωσαν ορισμένους γέροντες που είχαν απομείνει και κατέκαψαν την Πόλη, πήραν 34 πλοία και επανέπλευσαν στη Πάτρα.

Σώμα ενόπλων υπό τους Υψηλάντη, Σολιώτη, Χαράλαμпу κ.ά. που βιάδιζε παραλιακά προς το Αίγιο, είδε στην απέναντι ακτή το Γαλαξίδι να καίγεται. Χωρίς να μπορούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση όπως εξελίχθηκε.

Η εξέλιξη αυτή ήταν επακόλουθο της αποχώρησης των δυνάμεων του Πανουργιά από το επαναστατικό εκεί στρατόπεδο. Έτσι άφησαν το Γαλαξίδι έρμαιο στις Οθωμανικές ορέξεις.

Η καταστροφή του Γαλαξειδίου και του στόλου του, ήταν σοβαρό πλήγμα στην αρχή της Επανάστασης του 1821.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Πανώρια Βοζίκη (18ος ή 19ος Αιώνας)

Η πρωϊκή Μανιάτισσα Πανωραία Βοζικη, ήταν κόρη του Κυριάκου Βοζικη, μέλους παλιάς οικογένειας με Βυζαντινή καταγωγή. Πολέμησε στη μάχη του Διρού (23 Ιουνίου 1926) εναντίον του Ιμπραήμ. Μανιάτες άνδρες και γυναίκες από τα γύρω χωριά του όρμου του Διρού συγκεντρώθηκαν εκεί και απώθησαν τα στρατεύματα του Ιμπραήμ, μεταξύ των Ελλήνων αγωνιστών και η Πανωραία με τον πατέρα της.

Τον γέρο Βοζικη πατέρα της Πανωραίας τον έπιασαν δύο Αραπάδες και ενώ προσπαθούσαν να τον δέσουν όρμησε η Πανωραία με το δρεπάνι της έκοψε το

λαρύγγι του ενός και με τη βοήθεια του πατέρα της που λευτερώθηκε σκότωσε και τον άλλο. Το υπόλοιπο ασκέρι του Ιμπραήμ αναγκάστηκε να ξαναμεί στα καράβια. Στη συμπλοκή αυτή τους περισσότερους Αραπάδες τους σκότωσαν οι πρωϊκές Μανιάτισσες γυναίκες.

Ο ιστορικός Σ. Τρικούπης αναφέρει άλλο ένα περιστατικό σαν της Πανωραίας και το αναφέρω ακριβώς όπως στην ιστορία του.

«Αξιοσημείωτον το εξής γυναικείον αρίστευμα. Η Ελένη Αναειπόνυμφη, βαστούσα τα δύο ανήλικα τέκνα της και καταδιωκόμενη υπό τινος Αιγυπτι-

ου, έφευγε προς το όρος Πολυαράβου. Επί της φυγής ελύθη η μακρά ζώνη της' ο Αιγύπτιος έδραξε την συρομένην άκραν και προσπαθεί να κρατήσει τοιουτοτρόπως την φεύγουσαν' αλλ' αυτή, αφήσασα καταγής τα τέκνα, έδραξε την άλλην άκραν, όπου ευρίσκετο δεμένος ο θησαυρός της, δέκα δίστιπλα' αισθανθείσα δε ότι η ζώνη ετενώθη, απέλυσεν αίφνης την άκραν και πεσόντα ύπιον τον Αιγύπτιον ετραυμάτισε δια της ίδιας αυτού λόγχης και έσωσε εαυτήν, τα τέκνα και τον θησαυρόν».

Πηγές: Βικιπαίδεια και Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Κομνάς Τράκας (1786 - 1840)

Ήταν απόγονος της Δυναστείας των Κομνηνών του Βυζαντίου (οι οποίοι κατάντησαν από την Τραπεζούντα). Αυ-

τός και όλα τα αδέρφια του γεννήθηκαν στα Καλάβρυτα και ένας από τα αδέρφια του, ο Κομνηνός Καλπούζος, ίδρυσε αργότερα το χωριό Αγόριανη (σήμερα Επτάλοφος) Παρνασσίδος.

Ο Κομνάς (σύντημοση του Κομνηνός) Τράκας και ο Καλπούζος Κομνηνός (άγνωστο γιατί επωνομάστηκε Καλπούζος) είχαν άλλα τρία αδέρφια, των οποίων η τύχη αγνοείται.

Επωνομάστηκε Τράκας επειδή, όταν ήταν παιδί και έπαιζε με τα άλλα παιδιά τις αμάδες, μιμούνταν τον ήχο που κάνουν οι αμάδες όταν «τρακάρουν» και έτσι τα κέρδιζε. Ήταν συναγωνιστής του Πανουργιά και έσωσε τον Οδυσσέα Αν-

δρούτσο από πρωτότερη σχεδιαζόμενη δολοφονία του, προειδοποιώντας τον σχεπικά.

Μαζί με τους γιούς του πρωτοστάτησε στο ξεκίνημα της Επανάστασης στα Βλαχοχώρια της Παρνασσίδος και στην πολιορκία των Σαλώνων, όπου σκοτώθηκε ο γιός του Σταμάτης. Όταν ο Θεόδωρος, πατέρας του Κομνά Τράκα, είδε τον εγγονό του νεκρό είπε: «Γάμος χωρίς κριάρια δεν γίνεται».

Διέθεσε από την περιουσία του (300.000 γρόσια) για την Επανάσταση του 1821. Πολέμησε ηρωικά και διακρίθηκε για την εξαιρετική του ανδρεία και τις πολεμικές του ικανότητες μαζί με τον

Αθανάσιο Διάκο και με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο στη Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς, στην Άμπλιανη, στο Δερβέν Φούρκα και στα Καρκαβέλια του Παρνασσού όπου έσωσε χιλιάδες γυναικόπαιδα από την αιχμαλωσία. Διακρίθηκε ακόμη στη μάχη στα Βασιλικά και το Μάνειο της Ελάτειας όπου και απαθανάτιστηκε η δόξα του με δημοτικό τραγούδι.

Μετά την απελευθέρωση, ο Βασιλιάς Όθωνας του απένειμε το παράσημο του «Ταγματάρχη της Φάλαγγος».

Γιός του ήταν ο Θεόδωρος Τράκας και διαδέχθηκε τον Βικτωρία Κυριαζή, σύζυγος του Γεωργίου Σκλαβούνου..

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Κανέλλος Δεληγιάννης (1780 - 1862)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Κανέλλος Δεληγιάννης ήταν Έλληνας πρόκριτος, οπλαρχηγός αγωνιστής του 1821, Φιλικός και πολιτικός, Γορτύνιος την καταγωγή. Γεννήθηκε στα Λαγκάδια Γορτυνίας ήταν γιος του πρόκριτου (κοιζαμπάση) του Μωριά, Ιωάννη Δεληγιάννη - Παπαγιαννόπουλου, ενός εκ των ισχυρότερων προσωπικοτήτων της εποχής. Παντρεύτηκε την Αθανασία Α. Παπατσώνη, συγγενή του ομώνυμου προκρίτου και απέκτησαν μια κόρη τη Μαρία (1854). Λόγω της πρωτοκαθεδρίας της οικογενείας του στην περιοχή έγινε σύντομα πρόκριτος ενώ κατά τη διάρκεια της Επανάστασης διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο. Το 1844 εκλέχτηκε πρόεδρος της Βουλής, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1845.

Στα χρόνια της Επανάστασης

Μετά τη δολοφονία του πατέρα του Ιωάννη Δεληγιάννη - Παπαγιαννόπουλου, στις 12 Φεβρουαρίου 1816, ο Κανέλλος αναδείχθηκε αρχηγός της οικογενείας του. Οργάνωσε και χρηματοδότησε μεγάλο μέρος της Επανάστασης στο Μωριά με έξοδα της οικογενείας του.

Ύστερα από αρκετές μικροσυμβλοκές με τους Τούρκους, αλλά και με άλλες οικογένειες προκρίτων, κήρυξε μαζί με

άλλους αγωνιστές την Επανάσταση στα Λαγκάδια στις 23 Μαρτίου 1821. Την 1η Απριλίου 1821 διέταξε τη σφαγή όλων των Τούρκων Λαγκαδινών (40 οικογένειες) και την πυρπόληση του τοπικού τζαμιού. Συνολικά σφαγιάστηκαν 300 άοπλοι άνδρες, οι οποίοι λίγες ημέρες νωρίτερα είχαν αφοπλιστεί, γυναίκες και παιδιά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να τρομοκρατηθούν οι κάτοικοι της γύρω περιοχής, που φοβούμενοι αντίποινα, εντάχθηκαν

στο πλευρό των Δεληγιανναίων, οι οποίοι είχαν πέσει στη δυσμένεια των Τούρκων και χρειάζονταν υποστήριξη. Διόρισε γενικό στρατηγό του στρατού του, ο οποίος αποτελούνταν από 3.500 εμπειροπολέμους μισθοφόρους, τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, τον οποίο η οικογένειά του και κυρίως ο πατέρας του είχαν παλαιότερα στη δούλεψή τους ως κάμπο τους κι αργότερα κυνηγήσει άγρια επί χρόνια, για να σώσουν το Μωριά από τις λεηλασίες του κατά των Ελλήνων και Τούρκων χωρικών, κατόπιν εντολής της Πύλης, που απειλούσε με εξόντωση του Ελληνικού πληθυσμού αν δεν τον συνέλαβαν.

Πολέμησε στο Μεσολόγγι, στη μάχη του Πέτα, στην πολιορκία της Τριπολιτσάς και σε πολλά άλλα μέρη. Στην Τριπολιτσά είχε θυσιαστεί ο αδερφός του, ο οποίος είχε προσφερθεί ως όμηρος στους Τούρκους για να καθυστερήσει τις υποψίες τους πριν από την έναρξη της Επανάστασης. Κατά τη διάρκεια του πρώτου Ελληνικού εμφυλίου πολέμου, συντάχθηκε με τους προκρίτους του Μωριά και τους Υδραίους, συμπαρασύροντας μάλι-

στα και τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, με αντάλλαγμα τον αρραβώνα της κόρης του με το γιο του Κολοκοτρώνη Κολίνο. Στη δεύτερη φάση του Εμφυλίου πολέμου όμως, φυλακίστηκε από την κυβέρνηση Κουντουριώτη μαζί με τον Κολοκοτρώνη και άλλους προκρίτους στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία στην Ύδρα, για να αποφυλακιστεί μερικώς μίνες αργότερα ώστε μαζί με τον Κολοκοτρώνη να αντιμετωπίσει τον Ιμπραήμ Πασά.

Μετά τη δημιουργία του Ελληνικού Κράτους, ο Δεληγιάννης έλαβε σύνταξη αντιστρατήγου, ενώ επί Όθωνα έλαβε το βαθμό του συνταγματάρχη και διετέλεσε νομοεπιθεωρητής Μεσσηνίας.

Πέθανε πάμπωχος το 1862 στην Αθήνα αφού θυσίασε όλη την περιουσία του στην Επανάσταση.

Άφησε απομνημονεύματα, παρά το πάθος και η υπερβολή και άκριτη υπεράσπιση του ρόλου των προκρίτων που τα διακρίνουν, είναι χρήσιμη πηγή για την κατανόηση του εσωτερικού αγώνα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Μιχαήλ Χουρμούζης (1804 - 1882)

Γεννήθηκε το 1804 στην Κωνσταντινούπολη και ήρθε στην Ελλάδα το Μάιο του 1821. Πολέμησε στη Ρούμελη, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη, όπου έμεινε ως το 1883.

Ξαναγύρισε στο στρατό, έλαβε μέρος στην καταδίωξη των ληστών και αποστρατεύτηκε το 1850 με το βαθμό του συνταγματάρχη.

Ήταν βουλευτής από το 1851 ως το

1856. Το 1854 πήρε μέρος στην επανάσταση στη Θεσσαλία. Το Μάιο του 1856 επέστρεψε στη γενέτειρά του για να αφοσιωθεί σε θέματα του αλυτρώτου Ελληνισμού με την εφημερίδα «Αρμονία». Δείγμα του σατιρικού του ταλέντου έδωσε με τις επιφυλλίδες που δημοσίευσε στην εφημερίδα «Εποχή» στο Ναύπλιο.

Η αιχμηρή γλώσσα, το ζωηρό ύφος

και η ευθυβολία της σάτιρας είναι οι κύριες αρετές που χαρακτηρίζουν τα θεατρικά του κείμενα όπως είναι ο «Λεπρέντης», ο «Χαρτοπαίκτης», ο «Οψίπλους» κ.ά. Μέλος της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας έγινε το 1836 και στα αρχεία της αναφέρεται ως λογοτέχνης, βουλευτής.

Πέθανε το 1882.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Αναστάσιος Λιδωρίκης (1788 - 1868)

Ο Αναστάσιος Λιδωρίκης γεννήθηκε το 1788 στο Παλαιοκάτουνο το σημερινό Κροκύλειο Φωκίδας της επαρχίας Λιδωρικού.

Από παιδί εγκαταστάθηκε στα Γιάννενα για να παρακολουθεί μαθήματα κοντά στον λόγιο της εποχής Αθανάσιο Ψαλίδα. Μπήκε στην υπηρεσία του Αλή Πασά, και έγινε από τους επιφανέστερους συμβούλους του.

Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και βοήθησε την Επανάσταση του 1821 διακινδυνεύοντας τη ζωή του. Κατά τη

πολιορκία των Αθηνών εστάλη από την κυβέρνηση στη Δυτική Ελλάδα με αποστολή να ξεσηκώσει τους ευρισκόμενους εκεί στρατιωτικούς. Διορίστηκε διοικητής της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας και μέλος της Γερουσίας. Επί Όθωνα διορίστηκε διοικητής της Καρύταινας και αργότερα της Λειβαδιάς. Διετέλεσε βουλευτής, γεροισιαστής και βασιλικός επίτροπος στην Ιερά Σύνοδο. Ήταν ιδρυτικό μέλος της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας (1836). Πέθανε το 1868.

Έγραψε απομνημονεύματα για την αυλή του Αλή Πασά.

Τα μέλη της μεγάλης οικογενείας Λιδωρίκη από την Δωρίδα, ανέπτυξαν Εθνική δραστηριότητα στα προεπαναστατικά χρόνια, αγωνίστηκαν στην Επανάσταση του 1821 και αναδείχθηκαν στην πολιτική και στα γράμματα στα νεότερα χρόνια.

Ως γενάρχη της αναφέρεται ο Κοτσάμπασης της περιφέρειας Λιδωρικού ο Αναγνώστης Λιδωρίκης (1767 - 1827).

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Γεώργιος Σαχίνης (1788 – 1864)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Αγωνιστής από τους ικανότερους πλοίαρχους του Ελληνικού ναυτικού κατά την Επανάσταση του 1821. Με την έκρηξη του Αγώνα εντάχθηκε στην Υδραϊκή δύναμη υπό τον Ανδρέα Μιαούλη. Πήρε μέρος σε πολλές ναυτικές επιχειρήσεις και χρησιμοποιήθηκε λόγω της γλωσσομάθειάς του από την Ελληνική Κυβέρνηση στις διαπραγματεύσεις με τον εχθρικό στόλο και το στόλο των ξένων δυνάμεων. Το 1823 διο-

κπής Σύρου και Μυκόνου και το 1836 ορίστηκε αρχηγός της ναυτικής μοίρας του Αιγαίου. Διετέλεσε υπασπιστής του Όθωνα και κατά την Επανάσταση του 1862 ο Γεώργιος Σαχίνης υπερασπίστηκε τα ανάκτο-

ρα με στρατό και στόλο που στασίασε. Ο παππούς του Γεωργίου Σαχίνη, είχε το επώνυμο Κιοσσές. Ήταν προεστός της Ύδρας. Η οικογένεια είχε έρθει στο νησί γύρω στο 1709 από τη Γένοβα.

Το 1770, κατά τη Ρωσική επανάσταση εναντίον των Τούρκων ο Κιοσσές ήταν διοικητής της Αίγινας. Τότε συνελήφθη από τους Τούρκους, αλλά ενώ μεταφερόταν στην Κωνσταντινούπολη πνίγηκε. Ο Κιοσσές αυτός είχε ένα γιό, τον Δημήτριο (1759-1808). Από τη δραστηριότητά του και την ταχύτητά του στη διεκπεραίωση της αλληλογραφίας του στόλου πήρε το παρωνύμιο «Σαΐν» ή «Σαχίν» (ταχύς=σαΐν), το οποίο και καθιέρωσε σαν επώνυμο. Διετέλεσε προεστός της Ύδρας, αλλά το 1808, συνελήφθη με δόλο από τον Αλή Πασά στο Ιόνιο πέλαγος, μαζί με τους δύο γιούς του, τον Αντώνιο και τον Γεώργιο. Ο Δημήτριος και ο Αντώνιος εξαφανίστηκαν, αλλά ο Γεώργιος κατάφερε να δραπέτευσει για να αναδειχθεί στον Γεώργιο αγωνιστή της παρουσίας αναφοράς. Ο Γεώργιος είχε έναν αδελφό

τον Σταύρο που ήταν διοικητής της Σφακτηρίας. Πήρε μέρος σε πολλές μάχες και έπεσε στη Σφακτηρία όπου υπάρχει μνημείο τριών πεσόντων:

«Α. ΤΣΑΜΑΔΟΥ, ΣΑΝΤΑΡΟΖΑ και ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΑΧΙΝΗ».

Αδελφή του Γεωργίου Σαχίνη ήταν η Ξανθή Σαχίνη, που παντρεύτηκε έναν άλλο ήρωα του 1821 τον πλοιοκτήτη και ναυπηγό Εμμανουήλ Τομπάζη (1784 - 1831). Άλλη αδελφή ήταν και η Μαρία που παντρεύτηκε τον Λάζαρο Τσαμαδό.

Η Σκεύω, εγγονή του Εμμανουήλ Τομπάζη παντρεύτηκε τον περίφημο Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλο, τον ποιητή Jean Moreas.

Ο γιός του Γεωργίου Σαχίνη ήταν ο Δημήτριος Σαχίνης υποναύαρχος (1827-1887), υπουργός Ναυτικών το 1866 και αυλάρχης του Βασιλιά Γεωργίου Α΄.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Ιωάννης Θεοφιλόπουλος (1790-1885)

Η καταγωγή του ήταν από τα Λαγκάδια της επαρχίας Γορτυνίας. Γόνος παλαιάς οικογενείας της Πελοποννήσου, μικρο-ανεψιός του Εθνομάρτυρα Μητροπολίτη Λακεδαιμόνος Ανανία, ο οποίος σφαγιάστηκε από τους Τούρκους στην

κύρια θύρα της Μητροπόλεως Σπάρτης, για την συμμετοχή του στα Ορλωφικά. Στην αρχή της Επανάστασης βρέθηκε ναυτικός στα Ψαρά και ανεδείχθη ένας από τους γνωστότερους πυρπολιτές, καίγοντας Τουρκικά πλοία. Πιο συγκεκριμένα ο καπετάν Γιάννης Θεοφιλόπουλος ή Τράκαλος έδρασε ως πηδαλιούχος και δαδούχος στο πλευρό των Παπανικολή και Κανάρη, όταν έκαψαν το Ντελίτιν στην Ερεσό και την ναυαρχίδα των Τούρκων στη Χίο, αντίστοιχα. Η πρώτη ενέργεια έλαβε χώρα στις 27 Μαΐου 1821, όπου με πλοίαρχο τον Δημήτρη Παπανικολή πυρπολήθηκε το δίκροτο Ντελίτιν του Αρναούτ Μαϊραχάρη. Και ύστερα στη Χίο, στις 6 Ιουνίου 1822 (λίγο μετά τις φοβερές

σφαγές) όταν με διοικητή τον Κωνσταντή Μικέ Κανάρη ανατινάζουν τη Ναυαρχίδα «Κινούμενο Όρος» του Καρά Αλή. Από τον Αύγουστο του 1822 πολέμησε στην Ξηρά στο πλευρό των Κανέλλου Δεληγιάννη και Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Η Βουλή της νήσου Ψαρών (6 Ιουν. 1821) και ο ναύαρχος Κωνσταντίνος Κανάρης (21 Ιουν. 1822), εξέδωσαν πιστοποιητικά που εξαιρούν την ανδρεία και τον πατριωτισμό των ανδρών που συμμετείχαν στις αναφερθείσες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων αναφέρεται και ο Γιάννης Θεοφιλόπουλος. Στην αίθουσα Ελευθέριος Βενιζέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου όπου αποδίδονται σκηνές από τον Αγώνα 1821, ο

Ιωάννης Θεοφιλόπουλος απεικονίζεται ως σημαιοφόρος πλάι στον Κωνσταντή Κανάρη. Σε ποίημα που δημοσίευσε ο Θεόδωρος Γενναίου Κολοκοτρώνης στο Ραμπάγα, όπου δημοσιογραφέυσε με το ψευδώνυμο Φαλεζ, γράφει:

Ήταν λιοντάρι της Ξηράς της θάλασσας δελφίνι τον τρέμαν σαν τον άκουγαν και Τούρκοι και Αλιζερίνιοι. Μετά την Ανεξαρτησία τοποθετήθηκε αρχηγός πολιτοφυλακής στην Τριπολιτώ (1830). Το 1865 υπέγραψε πολλά πιστοποιητικά αγωνιστών του 1821 αν και οι περισσότεροι δεν ζούσαν πια. Απεβίωσε στην Αθήνα σε βαθιά γεράματα το 1885..

Πηγές: Βικιπαίδεια

Κώστας Μπότσαρης (1792 - 1853)

Γεννημένος στο Σούλι το 1792, ακολούθησε το πατέρα του Κίτσο Μπότσαρη στο Βουλγαρέλι και μετά τη δολοφονία του, τον πήρε στα Ιωάννινα ο Αλή Πασάς. Μετά την πολιορκία των Ιωαννίνων

από τα Σουλτανικά στρατεύματα, ο Πασάς σε αντιπερισπασμό παραχώρησε το Σούλι στους Σουλιώτες, κρατώντας τον Κώστα ως όμηρο. Όταν ο Πασάς σκοτώθηκε από τους ανθρώπους του Χουρσίτ, κατόρθωσε να διαφύγει και να ενωθεί με τον αδερφό του Μάρκο και τους άλλους συμπατριώτες του. Πήρε μέρος στη μάχη του Καρπενσιού στις 9 Αυγούστου 1823 και μετά το θάνατο του Μάρκου, ορίστηκε αντικαταστάτης του.

Πολιτικά επηρεαζόταν από τον Μαυροκορδάτο, χωρίς όμως να διακόψει τις σχέσεις του και με τους «αντικυβερνητικούς».

Το Μάρτιο του 1824 στάλθηκε στην Ηλεία για να αποκρούσει τις επιδρομές των Τούρκων. Πήρε μέρος στη μά-

χη Κρεμμύδι κατά των Αιγυπτίων του Ιμπραήμ πασά (7 Απριλίου 1825), όπου κινδύνευσε να αιχμαλωτιστεί. Στη συνέχεια, έφυγε για την Ανατολική Στερεά Ελλάδα και πολέμησε υπό τον Γ. Καραϊσκάκη. Αργότερα, πήγε στην Αιτωλοακαρνανία και διορίστηκε από την Κυβέρνηση Κουντουριώτη αρχηγός των σωμάτων που στρατοπέδευαν έξω από το Μεσολόγγι (Οκτ. 1825). Μετά την Έξοδο, ακολούθησε τη Φρουρά της πόλης στην Άμφισσα και κατόπιν στο Ναύπλιο.

Όταν ο Γεώργιος Καραϊσκάκης διορίστηκε αρχιστράτηγος της Ρούμελης, ο Κώστας, ως επικεφαλής των Σουλιωτών, πήγε μαζί του και πήρε μέρος στις μάχες του Διστόμου και της Αράχωβας. Με-

τά το θάνατο του Γεωργίου Καραϊσκάκη υποστήριξε τα σχέδια του Τζώρτζη και του Κόχραν, που οδήγησαν στη μεγάλη ήττα των Ελλήνων στο Φάληρο (24.4.1827). Επί Καποδίστρια πήρε μέρος στις επιχειρήσεις για την απελευθέρωση της Δυτικής Στερεάς υπό τον Τζώρτζη. Μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη, εντάχθηκε στην παράταξη του Ιωάννη Κωλέττη και μάλιστα, έγινε μέλος της τριμελούς αντιπροσωπείας που είχε σταλεί στο Μόναχο, για να προσκαλέσει επίσημα τον Όθωνα στον Ελληνικό θρόνο.

Στα χρόνια του Όθωνα έγινε υποστράτηγος της Φάλαγγας και την περίοδο 1844-1847 ήταν γεροισιαστής. Απεβίωσε το 1853.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Μιχαήλ Σούτσος (1784 - 1864)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Μιχαήλ Σούτσος ή Βόδας Έλληνας την καταγωγή. Υπήρξε μέγας διερμηνέας της Υψηλής Πύλης και ηγεμόνας της Μολδαβίας (1819-1921). Φιλικός και υποστηρικτής της Επανάστασης στη Μολδοβλαχία και μετά τη δημιουργία του Ελληνικού κράτους πρέσβης αυτού στο εξωτερικό.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1784. Γονείς του ο Φαναριώτης Γρηγόριος Σούτσος και η Σεβαστή Τεδέσκου. Έφηβος εγκαταστάθηκε στην αυλή του παππού του Μιχαήλ Σούτσου, που ήταν ηγεμόνας της Βλαχίας ενώ αργότερα υπηρέτησε ως γραμματέας του Μεγάλου Διερμηνέα της Υψηλής Πύλης Ιωάννη Καρατζά και παντρεύτηκε την κόρη του Ρωξάνη ή Λωξάνδρα το 1812.

Το ίδιο έτος χάρη στη γλωσσολογία του και την εύνοια του πεθερού του, διορίστηκε στη θέση του Μεγάλου Διερμηνέα. Το 1819 τοποθετήθηκε από το Σουλτάνο ηγεμόνας της Μολδαβίας, θέση που παρέμεινε μέχρι το 1821. Επίσης είχε και τη θέση στο συμβούλιο του σουλτάνου Μαχμούτ Β' και ήταν ένας από τους συμβούλους που το 1820 τάχθηκαν υπέρ της καταστολής της ανταρσίας του Αλή Πασά. Το Νοέμβριο του 1820 μυσήθηκε

στη Φιλική Εταιρεία. Τον Ιανουάριο του 1821 οριστικοποίησε τη συνεργασία του με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και με την εισβολή του Υψηλάντη στη Μολδαβία 22 Φεβρουαρίου, ο Μιχαήλ Σούτσος, έθεσε τη φρουρά στις διαιταγές των επαναστατών και κατέβαλε σημαντικά χρηματικά ποσά για τις ανάγκες του στρατεύματος. Όταν έπειτα από μικρό χρονικό διάστημα το κίνημα στη Μολδοβλαχία άρχισε να κάμπτεται, ο Σού-

τσος αναγκάστηκε υπό την πίεση των βογιάρων, που τον κήρυξαν έκπιωτο από τη στιγμή που είχε συνδράμει τους επαναστάτες και είχε αποκρύψει την Οθωμανική επικυριαρχία, να αποχωρήσει από την έδρα του στο Ιάσιο. Αρχικά κινήθηκε στο Σκουλένι και έπειτα (31 Μαρτίου 1821) στο Κισινάου της Ρωσίας. Την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκε ο αφορισμός του ιδίου και του Υψηλάντη από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Ζήτησε πολιτικό άσυλο στη Ρωσία, αλλά δεν το έλαβε. Κατά την παραμονή του στη Βεσσαραβία επανειλημμένα δέχθηκε τις επισκέψεις του Ρώσου ποιητή Πούσκιν. Επειδή ο σουλτάνος ζητούσε επίμονα να του παραδοθεί, έπρεπε να εγκαταλείψει το Ρωσικό έδαφος και επέλεξε ως προορισμό του την Ελβετία. Πριν φτάσει όμως μέσω Αυστρίας, συνελήφθη εκεί με αποτέλεσμα να φυλακιστεί στη Γορίτσα για τρία χρόνια και τρεις μήνες. Μετά την απελευθέρωσή του κατέφυγε πρώτα στην Ιταλία και μετά στην Ελβετία, όπου φιλοξενήθηκε στη Γενεύη από τον Ελβετό φιλέλληνα Εϋνάρδο. Κατά την παραμονή του στην Ευρώπη μερί-

μνησε για τη συγκέντρωση και διάθεση χρημάτων υπέρ του αγώνα της ανεξαρτησίας και ήταν σε επαφή με την «Επιτροπή Ζακύνθου» του Διονυσίου Ρώμα.

Πριν την ανάληψη της κυβέρνησης της Ελλάδας από τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο Σούτσος ήταν μια από τις πιθανές υποψηφιότητες για την κατάληψη αυτής της θέσης.

Επί Καποδίστρια διορίστηκε αντιπρόσωπος της Ελλάδας στη Γαλλία, έπειτα από εισήγηση του Εϋνάρου. Αργότερα ορίστηκε από τον βασιλιά Όθωνα, πρεσβευτής της Ελλάδας στη Γαλλία, τη Ρωσική Αυτοκρατορία, τη Σουηδία και τη Δανία. Το 1839 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα και χρημάτισε μέχρι το 1840 μέλος του συμβουλίου της Επικρατείας, ενώ αποτέλεσε έναν από τους πρώτους οικιστές της παλιάς Αθηναϊκής συνοικίας Βάθης.

Απεβίωσε στις 12 Ιουνίου 1864 στην Αθήνα. Από τον γάμο του με την κόρη του Ιωάννη Καρατζά Ρωξάνη, απέκτησε τρία παιδιά, τους: Γρηγόριο Σούτσο (φημισμένο ζωγράφο της εποχής), Ιωάννη Σούτσο και Μαρία Σούτσου.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Γρηγόριος Μαρασλής (1831 - 1907)

Ο Γρηγόριος Μαρασλής ήταν Έλληνας έμπορος και πολιτικός κάτοικος Οδησού, ευεργέτης της Ελληνικής Επανάστασης και του Ελευθέρου Ελληνικού Κράτους.

Ο Γρηγόριος Μαρασλής γεννήθηκε το 1831 στην Οδησό, γιός του Γρηγορίου Μαρασλή εμπόρου από τα Μαράσια

Έβρου, από τους πρώτους οικιστές της Οδησού, Φιλικός και της Ζωής Θεοδωρίδου από την Κωνσταντινούπολη.

Φοίτησε στην Ελληνοεμπορική Σχολή Οδησού, στο Λύκειο Ρισελιέ στην Οδησό και εν συνεχεία στο Παρίσι. Μετά την επιστροφή του στην Οδησό ακολούθησε σταδιοδρομία στη

δημόσια διοίκηση. Το 1867 ως δημοτικός υπάλληλος στον δήμο Οδησού. Το 1878 εξελέγη δήμαρχος Οδησού. Επανεξελέγη τέσσερις φορές στην ίδια θέση μέχρι το 1894. Κατά τη διάρκεια της δημαρχικής θητείας του ο Μαρασλής κατόρθωσε να μεταβάλει την Οδησό σε σύγχρονη Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα μεριμνώντας για την ηλεκτροδότηση της πόλης και κατασκευάζοντας θέατρο, τροχοδρόμους, νοσοκομεία, γηροκομεία, υδραγωγείο, πληθώρα σχολείων, κατά τη θητεία του δημιούργησε μεγάλο δημοτικό πάρκο (το οποίο εγκαινίασε ο ίδιος ο Τσάρος Αλέξανδρος Β'), κ.ά. Παράλληλα με την πολιτική του δράση συνέχισε τις εμπορικές δραστηριότητες του πατέρα του.

Πραγματοποίησε πλήθος δωρεών στην πόλη της Οδησού και στην Ελλάδα. Δώρισε προς την Ελληνική κοινότητα Οδησού την οικία του πατέρα σου, η οποία αποτέλεσε την έδρα

της Φιλικής Εταιρείας.

Με δική του πρωτοβουλία ίδρυσε την Μαράσειο Εμπορική Σχολή Αθηνών (σήμερα Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), το Μαράσειο Διδασκαλείο Αθηνών, το Μαράσειο Ορφανοτροφείο Κέρκυρας, την Πατριαρχική Αστική Σχολή Μαρασλή στο Φανάρι, το Μαράσειο Ελληνικό Εμπορικό και Πρακτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, ενώ συνέβαλε καθοριστικά στην ανέγερση του κτιρίου του Ιπποκράτειου Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών.

Με δικές του δαπάνες ανεγέρθηκε ανδριάντας του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' στην Δημοτσάνα και διοργανώθηκε η πρώτη Διεθνής Έκθεση Αθηνών, της οποίας υπήρξε ισόβιος πρόεδρος, ενώ δώρισε πλήθος πινάκων στην Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδας. Παράλληλα διέθεσε σημαντική περιουσία σε υποτροφίες για σπουδαστές.

Απεβίωσε την Πρωτομαγιά

του 1907 και ενταφιάστηκε στην αυλή της εκκλησίας της Αγίας Τριάδας στην Οδησό. Το ταφικό μνημείο καταστράφηκε μετά την Οκτωβριανή επανάσταση και σήμερα δεν διατηρείται.

Ήταν παντρεμένος από το 1903, με την Μαρία Ferdinandovna, η οποία μετά την επανάσταση κατέφυγε στην Ελλάδα. Ύστερα από αίτησή της, της δόθηκε ένα μικρό δωμάτιο στο υπόγειο του Μαράσειου Διδασκαλείου. Το 1928, ύστερα από παρέμβαση του Γεωργίου Χαριτάκη, η Βουλή των Ελλήνων, με μεσολάβηση του Ελευθερίου Βενιζέλου, ενέκρινε τιμητική σύμβαση για την συντήρησή της. Κληρονόμος της τεράστιας περιουσίας του Μαρασλή, κατέστη ο ανηψιός του, γιός της αδελφής του Ευρυδικής, Αλέξανδρος Σαφώνωφ, αξιωματικός του Ρωσικού στρατού, οι οποίοι έχει ενταφιαστεί στο Παρίσι.

Πηγές: Βικιπαίδεια

αφιέρωμα

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο φαναριώτης πολιτικός Θεόδωρος Νέγρης (1790 - 1824)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Θεόδωρος Νέγρης ήταν Έλληνας πολιτικός στις προσωρινές κυβερνήσεις κατά την Επανάσταση του 1821. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και καταγόταν από παλιά αρχοντική φαναριώτικη οικογένεια της Γένοβας. Λόγω της πλούσιας οικογένειας απέκτησε αξιόλογο μόρφωση. Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και έγινε ένα από τα πιο δραστήρια μέλη της. Διετέλεσε γραμματέας του Σκαρλάτου Καλλιμάχη στη Μολδαβία και λίγο πριν την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης διορίστη-

κε από την Τουρκική κυβέρνηση επιτετραμμένος της στο Παρίσι. Στη διαδρομή όμως έφτασαν τα νέα για την έκρηξη της Επανάστασης, οπότε αυτός έσπευσε κρυφά στην επαναστατημένη Ελλάδα. Παράλληλα οι Τούρκοι στην Κωνσταντινούπολη, ύστερα από τον διωγμό που εξαπολύθηκε κατά του Ελληνικού

πληθυσμού, αποκεφάλισαν τον πατέρα του. Αποβιβάστηκε τον Απρίλιο του 1821 στη Τήνο και δήλωσε την πρόθεσή του να παραμείνει στην επαναστατημένη Ελλάδα. Ο Δημήτριος Υψηλάντης, εκτιμώντας το έργο του ως φιλικού, τον δέχτηκε χωρίς όμως να του αναθέσει κάποιο

αξίωμα.

Στην Καλαμάτα, όπου τον απομόνωσε, επιχείρησε να προσεταιριστεί τους στρατιωτικούς και να υπονομεύσει κάθε προσπάθεια οργάνωσης τακτικού στρατού. Με τη μεσολάβηση του Μαυροκορδάτου ο Δημήτριος Υψηλάντης έδωσε τη συγκατάθεσή του για συμμετοχή του Νέγρη στη διοίκηση της Ρούμελης και του ανατέθηκε η οργάνωση της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδας. Συγκάλεσε συνέλευση στα Σάλωνα όπου ψηφίστηκε στις 19 Νοεμβρίου του 1821 η «Νομική Διάταξις της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος». Στο κείμενο αυτό, όπου εξέφρασε τις πολιτικές του πεποιθήσεις, διακρίνονται ορισμένες αρχές - ατελείς βέβαια - πολιτικής αυτοδιάθεσης και ατομικής ελευθερίας. Ο ίδιος εκλέχτηκε πρόεδρος του Αρείου Πάγου, της ανώτατης νομοθετικής, διοικητικής και δικαστικής αρχής. Πήρε μέρος στην Α' Εθνοσυνέλευση και μαζί με τον Μαυροκορδά-

το έγιναν από τους πιο σημαντικούς ρυθμιστές της πολιτικής κατάστασης. Μετά τη Β' Εθνοσυνέλευση αποσχίστηκε από το κόμμα του Μαυροκορδάτου και προσχώρησε στην ομάδα του Κολοκοτρώνη και του Ανδρούτσου, διακρύβοντας δημοκρατικές απόψεις. Όταν ο Κολοκοτρώνης δέχτηκε την αντιπροεδρία του εκτελεστικού, ο Νέγρης παραμερίστηκε, προσκολλήθηκε στον Ανδρούτσο και με την ελπίδα ότι θα κατάφερνε να υπερφαλαγγίσει τον Μαυροκορδάτο συγκάλεσε συνέλευση των αρχηγών της Στερεάς στα Σάλωνα όπου κλήθηκε και ο Μπαίρον. Ξεκίνησε τις εργασίες της τον Απρίλιο του 1824, αλλά ο θάνατος του ποιητή ματαίωσε τα σχέδια των πρωτεργατών της και ο Νέγρης απογοητευμένος επέστρεψε στο Ναύπλιο όπου και πέθανε τον Νοέμβριο από τύφο, απομονωμένος και πάμπωχος. Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας

Ο μακεδόνας αγωνιστής Ζήσης Σωτηρίου (1800 - 1866)

αφιέρωμα

Ο Ζήσης Σωτηρίου αγωνιστής του 1821, γιός κλεφταρματολού, έδρασε στη Χαλκιδική και μετά σε πολλές μάχες στη Στερεά Ελλάδα και στην Πελοπόννησο. Ο εκ Σερβίων Δ. Μακεδονίας Ζήσης

Σωτηρίου, Έλληνας κάτοικος Πέστης Ουγγαρίας, ήταν από τους πρώτους Έλληνες που κατέβηκαν στην επαναστατημένη Ελλάδα, για να αγωνιστούν για την ελευθερία της πατρίδας. Ήταν γιός του κλεφταρματολού

των Σερβίων καπετάν Σωτήρη. Συμπολέμισε με τον Εμμανουήλ Παπά στην εξέγερση της Χαλκιδικής, όπως και σε πολλές μάχες στην Πελοπόννησο και Στερεά Ελλάδα. Λέγεται ότι προ της καθόδου του στην επαναστατημένη Ελλάδα, ντύθηκε την ελληνική ενδυμασία (με την φουστανέλα) και πήγε έφιππος στην πλατεία της Πέστης. Εκεί εν μέσω πολλού πλήθους Ελλήνων και Ούγγρων έστησε ομοίωμα Τούρκου και το πυροβόλησε κάτω από τις επευφημίες του πλήθους. Από το 1830 και μέχρι το θάνατό του, πήρε μέρος στα περισσότερα επαναστατικά κινήματα στον «Ελλαδικό» χώρο και στο εξωτερικό. Κατατάχθηκε στους γαριβαλδινούς και πήγε στην Ιταλία ως εθελοντής για να πολεμήσει εναντίον των αυστριακών στρατευμάτων κατοχής μαζί με τους: Ηλία Στέκουλη, Σπυρίδωνα Σασσέλα, Αλέξανδρο Δόσιο, Νικόλαο Μακρή, Νικόλαο Σμολένσκη κ.ά. Υπήρξε συγγραφέας δεκάδων επαναστατικών προκηρύξεων, καθώς επίσης και της πρώτης προκήρυξης της ομάδας των

εθελοντών του γαριβαλδινού στρατού, που κυκλοφόρησε στις 8 Ιουνίου 1859. Στο ελεύθερο Ελληνικό Κράτος δούλεψε σαν αρχαιοφύλακας στο Μουσείο της Ακρόπολης. Το 1837 έγινε μέλος της Φιλελευθέρου Εταιρείας. Πέθανε πάμπωχος το έτος 1866 στην Αθήνα, με το παράπονο ότι δεν είδε την ιδιαίτερη πατρίδα του ελεύθερη. Για τη φιλοπατρία και την ανιδιοτέλειά του, σε άρθρο της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» αναφέρεται: Ήταν ένας άνθρωπος του μόχθου, ένας πατριώτης, ανιδιοτελής, γεμάτος ζήλο, ο οποίος όταν προτάθηκε για παράσημο και αύξηση μισθού για τις υπηρεσίες που προσέφερε, αρνήθηκε και τα δύο, δηλώνοντας πως «ποτέ πόποτε δεν εξήτιστα ούτε αμοιβήν τινά, ούτε αύξηση της μισθοδοσίας μου, αν, δε, εκπληρώ το καθήκον μου πιστώως και τιμίως, τούτο το πράττω σύμφωνα με τας αρχάς μου και με τον όρκον, τον οποίο έδωσα εις την Πατρίδα...». Πηγές: Βικιπαίδεια

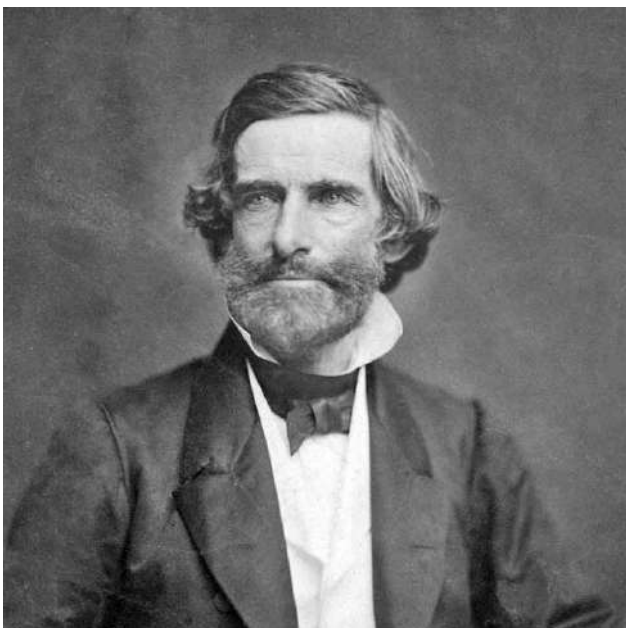
> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Σάμιουελ Γκρίντλεϊ Χάου (1801 - 1876)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ήταν Αμερικάνος ιατρός, πολέμιος της δουλείας στις ΗΠΑ, υποστηρικτής των επαναστατικών κινημάτων σε Ελλάδα, Γαλλία και Πολωνία στην Ευρώπη και πρωτοπόρος στην εκπαίδευση των τυφλών καθώς και των ατόμων με ψυχική αναπηρία. Οργάνωσε την παλαιότερη σχολή τυφλών των ΗΠΑ.

Το 1863, αγωνιζόμενος για την κατάργηση της δουλείας, υπήρξε μέλος τριμελούς επιτροπής που διορίστηκε από τον τότε υπουργό άμυνας των ΗΠΑ στην Επιτροπή των Ελευθέρων Αμερικανών, για την διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης των απελευθερωμένων σκλάβων στον αμερικανικό Νότο από την εποχή της Διακήρυξης της Χειραφέτησης και την κατάθεση προτάσεων ως προς την διευκόλυνση της μετάβασης των πρώην σκλάβων προς την

ελευθερία. Πέρα από τις νότιες αμερικανικές πολιτείες, ο Χάου ταξίδευσε και στην τότε Βρετανική επαρχία του Καναδά στην περιοχή του σημερινού Οντάριο, όπου ζούσαν χιλιάδες πρώην σκλάβοι που είχαν δραπετεύσει από τις ΗΠΑ προς τα Βρετανικά εδάφη μετά την κατάργηση της δουλείας από το Ηνωμένο Βασίλειο το 1833, και πήρε συνεντεύξεις από τους πρώην σκλάβους καθώς και τους αξιωματούχους της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ο Χάου γεννήθηκε στη Βοστώνη της Μασαχουσέτης το 1801, γιός ευπόρου πλοιοκίτη και έλαβε της μόρφω-

σή του στο Λατινικό Σχολείο της Βοστώνης (Boston Latin School), και στο Πανεπιστήμιο Μπράουν. Μετά την αποφοίτησή του από το Μπράουν το 1821, ο Χάου εγγράφηκε στην Ιατρική σχολή του Χάρβαρντ όπου και απέκτησε το πτυχίο του 3 χρόνια αργότερα το 1824.

Όταν ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση παρακολουθώντας την εξέλιξή της στην Ευρώπη κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ενθουσιάστηκε με τη ιδέα του απελευθερωτικού αγώνα παρακινούμενος και από τον ενθουσιασμό του για τον Λόρδο Βύρωνα το οποίου

ήταν θαυμαστής. Ο Χάου πήρε το πλοίο για την Ελλάδα και με την άφιξή του εντάχθηκε στις δυνάμεις των Ελλήνων επαναστατών ως χειρουργός. Τα καθήκοντά του δεν περιορίστηκαν μόνο στην ιατρική, αλλά ανέλαβε και διοικητικές υποχρεώσεις στρατιωτικής φύσεως. Η γενναιότητα, ενθουσιασμός και ικανότητα ως διοικητή, του προσέδωσαν τον ευφημιστικό τίτλο «Λαφαγιέτ της Ελληνικής Επανάστασης» κατά τον διάσημο Γάλλο στρατηγό της εποχής.

Ο Χάου επέστρεψε στις ΗΠΑ το 1827 για να συγκεντρώσει χρήματα και προμήθειες για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης στην Ελλάδα η οποία πλήττονταν από λιμό. Μαζί του έφερε και μικρό αριθμό ορφανών παιδιών από την Ελλάδα. Οι πυρετώδεις προσπάθειες του Χάου απέφεραν τελικά το ποσό των 60.000 δολαρίων τα οποία κατανεμήθηκαν στην αγορά τροφίμων, ρουχισμού και την ίδρυση καταφυγίου για τους πρόσφυγες της Αίγινας. Αργότερα ίδρυσε ακόμα ένα καταφύγιο στον Ισθμό της Κορίνθου.

Έγραψε τα απομνημονεύματά του από την Επανάσταση στο βιβλίο με τίτλο «Historical Sketch of the

Greek Revolution». (Ιστορικό σκιαγράφημα της Ελληνικής Επανάστασης), το οποίο εκδόθηκε το 1828.

Μετά την αναχώρησή του από την Ελλάδα, ο Χάου συνέχισε τις ιατρικές σπουδές του στο Παρίσι. Εκεί συμμετείχε στην Ιουλιανή επανάσταση, ως ενθουσιώδης υποστηρικτής του Ρεπουμπλικανισμού.

Επέστρεψε στη Βοστώνη το 1832 όπου και συνέχισε το έργο του για τους τυφλούς. Αρχικά ξεκίνησε να φιλοξενεί στο πατρικό του σπίτι παιδιά με τύφλωση που εξελίχθηκε το ίδρυμα Πέρκινς και κατόρθωσε να λάβει και οικονομική υποστήριξη από την Πολιτεία. Το 1839 το ίδρυμα μεταφέρθηκε στην Νότια Βοστώνη που έγινε γνωστό ως ίδρυμα Perkins Institution and Massachusetts Asylum (Ίδρυμα Πέρκινς και Άσυλο της Μασσαχουσέτης) και από το 1877 ως School For The Blind (Σχολή Τυφλών).

Ο Χάου έκανε ένα τελευταίο ταξίδι στην Ελλάδα το 1866, μεταφέροντας προμήθειες για την ανακούφιση των Κρητικών προσφύγων κατά την Κρητική Επανάσταση εναντίον των Οθωμανών.

Ο Χάου παρέμεινε πολιτικά και κοινωνικά ενεργός έως το τέλος της ζωής του το 1876.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Δημήτριος Δεληγεώργης (1785 - 1860)

Ο Δημήτριος Δεληγιώργης από τη Γαβαλού Μεσολογγίου ήταν πολιτικός και στρατιωτικός αγωνιστής και οπλαρχηγός της Επανάστασης του 1821.

Προεπαναστατικά ήταν γραμματέας του Αλή Πασά. Όταν ξέσπασε η Επανάσταση του 1821 βρισκόταν στην Πρέβεζα και λίγο αργότερα προσκλήθηκε από τη

διοίκηση ως Μεσολογγίτης να στελεχώσει την κεντρική διοίκηση.

Κατά την Επανάσταση συγκρότησε δικό του στρατιωτικό σώμα ξεδεύοντας μεγάλο μέρος της προσωπικής του περιουσίας και ανέλαβε διοικητής μοίρας πυροβολικού κατά την πολιορκία του Μεσολογγίου. Στην συνέχεια διορίστηκε φρούραρχος του Μεσολογγίου, ενώ φρόντισε να διατηρήσει καλές σχέσεις με την κεντρική εξουσία.

Στην τελευταία πολιορκία του Μεσολογγίου και κατά την ηρωική έξοδο 11 Απριλίου 1826, ήταν από τους διασωθέντες (εξοδίτες) που στη συνέχεια μετά από δύσβατη πορεία και μακρυνά από την ερχόμενη περιοχή από τους Τούρκους έφθασαν στο Ναύπλιο μετά από 37 ημέρες.

Μετά την Επανάσταση και την εγκαθίδρυση της βασιλείας, ο Δημήτριος Δεληγεώργης ανέπτυξε στενές επαφές με την αυλή και συγκεκριμένα με τον Όθωνα, ο οποίος τον εκτιμούσε αρκετά. Το 1833 ήταν από τα πρώτα στελέχη της νεοσταθείας Ελληνικής Χωροφυλακής.

Το 1847 εκλέχτηκε βουλευτής Μεσολογγίου και θα αναλάμβανε και υπουργείο αν ο γιός του, Επαμεινώνδας, δεν διαχώριζε τη στάση του από τον πατέρα του παίρνοντας καθαρά αντιοθωμανική θέση. Όσο αφορά τη στρατιωτική του σταδιοδρομία έφτασε μέχρι το βαθμό του συνταγματάρχη της φάλαγγας. Είχε διατελέσει φρούραρχος στο Μπούρτζι (Ναυπλίου) και το 1854 διοικητής της Χωροφυλακής.

Είχε μεγάλη περιουσία κτηματική τόσο από προίκα της γυναίκας του, όσο και από παραχώρηση του κράτους για τις υπηρεσίες του στον Αγώνα του 1821.

Ήταν παντρεμένος με την Χρυσάιδα Μπενεδέκου, κόρη εύπορης οικογένειας και είχαν αποκτήσει μαζί πέντε παιδιά, την Πηνελόπη, μετέπειτα σύζυγο του Μεσολογγίτη ιατρού Αθανασίου Δροσίνη και άτεκνη, την Μαρία, μετέπειτα σύζυγο του Φιλάρτου, τον Θεμιστοκλή που ασχολιόταν με τη πατρική περιουσία, τον Λεωνίδα, πολιτικό και τον Επαμεινώνδα πρωθυπουργό.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ο αγωνιστής οπλαρχηγός Οδυσσέας Ανδρούτσος (1788 - 1825)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος γιός του Ανδρέα Βερούση που ήταν γνωστός και ως καπετάν Ανδρούτσος, ήταν επιφανής αγωνιστής οπλαρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Πολέμησε μέχρι το 1820 για λογαριασμό του Αλή Πασά και στη συνέχεια αγωνίστηκε για την ελευθερία της Ελλάδας.

Γεννήθηκε το 1788 στην Πρέβεζα και άλλους στην Ιθάκη εξ' ου και το όνομα Οδυσσέας. Γιός του καπετάν Ανδρέα Ανδρούτσου από τις Λιβανάτες Λοκρίδας, κλεφταρματολού της Ρούμελης και της Πρεβεζάνας Ακριβής Τσαρλαπά. Ο Πατέρας του Οδυσσέα είχε λάβει μέρος μαζί με τον «θαλασσόλικο» Λάμπρο Κατσώνη υποπλοίαρχο στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο όπου κάποια στιγμή το 1792 συνελήφθη από τους Βενετούς και παραδόθηκε στους τούρκους. Μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη όπου πέθανε μετά από βασανιστήρια το 1797.

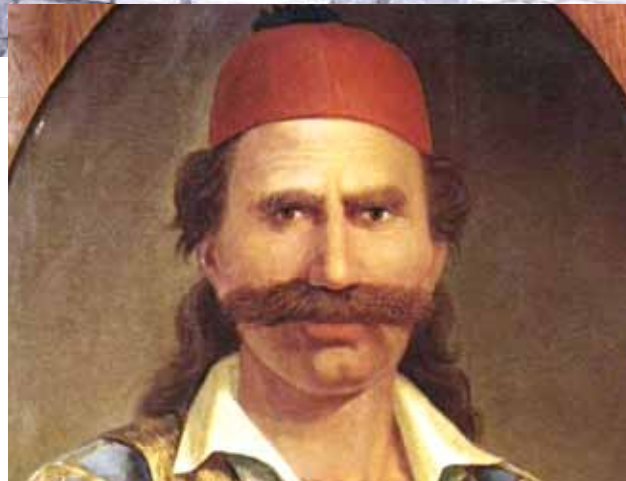
Το μνημείο στο Χάνι της Γραβιάς

Έτσι ο Οδυσσέας έμεινε ορφανός μικρός 9 ετών.

Στην αυλή του Αλή Πασά

Όταν ο Αλή Πασάς το 1798 κατέστρεψε την Πρέβεζα δεν πείραξε την οικογένεια του Ανδρούτσου. Πήρε μάλιστα τον μικρό Οδυσσέα στην Αυλή του στα Γιάννενα. Φοίτησε στη στρατιωτική σχολή του Αλή Πασά και διορίστηκε Δερβέναγας στην Ανατολική Στερέα (1816) με την εντολή να περιορίσει με τη δράση του τη δικαιοδοσία του Πασά της Εύβοιας.

Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Συγκαταλέγεται στους πιο ανδρείους στρατιωτικούς ηγέτες της Επανάστασης. Ο θάνατος του πα-

τέρα του από τους τούρκους, για τη δράση του με τον Λάμπρο Κατσώνη, καθώς και η παραμονή του στην Αυλή του Αλή Πασά, επηρέασαν καθοριστικά τον χαρακτήρα του, έγινε καχύποπτος, ευερέθιστος, σκληρός αλλά και αποφασιστικός και μεγαλόψυχος. Ανέλαβε το αρματολίκι της Ρούμελης και συνδέθηκε

με νομομαστούς κλεφταρματολούς. Από την Πάτρα έστειλε επιστολή στους Γαλαξιδιώτες για τον ξεσκωμό με τη οποία τους καλούσε «ή να ξεσκλαβωθούν ή να πεθάνουν». Και συγκεκριμένα έλεγε «Εγώ είμαι στο ποδάρι με τα παλληκάρια μου» και τους προτρέπει να πάρουν και εκείνοι τα άρματα.

Στον αγώνα του 1821

Μετά τον πρωϊκό θάνατο του Διάκου, ανέλαβε να ανακαταλάβει τους τούρκους στο Χάνι της Γραβιάς (1821), ώστε να μη φτάσει τουρκική βοήθεια στην Τριπολιτσά. Γι' αυτή τη νίκη του ανακηρύχθηκε αρχιστράτηγος της Ανατολικής Στερεάς.

Μαζί με τον Γιάννη Γκούρα πολέμησε το 1821 στα Βασιλικά, ενώ το 1823 ανέκοψε την προέλευση των Τούρκων στην Καμπουρνά Βοιωτίας.

Οι αντίπαλοί του τον κατηγορήσαν ως «ανάξιο της αρχηγίας», τον υποβίβασαν σε χιλιάρχο και τέλος τον κατήρεσαν. Στη συνέχεια κατηγορήθηκε ως ύποπτος συνεννόησης με τους Τούρκους, ενώ κατά τον Σηπλιάδη «ηπάτα τους Τούρκους».

Παραδόθηκε στον παλιό συνεργάτη και πρωτοπαλίκαρό του, Γιάννη Γκούρα, πιστεύοντας ότι δεν θα τιμωρηθεί και φυλακίστηκε στην Ακρόπολη, όπου θανατώθηκε, αφού σκηνοθετήθηκε προσπάθεια απόδρασής του (1825).

Για το Χάνι της Γραβιάς γράφτηκε το δημοτικό τραγούδι: «Τ' Ανδρούτσου η μάνα χαίρεται, του Διάκου καμαρώνει. Γιατί έχουν γιούς αρματολούς και γιούς καπεταναίους.

Ανδρούτσος φυλάει τη Γραβιά, Διάκος την Αλαμάνα».

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας.

Θεοφάνης Σιατιστεύς (1787 - 1868)

Ο Θεοφάνης Σιατιστεύς κληρικός, αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Μακεδών την καταγωγή, με πλούσια αγωνιστική δραστηριότητα, τόσο στην Μακεδονία όσο και στην Νότια Ελλάδα.

Γεννήθηκε στη Σελίτσα (σημερινή Εράτυρα) της επαρχίας Βοΐου του νομού Κοζάνης (πρωτεύουσα της επαρχίας ήταν τότε η Σιάτιστα εξού και Σιατιστεύς). Το όνομά του ήταν Αναστάσιος, είναι όμως άγνωστο το επώνυμό του.

Αρχικά συμμετείχε στις επιχειρήσεις της Χαλκιδικής σαν γραμματέας του Εμμανουήλ Παππά.

Μετά την αποτυχία της εκεί εξέγερσης, κατευθύνθηκε προς

τη Νότιο Ελλάδα, όπου πήρε μέρος σε διάφορες πολεμικές επιχειρήσεις. Στην Πελοπόννησο που πήγε είχε ενεργητικό μέρος στα γενικά πράγματα, συνάθροισε τους διασκορπισμένους συμπατριώτες του Μακεδόνες και μη, τους οργάνωνε σε στρατιωτικά σώματα και τους έστειλε στις μάχες.

Κυρίως υπηρέτησε στα ναυτικά, αφού έμεινε στις Σπέτσες και διετέλεσε για μεγάλο διάστημα γραμματέας του Σπετσιώτη ναυάρχου Γεώργιου Ανδρούτσου. Ήταν επίσης δάσκαλος και σύμβουλος της οικογένειας των Μποτσαράων, οι οποίοι τον εκτιμούσαν πολύ.

Διετέλεσε και γραμματέας της Επαρχίας Πραστού με έδρα το Λεωνίδι Τοακωνιάς.

Μετά τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους παρέμεινε στα ελεύθερα εδάφη προσπαθώντας να βοηθήσει τους Μακεδόνες με κάθε τρόπο. Χρημάτισε γραμματέας του νεοσύστατου Υπουργείου Παιδείας. Επί Όθωνος διορίστηκε γραμματέας της Ιεράς Συνόδου, στη θέση του Θεόκλητου Φαρμακίδη και φάνηκε πολύ χρήσιμος στα εκκλησιαστικά πράγματα.

Το 1852 εκλέχτηκε μητροπολίτης της Ιεράς Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας. Πέθανε το 1868.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Δημήτριος Καλλέργης (1803-1867)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε.» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπος Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Δημήτριος Καλλέργης κρητικός την καταγωγή, αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, στρατιωτικός και πολιτικός και ένας από τους βασικούς πρωταγωνιστές της επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 για την παραχώρηση συντάγματος από τον Όθωνα.

Γεννήθηκε το 1803 στην Κρήτη, γόνος ιστορικής οικογένειας του Μυλοποτάμου, με ρίζες Βυζαντινές που διατηρούσε την επιρροή της και επί Βενετοκρατίας. Έμεινε ορφανός από πατέρα μικρός και στάλθηκε νεαρός στη Ρωσία κοντά στον υπουργό των εξωτερικών Νέσελροντ που εμφανίζεται ως θεός, από κάποιες πηγές. Μετά των εγκύκλιων σπουδών του, μετέβη στη Βιέννη με σκοπό να σπουδάσει ιατρική. Εγκατέλειψε όμως τις σπουδές του, για να συμμετάσχει στην Ελληνική Επανάσταση και το Γενάρη του 1822 αποβιβάστηκε μαζί με τους συγγενείς του στην Ύδρα, προσκομίζοντας πολεμοφόδια αξίας εκατό χιλιάδων ρουβλίων και μια συστατική επιστολή του Ιγνατίου Ουγαροβλαχίας. Το καλοκαίρι του 1825 ανέ-

λαβε μαζί με τον συμπατριώτη του Εμμανουήλ Αντωνιάδη την ηγεσία εκστρατείας στην Κρήτη. Με 200 επαναστάτες κατέλαβαν το οχυρό της Γραμβούσας, το οποίο εξελίχθηκε σε άνδρο πειρατείας. Η εκστρατεία τελικά απέτυχε και κατά τον Αμερικανό φιλέλληνα Σάμουελ Χάου, ο Καλλέργης ήταν ακατάλληλος για τη θέση του αρχηγού.

Αργότερα συμμετείχε στην εκστρατεία του Καραϊσκάκη στη Ρούμελη όπου διακρίθηκε. Κατά την καταστροφική για τα ελληνικά στρατεύματα μάχη του Αναλάτου στην οποία διετέλεσε αρχηγός των κρητικών πολεμιστών, πιάστηκε αιχμάλωτος. Απελευθερώθηκε με την καταβολή μεγάλου χρηματικού ποσού από την οικογένειά του, όμως κατά την ομηρία του ακρωτηριάστηκε το ένα του αυτί.

Η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843

Συνταγματάρχης του ιππικού το 1843, μπηθήκε, κατά πάσα πιθανότητα από τον Ανδρέα Μεταξά και τον τότε πρεσβευτή της Ρωσίας, Κατακάζη, στην συνωμοσία εναντίον του βασιλιά Όθωνα με σκοπό την παραχώρηση συντάγματος. Το βράδυ της 2ας προς 3ης Σεπτεμβρίου 1843, ο Καλλέργης ξεσήκωσε τη φρουρά της Αθήνας, τέθηκε επικεφαλής της και βάδισε κατά των ανακτόρων, αναγκάζοντας τον Όθωνα να παραχωρήσει σύνταγμα, βάζοντας τέλος στο πολίτευμα της απόλυτης μοναρχίας.

Το 1845 με αφορμή περιστατικό έντασης μεταξύ του ίδιου και της βασίλισσας Αμαλίας, παύθηκε από το στρατό και αποχώρησε από την Ελλάδα, μεταβαίνοντας στο Λονδίνο, όπου απέκτησε φιλικές σχέσεις με τον Λουδοβίκο Ναπολέοντα, ανιψιό του Μεγάλου Ναπολέοντα και μεταγενέστερα αυτοκράτορα των Γάλλων ως Ναπολέον Γ', τον οποίο ακολούθησε αργότερα στο Παρίσι, με αποτέλεσμα να αποτελέσει έκτοτε οπαδός της Γαλλικής πολιτικής.

Το 1854 την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου χρημάτισε υπουργός των Εξωτερικών και Στρατιωτικών στην Κυβέρνηση Μαυροκορδάτου.

Κατά τη διάρκεια της υπουργίας του, σχηματίστηκε με δική του πρωτοβουλία για πρώτη φορά στην Ελλάδα πυροσβεστικό οχάμα, η διλοχία των πυρο-

σβεστών.

Τον Σεπτέμβριο του 1855, σοβαρό επεισόδιο του Καλλέργη με το βασιλικό ζεύγος είχε ως επακόλουθο την πώση της κυβερνήσης Μαυροκορδάτου.

Με την αποχώρησή του από την κυβέρνηση επέστρεψε στο Παρίσι όπου με αίτηση της Γαλλικής κυβέρνησης ορίστηκε πρέσβης. Τον Δεκέμβριο του 1860 κλήθηκε από τον Όθωνα για να σχηματίσει κυβέρνηση, πρόταση που ο ίδιος απέρριψε. Το 1866 μετείχε στη βραχύβια κυβέρνηση Βούλγαρη ως υπουργός Στρατιωτικών. Στα μέσα του 1866 επέστρεψε στην Ελλάδα έχοντας διοριστεί σταυλάρχης του βασιλιά Γεωργίου. Μάλιστα ζήτησε να του αναθέσει το υπουργείο Εξωτερικών υποστηρίζοντας ότι με τη βοήθεια της Γαλλίας και Ιταλίας θα κατόρθωνε να πραγματοποιήσει το όραμα της Μεγάλης Ιδέας, όμως δεν έγινε πιστευτός από τον Γεώργιο. Το καλοκαίρι του ίδιου έτους εξελέγη από τους Κρητικούς αρχηγός της επανάστασής τους. Ο ίδιος όμως δεν δέχτηκε λόγω προβλημάτων των υγείας.

Τον Ιανουάριο του 1867 διορίστηκε πρέσβης της Ελλάδας στις ΗΠΑ, όμως κατά τη διάρκεια του ταξιδιού αρρώστωσε στο Παρίσι και επέστρεψε στην Αθήνα όπου και απεβίωσε το 1867.

Η κόρη του Καρλότα παντρεύτηκε τον Ανδρέα Κουντουριώτη. Ο γιός του Ιωάννης είχε γιγονό τον Ιωάννη Καλλέργη.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Νικόλαος Σπηλιάδης (1785-1862)

Ο Νικόλαος Σπηλιάδης ήταν Φιλικός, πρωτεργάτης και αγωνιστής του Αγώνα του 1821,

συγγραφέας και πολιτικός της νεοσύστατης Ελλάδας, πληρεξούσιος στην Δ' και Ε' Εθνο-

συνέλευση το 1829 και το 1832 αντίστοιχα και Γραμματέας της Επικρατείας στην κυβέρνηση Καποδίστρια. Γεννήθηκε στην Τριπολιτσά με καταγωγή από την Ανδριτσάνα. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον Νικόλαο Σκουφά και είχε δραστηριοποιηθεί για τη διάδοση της ιδέας της Επανάστασης. Όταν επέστρεψε στην πατρίδα του την Τριπολιτσά, παρακινούσε τους Έλληνες να επαναστατήσουν.

Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς έγινε γραμματέας της Πελοποννησιακής Γερουσίας, αργότερα πληρεξούσιος και γραμματέας στη Γ' Εθνοσυνέλευση Ερμιόνης, γραμματέας στη Γ' Εθνοσυνέλευση

Τροιζίνας πληρεξούσιος στην Δ' Εθνοσυνέλευση Άργους και την Ε' Εθνοσυνέλευση 1832, μέλος επιτροπής του Πανελληνίου.

Στις 5 Φεβρουαρίου 1829 γίνεται Γραμματέας της Επικρατείας (Πρωθυπουργός) στην Κυβέρνηση.

Το 1841 ο Σπηλιάδης ήταν μάρτυρας στη διαθήκη του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, στο Ναύπλιο, όπου αναφέρεται με την ιδιότητα του κτηματία.

Συγγραφικό έργο

Άφησε πλούσιο συγγραφικό έργο, το σημαντικότερο έργο του ήταν τα «απομνημονεύματα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821». Για να χρησιμεύσουν

εις την νέαν Ελληνικήν Ιστορίαν 1821-1843 (τρεις τόμοι). Εκδόθηκαν το 1857.

Στο έργο αυτό αφηγείται την ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, περιγράφοντας πολλά περιστατικά και μάχες του Απελευθερωτικού Αγώνα του 1821.

Έτσι τα «Απομνημονεύματα» αποτελούν σημαντική ιστορική πηγή για την επαναστατική και μετεπαναστατική περίοδο.

Ένα βιβλίο του με τον τίτλο «Αναίρεσις» κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στα ελληνικά το 2019, μεταφρασμένο από τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Ο Νικόλαος Σπηλιάδης πέθανε στο Ναύπλιο το 1862.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Ιωάννης Μακρυγιάννης (1797-1864)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμпу Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Ιωάννης Μακρυγιάννης (παλιό επώνυμο Τριανταφύλλου) Ρουμελιώτης την καταγωγή συγκεκριμένα από το Κροκύλειο Φωκίδας, οπλαρχηγός της Επανάστασης του 1821, στρατιωτικός, πολιτικός και συγγραφέας καθώς και ένας από τους βασικούς πρωταγωνιστές της Επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 για την παραχώρηση συντάγματος από τον Όθωνα.

Γεννήθηκε το 1797 στον οικισμό Αβορίτι του Κροκυλείου Φωκίδας και το οικογενειακό του όνομα ήταν Τριανταφύλλου. Σε ηλικία 4 ετών, μετά από επιδρομή των Τούρκων, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τον Αβορίτι μαζί με τη μητέρα του Βασιλική και τα αδέρφια του και να εγκατασταθεί στη Λιβαδειά. Το 1811, η οικογένειά του τον έστειλε πίσω στη Φωκίδα στην υπηρεσία του συγγενή του Παναγιώτη Λιδωρίκη, ο οποίος εκτελούσε χρέη Ζαπτιέ (Χωροφύλακα) στη Δεσφίνα. Αργότερα, εστάλη στον αδερφό του Παναγιώτη, Θανάση Λιδωρίκη, στην Άρτα. Εκεί άρχισε από το 1817, να ασχολείται με το εμπόριο. Μέχρι το 1819 είχε αποκτήσει σημαντική κινητή και ακίνητη περιουσία και ανήκε στους οικονομικά ευκατάστατους μικροεμπορευματίες και δανειστής.

Το 1820 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία άγνωστο από ποιόν, και είχε την ιδιότητα του κληρικού οικονόμου. Το Σεπτέμβριο του 1820 φτάνει στην Άρτα ο Βοεβόδας της Ναυπάκτου Μπαμπά πασάς και συλλαμβάνει το Θανάση Λιδωρίκη και τον έμπιστο του Μακρυγιάννη, αλλά ο πρώτος κινητοποιώντας το δίκτυο των γνωριμιών του κατόρθωσε να απελευθερωθεί ο ίδιος και ο πρώην υποτακτικός του. Από την Άρτα ο Μακρυγιάννης έφυγε στις 13 Μαρτίου 1821 και με ενδιάμεσο σταθμό το Μεσολόγγι έφτασε στην Πάτρα, με σκοπό να πραγματοποιήσει εμπορικό ταξίδι, αλλά κυρίως να πληροφορηθεί την όλη κατάσταση στην περιοχή για λογαριασμό των Φιλικών της Άρτας. Όπως λέει ο Απόστολος Βακαλόπουλος η αποστολή αυτή του Μακρυγιάννη, λειτουργούσε ως ο «πρώτος επίσημος Έλληνας κατάσκοπος της Επανάστασης».

Στην Πάτρα έγινε αντιληπτός

από τις Τουρκικές αρχές, γι αυτό ο Μακρυγιάννης αμέσως βρήκε προσωρινό καταφύγιο το Ρωσικό Προξενείο και μετά από ανθρωποκνηνηγό διαφύγει με μια φελούκα. Επιστρέφοντας όμως στην Άρτα συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Τελικά απελευθερώθηκε με την βοήθεια τοπικών γνωριμιών του.

Επαναστατική δράση

Τον Αύγουστο του 1821 με 18 άνδρες από την Άρτα με την ιδιότητα του «μπουλουξή» (επικεφαλής μπουλουκιού) και με τη συνεργασία του ένοπλου σώματος του Γώγου Μπασώματος του Γώγου Μπακόλα, πήρε μέρος στη Μάχη του Σταυρού στα Τζουμέρκα, στη μάχη του χωριού Πέτα (11 Σεπτ. 1821), όπου νίκησαν περίπου 9.000 Τούρκους του Χασάν Μπέητου Χασάν Μπέη και όπου τραυματίστηκε ελαφρά στο πόδι και στην πολιτορκία της Άρτας (Νοεμ. 1821)

και την εκπόρθησή της. Μετέβη στο χωριό Σερβη στο χωριό Σερνικάκι Σαλώνων, όπου ανάρρωνε μετά από ασθένεια. Επικεφαλής 10 ανδρών έλαβε μέρος στην κατάληψη της Υπάτης. Πολέμησε στην πώση της Αθήνας ως απλός στρατιώτης. Ως αναγνώριση των υπηρεσιών του, του προσφέρθηκε το αξίωμα του πολιτάρχη της απελευθερωμένης πόλης.

Έτσι, ερχόταν σε άμεση επαφή με τους Έλληνες που υπέφεραν από διάφορες αυθαιρεσίες από τον φρούραρχο της Ακρόπολης Γιάννη Γκούρα.

Ο Μακρυγιάννης εγκαταλείπει το Κάστρο της Αθήνας και πηγαίνει στη Σαλαμίνα όπου συναντά τον Νικηταρά, ο οποίος τον παροτρύνει να επιστρέψει στη Ρούμελη. Πηγαίνει κατευθείαν στη Βελίτσα όπου συναντά τον Ανδρούτσο, ο οποίος θα προσπαθήσει να τον προσηλυτίσει για να πάρουν από τον Γκούρα το Κάστρο της Ακρόπολης.

Το 1823 συνεργαζόμενος με το σώμα του Νοταρά συμμετείχε σε μια σειρά στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Στερεά Ελλάδα. Πολέμησε στους Ελληνικούς Εμφυλίους πολέμους με την πλευρά του Γεωργίου Κουντουριώτη.

Το 1825 υπερασπίστηκαν το Νεόκαστρο από τον Ιμπραήμ, έως την πώση του (6 Μαΐου 1825). Στις 13 Ιουνίου 1825, μαζί με τον Δημήτριο Ψηλάντη και λίγες εκατοντάδες άνδρες, οχυρώθηκε στον Μύλους της Αργολίδας και αντιμετώπισε με μεγάλη επιτυχία τους πολλαπλάσιους άνδρες του Ιμπραήμ. Συμμετείχε επίσης στην πολιτορκία της Ακρόπολης (1826–27). Στη συνέχεια συνεργάστη-

κε με τον Καραϊσκάκη, ο οποίος προσπαθούσε τότε να διασπάσει τον Οθωμανικό κλοιό γύρω από την Ακρόπολη, αλλά απέτυχε.

Η μεταπελευθερωτική του δράση

Επί Καποδίστρια διορίστηκε «Γενικός Αρχηγός της Εκτελεστικής δύναμης της Πελοποννήσου και της Σπάρτης». Εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στο Άργος όπου έμεινε από το 1829 έως το 1832. Μετά την δολοφονία του Καποδίστρια μετακόμισε στο Ναύπλιο. Δυσανασχετιώντας για την απραξία τη θέση άρχισε να γράφει τα «Απομνημονεύματα» (1829).

Χαιρέτησε με θερμά λόγια την άφιξη του Όθωνα γρήγορα όμως απογοητεύτηκε και στράφηκε στην καλλιέργεια της γης. Ως δημοτικός σύμβουλος έπεισε το δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας το 1837 να ζητήσει από τον Όθωνα παραχώρηση Συντάγματος. Η πράξη του αυτή είχε ως αποτέλεσμα την παύση του και τον κατ'οίκον περιορισμό του, καθώς και τη διάλυση του δημοτικού συμβουλίου. Θεωρήθηκε ως ο κύριος οργανωτής συνωμοτικής κίνησης που οδήγησε στην επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Τον Μάρτιο του 1853 δικάστηκε σε στρατοδικείο για εσχάτη προδοσία και καταδικάστηκε σε θάνατο. Αποφυλακίστηκε αργότερα με μεσολάβηση μεσολάβηση του Δημήτρη Καλλέργη. Μετά την έξωση του Όθωνα του ξαναδόθηκε ο τίτλος του αντιστράτηγου.

Πέθανε στην Αθήνα το 1864.

Πηγές: Βικιπαίδεια και Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας

Δήμος Σκαλτσάς (1760-1826)

Γεννήθηκε στην Αρτινία Φωκίδας το 1760. Νέος υπηρέτησε στην Αυλή του Αλή Πασά. Εντάχθηκε στο σώμα του Αρβανιτοκλέφτη Τσαμ Καλόγερο τον οποίο και αντικατέστησε μετά την αποχώρησή του. Πρωτοπαλικάρα είχε τους συγχωριανούς του Γούλα και Αθανάσιο Διάκο. Όταν ο τελευταίος φεύγει για τα Σάλωνα, ο Σκαλτσόδημος γίνεται ο αναμφισβήτητος καπετάνιος της Δωρίδας.

Μυημένος στη Φιλική Εταιρεία λίγο πριν την Επανάσταση ήταν καλά προετοιμασμένος για τον μεγάλο ξεσηκωμό. Έτσι

στις 28 Μαρτίου 1821 ξεκίνησε την Επανάσταση στην ιδιαίτερη πατρίδα του μαζί με τον Αναγνώστη Λιδωρίκη και παπα Γιώργη Πολίτη, ενώ ταυτόχρονα το πρωτοπαλικάρο του ο Θεόδωρος Χαλβατζής το Μαλανδρίνο.

Το Μάιο του 1821, ύστερα από τη Μάχη της Γραβιάς, μαζί με τον Γιάννη Γκούρα και τον Ανδρίτσο Σαφάκα, κατέλαβε τη θέση Αετός για να χτυπήσει τους Τούρκους στην Υπάτη, κυκλώθηκε όμως με τους άνδρες του από 1500 Τουρκαλβανούς και αναγκάστηκε να υποχωρήσει.

Στις 2 Απριλίου του 1822 μαζί με τον Σαφάκα, τον Δουβουνιώτη και τον Μήτσο Κοντογιάννη νίκησε τον Δράμαλη στην περιοχή της Υπάτης ενώ διακρίθηκε και στη Μάχη της Άμπλιανης. Στις 30 Ιουνίου του 1826 ο Σκαλτσόδημος νίκησε στην τελευταία του μάχη τους Τούρκους στο Χάνι του Σκορδά (Καραπιστόλι αργότερα) μετά από τη μάχη της Πενταγιούς. Αποσύρθηκε στην Πελοπόννησο μετά την πώση του Μεσολογγίου, όπου και πέθανε στις αρχές Σεπτεμβρίου 1826.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Μιχαήλ Τοσίτσας (1787-1856)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο Μιχαήλ Τοσίτσας ήταν Εθνικός ευεργέτης του Αγώνα του 1821 και του Ελευθέρου Ελληνικού Κράτους.

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο το 1787. Πατέρας του ήταν ο Αναστάσιος, γουναράς στη Θεσσαλονίκη. Ο μικρός Μιχαήλ έμεινε ως τα δέκα του χρόνια στο Μέτσοβο και εκεί έμαθε τα πρώτα του γράμματα. Μετά τον πήρε ο πατέρας του κοντά του στη Θεσσαλονίκη, όπου εκεί συνέχισε το σχολείο μέχρι τα δεκατέσσερά του χρόνια και το 1806 ανέλαβε μαζί με τα αδέρφια του το κατάστημα του πατέρα του. Ο Μιχαήλ έμαθε την τέχνη και γύρισε μαζί με τον πατέρα του στο Μέτσοβο.

Ο Μιχαήλ ανέπτυξε εμπορικό δαιμόνιο και οι δουλειές του πήγαιναν τόσο καλά, που έβαλε και τα αδέρφια του (τρία αγόρια και ένα κορίτσι) στην τέχνη. Έστειλε τα αδέρφια

του στην Αίγυπτο και παράλληλα ίδρυσε υποκαταστήματα σε Αλεξάνδρεια, Λιβόρνο και Μάλτα, αν Αλεξάνδρεια, Λιβόρνο και Μάλτα, αναθέτοντας τη διεύθυνση στα αδέρφια του Θεόδωρο, Κωνσταντίνο και Νικόλαο.

Το 1820 εγκαταστάθηκε στην Αλεξάνδρεια και ο Μιχαήλ Τοσίτσας. Εκεί γνωρίστηκε με τον αντιβασιλέα Μεχμέτ Αλή, ο οποίος αμέσως τον διόρισε διευθυντή όλης της κτηματικής περιουσίας του. Όλης της κτηματικής περιουσίας του. Η εκτίμηση που τρέφει ο αντιβασιλέας για το πρόσωπό του, τον καθιστά προσωπικό του

σύμβουλο και τον διορίζει επικεφαλής της πρώτης κρατικής τράπεζας, της ποταμοποιοτικής εταιρείας του Νείλου και διαχειριστή των κτημάτων του. Ο Τοσίτσας καταπίστηκε με τη βαμβακοκαλλιέργεια και όλο μεγάλωνε τα πλούτη του.

Παράλληλα εξελίσσεται σε έναν από τους ισχυρότερους γαιοκτήμονες της Αιγύπτου και σημαντικό μέλος των Ελλήνων της Αιγύπτου. Ο Μιχαήλ Τοσίτσας υπήρξε πρώτος Γενικός Πρόξενος της Ελλάδας στην Αλεξάνδρεια και κατά γενική εκτίμηση θεωρείται ο πατέρας του εκτίμηση θεωρείται ο πατέρας του Ελληνισμού της Αι-

γύπτου. Συνέβαλε στην ίδρυση της Ελληνικής Κοινότητας και μαζί με τ' αδέρφια του, βοήθησε να αποκτήσει αποκτήσει σημαντικές εκπαιδευτικές και εκκλησιαστικές υποδομές.

Το 1854 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου και πέθανε το 1856.

Στη διαθήκη

Στη διαθήκη του άφησε μεγάλη ποσά για την αρωγή των φτωχών καθώς και την ενίσχυση νοσοκομειακών, εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Μεταξύ αυτών επισημαίνουμε τις δωρεές σημαντικών ποσών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αρσάκειο και το Πολυτεχνείο. Μετά τον θάνατό του η σύζυγός του Ελένη συνέχισε το φιλανθρωπικό του έργο προσφέροντας σημαντικά ποσά σε εκπαιδευτικά εκπαιδευτικά και φιλανθρωπικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα καθώς και για το κτίσιμο και την αποπεράτωση του Πολυτεχνείου των Αθηνών.

Ο αδελφός του Θεόδωρος, ο οποίος απέκτησε επίσης τεράστια περιουσία στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, μετά την απελευθέρωση γύρισε στην Ελλάδα όπου δώρισε το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του σε ιδρύματα.

Το ευεργετικό του έργο

Η ευεργετική αποστολή του Μιχαήλ Τοσίτσα αρχίζει στην Αλεξάνδρεια. Από εκεί ενισχύει τον αγώνα των Ελλήνων, εξαγοράζει Έλληνες αιχμαλώτους στα σκλαβοπάζαρα των Τούρκων και ιδρύει στην Αλεξάνδρεια νοσοκομείο, εκκλησία και σχολείο για τους εκεί Έλληνες. Κτίζει την φημισμένη Τοσίτσια Σχολή, που στεγάζει σχολείο για τους εκεί Έλληνες. Κτίζει την φημισμένη Τοσίτσια Σχολή, που στεγάζει δημοτικό σχολείο, σχολαρχείο, παρθενωγωγείο και βιβλιοθήκη.

Στο Μέτσοβο κάθε χρόνο, όσο ζούσε έστελνε σημαντικά χρηματικά ποσά για την ανακούφιση των φτωχών. Στην Εθνική Τράπεζα κατέθεσε πάνω από 100.000 δραχμές για να πληρώνονται από τους τόκους στο Μέτσοβο δύο δάσκαλοι το χρόνο.

Στη Θεσσαλονίκη κληροδότησε αρκετά χρήματα για το εκεί Ελληνικό σχολείο, στο οποίο και αυτός είχε μαθητεύσει.

Στην Αθήνα ο Τοσίτσας έγινε ακόμα πιο γενναιοδωρος.

Έκανε έργα οδοποιίας και ενίσχυσε νοσοκομεία, το Αρσάκειο Παρθενωγωγείο και το Πανεπιστήμιο. Το Πολυτεχνείο ενίσχυσε με 100.000 γαλλικά τάλιρα.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Νικόλαος Σπηλιάδης (1785 - 1862)

Ο Νικόλαος Σπηλιάδης ήταν Φιλικός, πρωτεργάτης και αγωνιστής του Αγώνα του 1821, συγγραφέας και πολιτικός της νεοσύστατης Ελλάδας, πληρεξούσιος στην Δ' και Ε' Εθνοσυνέλευση το 1829 και το 1832 αντίστοιχα και Γραμ-

ματέας της Επικρατείας στην κυβέρνηση Καποδίστρια.

Γεννήθηκε στην Τριπολιτσά με καταγωγή από την Ανδρίτσαινα. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στην Τριπολιτσά και αργότερα στο Άργος με τον μοναχό

Ησαΐα Καλαρά αργότερα φιλικό.

Πριν την Επανάσταση είχε εγκατασταθεί στην Κωνσταντινούπολη (1805-1810), όπου εργαζόταν και ως υπάλληλος στο εμπορικό οίκο του Απόστολου Παππά και στη συνέχεια στην Οδησσό (1810-1819) και μετά πάλι στην Κωνσταντινούπολη το 1819. Όσο ήταν στην Οδησσό μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον Νικόλαο Σκουφά και είχε δραστηριοποιηθεί για τη διάδοση της ιδέας της Επανάστασης.

Όταν επέστρεψε από την Κωνσταντινούπολη στην πατρίδα του την Τριπολιτσά, παρακινούσε τους Έλληνες να επαναστατήσουν.

Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς έγινε γραμματέας της Πελοποννησιακής Γερουσίας, αργότερα πληρεξούσιος και γραμματέας στη Γ' Εθνοσυνέλευση Ερμιόνης, γραμματέας στη Γ' Εθνοσυνέλευση Τροιζήνας, πληρεξούσιος στην Δ' Εθνοσυνέλευση Άργους και την Ε' Εθνοσυνέλευση 1932, μέλος επιτροπής του Πανελληνίου.

Στις 5 Φεβρουαρίου 1829 γίνεται Γραμματέας της Επικρατείας (Πρωθυπουργός)

στην Κυβέρνηση Καποδίστρια.

Το 1841 ο Σπηλιάδης ήταν μάρτυρας στη διαθήκη του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, στο Ναύπλιο, όπου αναφέρεται με την ιδιότητα του κτηματία.

Συγγραφικό έργο

Άφησε πλούσιο συγγραφικό έργο, το σημαντικότερο έργο του ήταν τα «Απομνημονεύματα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821». Για να χρησιμεύσουν εις την νέαν Ελληνικήν Ιστορίαν 1821-1843 (τρεις τόμοι). Εκδόθηκαν το 1857.

Στο έργο αυτό αφηγείται την ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, περιγράφοντας πολλά περιστατικά και μάχες του Απελευθερωτικού Αγώνα του 1821. Έτσι τα «Απομνημονεύματα» αποτελούν σημαντική ιστορική πηγή για την επαναστατική και μετεπανάστατική περίοδο. Ένα βιβλίο του με τον τίτλο «Αναίρεσις» κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στα ελληνικά το 2019, μεταφρασμένο από τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Ο Νικόλαος Σπηλιάδης πέθανε στο Ναύπλιο το 1862.

Πηγές: Βικιπαίδεια

> Κείμενα του Χαρ. Δ. Ασημακόπουλου για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Η δολοφονία του πρώτου κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια (27 Σεπτεμβρίου 1831)

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, ο «Σ.Ε» δημοσιεύει περιοδικά «κείμενα συμβολής στην Εθνική αυτογνωσία» του συγγραφέα Χαράλαμπου Δ. Ασημακόπουλου. Στόχος τους η ευρύτερη γνώση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων και προσώπων που συνέβαλαν στη δημιουργία του νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Ο κόμης Ιωάννης Καποδίστριας γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1776. Ήταν Έλληνας διπλωμάτης και πολιτικός. Διετέλεσε υπουργός εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και αργότερα ως πρώτος κυβερνήτης του Νέου Ελληνικού Κράτους, τη μεταβατική περίοδο κατά την οποία η χώρα τελούσε υπό την προστασία των Μεγάλων δυνάμεων. Ο ίδιος ο Καποδίστριας γνώριζε για τους σχεδιασμούς των συγκεκριμένων ξένων δυνάμεων εναντίον του. Τούτο φαίνεται σε επιστολή του 31 Ιουλίου 1831 προς τον Γάλλο ναύαρχο Lalande, που υπηρετούσε στην Ελλάδα, του αποκάλυψε όλες τις δολοπλοκίες των Άγγλων και των Γάλλων: «Εγώ δε, και τις δολοπλοκίες όλων σας τις γνώριζα, αλλά έκρινα ότι δεν

έπρεπε με κανένα τρόπο να κόψω το νήμα της συνεργασίας μαζί σας, γιατί έδινα προτεραιότητα στην ανόρθωση και στην ανασυγκρότηση της Ελλάδος. Αν έκοβα τις σχέσεις με τις λεγόμενες «Προστάτιδες» Δυνάμεις, τούτο θα ήταν εις βάρος της Ελλάδος και δεν ήθελα με κανένα τρόπο να προσθέσω βάρος και στη συνείδησή μου. Και άφησα τα πράγματα να λαλήσουν μόνα τους...».

Στις 14 Σεπτεμβρίου 1831 έστειλε στον Έλληνα πρέσβη στο Παρίσι, πρίγκιπα Α. Σούτσο, επιστολή με την οποία

διαμαρτύρεται με αγανάκτηση και του ζητά να προβεί σε σχετικά διαβήματα στη Γαλλική κυβέρνηση, για την πρωτοφανή και ανεπίτρεπτη ανάμιξη των Γάλλων και των Άγγλων αξιωματικών στις φοβερές αντικυβερνητικές ενέργειες της Ύδρας και της Μάνης και για την αποκάλυψη της σύμπραξη και τη βοήθειά του προς τους ταραχοποιούς.

Δολοφονία

Ήδη από το προηγούμενο έτος, το 1830, είχε ξεσπάσει ανταρσία στη Μάνη υπό την ηγεσία του Τζανή Μαυρομι-

χάλη, αδελφού του Πετρόμπεη. Ο τελευταίος ετέθη σε περιορισμό στο Ναύπλιο, ζήτησε να πάει στη Μάνη για να την πουκώσει, το αίτημά του δεν έγινε δεκτό, αποπειράθηκε να διαφύγει με Αγγλικό πλοίο, συνελήφθη και φυλακίστηκε. Βαρέως φέροντες τη μεταχείριση αυτή του αρχηγού της οικογένειάς τους και μέσα στο τεταμένο και από τα γεγονότα του Πόρου κλίμα, οι Κωνσταντίνος και Γεώργιος Μαυρομιχάλης, αδελφός και γιός του Πετρόμπεη αντίστοιχα, εφάρμοσαν το μανιακό έθιμο της βεντέτας. Το πρωί της 27ης Σεπτεμβρίου 1831 με το Ιουλιανό ημερολόγιο (δηλαδή 9 Οκτωβρίου 1831), έξω από την εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνος, πυροβόλησαν και μαχαίρωσαν θανάσιμα τον κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια, καθώς πήγαινε να παρακολουθήσει την κυριακάτικη θεία λειτουργία. Τον Καποδίστρια συνόδευε ο κρητικός μονόχειρας σωματοφύλακός του Γεώργιος Κοζώνης, ο οποίος πυροβόλησε τον Κων/νο Μαυρομιχάλη. Τον τελευταίο τον αποτελείωσε ο όχλος, το δε πτώμα του πετάχτηκε στο λιμάνι. Ο ετοιμοθάνατος κυβερνήτης μεταφέρθηκε από

τον κόσμο σε παρακείμενο φαρμακείο, όπου εξέπνευσε. Προηγουμένως όμως, εξετάστηκε επί τόπου από το γιγατρό και προσωπικό φίλο του θανάτη Σπύρο Καρβελά, που συνέταξε τη σχετική έκθεση η οποία περιέχεται σε ιστορικό ντοκουμέντο. Σύμφωνα με αυτήν, ο θάνατος του Κυβερνήτη προήλθε από τραύματα στην ινιακή χώρα και στη δεξιά κοιλιακή χώρα. Ο Γεώργιος Μαυρομιχάλης κατέφυγε στη Γαλλική πρεσβεία, από όπου και παραδόθηκε στις αρχές για να δικαστεί, ύστερα από την επιμονή του πλήθους που είχε συγκεντρωθεί και απειλούσε να κάψει την πρεσβεία. Τελικά καταδικάστηκε σε θάνατο και τουφεκίστηκε λίγες μέρες αργότερα.

Ο τραγικός θάνατος του Καποδίστρια βύθισε σε θλίψη τον γεωργικό πληθυσμό, ενώ αντίθετα στην Ύδρα δέχτηκαν την είδηση με πανηγυρισμούς.

Κλείνω εδώ την αναφορά μου για τη δολοφονία του Κυβερνήτη, για να αναφερθώ προς τούτο ιδιαίτερα, διότι ο σχετικός φάκελος παρέμεινε απόρρητος, στα αρχεία του Βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών, μέχρι το 2014.

Πηγές: Βικιπαίδεια

Ανάργυρος Πετράκης (1793 - 1876)

αφιέρωμα

Ο Ανάργυρος Πετράκης ήταν Έλληνας πολιτικός, που διετέλεσε πρώτος δήμαρχος στο Δήμο Αθηναίων στο ελεύθερο Ελληνικό Κράτος. Γεννημένος στην Αθήνα, γόνος της οικογένειας των Πετράκηδων, που η κα-

ταγωγή τους ήταν η Δημητσάνα. Τα περισσότερα μέλη της οικογένειας αυτής ακολούθησαν τον ιερατικό ή μοναχικό κλάδο. Σε αυτούς οφείλεται και η ίδρυση της Μονής Πετράκη.

Κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 ο Ανάργυρος σπούδασε ιατρική στο Εξωτερικό και διετέλεσε δημογέροντας της Αθήνας, Πήρε μέρος στην Α' Εθνοσυνέλευση Επιδαύρου στην οποία εκλέχτηκε μέλος του Βουλευτικού.

Τον Μάιο του 1835 ενώ από το νεοεκλεγμένο δημοτικό συμβούλιο είχε εκλεγεί για τη θέση του δημάρχου ο Δημήτριος Καλλιφρονάς, διορίστηκε από τον Όθωνα πρώτος δήμαρχος Αθηνών ο Πετράκης, με πρόφαση τη νεαρή ηλικία του Καλλιφρονά. Μετά ακολούθησε άλλη μία θητεία (1841-1843), που συνέπεσε με την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 που παραχωρήθηκε σύνταγμα από τον Όθωνα.

Ο εκ των πρωταγωνιστών της Επανάστασης Μακρυγιάννης στα απομνημο-

νεύματά του χαρακτηρίζει τον Πετράκη προδότη, γιατί τάχα εμπόδισε να χτυπήσουν οι καμπάνες προς επιτυχία του στόχου της.

Ο Πετράκης απέκτησε τέσσερα παιδιά: Τον Περικλή Πετράκη, υπουργό, την Πηνελόπη Πετράκη, σύζυγο Δημητρίου Μιαούλη, την Αικατερίνη Πετράκη, σύζυγο Ιωάννη Κριεζή και την Ασπασία Πετράκη, σύζυγο Ιακώβου Αργυροπούλου. Εγγονός του ήταν ο Περικλής Ι. Αργυρόπουλος, ναύαρχος και η δισσέγγονή του Ασπασία Μάνου, σύζυγος του Βασιλιά Αλέξανδρου της Ελλάδας.

Δημαρχιακή θητεία

Ανοιγμα δρόμων, κατασκευή εξυγιαντικών και απολυσηματικών έργων, ίδρυση δημοτική φρουρά, δημοτική βιβλιοθήκη, λαϊκά ιατρεία για τους απόρους, δημοτικό ιατρείο στην Πλάκα, θεμελίωσε το Δημοτικό Νοσοκομείο Αθηνών της οδού Ακαδημίας 50. Σήμερα εκεί στεγάζεται το Πνευματικό Κέντρο του Δή-

μου Αθηναίων και ημιπόγεια το Θεατρικό Μουσείο. Για τον σκοπό αυτό πούλησε τρία σπίτια προσφέροντας τα χρήματα στο Δήμο.

Η παύση του οφείλεται σε μια διαμάχη που προέκυψε μεταξύ κυβερνήσεως και Δήμου, την ώρα που ο Όθωνας απουσίαζε στο εξωτερικό.

Στη δεύτερη θητεία του, πραγματοποίησε έργα οδοποιίας, δεντροφύτευσε την πόλη και κυρίως την Πατυσίων, πάταξε τα κακοποιά στοιχεία και οργάνωσε την Αστυνομία. Παράλληλα θεμελίωσε τον Μητροπολιτικό Ναό και αποπεράτωσε το Πολιτικό Νοσοκομείο.

Κατηγορήθηκε όμως για την πρωτοφανή λειψυδρία που παρουσιάστηκε το 1842. Τελικά παραιτήθηκε κατά τη διάρκεια των γεγονότων της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 λόγω των ραδιοσυρριγμών εναντίον του, ανέλαβε όμως λίγο αργότερα και πάλι καθήκοντα.

Πέθανε το 1826 στην Αθήνα.

Πηγές: Βικιπαίδεια